

POŽEŠKO - SLAVONSKA ŽUPANIJA

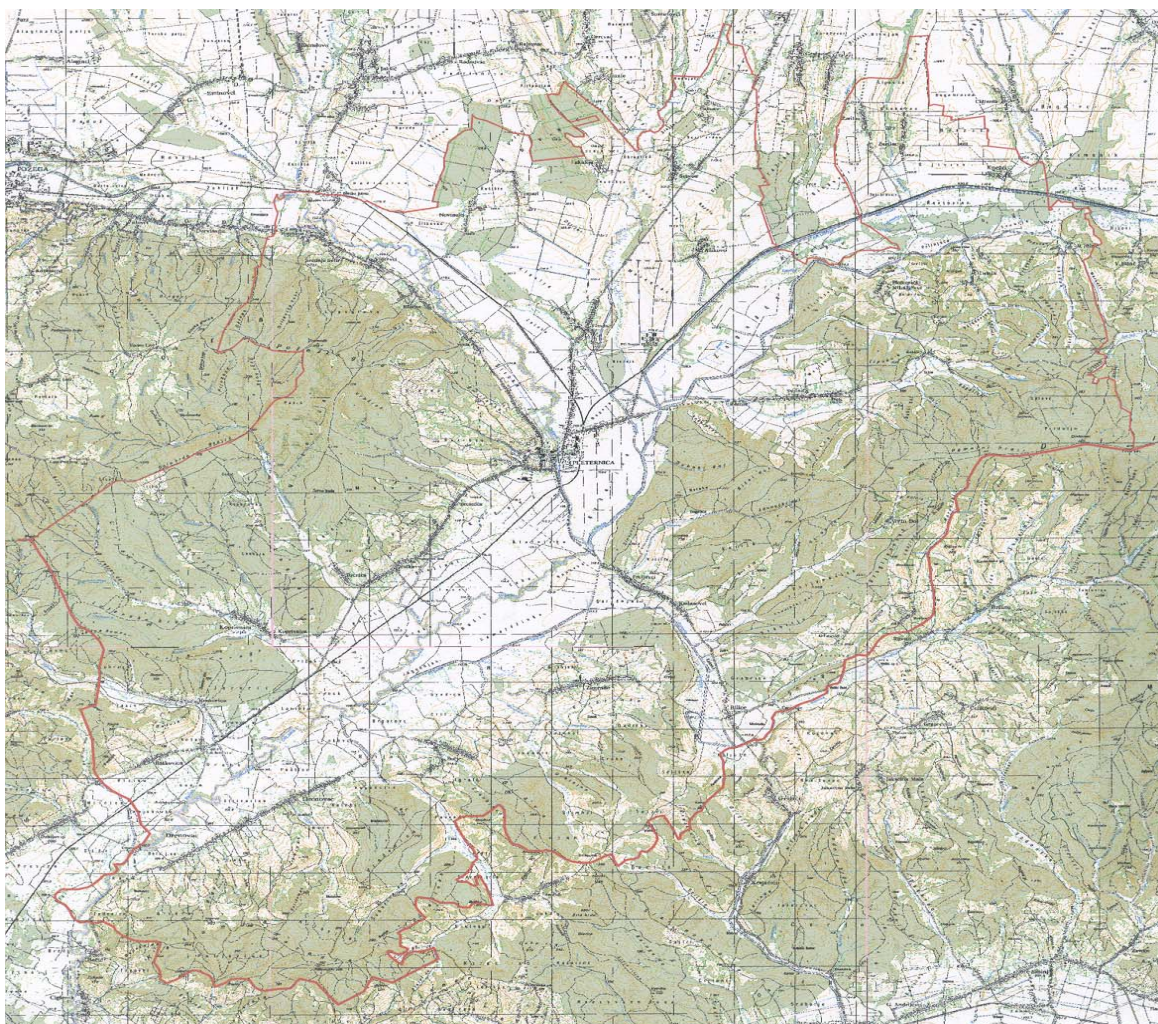

GRAD PLETERNICA

Izrađivač

CPA Centar za prostorno uređenje i arhitekturu doo

PROSTORNI PLAN UREĐENJA GRADA PLETERNICE

Zagreb, siječanj 2006.

PROSTORNI PLAN UREĐENJA GRADA PLETERNICE

Naručitelj :
REPUBLIKA HRVATSKA
POŽEŠKO-SLAVONSKA ŽUPANIJA
GRAD PLETERNICA

Gradonačelnik:
Stručna koordinacija u ime Grada Pleternice:

Franjo LUCIĆ
Ivica KOVAČIĆ, ing.građ.

Izvršitelj :
CPA Centar za prostorno uređenje i arhitekturu d.o.o. Zagreb

Direktor CPA:

Tomislav DOLEČKI, dipl.ing.arh.

Stručna koordinacija u ime CPA:
Odgovorni planer CPA :
Stručni tim CPA :

Tomislav DOLEČKI, dipl.ing.arh.
Zrinka TADIĆ, dipl.ing.arh.
Tomislav DOLEČKI, dipl.ing.arh.
Neda KAMINSKI - KIRŠ, dipl.ing.arh.
Zrinka TADIĆ, dipl.ing.arh.
Maša MUJAKIĆ, dipl.ing.arh.
Petra MAKŠAN, aps.arh.

Ovlašteni arhitekt:

Tomislav DOLEČKI, dipl.ing.arh.

POŽEŠKO - SLAVONSKA ŽUPANIJA
GRAD PLETERNICA

Naziv prostornog plana:

PROSTORNI PLAN UREĐENJA GRADA PLETERNICE

Program mjera za unapređenje stanja u prostoru Grada Pleternice: "Službeno glasilo" Grada Pleternice 01/06	Odluka Gradskog vijeća Grada Pleternice o donošenju Prostornog plana uređenja Grada Pleternice: "Službeno glasilo" Grada Pleternice 01/06
Odluka Gradskog poglavarstva Grada Pleternice o stavljanju Prostornog plana uređenja Grada Pleternice na javnu raspravu - datum objave: 16.07.2005.	Javni uvid održan: od: 25.07.2005. do: 23.08.2005.
Pečat tijela odgovornog za provođenje javne rasprave: <div style="text-align: center;">M.P.</div>	Odgovorna osoba za provođenje javne rasprave: <div style="text-align: center;">..... Ivica KOVAČIĆ, ing.grad.</div>
<p>Suglasnosti na plan:</p> <ul style="list-style-type: none">- suglasnost Ureda državne uprave u Požeško - slavonskoj županiji, Službe za gospodarstvo, prostorno uređenje, zaštitu okoliša i graditeljstvo prema članku 24. stavak 1. Zakona o prostornom uređenju (NN 30/94, 68/98, 61/00, 32/02 i 100/04), klasa 350-01/05-01/415, urbroj 2177-03-04/1-06-5 19. siječnja od 2006.; na temelju mišljenja Zavoda za prostorno uređenje Požeško - slavonske županije, klasa 350-01/05-01/27, urbroj 2177-05-01-05-2 od 29. studenog 2005.- mišljenje Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva prema članku 17. stavak 3. Zakona o poljoprivrednom zemljištu (NN 66/01, 87/02, 48/05 i 90/05), klasa 350-02/05-01/161, urbroj 525-09-ABP/06-02 od 05. siječnja 2006.- prethodna suglasnost Ministarstva kulture, Konzervatorski odjel u Požegi, prema članku 56. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (NN 69/99, 151/03 i 157/03), klasa UP-Io-612-08/05-09/300, urbroj 532-04-07/1-05-04 od 08. prosinca 2005.- suglasnost Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva temeljem članka 34. Zakona o zaštiti okoliša (NN 82/94 i 128/99), klasa 351-01/05-01/00661, urbroj 531-08-3-2-DR-05-02 od 06. prosinca 2005.- suglasnost Ureda državne uprave u Požeško - slavonskoj županiji, Službe za gospodarstvo, prostorno uređenje, zaštitu okoliša i graditeljstvo, prema članku 2.a Zakona o tržištu plina (NN 68/01 i 87/05), klasa 350-01/05-01/414, urbroj 2177-03-01-06-2 od 20. siječnja 2006. godine.	
<p>Pravna osoba koja je izradila plan:</p> <p style="text-align: center;">CPA Centar za prostorno uređenje i arhitekturu d.o.o., Zagreb, Odranska 2</p>	
Pečat pravne osobe koja je izradila plan: <div style="text-align: center;">M.P.</div>	Odgovorna osoba: <div style="text-align: center;">..... Tomislav DOLEČKI, dipl.ing.arh.</div>
<p>Koordinatori plana:</p> <p>Za Grad Pleternicu: Ivica KOVAČIĆ, ing.grad.</p> <p>Za CPA d.o.o.: Tomislav DOLEČKI, dipl.ing.arh.</p>	
<p>Odgovorni planer CPA d.o.o.: Zrinka TADIĆ, dipl.ing.arh.</p>	
<p>Stručni tim CPA d.o.o. u izradi plana:</p> <div style="display: flex; justify-content: space-between;"><div style="width: 45%;">1. Tomislav DOLEČKI, dipl.ing.arh. 2. Neda KAMINSKI-KIRŠ, dipl.ing.arh.</div><div style="width: 45%;">3. Zrinka TADIĆ, dipl.ing.arh. 4. Maša MUJAKIĆ, dipl.ing.arh. 5. Petra MAKSAN, aps.arh.</div></div>	
Pečat Gradskog vijeća Grada Pleternice: <div style="text-align: center;">M.P.</div>	Predsjednik Gradskog vijeća Grada Pleternice: <div style="text-align: center;">..... Franjo DELAČ, prof.</div>
Istovjetnost prostornog plana s izvornikom ovjerava: <div style="text-align: center;">..... (ime, prezime i potpis)</div>	Pečat nadležnog tijela: <div style="text-align: center;">M.P.</div>

Sadržaj elaborata:

DOKUMENTACIJA O TVRTKI CPA d.o.o. :

- Izvadak iz registra Trgovačkog suda u Zagrebu za tvrtku CPA Centar za prostorno uređenje i arhitekturu d.o.o. za obavljanje stručnih poslova prostornog uređenja,
- Suglasnost Ministarstva prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja za upis tvrtke CPA d.o.o. u sudski registar za izradu dokumenata prostornog uređenja (klasa: 350-02/95-01/60 urbroj: 531-02/1-1-95-2 od 07. travnja 1995. godine),
- Rješenje Hrvatske komore arhitekata i inženjera u graditeljstvu o upisu u Imenik ovlaštenih arhitekata za Tomislava Dolečkog, dipl.inž.arh. (klasa: UP/I-350-07/91-01/110 urbroj: 314-01-99-1 od 19. srpnja 1999. godine)
- Rješenje Hrvatske komore arhitekata i inženjera u graditeljstvu o upisu u Imenik ovlaštenih arhitekata za Nedu Kaminski - Kirš, dipl.inž.arh. (klasa: UP/I-350-07/91-01/216 urbroj: 314-01-99-1 od 19. srpnja 1999. godine).

TEKSTUALNI DIO PLANA :

U V O D	1
I. OBRAZLOŽENJE	5
1. POLAZIŠTA	7
1.1. POLOŽAJ, ZNAČAJ I POSEBNOSTI PODRUČJA GRADA PLETERNICE U ODNOSU NA PROSTOR I SUSTAVE ŽUPANIJE I DRŽAVE	7
1.1.1. Osnovni podaci o stanju u prostoru	7
1.1.1.1. Teritorijalni obuhvat	7
1.1.1.2. Numerički pokazatelji	9
1.1.2. Prostorno razvojne i resursne značajke	11
1.1.2.1. Geoprometni položaj	11
1.1.2.2. Kulturno - povijesni razvoj	11
1.1.2.3. Obilježja podneblja	12
1.1.2.4. Geološke značajke	15
1.1.2.5. Tektonske značajke	16
1.1.2.6. Seizmotektonske značajke	17
1.1.2.7. Pedološke značajke	18
1.1.3. Planski pokazatelji i obveze iz dokumenata prostornog uređenja šireg područja i ocjena postojećih prostornih planova	21
1.1.3.1. Obveze iz Programa prostornog uređenja Republike Hrvatske	21
1.1.3.2. Obveze iz Prostornog plana Požeško-slavonske županije	24
1.1.3.3. Ocjena Prostornog plana (bivše) općine Slavonska Požega	31
1.1.3.4. Generalni urbanistički plan grada Pleternice	33
1.1.4. Ocjena stanja, mogućnosti i ograničenja razvoja u odnosu na demografske i gospodarske podatke te prostorne pokazatelje	34
1.1.4.1. Demografski pokazatelji	34
1.1.4.2. Osnovna demografska obilježja stanovništva	43
1.1.4.3. Prioritetne aktivnosti na zaustavljanju depopulizacijskih procesa	56
1.1.4.4. Prognoza budućih demografskih kretanja	56
1.1.4.5. Gospodarski pokazatelji	58

2.	CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA I UREĐENJA	67
2.1.	CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA ŽUPANIJSKOG ZNAČAJA	67
2.1.1.	Razvoj naselja, posebnih funkcija i infrastrukturnih sustava	67
2.1.2.	Racionalno korištenje prirodnih izvora	69
2.1.3.	Očuvanje ekološke stabilnosti i vrijednih dijelova okoliša	69
2.2.	CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA GRADSKOG ZNAČAJA	69
2.2.1.	Demografski razvoj	69
2.2.2.	Odabir prostorno razvojne strukture	70
2.2.3.	Razvoj naselja, društvene, prometne i komunalne infrastrukture	71
2.2.4.	Zaštita krajobraznih i prirodnih vrijednosti i posebnosti i kulturno - povijesnih cjelina	72
2.3.	CILJEVI PROSTORNOG UREĐENJA NASELJA NA PODRUČJU GRADA PLETERNICE	73
2.3.1.	Racionalno korištenje i zaštita prostora	73
2.3.2.	Utvrđivanje građevinskih područja naselja u odnosu na postojeći i planirani broj stanovnika, gustoću stanovanja, izgrađenost, iskorištenost i gustoću izgrađenosti, obilježja naselja, vrijednosti i posebnosti krajobrazna, prirodnih i kulturno-povijesnih cjelina	74
2.3.3.	Unapređenje uređenja naselja i komunalne infrastrukture	77
3.	PLAN PROSTORNOG UREĐENJA	79
3.1.	PRIKAZ PROSTORNOG RAZVOJA NA PODRUČJU GRADA PLETERNICE U ODNOSU NA PROSTORNU I GOSPODARSKU STRUKTURU ŽUPANIJE	79
3.2.	ORGANIZACIJA PROSTORA I OSNOVNA NAMJENA I KORIŠTENJE POVRŠINA	80
3.2.1.	Iskaz prostornih pokazatelja za namjenu površina (naselja i izgrađene strukture van naselja; poljoprivredne, šumske, vodne te površine posebne namjene i ostale površine)	82
3.2.2.	Razvoj i uređenje prostora naselja - građevinska područja (GP)	83
3.2.3.	Razvoj i uređenje prostora izvan naselja - izdvojena građevinska područja	88
3.2.4.	Izgrađene strukture izvan građevinskog područja	90
3.2.5.	Razvoj i uređenje prostora izvan naselja	90
3.3.	PRIKAZ GOSPODARSKIH I DRUŠTVENIH DJELATNOSTI	91
3.3.1.	Gospodarske djelatnosti	91
3.3.2.	Društvene djelatnosti	94
3.4.	UVJETI KORIŠTENJA UREĐENJA I ZAŠTITE PROSTORA	98
3.4.1.	Iskaz površina za posebno vrijedna i / ili osjetljiva područja i prostorne cjeline (prirodni resursi, krajobraz, prirodne vrijednosti i kulturno-povijesne cjeline)	98
3.4.2.	Zaštita krajobrazna	98
3.4.3.	Zaštićena prirodna baština	99
3.4.4.	Zaštićena graditeljska baština	100
3.5.	RAZVOJ INFRASTRUKTURNIH SUSTAVA	103
3.5.1.	Prometni infrastrukturni sustav (ceste, željeznice, javne telekomunikacije, produktovodi)	103
3.5.1.1.	Cestovni promet	103
3.5.1.2.	Zračni promet	106
3.5.1.3.	Željeznički promet	106
3.5.1.4.	Pošta i telekomunikacije	107
3.5.2.	Energetski sustav	109
3.5.2.1.	Proizvodnja i cijevni transport nafte i plina	109
3.5.2.2.	Distributivna plinska mreža	109
3.5.2.3.	Prijenos električne energije	109
3.5.2.4.	Distribucijska elektroenergetska mreža	109
3.5.2.5.	Mogućnost korištenja obnovljivih izvora energije	110
3.5.3.	Vodnogospodarski sustav (vodoopskrba, odvodnja, uređenje vodotoka i voda, melioracijska odvodnja)	111
3.5.3.1.	Vodoopskrbni sustav	111
3.5.3.2.	Odvodnja otpadnih voda	113
3.5.3.3.	Uređenje vodotoka i voda	114
3.6.	POSTUPANJE S OTPADOM	117

3.7.	SPRJEČAVANJE NEPOVOLJNA UTJECAJA NA OKOLIŠ	118
3.7.1.	Zrak	119
3.7.2.	Buka i vibracije	120
3.7.3.	Vode	120
3.7.4.	Tlo	122
3.7.5.	Biološka raznolikost	123
3.7.6.	Područja i dijelovi primjene planskih mjera zaštite	123
3.7.7.	Smjernice za zaštitu od požara, elementarnih nepogoda i ratnih opasnosti	123

II. ODREDBE ZA PROVOĐENJE 127

1.	UVJETI ZA ODREĐIVANJE NAMJENA NA PODRUČJU GRADA PLETERNICE	129
2.	UVJETI ZA UREĐENJE PROSTORA	131
2.1.	Građevine od važnosti za Republiku Hrvatsku i Požeško-slavonsku županiju	131
2.1.1.	Građevine od važnosti za Republiku Hrvatsku	131
2.1.2.	Građevine od važnosti za Požeško-slavonsku županiju	131
2.2.	Građevinska područja naselja	132
2.2.1.	Uvjeti za gradnju građevina	133
2.2.2.	Komunalno opremanje građevnih čestica	143
2.3.	Izgrađene strukture van naselja	144
2.3.1.	Građevine povremenog stanovanja	144
2.3.2.	Klijeti i spremišta za voće	145
2.3.3.	Građevine koje se mogu graditi u građevinskim područjima izdvojenim od građevinskih područja naselja	146
2.3.4.	Građevine koje se mogu graditi izvan građevinskih područja naselja	147
3.	UVJETI ZA SMJESTAJ GOSPODARSKIH DJELATNOSTI	152
3.1.	Poljoprivreda	154
3.2.	Eksploatacija mineralnih sirovina - eksploatacijska polja i istražni prostori	154
3.3.	Šumarstvo	155
4.	UVJETI SMJESTAJA DRUSTVENIH DJELATNOSTI	155
4.1.	Predškolske ustanove i osnovne škole	156
4.2.	Kulturni sadržaji	156
4.3.	Šport i rekreacija	156
4.4.	Zdravstvo	157
4.5.	Vjerske građevine	157
4.6.	Ostali sadržaji javnog interesa	157
5.	UVJETI UTVRĐIVANJA KORIDORA ILI TRASA I POVRŠINA PROMETNIH I DRUGIH INFRASTRUKTURNIH SUSTAVA	157
5.1.	Prometni infrastrukturni sustavi	158
5.1.1.	Koridori javnih cesta i željezničkih pruga	159
5.1.2.	Udaljenost građevina i ograda od javnoprometnih površina	160
5.1.3.	Parkirališna i garažna mjesta	161
5.2.	Pošta	162
5.3.	Telekomunikacije	162
5.4.	Vodnogospodarski sustav	163
5.4.1.	Vodoopskrba	163
5.4.2.	Odvodnja otpadnih voda	164
5.4.3.	Vodnogospodarski sustav	165
5.5.	Energetski sustav	165
5.5.1.	Električna energija	165
5.5.2.	Plin	166
6.	MJERE ZASTITE KRAJOBRAZNIH I PRIRODNIH VRIJEDNOSTI I KULTURNO - POVIJESNIH CJELINA	167
6.1.	Prirodne i krajobrazne vrijednosti	167
6.2.	Kulturna baština	169
7.	POSTUPANJE S OTPADOM	170
7.1.	Komunalni otpad	171
7.2.	Opasni otpad	171
7.3.	Neopasni i proizvodni otpad	172

8.	MJERE SPRJEČAVANJA NEPOVOLJNA UTJECAJA NA OKOLIŠ	172
8.1.	Zaštita voda i tla	172
8.2.	Zaštita prostora	174
8.3.	Zaštita zraka	174
8.4.	Zaštita od buke i vibracija	175
8.5.	Procjena utjecaja na okoliš	175
8.6.	Zaštita od elementarnih nepogoda i ratnih opasnosti	175
8.7.	Zaštita od požara i eksplozije	176
9.	MJERE PROVEDBE PLANA	177
9.1.	Obveza izrade prostornih planova	177
9.2.	Primjena posebnih razvojnih i drugih mjera	177
9.3.	Rekonstrukcija građevina čija je namjena protivna planiranoj namjeni	177

GRAFIČKI DIO PLANA :

1.	KORIŠTENJE I NAMJENA POVRŠINA	mj. 1 : 25.000
2.	INFRASTRUKTURNI SUSTAVI	
2.A.	Promet, pošta i telekomunikacije	mj. 1 : 25.000
2.B.	Energetski sustav	mj. 1 : 25.000
2.C.	Vodnogospodarski sustav	mj. 1 : 25.000
3.	UVJETI ZA KORIŠTENJE, UREĐENJE I ZAŠTITU PROSTORA	mj. 1 : 25.000
4.	GRAĐEVINSKA PODRUČJA NASELJA	mj. 1 : 5.000
4.01.	Ašikovci	
4.02.	Bilice	
4.03.	Blacko, Kuzmica, Srednje Selo, Viškovci	
4.04.	Brđani	
4.05.	Bresnica, Bzenica, Sulkovci	
4.06.	Brodski Drenovac	
4.07.	Bučje	
4.08.	Buk, Resnik, Svilna i gospodarska zona Resnik	
4.09.	Ćosinac	
4.10.	Frkljevc, Kadanovci	
4.11.	Gradac	
4.12.	Kalinić	
4.13.	Knežci	
4.14.	Komorica, Ratkovica	
4.15.	Lakušija	
4.16.	Mali Bilač	
4.17.	Mihaljevići	
4.18.	Novoselci, Trapari	
4.19.	Pleternica i gospodarska zona Pleternica II	
4.20.	Pleternički Mihaljevci	
4.21.	Poloje, Požeška Koprivnica i gospodarska zona Požeška Koprivnica	
4.22.	Sesvete	
4.23.	Tulnik	
4.24.	Vesela	
4.25.	Vrčin Dol	
4.26.	Zagrađe	
4.27.	Zarilac	

DOKUMENTACIJA O TVRTKI CPA d.o.o.

- Izvadak iz registra Trgovačkog suda u Zagrebu za tvrtku CPA Centar za prostorno uređenje i arhitekturu d.o.o. za obavljanje stručnih poslova prostornog uređenja
 - Suglasnost Ministarstva prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja za upis tvrtke CPA d.o.o. u sudski registar za izradu dokumenata prostornog uređenja (klasa: 350-02/95-01/60 urbroj: 531-02/1-1-95-2 od 07. travnja 1995. godine)
 - Rješenje Hrvatske komore arhitekata i inženjera u graditeljstvu o upisu u Imenik ovlaštenih arhitekata za Tomislava Dolečkog, dipl.inž.arh. (klasa: UP/I-350-07/91-01/110 urbroj: 314-01-99-1 od 19. srpnja 1999. godine)
 - Rješenje Hrvatske komore arhitekata i inženjera u graditeljstvu o upisu u Imenik ovlaštenih arhitekata za Nedu Kaminski - Kirš, dipl.inž.arh. (klasa: UP/I-350-07/91-01/216 urbroj: 314-01-99-1 od 19. srpnja 1999. godine)
-

SUGLASNOSTI NA PPUG PLETERNICE

Suglasnost Ureda državne uprave u Požeško - slavonskoj županiji, Službe za gospodarstvo, prostorno uređenje, zaštitu okoliša i graditeljstvo prema članku 24. stavak 1. Zakona o prostornom uređenju (NN 30/94, 68/98, 61/00, 32/02 i 100/04), klasa 350-01/05-01/415, urbroj 2177-03-04/1-06-5 19. siječnja od 2006.; na temelju mišljenja Zavoda za prostorno uređenje Požeško - slavonske županije, klasa 350-01/05-01/27, urbroj 2177-05-01-05-2 od 29. studenog 2005. godine

Mišljenje Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva prema članku 17. stavak 3. Zakona o poljoprivrednom zemljištu (NN 66/01, 87/02, 48/05 i 90/05), klasa 350-02/05-01/161, urbroj 525-09-ABP/06-02 od 05. siječnja 2006. godine

Prethodna suglasnost Ministarstva kulture, Konzervatorski odjel u Požegi, prema članku 56. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (NN 69/99, 151/03 i 157/03), klasa UP-Io-612-08/05-09/300, urbroj 532-04-07/1-05-04 od 08. prosinca 2005. godine

Suglasnost Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva temeljem članka 34. Zakona o zaštiti okoliša (NN 82/94 i 128/99), klasa 351-01/05-01/00661, urbroj 531-08-3-2-DR-05-02 od 06. prosinca 2005. godine

Suglasnost Ureda državne uprave u Požeško - slavonskoj županiji, Službe za gospodarstvo, prostorno uređenje, zaštitu okoliša i graditeljstvo, prema članku 2.a Zakona o tržištu plina (NN 68/01 i 87/05), klasa 350-01/05-01/414, urbroj 2177-03-01-06-2 od 20. siječnja 2006. godine.

Očitovanje Ministarstva obrane, Uprave za materijalne resurse, Služba za nekretnine, graditeljstvo i zaštitu okoliša, prema članku 18. Zakona o obrani (NN 33/02 i 58/02), klasa 350-02/04-01/79, urbroj 512M3-020202-04-2 od 08. lipnja 2004. godine.

**OBRAZLOŽENJE
PROSTORNOG PLANA UREĐENJA
GRADA PLETERNICE**

UVOD

Zakonom o prostornom uređenju (NN 30/94, 68/98, 61/00, 32/02 i 100/04) i pripadajućim podzakonskim aktima reguliran je način gospodarenja, zaštite i upravljanja prostorom kao temeljnim nacionalnim dobrom, u sklopu kojega značajno mjesto zauzima izrada dokumenata prostornog uređenja.

U skladu sa svojim zakonskim pravom i obvezom, a na temelju usvojenih dokumenata prostornog uređenja šireg područja (Strategija i Program prostornog uređenja Republike Hrvatske, Prostorni plan Požeško – slavonske županije) Grad Pleternica je "Programom mjera za unapređenje stanja u prostoru" utvrdila potrebu donošenja Prostornog plana uređenja Grada Pleternice kojim će se utvrditi svrhovita organizacija, korištenje i namjena prostora, te mjerila i smjernice za uređenje i zaštitu prostora Grada Pleternice.

U skladu s odredbama Zakona o prostornom uređenju (NN 30/94, 68/98, 61/00, 32/02 i 100/04) i Pravilnika o sadržaju, mjerilima kartografskih prikaza, obveznim prostornim pokazateljima i standardu elaborata prostornih planova (NN 106/98, 39/04 i 45/04) Prostornim planom uređenja Grada Pleternice potrebno je ostvariti slijedeće :

- definirati strategiju razvoja Grada Pleternice,
- uskladiti plan s dokumenatima prostornog uređenja šireg područja, kao i prostornim planovima uređenja susjednih jedinica lokalne samouprave,
- utvrditi uvjete za uređenje građevinskog područja,
- odrediti svrhovito korištenje, namjenu, oblikovanje, obnovu i sanaciju građevinskog i drugog zemljišta,
- smjernicama plana potaći razvoj gospodarstva,
- ostvariti planske preduvjete za gradnju građevina društvenog i javnog standarda,
- stvoriti preduvjete za kvalitetnije prometno i komunalno opremanje naselja,
- regulirati zaštitu osobito vrijednih dijelova prirode i spomenika kulturne baštine,
- stvoriti preduvjete za zaštitu okoliša i sanciju ugroženih dijelova prirode,
- osigurati sudjelovanje korisnika prostora u procesu izrade plana.

Po provedenom javnom nadmetanju izrada Prostornog plana uređenja Grada Pleternice povjerena je tvrtki CPA - Centar za prostorno uređenje i arhitekturu d.o.o. iz Zagreba kao najpovoljnijem ponuđaču. Po potpisu ugovora CPA d.o.o. je pristupio pripremnim radovima na izradi PPUG-a Pleternice koji su uključivali :

- analizu postojeće dokumentacije za područje Grada Pleternice ;
- analizu prirodne osnove i demografskih potencijala na području Grada Pleternice ;
- analizu postavki iz prostornih planova šireg područja (Program i Strategija prostornog -razvitka Republike Hrvatske, Prostorni plana Požeško - slavonske županije);
- analizu polazišta i razvojnih potencijala Grada Pleternice.

U skladu sa člankom 29. Zakona o prostornom uređenju (NN 30/94, 68/98, 61/00, 32/02 i 100/04) za potrebe izrade Plana zatraženi su podaci i dokumentacija od tijela državne uprave i pravnih osoba s javnim ovlastima.

Svoje dopise i podatke dostavili su:

- MINISTARSTVO KULTURE, Uprava za zaštitu prirode (dopis klasa: 612-07/04-49/162, urbroj: 532-08-MP-04-2 od 01.06.2004. i dopis klasa 612-07/05-49/341, urbroj 532-08-02-1/8-05-4 od 14.10.2005.)
- MINISTARSTVO KULTURE, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Požegi (dopis klasa: 612-08/04-01/10, urbroj: 532-10-4/1-04-11 od 26.05.2004.)
- MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE, Uprava za materijalne resurse, Služba za nekretnine, graditeljstvo i zaštitu okoliša (dopis klasa: 350-02/04-01/79, urbroj: 512M3-020202-04-02 od 08.06.2004.)
- MINISTARSTVO UNUTARNJIH POSLOVA, Policijska uprava Požeško - slavonska (dopis broj: 511-22-04-7/4-1027/1-04. od 27.05.2004.)

- MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE, ŠUMARSTVA I VODNOG GOSPODARSTVA, Uprava za gospodarenje poljoprivrednim zemljištem (odgovor na dopis nije dostavljen)
- URED DRŽAVNE UPRAVE U POŽEŠKO - SLAVONSKOJ ŽUPANIJI, Služba za gospodarstvo, prostorno uređenje, zaštitu okoliša i graditeljstvo, Odsjek za graditeljstvo (dopis klasa: 350-01/04-01/240, urbroj 2177-03-04/1-04-2 od 26.06.2004.)
- POŽEŠKO - SLAVONSKA ŽUPANIJA, Županijski zavod za prostorno uređenje, (zatraženi podaci i PPPSZ-e dostavljeni na CD-u)
- URED DRŽAVNE UPRAVE U POŽEŠKO - SLAVONSKOJ ŽUPANIJI, Služba za gospodarstvo, prostorno uređenje, zaštitu okoliša i graditeljstvo (dopis klasa: 320-01/04-01/1777, urbroj: 2177-03-02/7-04-1 od 14.06.2004.), dopis klasa 311-02/04-01/72, urbroj 2177-03-02/2-04-1 od 05.07.2004.)
- URED DRŽAVNE UPRAVE U POŽEŠKO - SLAVONSKOJ ŽUPANIJI, Upravni odjel za društvene djelatnosti (dopis klasa: 510-01/04-01/5, urbroj: 2177-03-03/1-04-03 od 07.06.2004.)
- HRVATSKE CESTE d.o.o., Sektor za strateško planiranje, razvoj i studije, Odjel za strateško planiranje i razvoj (dopis urbroj: 210/2004-554 MH od 05.06.2004.)
- HRVATSKE CESTE d.o.o., Sektor za studije i planiranje, Odjel za studije, zakonsku i tehničku regulativu (dopis urbroj: 300/2005-1577/2 MH od 18.08.2005.)
- HRVATSKE CESTE d.o.o. za upravljanje, građenje i održavanje državnih cesta, Sektor održavanja, Ispostava Slavonski Brod (dopis broj: 550SB-255/2004 od 28.05.2004. godine)
- HŽ - HRVATSKE ŽELJEZNICE, Razvoj i investicije, Služba za studije, razvoj i pripremu (dopis znak: 3.1.1. - G.I. broj: 2657/2004. od 24. lipnja 2004.)
- HP - HRVATSKA POŠTA d.d. Područna uprava Slavonija - Poštansko središte Požega (dopis broj: 01-79-3/2004 od 27.05.2004.)
- HT - HRVATSKI TELEKOM d.d., Sektor za tehničko planiranje (dopis broj: ST2d-180/2004-00/SM od 31.05.2004.)
- HT MOBILE d.o.o. - Sektor za planiranje i razvoj sustava (dopis od 04.06.2004. godine)
- VIP-NET d.o.o. (odgovor na dopis nije dostavljen)
- ODAŠILJAČI I VEZE d.o.o., RJ Projektiranje i nadzor (odgovor na dopis nije dostavljen)
- HEP - PRIJENOS d.o.o., Prijenosno područje Osijek (dopis broj i znak: 3/21-82/04 iz svibnja 2004.)
- HEP - DISTRIBUCIJA d.o.o., Distribucijsko područje "Elektra" Požega (dopis broj i znak: 402100201-2556/04 od 09.06.2004.)
- HEP - PLIN d.o.o. (dopis broj: F 000 00 02-701/2004 VP/LJS od 28.05.2004.)
- MONTCOGIM d.o.o., dostavljeni podaci
- PLINACRO d.o.o., Služba razvoja i investicija (dopis broj: 752/04 od 08.06.2004.)
- HRVATSKE VODE, Vodnogospodarski odjel za vodno područje sliva Save - Služba planiranja, pripreme i razvoja projekata (dopis klasa: 350-02/04-01/0015, urbroj: 374-21-1-04-2 od 27.05.2004.)
- HRVATSKE VODE, Vodnogospodarski odjel za vodno područje sliva Save - Vodnogospodarska ispostava Orljava-Londža (dopis klasa 350-05/04-35/0001, urbroj 374-3103-04-1-2 od 12.07.2004.)
- DOM ZDRAVLJA POŽEŠKO - SLAVONSKE ŽUPANIJE (dopis urbroj 02-250/01-2004 od 15.06.2004.)
- HRVATSKE ŠUME d.o.o., UPRAVA ŠUMA - PODRUŽNICA POŽEGA (dopis urbroj PŽ-05/2004-2526 od 14.07.2004.)
- HRVATSKE ŠUME d.o.o., UPRAVA ŠUMA - PODRUŽNICA NOVA GRADIŠKA (dopis broj NG-01/05/2004 -2690 od 25.08.2004.)
- TEKIJ d.o.o. Požega (dostavljen odgovor na dopis).

Za potrebe izrade PPUG-a Pleternice pribavljene su sljedeće kartografske podloge:

- topografska karta područja Grad Pleternice u mj. 1:25.000 u digitalnom obliku (od Državne geodetske uprave, Odjela za kartografiju)
- aerofotogrametrijske snimke periodičnog preleta područja Grada Pleternice u digitalnom obliku (od Državne geodetske uprave, Odjela za fotogrametriju)
- skenirane katastarske karte za područje Grada Pleternice (od Državne geodetske uprave, Područnog ureda za katastar Požega)
- službene granice Grada Pleternice i naselja na području Grada Pleternice u digitalnom obliku (od Državne geodetske uprave, Područnog ureda za katastar Požega).

Na temelju predložene metodologije izrade i ugovora o izradi Prostornog plana uređenja Grada Pleternice, te po usuglašavanju svih prezentiranih elemenata i pribavljanju traženih podataka od tijela državne uprave i pravnih osoba s javnim ovlastima, te pribavljanju potrebnih kartografskih podloga za izradu plana, stručni tim CPA nastavio je s radovima te je u srpnju 2004. godine izradio elaborat:

NACRT PRIJEDLOGA PROSTORNOG PLANA UREĐENJA GRADA PLETERNICE

kao I. etapu rada i osnovu za dalji nastavak izrade Plana.

Prethodna rasprava o nacrtu Prijedloga PPUG-a Pleternica održana je 22.07.2004. godine u Pleternici.

Prijedlog PPUG-a Pleternice za prethodnu raspravu sadržavao je:

- tekstualno obrazloženje Prostornog plana uređenja Grada Pleternice
- grafičke prikaze PPUG-a Pleternice u mjerilu 1 : 25.000 kojima se definira temeljna - organizacija prostora, zaštita prirodnih, kulturnih i povijesnih vrijednosti prostora, namjena i korištenje prostora, prometna i komunalna infrastruktura, uvjeti za korištenje i mjere zaštite prostora te mjere za provođenje plana,

U skladu sa člankom 3. Uredbe o javnoj raspravi u postupku donošenja prostornih planova (NN 101/98) na prethodnoj raspravi sudjelovala su tijela državne uprave i pravne osobe s javnim ovlastima koja su osigurala podatke i dokumente iz svoga djelokruga za potrebe izrade prostornog plana.

Po provedenoj prethodnoj raspravi Gradsko poglavarstvo Grada Pleternice donijelo je odluku o usvajanju Izvješća o prethodnoj raspravi o Nacrtu prijedloga PPUG-a Pleternice.

Po usuglašavanju svih prezentiranih elemenata i pribavljanju dodatnih podataka od tijela državne uprave i pravnih osoba s javnim ovlastima, izrađivač Plana je izvršio tražene dopune i korekcije, te je izradio

PRIJEDLOG PROSTORNOG PLANA UREĐENJA GRADA PLETERNICE

koji je bio izložen na javnom uvidu od 25.07. do 23.08.2005. godine i obrazložen na javnoj raspravi održanoj 26.07.2005. godine u Pleternici, u skladu s Uredbom o javnoj raspravi u postupku donošenja prostornih planova (NN 101/98).

Nakon provedene javne rasprave i prikupljanja suglasnosti i mišljenja¹ na Konačni prijedlog PPUG-a Pleternice, a na prijedlog Poglavarstva Grada Pleternice, Gradsko vijeće Grada Pleternice usvojilo je Prostorni plan uređenja Grada Pleternice na 1. sjednici održanoj 07. ožujka 2006. godine.

¹ Prije donošenja PPUG-a Pleternice pribavljene su suglasnosti i mišljenja:

- suglasnost Županijskog ureda za poslove prostornog uređenja koja se izdaje na temelju prethodno pribavljenog mišljenja Županijskog zavoda za prostorno uređenje o usklađenosti sa Prostornim planom Županije (članak 24. Zakona o prostornom uređenju, NN 30/94, 68/98, 61/00, 32/02 i 100/04),
- suglasnost Ministarstva kulture, Konzervatorski odjel u Požegi (članak 56. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, NN 69/99, 151/03 i 157/03),
- suglasnost Ministarstva kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine (članak 124. Zakona o zaštiti prirode, NN 70/05),
- mišljenje Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva (članak 17. Zakona o poljoprivrednom zemljištu, NN 66/01),
- suglasnost Ureda državne uprave za poslove energetike (članak 2.a Zakona o tržištu plina, 68/01 i 87/05).

**I. OBRAZLOŽENJE
PROSTORNOG PLANA UREĐENJA
GRADA PLETERNICE**

Prostorni obuhvat PPUG-a Grada Pleternice

1. Polazišta

1.1. POLOŽAJ, ZNAČAJ I POSEBNOSTI PODRUČJA GRADA PLETERNICE U ODNOSU NA PROSTOR I SUSTAVE ŽUPANIJE I DRŽAVE

1.1.1. Osnovni podaci o stanju u prostoru

1.1.1.1. Teritorijalni obuhvat

Prema Zakonu o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj (NN 10/97, 124/97, 68/98, 22/99, 117/99, 128/99, 44/00, 129/00, 92/01, 72/02, 83/02, 25/03, 107/03 i 175/03), Grad Pleternica nalazi se u sastavu Požeško - slavonske županije.

POLOŽAJ GRADA PLETERNICE U POŽEŠKO-SLAVONSKOJ ŽUPANII

Gradu Pleternici susjedne jedinice lokalne samouprave u sastavu Požeško - slavonske županije su:

- **Grad Požega** na zapadu
- **Općina Jakšić** na sjeveru
- **Općina Kutjevo** na sjeveru
- **Općina Čaglin** na sjeveroistoku.

S južne strane Grad Pleternica graniči sa Županijom brodsko - posavskom, odnosno područjima naselja Nova Kapela, Oriovac, Brodski Stupnik i Sibinj.

Grad Pleternica u svom sastavu ima ukupno 38 naselja.

GRANICE NASELJA NA PODRUČJU GRADA PLETERNICE
(izvor: M. Korenić: Naselja i stanovništvo SR Hrvatske 1857. - 1971., 1979. godine)

1.1.1.2. Numerički pokazatelji

Kako bi se omogućila međusobna komparacija pokazatelja u prostornim planovima Pravilnikom o sadržaju, mjerilima kartografskih prikaza, obveznim prostornim pokazateljima i standardu elaborata prostornih planova (NN 106/98, 39/04 i 45/04) propisano je da sastavni dio prostornih planova moraju biti tablice koje sadrže slijedeće podatke o stanovnicima, stanovima, kućanstvima i gustoćama naseljenosti:

USPOREDNI PRIKAZ STATISTIČKIH PODATAKA (1991. - 2001.godine)
ZA POŽEŠKO - SLAVONSKU ŽUPANIJU I GRAD PLETERNICU

tablica 1.

	površina		STANOVNICI				STANOVI ZA STALNO STANOVANJE				KUĆANSTVA		G _{nstr} gustoća naseljenosti
			1991.		2001.		1991.		2001.		1991.	2001.	2001.
	km ²	%	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%	broj	broj	stan. / km ²
POŽEŠKO - SLAVONSKA ŽUPANIJA	1.815,23*	100,0	99.334	100,0	85.831	100,0	34.446	100,0	30.683	100,0	32.054	27.445	47,28
GRAD PLETERNICA	203,64	11,2	13.119	13,2	12.883	15,0	3.960	11,5	4.085	13,3	3.802	3.776	63,26
GRAD PLETERNICA	203,64	100,0	13.119	100,0	12.883	100,0	3.960	100,0	4.085	100,0	3.802	3.776	63,26
Ašikovci	4,67	2,29	88	0,6	84	0,6	36	0,9	31	0,7	27	24	18,10
Bilice	4,37	2,14	179	1,3	196	1,5	48	1,2	54	1,3	50	51	44,85
Blacko	2,69	1,32	232	1,7	258	2,0	69	1,7	73	1,7	65	65	95,91
Brđani	1,85	0,91	68	0,5	52	0,4	19	0,4	25	0,6	21	19	28,10
Bresnica	3,42	1,68	272	2,0	274	2,1	61	1,5	62	1,5	63	63	80,11
Brodski Drenovac	22,28	10,94	905	6,9	828	6,4	267	6,7	278	6,8	254	245	37,16
Bučje	10,13	4,98	364	2,8	338	2,6	115	2,9	105	2,5	107	99	33,36
Buk	7,47	3,67	220	1,6	224	1,7	59	1,4	67	1,6	59	62	29,98
Bzenica	3,47	1,70	154	1,1	98	0,7	47	1,1	45	1,1	49	36	28,24
Čosinac	2,19	1,08	74	0,5	62	0,4	29	0,7	31	0,7	23	21	28,31
Frkljevci	5,91	2,90	400	3,0	385	2,9	129	3,2	112	2,7	112	109	65,14
Gradac	7,03	3,45	1.042	7,9	1.090	8,4	282	7,1	308	7,5	281	297	155,04
Kadanovci	5,24	2,57	202	1,5	219	1,7	62	1,5	75	1,8	60	66	41,79
Kalinić	3,52	1,73	93	0,7	88	0,6	24	0,6	25	0,6	23	24	25,00
Knežci	3,51	1,73	93	0,7	78	0,6	39	0,9	39	0,9	29	26	22,22
Komorica	5,99	2,94	216	1,6	213	1,6	69	1,7	76	1,8	70	67	35,55
Kuzmica	2,99	1,46	533	4,0	525	4,0	155	3,9	158	3,8	156	154	175,58
Lakušija	4,02	1,98	95	0,7	90	0,6	34	0,8	37	0,9	31	31	22,39
Mali Bilač	4,26	2,09	34	0,2	26	0,2	12	0,3	16	0,3	12	7	6,10
Mihaljevići	1,38	0,68	5	0,0	3	0,0	2	-	2	-	2	2	2,17
Novoselci	1,97	0,97	216	1,6	225	1,7	61	1,5	67	1,6	61	57	114,21
Pleternica	10,01	4,92	3.838	29,2	3.739	29,0	1.159	29,2	1.150	28,1	1.127	1.141	373,52
Pleternički Mihaljevci	3,87	1,90	31	0,2	26	0,2	16	0,4	21	0,5	12	12	6,71
Poloje	2,30	1,13	74	0,5	85	0,6	25	0,6	30	0,7	23	24	36,95
Požeška Koprivnica	14,08	6,91	342	2,6	328	2,4	115	2,9	114	2,7	103	101	23,31
Ratkovica	3,71	1,82	320	2,4	272	2,1	108	2,7	100	2,4	110	92	73,51
Resnik	4,13	2,03	251	1,9	301	2,3	74	1,8	73	1,7	68	78	72,88
Sesvete	4,07	2,00	137	1,0	130	1,0	61	1,5	72	1,7	51	44	31,94
Srednje Selo	2,07	1,02	261	1,9	312	2,4	76	1,9	85	2,0	74	85	150,72
Sulkovci	10,62	5,21	710	5,4	699	5,4	215	5,4	220	5,3	208	209	65,88
Svilna	4,26	2,09	181	1,3	177	1,3	61	1,5	51	1,2	57	49	41,55
Trapari	3,31	1,62	209	1,6	179	1,3	59	1,4	54	1,3	57	43	54,07
Tulnik	6,08	2,99	50	0,3	35	0,2	17	0,4	26	0,6	18	13	5,75
Vesela	0,16	0,08	156	1,2	189	1,4	40	1,0	45	1,1	42	46	1.181,25
Viškovci	2,59	1,27	271	2,0	270	2,0	78	1,9	80	1,9	83	82	104,24
Vrčin Dol	3,64	1,78	6	0,0	4	0,0	3	-	2	-	3	2	1,09
Zagrade	15,15	7,44	556	4,2	569	4,4	148	3,7	145	3,5	138	157	37,55
Zarilac	5,13	2,52	241	1,8	212	1,6	86	2,1	97	2,3	73	73	41,32

* površina županije prema podacima Ureda za katastarsko-geodetske poslove u Požegi i Pakracu i Ureda za statistiku (preuzeto iz PPP-SŽ) izvori podataka :

- Statistički ljetopis hrvatskih županija 1992., 1993. i 1994. godine, Državni zavod za statistiku, Zagreb
- Popis stanovništva, kućanstava i stanova 31. ožujka 2001. godine, Državni zavod za statistiku, Zagreb, lipanj 2002. godine
- Prostorni plan Požeško-slavonske županije (Izrađivač: Županijski zavod za prostorno uređenje, PSSG 5/02 i 5A/02)

Površina Grada Pleternice prema podacima Županijskog zavoda za prostorno uređenje (PPP-SŽ, Polazišta, strana 14.) iznosi 203,64 km², dok prema podacima Ureda za katastarsko-geodetske poslove iz Požege površina Grada Pleternice iznosi 198,13 km². Za potrebe izrade PPUG-a Pleternice kao površina Grada Pleternice preuzeta je površina od 203,64 km². Grad Pleternica zauzima 11,2% od ukupnog teritorija Požeško - slavonske županije (ukupna površina Županije je 1.815,23 km²). Na prostoru Grada Pleternice, prema popisu stanovništva iz 2001. godine², živjelo je 12.883 stanovnika, što iznosi 15,0% od ukupnog broja stanovnika Županije (85.831 stanovnika). Gustoća naseljenosti na području Grada Pleternice iznosila je 2001. godine 63,26 stanovnika na km², što je više od prosjeka Županije (47,3 st/km²).

STANJE U PROSTORU GRADA PLETERNICE

tablica 2.

GRAD PLETERNICE	POVRŠINA		STANOVNICI				GUSTOĆA NASELJENOSTI	
			popis 1991.		popis 2001.		popis 1991.	popis 2001.
PODRUČJE GRADA	km ²	udio u površini Grada (%)	broj	%	broj	%	broj stan / km ²	broj stan / km ²
OBALNO *	-	-	-	-	-	-	-	-
OTOČNO *	-	-	-	-	-	-	-	-
KONTINENTALNO GRANIČNO **	-	-	-	-	-	-	-	-
OSTALO	203,64	100,0	13.119	100,0	12.883	100,0	64,42	63,26
GRAD PLETERNICA ukupno	203,64	100,0	13.119	100,0	12.883	100,0	64,42	63,26

napomene :

* U skladu sa člankom 45. Zakona o prostornom uređenju (NN 30/94, 68/98, 61/00, 32/02 i 100/04) područje Grada Pleternice ne ulazi u obalno ili otočno područje Republike Hrvatske.

** U skladu s kartografskim materijalima Programa prostornog razvitka Republike Hrvatske (NN 50/99 - kartografski prikaz broj 23 - Posebne smjernice za planiranje i uređenje područja - Područja uz državnu granicu), područje Grada Pleternice ne ulazi u kontinentalno granično područje Republike Hrvatske.

Centar grada Pleternice

² Podaci iz publikacije "Popis stanovništva, kućanstava i stanova 31. ožujka 2001. godine" (Statističko izvješće 1137), Državni zavod za statistiku, Zagreb, lipanj 2002. godine

1.1.2. Prostorno razvojne i resursne značajke

1.1.2.1. Geoprometni položaj

Grad Pleternica zauzima dio jugoistočnog područja Požeško - slavonske županije. Geografski gledano, područje Grada Pleternice zauzima ravničarske dijelove uz rijeke Londžu i Orljavu, dio Požeške doline, kao i istočne dijelove podgorja Požeške gore, odnosno zapadne dijelove podgorja Dilja.

Ovim područjem vode važni kopneni putovi (cestovni i željeznički), koji spajaju posavski prostor sa sjevernim dijelovima države, a što je i bio glavni pokretač razvitka ovog područja, o čemu svedoči činjenica da se najveći broj naselja razvio upravno na cestovnim pravcima N. Kapela - Pleternica - Požega, odnosno Pleternica - Kutjevo i Pleternica - Đakovo.

1.1.2.2. Kulturno - povijesni razvoj

Grad Pleternica smjestio se na vratima Požeške kotline desetak kilometara zapadno od Požege, na raskrižju cestovnih i željezničkih pravaca. Smještena u uskoj dolinici kojom teče rijeka Orljava između Požeške gora i Dilj gore, Pleternica se doživljava poput južnog ulaza u požešku Zlatnu dolinu. To je prostor gdje se uzgaja poznato pleterničko vino Klikun. Novim ustrojem Pleternica je dobila status Grada koji je prema broju stanovnika (3.838 stanovnika) treći po veličini u Županiji.

Naselje Pleternica prvi put se spominje 1335. godine, kada se zvala Sv. Nikola. Godine 1427. spominje se prvi put ime Pleternica (Pleternycha). Prema zapisu Krčelića Pleternica se spominje već 1270., a 1463. godine spominju se oba imena Pleternicze–Zentmiklos ili kasnije Pleternycezentmyklos (Pleternica–Sv.Nikola). Postanak imena Pleternica nije dovoljno jasan, a u narodu kola predaja da to ime potječe od pletera kojim su bile opletene kuće i neki zemljani bedemi pleterničkog grada. Gospodari posjeda Pleternica bili su plemići Pleternički, a spominju se prvi put 1375. kao Nobiles de s. Nicolas ili Tereki. Kasnije su gospodari Pleternice bili velikaši Gorjanski i Berislavići Grabarski. U vrijeme Turaka spominje se kao gospodar Pleternice Agiagić Muhamed–aga iz Požege. Poslije Turaka Pleternicom su gospodarili barun Teodor Imbsen, zatim Franjo Trenk, Peterfy i grof Jakov Svetić.

Prije dolaska Turaka postojala je na mjestu današnjeg groblja pleternička utvrda čiji tragovi se danas ne vide, ali su se vidjeli još 1927. godine. Tada je kamenje starog grada upotrebljeno za pojedine gradnje ili je ugrađeno u ogradu današnjeg groblja.

Škola u Pleternici počela je s radom 1770. godine i radi sve do danas, a 1907. tadašnji župnik Gollek u suradnji s pleterničanima posebno s Pavlom Jušićem osniva Hrvatsku čitaonicu. Hrvatska čitaonica 1960 godine mijenja ime u Narodna čitaonica i knjižnica, koja radi uspješno do današnjih dana kao Gradska knjižnica i čitaonica.

Snažniji gospodarski razvoj Pleternice započinje početkom 20. stoljeća, kada se osniva mljekara 1910. godine (nova 1933. god.), zatim mlinovi i pilane. Šezdesetih godina osniva se malo poduzeće "Metal" koje je preraslo u veliko poduzeće, današnji "Oroplet", a 1979. otvoren je pogon modne konfekcije "Sloga" za kožna odijela u Pleternici koja s poteškoćama djeluje do danas.

Danas u gradu Pleternici djeluju industrijski pogoni za preradu drveta, te pogoni za izradu metalne galanterije tvrtke "Tofrado". U samom gradu nalazi se i ispostava Hrvatskih šuma, te RJ PPK Kutjevo sa posebnom radnom jedinicom Ivanindvoru.

1.1.2.3. Obilježja podneblja³

Odlike klimatskih prilika Požeške kotline uvjetovane su odlikama opće cirkulacije atmosfere u umjerenim širinama te prirodnim položajem. Područje Požeško-slavonske županije ima umjereno kontinentalnu klimu i nalazi se u cirkulacijskom pojasu vjetrova umjerenih širina s intenzivnim i čestim promjenama vremena. Osnovne osobine umjerno tople kišne klime su sljedeće:

- srednja mjesečna temperatura je viša od 10⁰ C u više od četiri mjeseca u jednoj godini
- srednja temperatura najhladnijeg mjeseca u godini kreće se između -3⁰ C i -18⁰ C, a ne spušta se ispod -22⁰ C
- ukupne količine oborina kreću se od 700 do 900 mm godišnje
- vjetovitost je promjenjiva, a značajke za ovo područje su slabi vjetrovi i tišina, dok su jaki vjetrovi rijetkost.

Meteorološka praćenja izvode se na stanici u Pleternici.

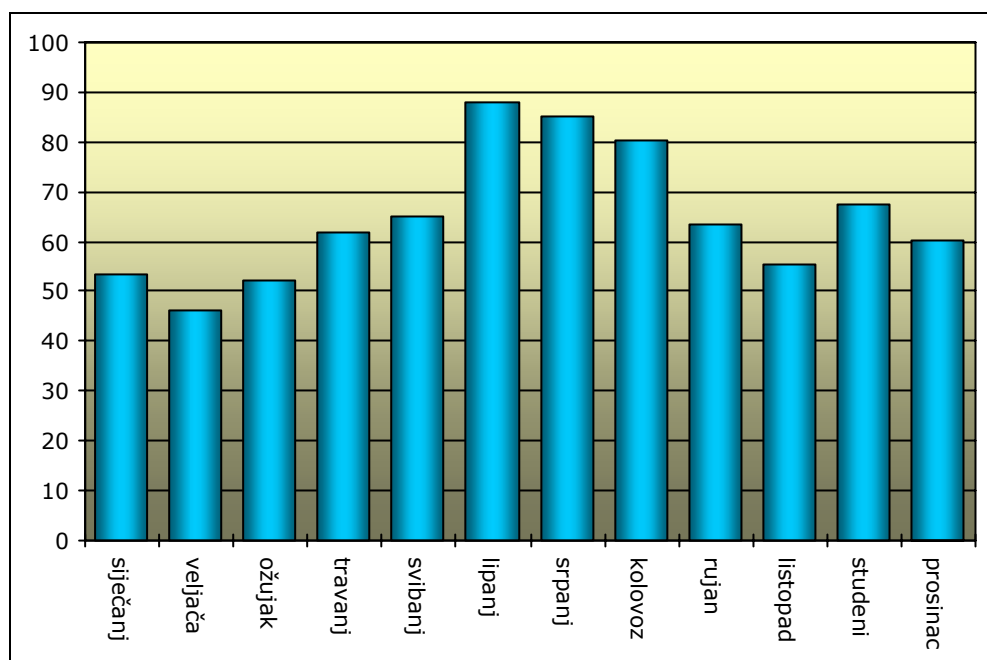
Oborine

Oborine prikazuju veliku vremensku i prostornu varijabilnost. Svojstva oborina su analizirane prema podacima o srednjim mjesečnim i godišnjim količinama oborina, te s obzirom na maksimalne dnevne količine.

U Požeškoj kotlini oborine obilježava postojanje primarnog i sekundarnog maksimuma koji se javljaju u lipnju i srpnju sa 90 do 100 mm, te studenom sa 70 mm oborina. Minimum se javlja u veljači i iznosi 40 do 50 mm. Ovo ukazuje na prisutnost kontinentalnih i maritimnih svojstava klime (veće količine oborina značajke su za maritmnu klimu, dok se kontinentalna klima odlučuje velikim količinama oborine u toplom dijelu godine). Uzrok obilnijim kišama u proljetnim mjesecima, a naročito u lipnju, su ciklone, odnosno hladne fronte s njima u svezi, te labilne zračne mase koje daju oborine u obliku kratkotrajnih, ali intenzivnijih pljuskova. Kasnojesenski maksimum (oborine u studenom) donose ciklone u obliku dugotrajnijih oborina.

Maksimalne dnevne količine oborina predstavljaju najveću dnevnu količinu oborina palih tijekom jednog dana (24 sata) i pokazuju veliku varijabilnost tako da se u jednom te istom mjesecu od godine do godine međusobno dosta razlikuju. Maksimalne dnevne količine oborina procijenjenih prema Gumbelu za dvadesetogodišnji period ponavljanja kreću se oko 80 mm.

SREDNJA MJESEČNA KOLIČINA PADALINA (u mm) 1959. - 1988. GODINE

napomena: podaci za mjernu postaju Pleternica

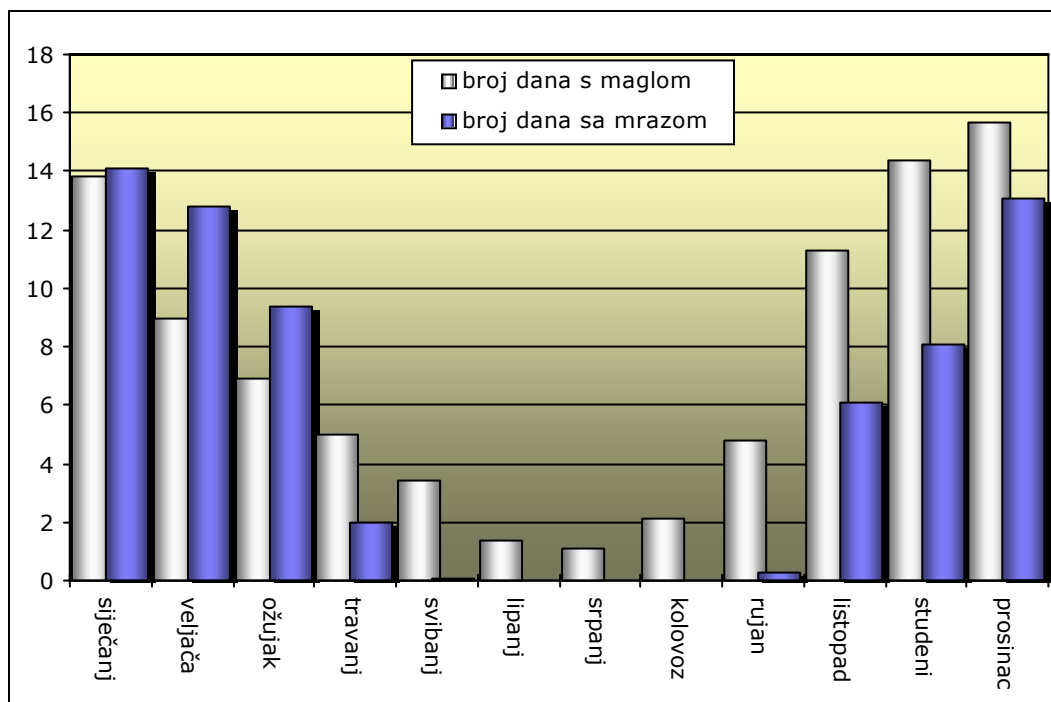
³ izvor:

- Prostorni plan Požeško - slavonske Županije, izrađivač: Zavod za prostorno uređenje Požeško-slavonske županije, 2001. godine
- Prostorni plan (bivše) Općine Slavonska Požega, izrađivač: APZ Plan Zagreb, 1980. godine

Broj dana s padanjem snijega

Snijeg pada od 19 do 28 dana u godini, najčešće od studenog do travnja, dok su snježne oborine u svibnju i listopadu izvanredno rijetke. Najčešće su u siječnju (5–7 dana s padanjem snijega), slijede prosinac, veljača i ožujak, dok u studenom i travnju snijeg padne tek u 1–2 dana. U Pleternici snježna se oborina pojavila tek jednom u svibnju i listopadu. Učestalost padalina na području sliva Orljava analizirana je na temelju niza podataka od 1959–1988 godine.

SREDNJI BROJ DANA SA MAGLOM I MRAZOM 1959. - 1988. GODINE

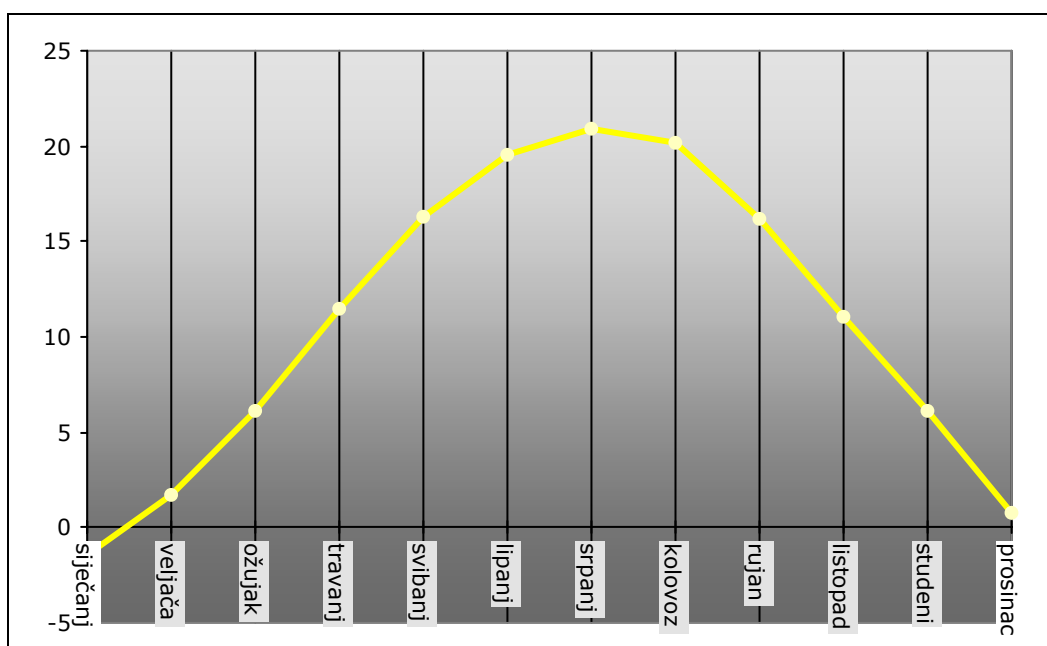
napomena: podaci za mjernu postaju Požega

Temperatura zraka

Temperatura zraka je važan klimatski element i prikazuje toplinsko stanje atmosfere. Mjeri se u temperaturnoj kućici na visini od 2 m iznad tla, i to tri puta dnevno. Niz od 12 srednjih mjesečnih temperatura naziva se godišnji hod temeperature. Važna obilježja, prema kojima se godišnji hodovi razlikuju, su: srednjak, amplituda, broj ekstrema i vrijeme njihova nastupa te asimetrija krivulje godišnjeg hoda. Godišnji hod temperature ima dva ekstrema, jedan maksimum i jedan minimum.

Prosječna godišnja temperatura iznosi $10,5^{\circ}\text{C}$. Najtopliji mjesec je srpanj s prosječnom temperaturom od $20,5^{\circ}\text{C}$ (rjeđe lipanj i kolovoz) a najhladniji siječanj s prosječnom temperaturom od $-1,1^{\circ}\text{C}$ (a vrlo rijetko prosinac ili veljača). Srednja godišnja amplituda iznosi $21,6^{\circ}\text{C}$, a apsolutna amplituda iznosi $65,8^{\circ}\text{C}$ ($39,0^{\circ}\text{C}$, $-26,8^{\circ}\text{C}$). Hladni dani javljaju se od rujna do svibnja, a najveća učestalost je od prosinca do veljače, kada se može očekivati da više od 50% dana u mjesecu ima temperaturu manju od 0°C .

SREDNJA MJESEČNA TEMPERATURA ZRAKA (u °C) 1954. - 1983. GODINE

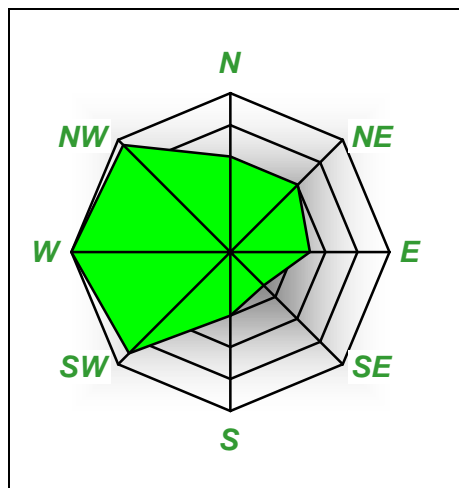

napomena: podaci za mjernu postaju Požega

Vjetar

Osnovne podatke o strujnom režimu nekog područja daje ruža vjetrova. Radi se za 16 smjerova vjetra po klasama, jačina prema Beaufortovoj skali na temelju tri termina motrenja.

Smjer vjetra uvjetovan je općim strujanjem atmosfere širih razmjera i lokalnim faktorima, prije svega orografijom. S obzirom na smjer strujanja vjetrova u svim sezonama prevladava strujanje sa zapada što je posljedica prevladavajućeg zapadnog strujanja u umjerenim geografskim širinama, ali kanaliziranog pružanjem kotline u smjeru zapad – istok.

U godini prosječno oko četvrtina svih vjetrova (261,3 o/oo) puše iz zapadnog smjera. Zapadnjak je najučestaliji ljeti (300,8 o/oo), a tek nešto rjeđi zimi (229,2 o/oo) kad je malo zastupljeniji vjetar iz sjevernog kvadranta (182,6 o/oo). Tišine su vrlo rijetke, a najčešće su zimi (5,7 o/oo).

Jačine vjetra po smjerovima se vrlo malo razlikuju. Srednja godišnja jačina vjetra bez obzira na smjer je 1,4 Beauforta (B). Tek nešto većom jačinom prosječno puše sjevernjak (1,6 B), a vjetar iz sjeverozapadnog smjera najmanje je jačine (1,2 B). Na prigorskom i podgorskom području vjetrovi su općenito intenzivniji negoli na nižim područjima. Vjetar je prosječno najjači u proljeće (1,5 B), ali su općenito razlike u jačini vjetra po sezonama minimalne (1,3-1,5 B). U svim sezonama sjeverni je vjetar najjači (1,5-1,77 B). U proljeće jednakom jačinom (1,7 B) pušu sjeveroistočni i istočni vjetar. Zimi je najslabiji istočnjak, a u ostalim sezonama jugozapadnjak.

Naoblaka i insolacija

Srednje mjesečne vrijednosti naoblake predstavljaju prosječne značajke dnevnog režima naoblake za svaki pojedini mjesec dobivenog iz klimatoloških termina motrenja (7, 14 i 21 sat) i izražene u desetinama pokrivenosti neba oblacima. Prema podacima stanice Požega (1954–1983.) srednja godišnja naoblaka na području Požeške kotline iznosi 5,6 desetina čime ovo područje spada u oblačniji dio Hrvatske.

Tijekom godine naoblaka je samo u tri mjeseca, od srpnja do rujna, manja od 5 desetina s minimumom od 4,2 desetine u kolovozu. U svim ostalim mjesecima može se očekivati da je u prosjeku više od polovice neba zastrto oblacima. Maksimum je u prosincu kada je srednja naoblaka 7,2 desetine.

U godišnjem hodu najmanje trajanje sijanja sunca registrira se u prosincu, zbog najniže visine Sunca i najveće prosječne naoblake, čestih magli i formiranja niske naoblake. Najduže trajanje insolacije zabilježeno je u srpnju, a ne u lipnju kako bi se očekivalo zbog najveće visine Sunca. U ovom području Hrvatske češći su prodori hladnih zračnih masa s dugotrajnijom naoblakom u lipnju nego u srpnju. Godišnje se može očekivati u prosjeku 1.975 sunčanih sati na području Požeške kotline.

Vlaga zraka

Relativna vlaga zraka predstavlja stupanj zasićenosti zraka vodenom parom a može se definirati kao omjer između količine vodene pare koja postoji u zraku u danom momentu i maksimalne moguće količine vodene pare koju bi zrak, uz istu temperaturu sadržavao kad bi bio zasićen. Prosječna godišnja vrijednost relativne vlage zraka na temelju 35-godišnjeg praćenja je za područje Požeške kotline 82%.

Godišnji hod tlaka vodene pare i rosišta paralelan je s temperaturnim najnižim vrijednostima, najnižim u siječnju (4,9 hPa tlaka vodene pare i rosište $-3,0^{\circ}\text{C}$) a najvišim u srpnju (18,5 hPa odnosno $16,3^{\circ}\text{C}$).

1.1.2.4. Geološke značajke

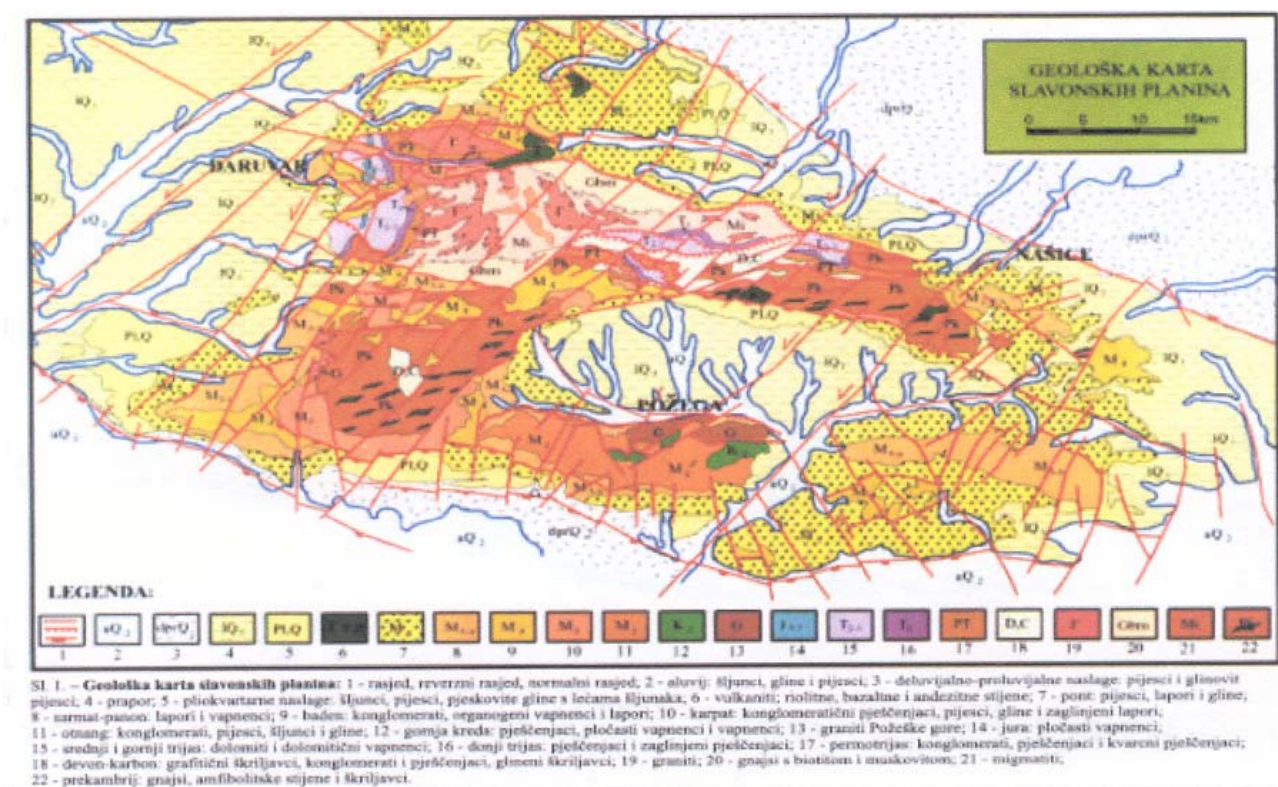
Današnje osobine prirodne osnove područja Grada Pleternice su plod složene geološke i fizičkogeografske evolucije prostora. U skladu s tim snažno je izražena njegova prirodna diferenciranost, definirana kompleksnim geološkim sastavom i tektonskom strukturom, izraženom reljefnom dinamikom (hipsometrija, raščlanjenost, nagibi, orografska struktura, specifična geomorfogeneza i evolucija), klimatskim posebnostima, bogatstvom voda tekućica, raznovrsnošću biljnog i pedološkog pokrova.

Područje Grada Pleternice je dio požeške zavale, koja u svoje granice uključuje prigorja Psunja, Papuka i Krndije, te podgorja Požeške i Dilj-gore. Gorske strukture, hrptovi i masivi, su složene rasjedne morfostrukture u čijem sastavu dominiraju magmatske (graniti i amfiboliti), metamorfne (gnajsi i kristalasti škriljevci) i sedimentne stijene (dolomiti, vapnenci, pješčenjaci itd.), predpaleozojske, paleozojske, mezozojske i tercijarne starosti. U strukturnom smislu stijenski kompleksi borani su u paleozoiku, mezozoiku i starijem tercijaru da bi tijekom neogena i kvartara bili izdignuti i dobrim dijelom ekshumirani (Psunj, Papuk i Krndija). Egzogeomorfološkim modeliranjem gorske strukture su poprimile svojstva sredogorskih hrptova i masiva (461-985 m). Erozijskim i padinskim procesima gore su raščlanjene na brojne kose i doline. Zavala ima naglašeno izduženi ovalni oblik u smjeru zapad – istok. Dužina joj je oko 40 a širina od 15 do 20 km. Sva je nagnuta prema jugu, što očito pokazuju nadmorske visine brojnih naselja. U središnjem dijelu kotline nadmorska visina kreće se oko 150-200 m, a najniža je uz rijeku Orljavu. Kotlina je orljavačkim prodoljem kojim teče rijeka Orljava nizinski otvorena samo prema jugu, prema Posavini i rijeci Savi. Veća vlažnost gorskog okvira utjecala je na razvoj mreže površinskih vodotoka, koji gravitiraju prema hidrološkoj osi - Orljavi, koja pripada porječju Save i karektirizira ju kišno-snežni vodni režim.

Reljef, litološki sastav i klima bitno su utjecala i na razvoj prirodnog vegetacijskog pokrova i vrste tala. Gore su prostori raširenja kontinentske jelove i bukove šume s razvojem smeđih distričnih tala, dok dna zavale obilježava zajednica hrasta sladunca i cera, pitomog kestena s običnim grabom, uključujući i hrast lužnjak, topole, vrbe i ostale hidrofilne šume i šikare naplavnih ravni. Prigorski i podgorski dijelovi zavala obilježeni su razvojem lesiviranih (ispranih) i prudoglejnih tala, dok su naplavne ravni u dolinama vodotoka svojstvena močvarnim glejnim i aluvijalnim tlom. Treba reći da su dijelovi prigorja i podgorja, te Dilj-gora, obilježeni razvojem smeđih tala na laporima, rendzinama lesiviranim i pseudoglejnim tlom.

Navedene geokološke datosti bitno su odredile okvire društveno-gospodarstvene evalucije prostora i njegovu valorizaciju od najstarijih vremena pa do danas. U skladu s tim tekao je i razvoj naselja i naseljenosti. Najvredniji su dijelovi pri tome nesumnjivo područja prigorja i podgorja, koja istodobno reljefno definiraju prostorne okvire zavale. U pravilu reljefno zaravnjeni, litološki i pedološki pogodniji (les ili prapor i bonitetno vrednija lesivirana tla), klimatski župniji i vodom bogatiji te vegetacijski primjereniji dijelovi dna zavale i prostranijih dolina rijeka su područja najveće geokološke vrijednosti.

U fizičkogeografskom smislu područje Pleternice pripada dijelu megaregije panonskog bazena i predstavlja složeni dio makroregije slavonskog gromadnog gorja, svojstvene gorsko-zavalskim reljefom.

GEOLOŠKA KARTA SLAVONSKIH PLANINA
(izvod iz Našičkog zbornika broj 6/2001)

1.1.2.5. Tektonske značajke

Slavonsko gorje pripada južnim dijelovima panonskog bazena i dodirnom području panonske mase i Dinarida. Iako su masivi slavonskih planina po svom geološkom sastavu vrlo stari, jer stijene pripadaju predpaleozoiku, paleozoiku i mezozoiku, izdizanje samog planinskog lanca zbiva se kasnije. Prema brojnim nalazima tektonsko-erozionih ostataka malih miocenskih naslaga jasno je da je jaka faza izdizanja bila krajem tortona, a po nagibima slojeva ostalih mlađih litostratigrafskih članova miocena i pliocena rubnog područja, može se zaključiti da je konačna faza izdizanja bila na prelazu iz pliocena u kvartar. U horstovskom razvoju planinskog masiva dominantnu ulogu imali su uzdužni rasjedi sa savskom i dravskom potolinom, kao i papučko-psunjski rasjed između njih.

Prema rezultatima geofizičkih radova te dubokim bušotinama i drugim detaljnim istraživanjima, ovi rezultati su vertikalni i subvertikalni te stepenasti ako se ide u dublje dijelove navedenih sedimentacijskih prostora. Između ovih velikih razloma u zemljenoj kori došlo je do izoklinarnog boranja stijena progresivno metamorfnog kompleksa, ali i granitnih kompleksa na prijelazu u migmatite. Na strukturno-tektonsku građu mlađih naslaga imali su utjecaja isključivo neotektonski pokreti, a u kvartaru su stvorene završne strukture.

Na području Grada Pleternice registrirane su sljedeće tektonske jedinice:

Tektonska jedinica požeška zavala formirana je u najmlađoj fazi alpinske orogeneze, kada je formiran savski i dravski rov te recentni sklop slavonskog gorja. Podloga zavale je izgrađena od stijena psunjsko-krndijskog metamorfnog kompleksa na kojima sjede sedimenti neogena debljine gotovo 3.000 m;

Tektonska jedinica Požeška gora – Dilj gora ima obilježje borane strukture poremećene uzdužnim i poprečnim rasjedima. Požeška gora ima formu antiklinale. Naslage krede predstavljaju tektonsko-erozione ostatke paleoreljefa mezozojske antiforme. Dilj-gora se sastoji od više antiklinalnih i sinklinalnih formi, a centralni dio čine dvije antiklinale.

Tektonska jedinica savska potolina prema seizmičkim podacima ima formu asimetrične sinklinalne ispunjene neogenskim naslagama. U graničnom području savske potoline i Požeške gore geofizički su ustanovljena dva paralelna duboka rasjeda smjera zapad-istok. U miocenu je došlo do spuštanja savske potoline koje se nastavilo u pliocenu duž mobilne rasjedne zone na što upućuju paludinske naslage debljine preko 1.000 m.

1.1.2.6. Seizmotektonske značajke

Seizmičnost nekog područja moguće je definirati kao skup obilježja potresa u vremenu i u prostoru. Jedno od glavnih epicentralnih područja i seizmičkih zona u Republici Hrvatskoj nalazi se u njezinom istočnom dijelu (oko Dilj gore i Psunja) što ima utjecaja na područje Grada Pleternice.

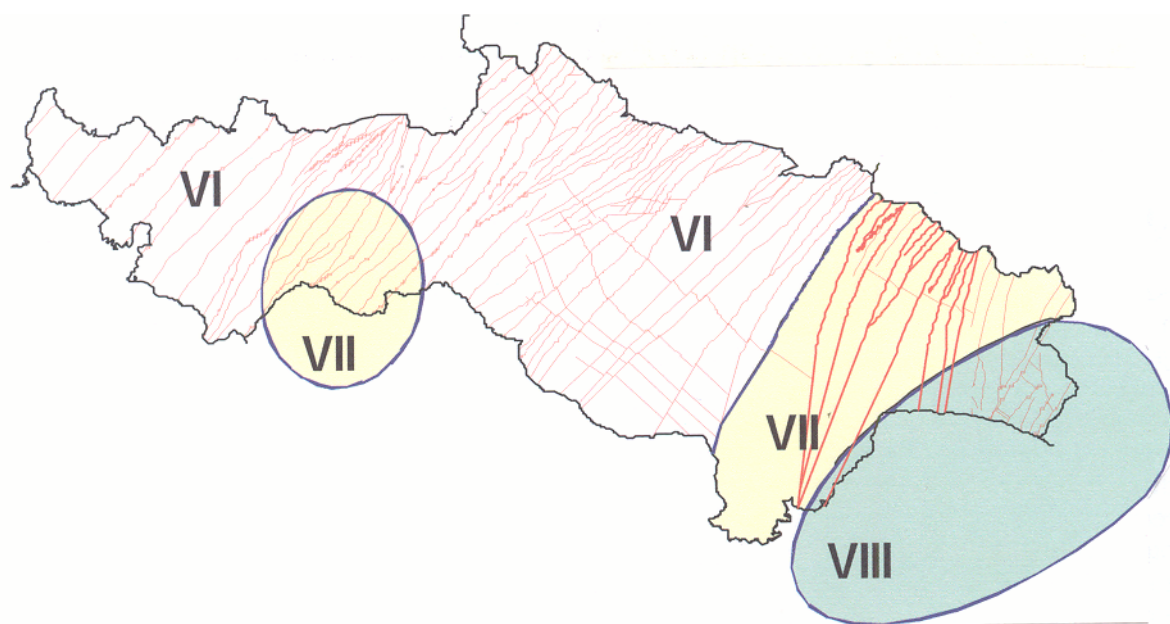
Seizmička aktivnost je usko povezana sa strukturno-tektonskim odnosima i kretanjima pojedinih tektonskih cjelina. S obzirom na broj podijeljenih zona u koje je smještena Republika Hrvatska, a koje su međusobno odvojene velikim pukotinama koje duboko zadiru u zemljanu koru, samim time ta svaka trusna zona predstavlja poseban seizmotektonski blok iz čega proizlazi da bi područje Požeško-slavonske županije potpadalo pod zonu savske potoline. Potresi na području Slavonije i Požeško-slavonske županije povezuje se na taj način s tektonskim nabiranjem planina slavonskog gorja. U prošlosti za područje Slavonije moglo bi se reći da je dokazana seizmička aktivnost vezana za rubove planina, što je uzrokovano horstom strukturom, i to na istočnom dijelu za Dilj-goru, a prema zapadu s jedne strane za Požešku goru, Psunj pa sve do Moslavačke gore, a s druge strane za Krndiju, Papuk i Bilogoru.

Određivanje najznačajnijih rasjeda sa seizmološke točke promatranja teško je definirati, ali postojeće karte ukazuju da su potresi praktički vezani za rasjede i to za dijelove gdje su skokovi značajnih razmjera ili su vezani za tektonske čvorove (kod Dilj-gore). Seizmička aktivnost je usko povezana sa strukturno-tektonskim odnosima i kretanjima pojedinih tektonskih cjelina. Gorska područja koja okružuju požešku zavalu su horstovi koji svojim strukturno-tektonskim odnosima ukazuju na moguće zone seizmičke aktivnosti.

Tipična rasjedna je dolina Orljave između Požeške i Dilj-gore. Često potoci ili rijeke obilaze mjesta izdizanja, pogotovo na dijelovima gdje horstovi ili uzdignuti tektonski blokovi tonu (Orljava kod Požege). Najjače područje pojačane seizmičke aktivnosti je područje Dilj-gore, za koje je vezano i najveći broj potresa kao i najači potresi koji su se dogodili na ovome prostoru.

Prema dosadašnjem praćenju seizmičnosti područja, a temeljenih na osnovi dosad prikupljenih podataka baziranih na kartografskim prikazima u mjerilu 1:1.000.000 i za razna vremena povrata perioda (50, 100, 200, 500, 1000 i 10.000 godina) koje je izradio Geofizički zavod "A. Mohorovičić" - PMF Zagreb, možemo reći da je najveći dio Grada Pleternice u VII⁰ potresnoj zoni MSK, a samo manji zapadni dio se nalazi u VI⁰ zoni, dok je manji dio istočnog područja u VIII⁰ MSK.

Prema maksimalnim magnitudama potresa na širem prostoru, jasno se izdvajaju epicentralna područja Dilj-gore magnitude M_{max}. > i jednako 5,5. Prema maksimalnom intezitetu potresa, na ovom prostoru, u zoni oko Pleternice mogu se očekivati potresi 7⁰ MCS ljestvice. Maksimalni intezitet potresa za povratno razdoblje promatranja od 200 - 500 godina kreće se od 7- 8⁰ MCS ljestvice, a prema seizmološkoj karti (NN 53/91).

TEKTONIKA I POTRESNE ZONE
(izvod iz PPPSŽ)

1.1.2.7. Pedološke značajke

Prema pedološkim istraživanjima tla su vrlo nejednolikih proizvodnih i upotrebljivih svojstava za poljoprivrednu biljnu proizvodnju, a uz razne vrste i intezitete zahvata radi potrebe uređenja postojećeg zemljišnog fonda dobila bi se još kvalitetnija zemljišta.

Geomorfologija

Sliv rijeke Orljave (ukupna površina za Orljavu je 1.580 km²) pripada slivu rijeke Save. Sliv Orljave obuhvaća područje koje zatvaraju brežuljci i brda Papuka, Psunja, Krndije, Požeške gore i Dilj-gore. Prema slobodnoj procjeni najveće količine vode rijeka Orljava prima s obronaka Psunja, Papuka i Krndije što potvrđuje zastupljenost većeg broja drenažnih jaraka. U reljefnom smislu to je područje dolina, terasa i brežuljaka do cca 200 m nadmorske visine, te brda preko 200 m i do 989 m.n.v., prekrivenih travnjacima (livade), obradivim površinama i šumama. Litološku podlogu čine šljunci, pijesak, ilovača, glina, lesoliki sedimenti, lapor, laporoviti vapnenac, škriljevci, konglomerati i pješčenjak različite starosti i prostornog rasporeda.

Uvažavajući različitost pedogenetskih faktora evidentirane su sljedeće geomorfološke jedinice:

- riječne i potočne doline
- terase i brežuljci manjih nagiba
- brežuljci većih nagiba i brda.

Za fiziografsku jedinicu riječnih i potočnih dolina svojstvena su aluvijalno-koluvijalna, semiglejna i močvarno glejna tla, zatim aluvijalni ili/i koluvijalni šljunkoviti, pjeskoviti, ilovasti i glinasti litološki ili matični supstrat te prostorna izmjena livada i obradivih površina.

Za fiziografsku jedinicu terasa i brežuljaka manjih nagiba, svojstva su lesivirana, pseudoglejna i kiselo (distrično) smeđa tla sa ilovačama odnosno lesolikim klastičnim sedimentima. U ukupnom prostoru prevladavaju obradive površine.

Za fiziografsku jedinicu brežuljaka većih nagiba i brda, značajke su automorfna tla (sirozem, rendzina, eutrično smeđe, kiselo smeđe, lesivirano i ranker) na lesolikim sedimentima, laporu, laporovitom vapnencu, glini, škriljencu, konglomeratu i pješčenjaku. U ukupnom prostoru ove brežuljkasto-brdske fiziografske jedinice, naročito na većim nagibima, dominira šumski pokrov.

Osnovne kategorije korištenja zemljišta

U strukturi ukupnih površina Grada Pleternice najviše je zastupljeno šumsko zemljište (78,06 km² ili 39,4%), zatim poljoprivredne površine (oranice, vrtovi, voćnjaci i vinogradi) s 77,03 km² ili 38,9%, a zatim slijede livade (15,32 km² ili 7,7%) i pašnjaci (14,54 km² ili 7,3%) , a preostalih 13,16 km² ili 6,6% je neplodno zemljište.

Klimatski i drugi prirodni uvjeti omogućuju uzgoj raznovrsnih kultura te se, uz uređenje zemljišta i drugim aktivnostima na zemljištu (melioracije), plodnost tih površina može još znatno poboljšati. Grad Pleternica raspolaže značajnim površinama za ratarsku proizvodnju te prirodnim pogodnostima i pretpostavkama za jači uzgoj stoke, a osobito za krupno stočarstvo, i time potencijalnom proizvodnom osnovom za razvoj intenzivne poljoprivredne proizvodnje te na njoj zasnovane prehrambene industrije.

Pedosistemske jedinice

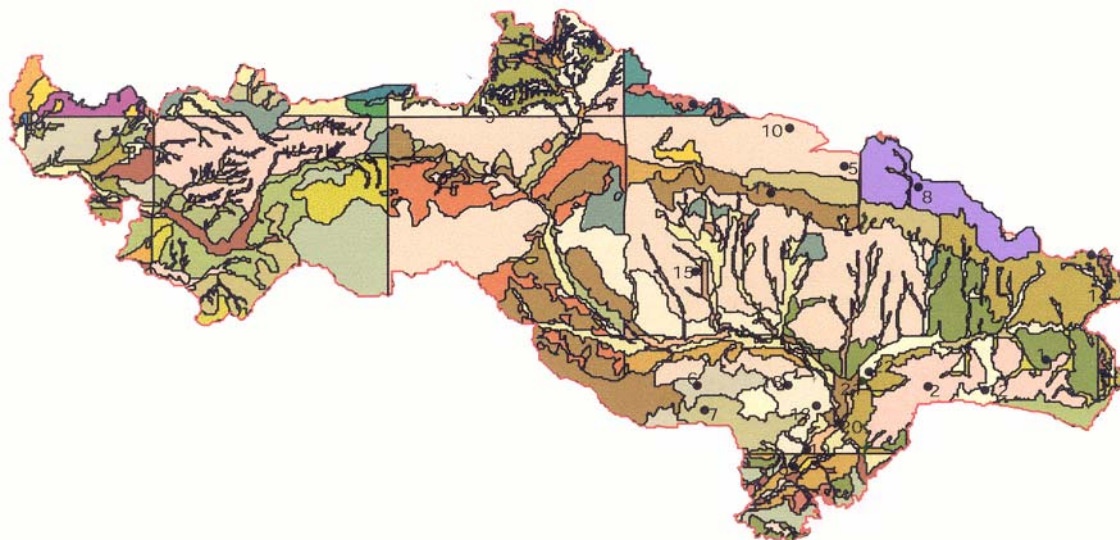
U području obuhvata prisutni su raznovrsni pedogenetski čimbenici i procesi tvorbe tla, koji su temeljem pedografskih naslaga i reljefa, klime, vodnih prilika, vegetacije, te učestalo djelovanje čovjeka prouzročili nastanak brojnih tipova u odjelu automorfnih i hidromorfnih tala. Prema pogodnosti za biljnu proizvodnju tla su grupirana u redove, klase i podklase pogodnosti ili/i nepogodnosti za namjensko korištenje u poljoprivredi.

PROCJENA SADAŠNJE POGODNOSTI TLA ZA INTENZIVNU BILJNU PROIZVODNJU

	Podklasa (vrste ograničenja)	Pripadajuće pedosistematske jedinice iz tabela
Klasa pogodnosti (stupanj)	h - hranjiva	Aluvijalno koluvijalno neoglejno, lesivirano tipično Semiglej aluvijalno izvan poplava, Eutrično smeđe tipično i lesivirano manjih nagiba, rendzina duboka
P-2 umjereno dobra tla	hranjiva kiselost pseudoglejavanje	Distrično smeđe tipično i lesivirano Pseudoglejno, lesivirano pseudoglejno
P-3 ograničeno pogodna tla	hranjiva efektivna dubina pseudoglejavanje kiselost nagib terena	Pseudoglej zaravni i obronački, sirozem Distrično smeđe ili rendzina plića
N-1 privremeno nepogodno	hranjiva efektivna dubina višak vode	Aluvijalno koluvijalno, oglejno Močvarno glejno, hipoglejno i amfiglejno
N-2 trajno nepogodno	efektivna dubina nagib terena erozija	Ranker, Rendzina plitka Distrično smeđe i plitko i sve preko 12 -16% nagiba

Prema intezitetu i vrsti pojedinačnih ograničenja, prema prikazu za podklasu pogodnosti tala bit će potrebno izvođenje konzervacije tla u brdskom području, odnosno pošumljavanje erodibilnih površina, tla klasa N-2 trajne nepogodnosti, te izvođenje hidro ili/i agromelioracija (detaljna odvodnja, duboka obrada–podrivanje, krtičenje, kalcifikacija, humizacija, fosfatizacija, kalizacija), u raznim kombinacijama za tla umjerene pogodnosti i ograničene pogodnosti (klase P-2 i P-3) te privremeno nepogodna tla za intenzivnu biljnu proizvodnju (klasa N-1).

Što se tiče sadašnje pogodnosti tla za višenamjensko korištenje u poljodjelstvu tlo je specificirano prema određenim uvjetima i zahtjevima za ratarstvo, povrtlarstvo, voćarstvo, vinogradarstvo i travnjake. Razvrstavanjem dominantnih sistemskih jedinica automorfnih i hidromorfnih tala unutar pojedinih kartografskih jedinica koje su procijenjene i razvrstane u redove i klase te potklase pogodnosti za obradu, tako da ih možemo usko definirati za namjensku kulturu tj. za ratarstvo, povrtlarstvo, voćarstvo, vinogradarstvo i travnjake. Redovi određuju pogodnosti (P) ili nepogodnosti (N) tla, klasa stupanj pogodnosti odnosno P-1 su dobro obradiva tla ili/i pogodna za višenamjensko korištenje, P-2 su umjereno ograničena obradiva tla ili/i pogodna za višenamjensko korištenje i P-3 su ograničena obradiva tla ili/i pogodna za višenamjensko korištenje, klasa N-1 privremeno nepogodna tla za intenzivnu obradu ili kultivaciju ili/i višenamjensko korištenje i klase N-2 trajno nepogodna tla za obradu ili/i za višenamjensko korištenje, odnosno u ratarstvu, povrtlarstvu, voćarstvu, vinogradarstvu i za travnjake. Potklase pogodnosti i nepogodnosti određuju vrste i intenzitet ograničenja, uvažavajući kriterije i zahtjeve intenzivne obrade ili kultivacije tla te intenzivnih oraničnih i povrtnih kultura, voćnjaka, vinograda i travnjaka.

PEDOLOŠKI POKROV ZA PODRUČJE GRADA PLETERNICE
(izvod iz Prostornog plana Požeško - slavonske županije)

Mineralne sirovine

Slavonsko gorje predstavlja geološki najsloženije i najinteresantnije područje sjeverne Hrvatske. U široko kronostratigrafskom rasponu tu su zastupljene najstarije i najraznovrsnije geološke formacije u Hrvatskoj počev od prekambrija, paleozoika i mezozoika do najmlađih članova kenozoika. U geotektonskom smislu tu su utvrđeni tragovi svih značajnijih orogenetskih zbivanja, od tzv. bajkalske faze, kaledonske, hercinske i alpijske orogeneze do postanka neotektonskih struktura.

Požeško-slavonska županija zahvaća brdsko-planinsko područje svih masiva slavonskog gorja kao i cjelokupni prostor požeške zavale. Geološki sastav područja je vrlo raznolik i litostrategijski, strukturno i tektonski. Najstarije naslage pripadaju kutjevačkoj seriji odnosno krndijsko-psunjskom kompleksu s elementima prekambrijske starosti, migmatiti i graniti pripadaju starijem paleozoiku, mezozojski kompleks predstavljen je pretežno u karbonatnom razvoju trijarskih naslaga na Papuku i krednim vapnencima i efuzivima u Požeškoj gori. Rubni pojas gorja i depresija Požeške zavale izgrađuju mlađe neogenske naslage sa razvojem miocena, pliocena i kvartara. U podlozi kotline nalaze se također starije stijene progresivno-metamorfno kompleksa za područje Požeštine.

U Požeškoj gori su brojni šumarijski kamenolomi i tzv. pozajmišta gdje se povremeno eksplatiiraju amfiboliti, amfibolitski škriljevci, graniti, vapnenci i drugi materijali za nasipavanje šumarijskih komunikacija. Ležište mramoriziranog vapnenca Mirkovica - Bzenica, locirano je zapadno od Pleternice, na padinama Požeške gore. Istražena su prospekcijski ili detaljno i brojna druga ležišta mineralnih sirovina kao što su: kvarcni pijesci, kvarciti, razne vrste potencijalnog arhitektonsko-građevinskog kamena i dr. Mnoge od tih sirovina će se u bliskoj budućnosti početi eksploatirati, a pojave rijetkih minerala i rijetkih elemenata te prisutnost radioaktivnih materijala i još nekih sirovina zaokružuju interes poznavanja i korištenja resursnog potencijala Županije.

1.1.3. Planski pokazatelji i obveze iz dokumenata prostornog uređenja šireg područja i ocjena postojećih prostornih planova

1.1.3.1. Obveze iz Programa prostornog uređenja Republike Hrvatske (NN 50/99)

Osnovni ciljevi i usmjerenja

Program prostornog uređenja Republike Hrvatske⁴ (NN 50/99) izrađen je na temelju Strategije prostornog uređenja Republike Hrvatske i predstavlja temeljni dokument prostornog uređenja države. Programom se određuju dugoročni ciljevi prostornog razvoja i planiranja, u skladu s ukupnim gospodarskim, društvenim, kulturnim i svakim drugim razvojem.

Prostor Republike Hrvatske podijeljen je u tri velika područja, koje čine grupe županija, pri čemu se Požeško - slavonska županija nalazi u grupi županija Istočne Hrvatske⁵. Uređenje ovog prostora osobito je značajno za uravnotežen razvoj Hrvatske i uvjetuju ga:

- koridori transeuropske, magistralne i regionalne infrastrukture
- riječni tokovi Dunava, Save i Drave
- kompleksno uređenje poljodjeljskih površina
- bogatstvo šuma
- potreba revitalizacije ruralnog prostora
- usmjerenje na razvoj izletničkog, zdravstveno - rekreacijskog, tranzitnog i lovnog turizma.

Razvitak istočnog dijela ovog područja, treba promatrati kroz snažnije i neposrednije uključivanje u srednjoeuropsko gospodarsko - prometne sustave, kulturnu suradnju te unapređenje stanja okoliša i uređenje graničnog područja.

Osnove za organizaciju, korištenje i zaštitu prostora

Programom su utvrđene smjernice za planiranje i uređenje prostora kontinentalnih dijelova Hrvatske. Glavne smjernice odnose se na:

- identifikaciju i očuvanje krajobraznih značajki s regionalnim obilježjima, s posebnom pažnjom na oblikovanje mješovitih krajobraznih struktura
- očuvanje cjelovitosti kompleksa poljoprivrednog zemljišta
- osiguranje kvalitete nadzemnih i podzemnih voda
- zaštita i očuvanje prirodne strukture i vrijednosti prostora.

Racionalno korištenje prostora odnosi se prvenstveno na određivanje prostora za izgradnju na način da se ne smanjuju kvalitetne poljoprivredne i šumske površine, te da se poveća zaštita vrijednosti prostora i štedljivo gospodarenje resursima. Ograničenja korištenja prostora u smislu lociranja određenih sadržaja odnose se na zaštitu poljoprivrednih površina visoke kvalitete tla, područja uz obale rijeka i područja uz zaštićene lokalitete povijesnog naslijeđa i prirode.

Određivanje građevinskih područja treba temeljiti na stručnim argumentima i iskazu površine izgrađenog i neizgrađenog dijela građevinskog područja, uvažavajući sljedeće:

- ispitati prostorne rezerve unutar postojećeg građevinskog područja
- prilagoditi gustoću stanovanja i gustoću stanovništva tipu naselja
- oblikovati građevinska područja primjereno geomorfološkim značajkama
- odrediti građevinska područja izvan koridora državne i regionalne infrastrukture, poljoprivrednih zemljišta visoke bonitetne klase, nestabilnih terena, vodozaštitnih zona i i izvan površina od posebnog značenja za obranu.

Proširivanje građevinskih područja treba primijeniti samo ako su iscrpljene mogućnosti izgradnje u važećim granicama i na temelju argumentirane razvojne potrebe. Ako zauzetost prostora prelazi 300 m² po stanovniku treba je posebno obrazložiti.

⁴ izrađivač: Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja, Zavod za prostorno planiranje, Zagreb, 1998. god.

⁵ Uz Požeško - slavonsku županiju grupu županija Istočne Hrvatske čine: Osiječko - baranjska, Brodsko - posavska, Virovitičko - podravska i Vukovarsko - srijemska županija.

Građenje građevina izvan građevinskog područja (prioritetno namijenjenih poljoprivredi, šumarstvu i vodnom gospodarstvu) mora biti uređeno na način da se ne koristi prostor uz postojeće prometnice i naročito površine vrijednih, a posebno uređenih, poljoprivrednih zemljišta. Građenje izvan građevinskih područja mora biti uklopljeno u krajobraz s ciljem očuvanja prirodnog prostora - njegove konfiguracije, šuma, vrijednog poljoprivrednog zemljišta. Za takvo građenje je potrebno osigurati uvjete zaštite prirode, a posebno odvodnje i zaštite voda te zbrinjavanje otpada.

Razvoj gospodarstva i djelatnosti u prostoru određuju prioritetne djelatnosti područja kao i predodređenost prostora za razvoj određenih djelatnosti. U slučaju više mogućih namjena korištenja istog prostora prioritet treba dati funkcijama korištenja koje su sukladne području, poljoprivrednom i šumskom zemljištu, području vodnih sustava te infrastrukturnim koridorima.

Gospodarenje šumama vrši se prema šumskogospodarskoj osnovi koja se temelji na načelima biodiverziteta i obnovljivim resursima. Potrebno je razvijati sve funkcije šume u smislu njihova učinkovitijeg korištenja. Uništene šumske površine potrebno je obnoviti pošumljivanjem. U kontinentalnom području kao predstavnici autohtone šumske vegetacije izdvojeni su dijelovi šuma hrasta lužnjaka u spačvanskom bazenu i Posavini.

Potrebno je smanjiti i ograničiti korištenje poljoprivrednog zemljišta u nepoljoprivredne svrhe. Poticanjem povećanja zemljišnih posjeda treba zaustaviti degradaciju malih seoskih gospodarstava i time zaustaviti depopulaciju agrarnih prostora. Agrotehničke aktivnosti treba uskladiti sa vodnim gospodarstvom te načelima održivog korištenja zemljišta.

U zaštiti okoliša Program posebnu pozornost usmjerava na zaštitu tla, šuma, vode i ambijentalnih cjelina. Zbog velike dužine državne granice obvezna je međudržavna suradnja i usklađivanje planiranih i postojećih zahvata u prostoru. Zaštita je usmjerena na:

- izbor tehnologija sa što manjim nepovoljnim utjecajem na okoliš
- modernizaciju infrastrukture - posebno prometa
- modernizaciju i izgradnju sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda
- izgradnju sustava zbrinjavanja otpada
- zaštitu voda, prirode i kulturnih dobara
- zaštitu od zagađenja i zauzimanja poljoprivrednog zemljišta drugim funkcijama.

Zaštitu prirode treba usmjeriti na cjelovitu zaštitu prirodnih vrijednosti te povećanje udjela ukupno zaštićenih površina. Prioriteti su detaljno utvrđivanje oštećenja i zapuštene prirode u Domovinskom ratu te njena sanacija i povratak u prvobitno stanje. Uređenje i korištenje prostora treba planirati na način koji će osigurati očuvanje osobitosti područja - osobitosti načina građenja naselja, područja uz naselja s naglašenim značenjima i vrijednostima krajobraza, područja svojstvenih vizualnih oblika s velikom raznolikošću prirodnih i kulturnih elemenata, područja biotopa i područja spontanijih prirodnih procesa. Očuvanje raznolikosti krajobraza treba temeljiti na očuvanju šuma i prirodnih oblika vodotoka, a spriječiti građenje na izloženim lokacijama u krajobrazu.

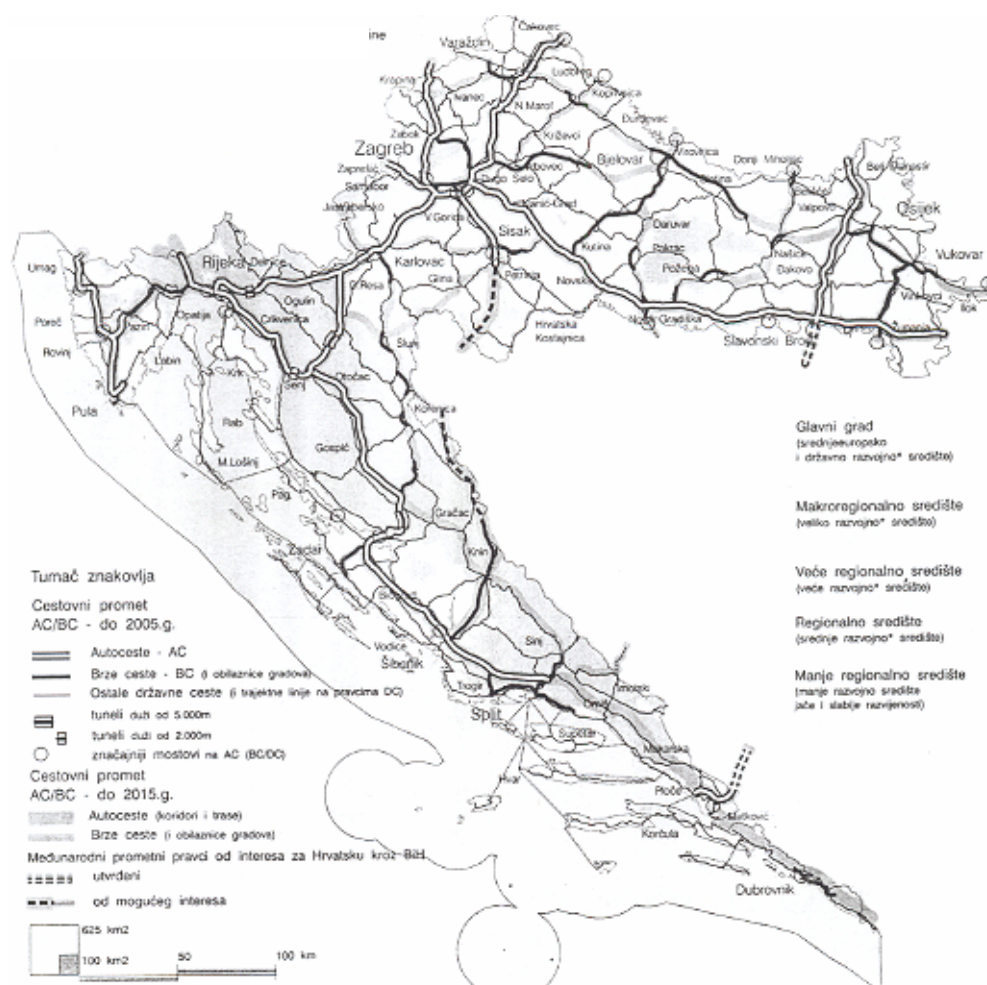
Zaštitu kulturnih dobara treba temeljiti na očuvanju i uspostavljanju uravnoteženog odnosa osnovnih izvornih povijesnih oblika graditeljskog nasljeđa i suvremenih graditeljskih dostignuća. Zaštita kulturnih dobara obuhvaća obnovu i sanaciju razorenog i oštećenog graditeljskog nasljeđa, istraživanje i vrednovanje graditeljskog nasljeđa, recenziju konzervatorskih studija, uređenje i obnovu povijesnih građevina, zaštitu arheoloških zona i lokaliteta.

Razvoj infrastrukturnih sustava

Programom je utvrđen niz koridora infrastrukture koji prolaze područjem Požeško - slavonske županije i građevina koje se planiraju izgraditi na njezinom području.

U strateškim opredjeljenjima razvoja prometnog sustava naglašava se veliko značenje cestovnog prometa za ukupni, a osobito gospodarski razvoj Hrvatske zbog prostorne razvedenosti mreže i najprikladnijeg približavanja korisnicima. Kao prioriteti utvrđeni su:

- poboljšanje postojeće mreže, osobito na kritičnim dionicama,
- izgradnja obilaznica svih većih mjesta na državnim cestama,
- povezivanje prometno izoliranih područja,
- izgradnja započetih i novih dionica autocesta i brzih cesta.

IZVADAK IZ PROGRAMA PROSTORNOG UREĐENJA REPUBLIKE HRVATSKE (NN 50/99)

U prostornim planovima za državne ceste mora se utvrditi zaštitni negradivi pojas u skladu s propisima i zahtjevima nadležnih institucija za promet, prostorno uređenje i zaštitu okoliša.

Razvoj željezničke mreže usmjerava se na znatno bolje vezivanje na međunarodnu željezničku mrežu uz obnovu oštećenog i modernizaciju postojećeg željezničkog sustava. Prioriteti se odnose na:

- izvođenje generalnog remonta i rekonstrukcija pojedinih kritičnih dionica pruga
- uvođenje novih tehnologija kombiniranog prometa na željezničkoj mreži
- korištenje, gdje je moguće, postojeće mreže za javni gradski promet.

Razvoj telekomunikacijskog sustava temelji se na unapređenju već postignutog relativno visokog stupnja razvijenosti. Potrebno je dovršiti magistralnu mrežu svjetlovodnih komunikacija te istražiti i izgraditi mrežu RTV odašiljača za pokrivanje cijelog područja Republike Hrvatske.

Programske osnove proizvodnje energije polaze od težnje da Hrvatska postigne 90% zadovoljenja potreba iz izvora na vlastitom teritoriju, modernizacijom i proširenjem postojećih te izgradnjom novih kapaciteta. Računa se na korištenje plina gdje god je moguće bilo kao domaći ili uvozni energent, te korištenje drugih izvora energije (sustav malih elektrana, sunčana energija, bioenergija, energija vjetrova, geotermalna energija) i programe tehnoloških unapređenja (unapređenje toplinske izolacije objekata, povećanje energetske efikasnosti).

U planiranju razvoja prijenosnih energetske sustava polazi se od potrebe zadržavanja postojećih koridora, što se odnosi na magistralnu elektroenergetsku i plinsku mrežu. Planiranje novih energetske prijenosne postrojenja temelji se na ispitivanju mogućnosti da se tehnološkom zamjenom u postojećim koridorima postigne traženi efekt povećanja prijenosnih kapaciteta sustava.

U sklopu vodnogospodarskog sustava razvoj vodoopskrbe polazi od potreba osiguranja dovoljne količine kvalitetne vode za stanovništvo i gospodarstvo. Navodnjavanje zemljišta predviđeno je za područje Osječko - baranjske, Vukovarsko - srijemske, Virovitičko - podravske i dio područja Požeško - slavonske županije, a planira se izrada cjelovitog programa i za ostale županije. Programi navodnjavanja moraju se usuglasiti s ostalim korisnicima prostora, i ugraditi u Prostorne planove županija. Zaštita od poplava u slivu Save prioritet ima u realizaciji planiranih rješenja čime će se postići visoki stupanj kontrole velikih voda Save i pritoka i omogućiti sigurno iskorištavanje zaobalne cjeline.

Problematika zbrinjavanja otpada ima osobitu važnost s gledišta zaštite okoliša i prirodnih resursa, ali i nedovoljno sagledano gospodarsko - razvojno značenje. Mjere za organizirano i kontrolirano postupanje s otpadom obuhvaćaju: smanjenje nastanka otpada, mjere korištenja otpada, te sigurno odlaganje neiskoristivog otpada. Na lokalnoj razini rješava se zbrinjavanje komunalnog otpada, te je prioritet izgradnja sanitarnih odlagališta (deponija) s primjenom propisanih mjera sigurnosti i zaštite od štetnog djelovanja na okoliš (geološka pogodnost terena, prirodna osnova, ekonomska osnova, društvene okolnosti).

1.1.3.2. Obveze iz Prostornog plana Požeško - slavonske županije (PSSG 5/02 i 5A/02)

Temeljem Zakona o prostornom uređenju (NN 30/94, 68/98, 61/00, 32/02 i 100/04), Prostorni plan Požeško - slavonske županije ("Požeško-slavonski službeni glasnik" broj 5/02 i 5A/02) usvojila je Županijska skupština Požeško - slavonske županije⁶. Prostorni plan Požeško - slavonske županije osnovni je dokument uređenja za prostor Županije, kojim su utvrđene osnove budućeg razvitak u prostoru, ciljevi prostornog uređenja i namjena prostora, te smjernice, mjere i uvjeti za korištenje, zaštitu i uređivanje prostora. Postavke Prostornog plana Županije obveza su za izradu dokumenata prostornog uređenja uži područja, pa tako i Prostornog plana uređenja Grada Pleternice.

Prostorni plan Požeško - slavonske županije izrađen je u skladu sa Strategijom i Programom prostornog uređenja Države (NN 50/99) i usklađen je sa prostornim planovima susjednih županija. Prostorni plan Županije je uvažavanjem prirodnih, kulturno - povijesnih i krajobraznih vrijednosti razradio načela prostornog uređenja i utvrdio ciljeve prostornog razvoja te organizaciju, zaštitu, korištenje i namjenu prostora. Plan utvrđuje prostornu i gospodarsku strukturu Županije, sustav središnjih naselja, sustav razvojne regionalne infrastrukture, osnove za uređenje i zaštitu prostora, mjerila i smjernice za očuvanje i unapređenje prirodnih, kulturno - povijesnih i krajobraznih vrijednosti, mjere za unapređenje i zaštitu okoliša te druge elemente od važnosti za Županiju.

Požeško-slavonska županija obuhvaća 10 jedinica lokalne samouprave, odnosno jedinica lokalne uprave i samouprave. Od toga su 4 grada: Lipik, Pakrac, Pleternica i Požega, te 6 općina: Brestovac, Čaglin, Jakšić, Kaptol, Kutjevo i Velika.

Za područje Grada Pleternice su Prostornim planom Požeško - slavonske županije utvrđeni sljedeći ciljevi prostornog uređenja i namjena prostora, te smjernice, mjere i uvjeti za korištenje, zaštitu i uređivanje prostora:

Organizacija i osnovna namjena i korištenje prostora

Planom se namjerava poboljšati organizacija prostora boljim infrastrukturnim povezivanjem i opremanjem grada Pleternice i ostalih naselja, te poticanjem razvoja društvenih i gospodarskih funkcija.

Osnovne namjene prostora su poljoprivreda i šumarstvo, a velike površine kvalitetnih šuma treba iskoristiti za razvoj drvne industrije. Smjernice za planiranje i uređenje prostora trebaju imati za cilj zadržavanje kvalitetnih poljoprivrednih i šumskih površina, te zaštitu vrijednosti prostora i štedljivo gospodarenje resursima.

⁶ izrađivač: Zavod za prostorno uređenje Požeško - slavonske županije, Požega, 2002. godine

Planirano korištenje prostora osigurava sustav prirodne obnove i sprječava zagađenja okoliša, čuva kvalitetne poljoprivredne i šumske površine od građenja - zgrada i infrastrukture, te racionalno koristiti prostor s ciljem očuvanja prirodnih i antropogenih vrijednosti krajobraza.

Unapređenju kvalitete obradivih površina treba prethoditi obnova i proširenje sustava melioracija i navodnjavanja, a poticanjem povećanja zemljišnih posjeda treba zaustaviti degradaciju malih seoskih gospodarstava i time pokušati zaustaviti depopulaciju agrarnih prostora.

Sustav središnjih naselja i razvojnih središta

U sustavu središnjih naselja u Požeško - slavonskoj županiji na području Grada Pleternice izdvaja se jedino grad Pleternica kao malo razvojno središte (područno središte jače razvijenosti).

Razvijanjem središnjih funkcija grada Pleternice, uz poticaj Županije, poboljšati će dostupnost središnjih sadržaja i povećati stupanj atraktivnosti prostora.

Gospodarske djelatnosti

Razvoj gospodarske strukture Grada Pleternice određen je "Operativnim planom i programom u gospodarstvu" Požeško - slavonske županije, koji se temelji na optimizaciji gospodarske strukture (pri čemu posebno treba biti zastupljena drvna i građevinska industrija te proizvodnja hrane), kao i optimizaciji razmjestaja gospodarskih kapaciteta

Za razvoj gospodarstva nužno je potaknuti i razvoj novih programa gospodarskih djelatnosti te društvenih struktura koje će privući visokostručnu i inovativnu grupaciju stanovništva. Gospodarske građevine grade se unutar građevinskih područja naselja pri čemu treba intenzivno koristiti postojeće površine. Građenje gospodarskih građevina izvan građevinskih područja naselja obuhvaća građevine sukladno odredbama za provođenje Prostornog plana Županije odnosi se na farme i građevine u funkciji poljoprivrede, turističke objekte sa smještajem, rekreacijske zone i drugo.

Poljoprivreda u strukturi ukupnog gospodarstva Grada Pleternice čini najveći dio, s obzirom da Grad Pleternica raspolaže s više od 10.000 ha poljoprivrednih površina, od čega na obradive površine otpada preko 7.000 ha. Na temelju ovih resursa u budućnosti se može očekivati:

- daljni razvoj i unapređivanje ratarske proizvodnje (pšenica, kukuruz, industrijsko bilje, krmno bilje, povrće i drugo), ali uz veća ulaganja, hidromelioracije, drenaže, odvodnju i navodnjavanje
- okrupnjavanje posjeda
- ostvarivanje visokih prinosa boljim korištenjem naučnih dostignuća
- proizvodnja zdrave hrane u sklopu poljoprivrednih posjeda
- intenzivnija proizvodnja mesa i mlijeka razvojem stočarskih mini-farmi, te stvaranje uvjeta za razvoj konjogojstva, ovčarstva, pčelarstva i ribnjačarstva
- razvoj osnovnih stada u stočarstvu, peradarstvu i pčelarstvu.

Na području Grada Pleternice nalazi se veliki kompleks **šuma** (gotovo 7.800 ha). Šume su ugrožene širenjem građevinskih područja naselja, infrastrukturnim koridorima, te odlaganjem otpada na šumskom području. Jačanjem cestovne mreže na rubnim područjima uz šume omogućiti će se kvalitetniji pristup šumama s ciljem postizanja ekonomičnijeg korištenja šuma, turističkog obilaska i provođenja mjera zaštite. Dio šuma su šume posebne namjene za proizvodnju šumskog sjemena.

Najznačajnije vrste **industrije** u Gradu Pleternici su: drvno - prerađivačka i metalo - prerađivačka industrija, Najveći broj gospodarskih kapaciteta nastao je i temelji se na raspoloživoj sirovinskoj osnovi, radnoj snazi i tržištu.

Turistički potencijal Grada Pleternice temelji se na prirodnim ljepotama, arheološkim lokalitetima te očuvanom ruralnom prostoru, a infrastrukturni koridori doprinijeti će naročito razvoju tranzitnog i izletničkog turizma.

Poljoprivreda i sela sa tradicijskim obilježjima pružaju mogućnost za razvoj **ruralnog turizma** uz isticanje značaja ekopoljoprivrede i proizvodnje zdrave hrane i tradicijskog graditeljstva, a velike su i mogućnosti razvoja **lovnog turizma**. Lovni turizam treba upotpuniti organiziranim obilaskom lovišta i promatranjem divljači, ugostiteljskim uslugama i specijalitetima s posebnostima obilježjima tradicionalnog kulinarnstva i oživljavanjem tradicionalnih obrta.

Planirane funkcije središnjih naselja

Prostornim planom Požeško - slavonske županije potiče se razvitak društvenih djelatnosti pri čemu građevine društvenih djelatnosti treba **ravnomjernije rasporediti u prostoru** što se osobito odnosi na gradska i općinska središta. Prema PPPSŽ, grad Pleternica kao područno središte treba imati sljedeće središnje uslužne funkcije:

- **uprava i pravosuđe**
(ispostave županijske uprave, gradski organi lokalne samouprave, središte javnog bilježnika, ispostava porezne uprave, policijska ispostava)
- **školstvo**
(srednja škola, osnovna škola, dječji vrtić)
- **kultura i informacije**
(muzej, galerija, knjižnica, čitaonica, kino)
- **zdravstvo**
(primarna i sekundarna zdravstvena zaštita)
- **financijske usluge**
(banka, ispostava OZ, ispostava FINE, pošta)
- **opskrba i usluge**
(manji uslužni i trgovački centri, skladišta, manje hladnjače, specijalizirane trgovine, servisi i obrtničke radionice)
- **sport**
(pojedinačni sportski centri).

Uvjeti određivanja građevinskih područja

Građevinska područja moraju racionalno iskorištavati prostor pri čemu je:

- unutar postojećeg građevinskog područja potrebno ispitati rezerve neizgrađenog dijela građevinskog područja
- prilagoditi gustoću stanovanja i gustoću stanovništva prema tipu naselja,
- građevinska područja oblikovati primjereno geomorfološkim značajkama kao naseljsku cjelinu odvojeno od druge takve cjeline
- građevinska područja određivati izvan koridora državne i regionalne infrastrukture, poljoprivrednih zemljišta bonitetne klase propisane Zakonom, nestabilnih terena (klizišta, tektonski rasjedi), zaštitnih i sigurnosnih zona voda i izvan površina od posebnog značenja za obranu
- posebno je potrebno obrazložiti zauzetost prostora po stanovniku, ako ona prelazi **300 m²/st.** pri čemu se uzima u obzir izgrađena cjelina i kompaktni dijelovi naselja unutar građevinskog područja, bez poljoprivrednih, šumskih i vodnih površina koja nisu u funkciji naselja
- ukoliko su iscrpljene mogućnosti izgradnje u postojećim granicama na temelju argumentirane razvojne potrebe (porasta broja stanovnika, središnje funkcije razvoj gospodarstva), a koje mora pratiti i program izgradnje i uređenja zemljišta, moguća su proširenja građevinskog zemljišta
- prijedlozi za proširenja građevinskog područja moraju sadržavati podatke o iskorištenosti postojećeg građevinskog područja s obrazloženjem o razlozima nekorištenja dijelova i poduzetim mjerama za iskorištenje, osobito u slučaju kada neizgrađena površina prelazi **10%** ukupne površine građevinskog područja. U tom slučaju mora se ispitati mogućnost smanjenja građevinskog područja u dijelovima koji se ne privode planiranoj namjeni.

Zaštita vrijednosti krajobraza

Pri izradi prostorno-planske dokumentacije prirodni krajobraz treba sačuvati u potpunosti, jer je takav izvorno ruralni krajobraz bitan nositelj vrijednosti prostora i njegovog identiteta. Radi očuvanja krajobraza treba pristupiti usuglašavanju, standardizaciji u primjeni propisa gradnje u svrhu zaštite izvornih ruralnih cjelina. Za ostvarivanje takvog cilja potrebno je:

- spriječiti izgradnju građevina uz prometnice
- spriječiti spajanje građevinskih područja naselja
- poticati izgradnju neizgrađenog građevinskog rezervata
- poticati zaokruživanje naselja i stvarati kompaktne građevinske cjeline
- zadržati postojeće stanje ruralnog krajobraza
- zaštićivanje pojedinih seoskih cjelina i dijelova sela kako bi se sačuvao ruralni oblik naselja, uz državnu financijsku potporu preko raznih modela pomoći

- zabraniti izgradnju (odnosno detaljno uvjetovati izgradnju) na lokacijama koje će ugroziti vizualni identitet naselja, na kontaktnim zonama šuma i vodotoka
- infrastrukturne koridore treba postaviti tako da obuhvate što manje prostora te da obuhvate koridore koji bi se mogli objediniti (prometnice, uređenje vodotoka, TK-mreža, i sl.)
- izgradnja brze ceste Pleternica - Našice dijelom bi bila smještena uz postojeći koridor sa željezničkom prugom.

Zaštita prirode

Prioritetne smjernice i mjere zaštite prirode uključuju načelo da nije dovoljno štititi samo pojedinačne vrste i lokacije, već se zahtijeva cjelokupna zaštita staništa i ekosustava. Zaštićena područja trebala bi postati žarištem novih ruralnih strategija spajajući očuvanje prirode s obnovom tradicionalnog seoskog gospodarstva, uključivanjem ekoturizma i prostornim uređenjem.

Zaštita kulturnih dobara

Služba zaštite vrši novu valorizaciju i kategorizaciju kulturnih dobara na području Županije, a na temelju tih istraživanja izraditi će se detaljan program zaštite koji posebno uključuje uvjete pripreme i provedbe posebnih istraživanja, obnove, prezentacije, određivanja namjene i izvore financijskih sredstava za njegovu provedbu. Na području Grada Pleternice prema dostavljenim podacima Ministarstva kulture, Konzervatorskog odjela u Požegi, obuhvaćene su slijedeće kategorije zaštićenih registriranih i evidentiranih kulturnih dobara:

POPIS REGISTRIRANIH ZAŠTIĆENIH SPOMENIKA KULTURE
- izvod za područje Grada Pleternice -

Naselje	Naziv spomenika	Vrsta spomenika	Broj registracije
Bilice	kapela sv. Đurđa	profano-sakralni	R 593
Bučje	ambar, kbr. 82	etnološki	R 477
Kuzmica	kapela sv. Kuzme i Damjana	profano-sakralni	R 131
Ratkovica	kapela sv. Mihovila	profano-sakralni	R 520
Sesvete	upna crkva Svih Svetih	profano-sakralni	R 247
Tulnik	prapovijesni lokalitet "Mula"	arheološki	R 453
Tulnik	prapovijesni lokalitet "Mula" i "Krišnjak"	arheološki	R 505
Zagrađe	kuća, kbr. 63	etnološki	R 478
Zagrađe	kuća, kbr. 128	etnološki	R 479
Zagrađe	ambar, kbr. 151	etnološki	R 532
Zagrađe	kuća, kbr. 96	etnološki	R 474
Zarilac	nekropola i naselje iz brončanog doba "Grabarske livade"	arheološki	R 567
Brodski Drenovac	crkva sv. Dimitrija	profano-sakralni	R 130

POPIS EVIDENTIRANIH ZAŠTIĆENIH SPOMENIKA KULTURE
- izvod za područje Grada Pleternice -

Naselje	Naziv spomenika	Vrsta spomenika	Broj evidencije
Pleternica	prapovijesno naselje	arheološki	1461
Pleternica	prapovijesno nalazište "Gložde"	arheološki	1462
Ratkovica	kuća (Donji Kraj), kbr. 28	etnološki	755
Ratkovica	štagalj, kbr. 70	etnološki	756
Ratkovica	kuća, kbr. 77/79	etnološki	757
Ratkovica	kuća, kbr. 80	etnološki	758
Ratkovica	ambar, kbr. 80	etnološki	759
Sesvete	antičko nalazište	arheološki	1474
Sesvete	kuća	etnološki	2044
Sulkovci	prapovijesno nalazište	arheološki	1479
Vesela	prapovijesno nalazište	arheološki	1489
Zagrađe	srednjovjekovno nalazište	arheološki	1497
Zagrađe	prapovijesno nalazište	arheološki	1498
Zagrađe	ambar (Donji Kraj), kbr. 48-50	etnološki	760
Zagrađe	ambar (Donji Kraj), kbr. 106	etnološki	763

Zagrađe	ambar (Donji Kraj), kbr. 111	etnološki	764
Zagrađe	ambar (Donji Kraj), kbr. 141	etnološki	766
Zagrađe	kuća (Donji Kraj), kbr. 19	etnološki	768
Zagrađe	ambar, kbr. 64	etnološki	769
Zagrađe	ambar, kbr. 99	etnološki	770
Zagrađe	kuća, kbr. 99	etnološki	771
Zagrađe	ambar, kbr. 105	etnološki	772
Zagrađe	ambar, kbr. 122	etnološki	773
Zagrađe	kuća, kbr. 134	etnološki	774
Zagrađe	ambar, kbr. 149	etnološki	775

Razvoj infrastrukturnih sustava

Osnovne postavke planiranog razvoja **cestovnog prometnog sustava** vezane su prvenstveno na poboljšanje, održavanje i rehabilitiranje prometno-tehničkih svojstava postojećih cestovnih pravaca (državnih, županijskih i lokanih) izgradnjom brze poluautoceste, koja bi povezivala grad Pleternicu s autocestom Zagreb - Lipovac, te izgradnjom obilaznice grada Pleternice.

Područjem Grada Pleternice prolaze dva **željeznička pravca koji** imaju veliko ekonomsko i prometno značenje za Grad Pleternicu i Požeštinu u cijelosti te ih treba zadržati i modernizirati.

- pruga Našice – Nova Kapela
- pruga Pleternica – Velika.

Javna **poštanska mreža** Grada Pleternice sastavni je dio jedinstvenog poštanskog sustava Republike Hrvatske i u funkciji javnog prometa tretira se kao mreža od posebnog javnog interesa. U poštanskom prometu na području Grada Pleternice nalaze se 4 poštanska ureda, čiji se broj ne planira povećavati. U poštanskom se prometu planira reorganizacija mreže poštanskih linija, modernizacija poštanskog prometa i povećanje obima poštanskih usluga.

Usvajanjem suvremenih tehničko - tehnoloških dostignuća na području Županije izgrađena je moderna i kvalitetna **telekomunikacijska infrastruktura** velikih kapaciteta koja uspješno prati planove gospodarskog razvoja Županije. U narednom razdoblju planira se uvođenje dodatnih telefonskih i ISDN usluga te znatan porast pretplatnika usluga inteligentne mreže (besplatni poziv - telefon, usluga s dodatnom tarifom, jedinstveni pristupni broj i glasovanje telefonom).

Rješenje vodoopskrbe Grada Pleternice temeljeno je na izgradnji vodoopskrbnog sustava koji će distribucijom vode sigurnih izvorišta osigurati potrebne količine kvalitetne vode za sadašnje i buduće potrebe. Riješenu vodoopskrbu iz javnog vodovoda ima trenutno oko 51% stanovništva. Opskrba vodom Grada Pleternice organizirana je trenutno iz vodocrpilišne zone Pleternica, te sa drugih manjih izvorišta (Brđani, Bučje i Zagrađe). Daljnji razvoj javnog vodoopskrbnog sustava Grada Pleternice (u sklopu vodoopskrbnog sustava Požeštine) biti će usmjeren, osim na izgradnju cjevovoda, na izgradnju vodospreme Pleternica (nedaleko vodocrpilišta Vesela).

Sustavi **odvodnje otpadnih voda** izgrađen je djelomično samo u užem dijelu grada Pleternice (bez uređaja za pročišćavanje), dok niti jedno drugo naselje nema izgrađenu kanalizaciju, a još manje uređaje za pročišćavanje otpadnih voda. Septičke i sabirne jame kućanstava i industrije povećavaju zagađenje i opasnost zagađenja podzemnih voda. U budućnosti treba pojačati aktivnosti na realizaciji cjelovitog sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda. U gradu Pleternici definirana je lokacija uređaja za pročišćavanje (na desnoj obali Orljave, kod ušća rijeke Londže).

Potrošači južnog područja Županije (u koje spada i područje Grada Pleternice) opskrbljuju se **električnom energijom** iz sljedećih trafostanica:

- TS 110/35/20/10 kV Požega 1
- TS 110/35/20/10 kV Požega 2
- TS 35/10(20) kV Požega 1
- TS 35/10 kV Pleternica
- TS 35/10 kV Ferovac

Sjevernim dijelom Grada Pleternice prolazi dalekovod DV kV TS Požega - TS Nova Gradiška.

Izgradnja **plinoopskrbnog sustava** u Gradu Pleternici je na visokoj razini dovršenja tako da je plinifikacija obuhvatila većinu naselja. Distributeri plina su HEP-Plin d.o.o. i MONTCOGIM d.o.o.

Korištenje **alternativnih izvora energije** (biomasa, sunčeva energija, energija vjetra i slično) ovisiti će o mogućnostima izgradnje isplativih sustava.

Zaštitu od voda treba provoditi rekonstrukcijom i izgradnjom obaloutvrda, regulacijskih radova i nasipa uz sve vodotoke. Zaštita od štetnog djelovanja voda mora ići u dva pravca:

- izgradnjom obrambenih linija i odvodne kanalske mreže na ugroženim područjima
- izgradnjom višenamjenskih akumulacija/retencija u višim dijelovima sliva.

Zahvati na **melioracijama** su se odvijali izgradnjom melioracijskih kanala na području uz rijeku Orljavu i rijeku Londžu. Za intenziviranje poljoprivredne proizvodnje **navodnjavanje** predstavlja značajan aspekt u razvoju a samim tim i podizanje standarda i kvalitete življenja. Navodnjavanje predstavlja vid funkcije koja se sastoji u dodavanju (umjetnom) vode za optimalni rast i razvoj poljoprivrednih kultura, kada u tijeku vegetacijskog razdoblja nedostaje vode u tlu.

Grad Pleternica ima djelomično riješen problem zbrinjavanja, odnosno **odlaganja otpada** (dva naselja - Pleternica i Vesela obuhvaćena su tjednim odvozom komunalnog otpada), i to na način da se prikupljeni komunalni otpad odvozi privremeno odlagališta komunalnog otpada "Vinogradine" (izvan područja Grada Pleternice).

Prostornim planom Županije predviđena je izrada programa zbrinjavanja otpada koji će utvrditi način prikupljanja i lokacije za privremena odlagališta otpada te zatim predložiti rješenje za sustavno zbrinjavanje komunalnog, posebnog i opasnog otpada te pristupiti realizaciji programa zbrinjavanja otpada uspostavom mreže prikupljališta, skladišta te trajnih odlagališta otpada.

Sprječavanje nepovoljnih utjecaja na okoliš

Na području Grada Pleternice **mjere zaštite okoliša** treba provoditi:

- trajnim očuvanjem izvornosti, biološke raznolikosti prirodnih zajednica i očuvanjem ekološke stabilnosti
- očuvanjem žive i nežive prirode i racionalnim korištenjem prirode i njenih dobara
- očuvanjem i obnavljanjem kulturnih i estetskih vrijednosti krajobraza
- unapređenjem stanja okoliša i osiguravanjem boljih uvjeta života.

Mjere zaštite tla od onečišćenja provode se u funkciji zaštite: poljoprivrednog zemljišta i proizvodnje zdrave hrane te zaštita zdravlja ljudi, faune i flore. Čuvanje tla temelji se na sustavu trajnog motrenja kojim će se prikupiti detaljne informacije procesima oštećenja i onečišćenja tala - prirodnim i antropogenim utjecajima na tlo.

Mjere zaštite voda provode se utvrđivanjem izvora onečišćavanja voda, ocjenom postojećeg stanja te poduzimanjem provedbenih mjera zaštite u kratkoročnom, srednjoročnom i dugoročnom razdoblju. Iskorištene vode ne smiju se upuštati: u područja sanitarne zaštite postojećih i potencijalnih crpilišta, prirodne rezervate, ribnjake i vodene površine za šport i rekreaciju.

Polazište provedbe **mjera zaštite zraka** je uspostava mreže za praćenje kakvoće zraka koja obuhvaća sva gradska naselja, gospodarske zone i područja posebne namjene radi utvrđivanja izvora te stupnja onečišćenja zraka na okoliš. Na području Županije ne postoji mreža za praćenje kakvoće zraka te ju je potrebno uspostaviti barem u minimalnom propisanom obliku i opsegu.

Potrebno je provesti ocjenjivanje razine onečišćenosti zraka prema članku 25. Zakona o zaštiti zraka (NN 178/04), na temelju kojih će se uspostaviti mreža za trajno praćenje kakvoće zraka na području Grada Pleternice (lokalna mreža), u slučaju da su razine onečišćenja iznad graničnih vrijednosti.

Jedinice lokalne samouprave dužne su provesti **mjere praćenje razine buke** izradom karte buke. Karta buke je grafički prikaz osnovnih razina buke unutar promatranog područja u kojoj ljudi rade i borave.

Biološka raznolikost izložena je stalnim promjenama kojih je posljedica izumiranje biljnih i životinjskih vrsta. Zato je važno u sve oblike korištenja prostora ugrađivati **mjere očuvanja biološke raznolikosti** koje se temelji na zaštiti okoliša te posebno na očuvanju zaštićenih dijelova prirode. Zaštitu staništa u gospodarski korištenim prostorima određuju uvjeti zaštite prirode a provode ih nadležne službe za poljoprivredu, šumarstvo, vodoprivredu, zaštitu okoliša i drugi.

Orto - foto područja grada Pleternice

1.1.3.3. Ocjena Prostornog plana (bivše) općine Slavonska Požega (SV 06/80, 08/88, 11/90, 02/91, 02/93 i P-SSG 04/97)

Prostorni plan (bivše) općine Slavonska Požega (SV 06/80), donesen je 1980. godine ⁷, te je u nekoliko navrata mijenjan i dopunjavan:

- 1988. godine u skladu s promijenjenom zakonskom regulativom donesene su odredbe za provođenje i utvrđene granice građevinskog područja za sva naselja ("Službeni vjesnik" općine Slavonska Požega 08/88), izrađivač Zavod za prostorno planiranje Osijek
- 1990. godine donesene su izmjene i dopune u dijelu plana – odredbe za provođenje i izmjena građevinskog područja naselja Velika ("Službeni vjesnik" općine Slavonska Požega 11/90), izrađivač Zavod za prostorno planiranje Osijek,
- 1991. godine donesene su izmjene i dopune u dijelu plana – odredbe za provođenje i izmjena granica građevinskog područja ("Službeni vjesnik" općine Slavonska Požega 02/91), izrađivač Zavod za prostorno planiranje Osijek
- 1993. godine donesene su izmjene i dopune plana (revizija) – odredbe za provođenje, tekstualni dio, kartografski prikazi u mj. 1:25.000 i granice građevinskih područja nekih naselja ("Službeni vjesnik" općine Slavonska Požega 02/93), izrađivač Zavod za prostorno planiranje Osijek
- 1997. godine donesene su izmjene i dopune u dijelu plana – odredbe za provođenje ("Požeško-slavonski službeni glasnik" 04/97).

Rekonstruirana ulica A. Šveara u Pleternici

Prostorni plan (bivše) općine Slavonska Požega pokriva područje današnjeg Grada Požege, Grada Pleternice, te općina Brestovac, Velika, Kaptol, Kutjevo, Jakšić i Čaglin.

Najopsežnija revizija plana je izvršena 1993. godine (izrađivač Zavod za prostorno planiranje Osijek), i to naročito u dijelu koji se odnosi na podatke o poljoprivrednom zemljištu, građevinskim područjima, te ukupnoj infrastrukturi. Ovim je planom grad Pleternica imala status **lokalnog centra**, a status **lokalnog podcentra** imala su naselja Brodski Drenovac, Gradac i Sulkovci.

⁷ Prostorni plan (bivše) općine Slavonska Požega (SV 06/80), izrađivač: APZ "Plan" Zagreb u suranji sa Republičkim zavodom za zaštitu prirode - Zagreb i Institutom za povijest umjetnosti sveučilišta u Zagrebu 1980. god.

Uzimajući u obzir navedeno, kao i u skladu s obvezama koje proizlaze iz Zakona o prostornom uređenju (NN 30/94, 68/98, 61/00, 32/02 i 100/04), te po usvajanju Prostornog plana Požeško - slavonske županije (PSSG 5/02 i 5A/02), Grad Pleternica je "Programom mjera za unapređenje stanja u prostoru" utvrdio potrebu izrade i donošenja Prostornog plana uređenja Grada Pleternice kojim će se utvrditi svrhovita organizacija, korištenje i namjena prostora, te mjerila i smjernice za uređenje i zaštitu prostora Grada Pleternice.

U nastavku donosimo podatke o površinama građevinskih područja naselja Grada Pleternice, koje su određene važećim prostornim planom (bivše) Općine Požega, a koji se odnose na:

- površinu naselja
- površinu građevinskog područja
- površinu izgrađenog dijela građevinskog područja
- postotak izgrađenosti građevinskog područja.

DETALJNI KVANTIFIKACIJSKI POKAZATELJI GRAĐEVINSKIH PODRUČJA ZA NASELJA NA PODRUČJU GRADA
PLETERNICE UTVRĐENI PROSTORNIM PLANOM (BIVŠE) OPĆINE SLAVONSKA POŽEGA

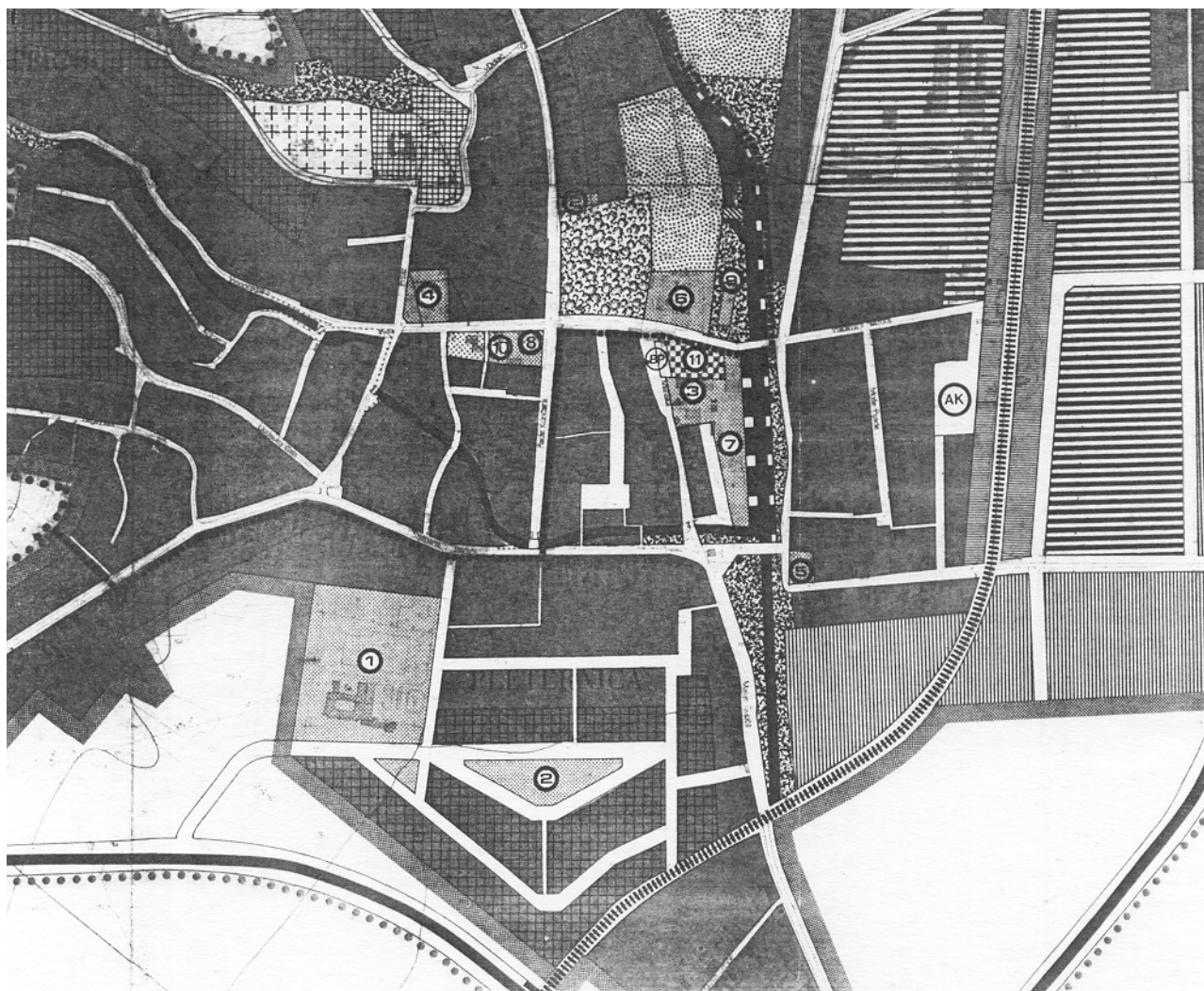
N a s e l j e	Površina naselja (ha)	Površina građevinskog područja (ha)	Površina izgrađenog dijela građevinskog područja (ha)	Izgrađenost građevinskog područja (%)
Ašikovci	464	14,15	6,42	45,39
Bilice	437	29,30	7,28	24,87
Blacko	269	27,35	12,71	46,46
Brđani	185	15,50	3,17	20,51
Bresnica	342	18,16	7,99	43,98
Brodski Drenovac	2.228	114,97	53,60	46,62
Bučje	1.013	36,56	19,40	53,07
Buk	747	25,44	12,25	48,17
Bzenica	347	11,78	6,00	50,94
Čosinac	219	31,76	9,06	28,53
Frkljevci	591	49,07	20,88	42,56
Gradac	703	83,73	44,74	53,44
Kadanovci	524	18,27	10,31	56,45
Kalinić	352	14,40	6,18	42,89
Knežci	351	12,27	7,40	60,31
Komorica	599	32,32	13,50	41,79
Kuzmica	299	37,12	21,07	56,75
Lakušija	402	12,55	5,74	45,74
Mali Bilač	426	15,61	3,96	25,41
Mihaljevići	138	0,80	0,44	55,88
Novoselci	197	22,74	8,84	38,88
Pleternica	1.001	325,39	189,26	58,17
Pleternički Mihaljevci	387	16,58	6,01	36,27
Poloje	230	17,78	5,44	30,64
Požeška Koprivnica	1.407	55,24	19,96	36,15
Ratkovica	370	37,02	14,42	38,96
Resnik	413	34,70	11,95	34,45
Sesvete	407	28,43	15,99	56,25
Srednje Selo	207	15,71	10,67	67,93
Sulkovci	1.061	77,54	29,92	38,59
Svilna	426	12,57	7,62	60,64
Trapari	331	32,86	10,09	30,73
Tulnik	608	22,16	6,78	30,62
Vesela	16	18,07	7,43	41,14
Viškovci	259	25,92	13,11	50,59
Vrčin Dol	364	6,69	0,98	14,79
Zagrađe	1.515	50,80	23,23	45,72
Zarilac	513	38,67	23,93	61,89
GRAD PLETERNICA	19.813	1.440,13	677,91	43,74

1.1.3.4. Generalni urbanistički plan grada Pleternice (SV 06/91 i SG 05/96 i 04/99)

Grad Pleternica, kao važnije tradicionalno središte ovog dijela Požeške kotline pristupio je 1990. godine izradi Generalnog urbanističkog plana Pleternice (izrađivač: Zavod za prostorno planiranje Osijek).

Plan je odredio osnovne pravce razvitka naselja, te odredio namjenu površina koja je trebala pratiti planirani razvoj, te za te potrebe predvidio razvitak potrebne infrastrukture, za koju su osigurani potrebni koridori i kapaciteti.

Nakon toga je 1996. godine izrađena manja izmjena istog plana, radi izgradnje/adaptacije benzinske stanice u Pleternici, dok su 1999. godine izrađene druge izmjene i dopune GUP-a Pleternice, koje su obuhvaćale kompletnu izmjenu i dopunu tekstualnog dijela, odredbi za provođenje, kao i kartografskih prikaza.

Izvadak iz GUP-a grad Pleternice
(namjena površina)

1.1.4. Ocjena stanja, mogućnosti i ograničenja razvoja u odnosu na demografske i gospodarske podatke te prostorne pokazatelje

1.1.4.1. Demografski pokazatelji

Popisom stanovništva 2001. godine⁸ bilo je na području Požeško - slavonske županije popisano 85.831 stanovnika. Na području Grada Pleternice na površini od 198,13 km² popisano je 2001. godine 12.883 stanovnika, odnosno cca 15,0 % stanovništva Županije. Gustoća naseljenosti na području Grada Pleternice je cca 65 stanovnika/km². Od ukupno 38 naselja na području Grada Pleternice samo je jedno naselje gradskog karaktera – grad Pleternica. U odnosu na 1991. godinu, 2001. godine evidentiran je ukupni pad broja stanovnika Grada Pleternice (236 stanovnika manje nego 1991. godine), odnosno pad stanovnika u 26 naselja pojedinačno, uključivo i grad Pleternicu. Broj stanova namijenjenih za stalno stanovanje (4.085 stanova) je za čak 309 stanova veći od broja kućanstava popisanih 2001. godine (3.776 kućanstava). Od ukupnog broja stanova samo je 13 stanova namijenjeno povremenom korištenju, dok ostali služe za stalno stanovanje.

BROJ I STRUKTURA STANOVNIŠTVA NA PODRUČJU GRADA PLETERNICE

	broj stanovnika			broj kućanstava 2001.		Broj stanova 2001.	
	ukupno 1991.	ukupno 2001.	index 2001/1991	svega	prosječni broj članova	svega	stalno stanovanje
Grad Pleternica	13.119	12.883	0,98	3.776	3,41	4.098	4.085
Ašikovci	88	84	0,95	24	3,50	31	31
Bilice	179	196	1,09	51	3,84	54	54
Blacko	232	258	1,11	65	3,96	74	73
Brđani	68	52	0,76	19	2,73	25	25
Bresnica	272	274	1,00	63	4,34	62	62
Brodski Drenovac	905	828	0,91	245	3,37	278	278
Bučje	364	338	0,92	99	3,41	105	105
Buk	220	224	1,01	62	3,61	67	67
Bzenica	154	98	0,63	36	2,72	45	45
Čosinac	74	62	0,83	21	2,95	31	31
Frkljevci	400	385	0,96	109	3,53	112	112
Gradac	1.042	1.090	1,04	297	3,67	308	308
Kadanovci	202	219	1,08	66	3,31	75	75
Kalinić	93	88	0,94	24	3,66	25	25
Knežci	93	78	0,83	26	3,00	39	39
Komorica	216	213	0,98	67	3,17	76	76
Kuzmica	533	525	0,98	154	3,40	158	158
Lakušija	95	90	0,94	31	2,90	37	37
Mali Bilač	34	26	0,76	7	3,71	16	16
Mihaljevići	5	3	0,60	2	1,50	2	2
Novoselci	216	225	1,04	57	3,94	68	67
Pleternica	3.838	3.739	0,97	1.141	3,27	1.181	1.150
Pleternički Mihaljevci	31	26	0,83	12	2,16	21	21
Poloje	74	85	1,14	24	3,54	30	30
Požeška Koprivnica	342	328	0,95	101	3,24	114	114
Ratkovica	320	272	0,85	92	2,95	100	100
Resnik	251	301	1,20	78	3,85	73	73
Sesvete	137	130	0,94	44	2,95	72	72
Srednje Selo	261	312	1,19	85	3,67	85	85
Sulkovci	710	699	0,98	209	3,34	221	220
Svilna	181	177	0,97	49	3,61	51	51
Trapari	209	179	0,85	43	4,16	55	54
Tulnik	50	35	0,70	13	2,69	26	26
Vesela	156	189	1,21	46	4,10	45	45
Viškovci	271	270	0,99	82	3,29	80	80
Vrčin Dol	6	4	0,67	2	2,00	2	2
Zagrađe	556	569	1,02	157	3,62	145	145
Zarilac	241	212	0,87	73	2,90	97	97

⁸ "Popis stanovništva, kućanstava i stanova 31.ožujka 2001. godine" (Statističko izvješće 172137), Državni zavod za statistiku, Zagreb, lipanj 2002. godine

Kretanje broja stanovnika

Za razumijevanje suvremenih demografskih stanja i procesa potrebno se ukratko osvrnuti i na razvojne tokove u prošlosti. Stoga je u tablici u prilogu prikazano kretanje stanovništva na području današnjeg Grada Pleternice od popisa stanovništva 1900. godine do popisa 2001. godine. Za potrebe PPUG-a Pleternice korišteni su podaci iz knjige "Popis stanovništva, kućanstava i stanova 31.ožujka 2001. godine" (Statističko izvješće 1137, Zagreb, izdavač Državni zavod za statistiku). U 38 naselja na području Grada Pleternice je, prema popisu stanovništva 2001. godine, živjelo ukupno 12.883 stanovnika. Najveće naselje je bilo grad Pleternica s 3.739 stanovnika (29% ukupnog broja stanovnika Grada Pleternice).

KRETANJE BROJA STANOVNIKA GRADA PLETERNICE U RAZDOBLJU OD 1900. DO 2001. GODINE⁹

Naselje	Godina popisa										
	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.
Ašikovci	177	179	185	203	217	204	169	150	116	88	84
Bilice	-	55	54	84	135	152	160	143	159	179	196
Blacko	141	168	171	182	165	181	213	229	235	232	258
Brđani	139	135	132	149	169	178	170	116	100	68	52
Bresnica	96	113	134	152	187	202	187	223	226	272	274
Brodski Drenovac	890	1.065	1.142	1.154	1.078	1.121	1.131	1.134	1.053	905	828
Bučje	504	570	577	609	588	594	593	523	452	364	338
Buk	258	294	275	263	295	289	266	286	276	220	224
Bzenica	102	154	155	159	160	165	161	160	139	154	98
Ćosinac	88	129	123	151	136	139	123	110	94	74	62
Frkljevci	361	402	362	478	358	359	388	393	379	400	385
Gradac	457	494	488	532	630	688	855	971	933	1.042	1.090
Kadanovci	168	195	184	196	242	223	219	206	196	202	219
Kalinić	82	89	112	110	114	114	106	97	94	93	88
Knežci	135	146	147	182	171	169	166	131	113	93	78
Komorica	182	226	224	234	200	268	247	226	208	216	213
Kuzmica	124	149	163	165	173	175	267	526	562	533	525
Lakušija	112	153	170	180	172	172	160	135	122	95	90
Mali Bilač	91	138	140	142	137	141	113	87	41	34	26
Mihaljevići	26	55	54	61	70	62	55	31	8	5	3
Novoselci	129	150	178	188	213	226	276	247	228	216	225
Pleternica	1.271	1.524	1.571	1.682	1.733	1.860	2.347	3.210	3.594	3.838	3.739
Pleternički Mihaljevci	143	179	182	184	170	173	156	87	61	31	26
Poloje*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	74	85
Požeška Koprivnica	339	458	482	474	503	546	496	506	438	342	328
Ratkovica	258	259	273	320	270	360	446	345	337	320	272
Resnik	187	201	225	233	248	222	225	260	234	251	301
Sesvete	241	239	258	287	282	275	238	187	157	137	130
Srednje Selo	137	118	114	120	112	118	171	169	200	261	312
Sulkovci	592	686	681	702	689	733	774	800	770	710	699
Svilna	182	189	182	176	202	215	212	220	211	181	177
Trapari	175	185	145	153	169	187	239	222	202	209	179
Tulnik	199	254	244	251	192	186	171	132	70	50	35
Vesela*	-	-	-	-	-	-	-	94	106	156	189
Viškovci	201	201	209	214	190	190	203	232	238	271	270
Vrčin Dol	73	88	88	77	79	79	52	37	19	6	4
Zagrađe	528	702	706	812	845	809	780	692	611	556	569
Zarilac	223	321	315	366	437	420	416	388	269	241	212
Grad Pleternica	9.011	10.663	10.845	11.625	11.731	12.195	12.951	13.705	13.251	13.119	12.883

Vesela* - novo naselje poslije popisa 1961. godine

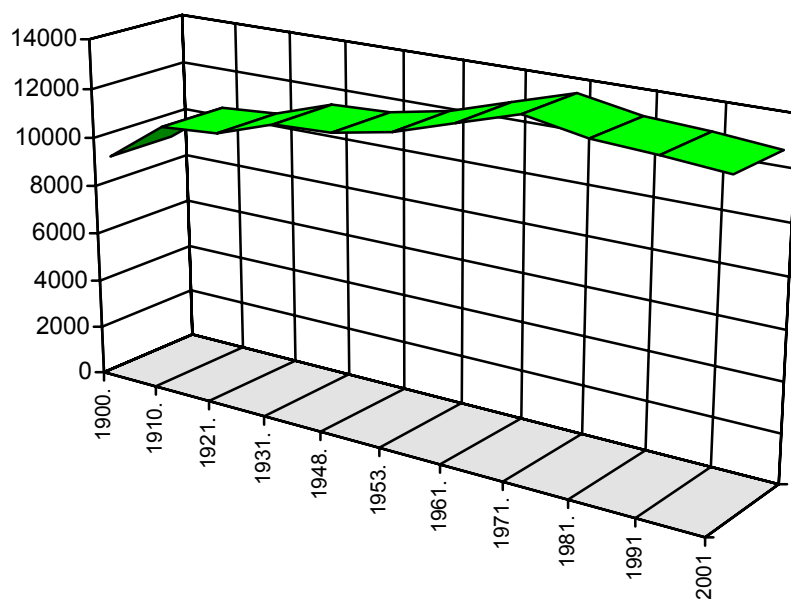
Poloje* - novo naselje poslije popisa 1981. godine

⁹ izvor podataka: Korenčić, Mirko: Naselja i stanovništvo SR Hrvatske 1857-1971., JAZU i Republički zavod za statistiku, Zagreb, 1979. godine

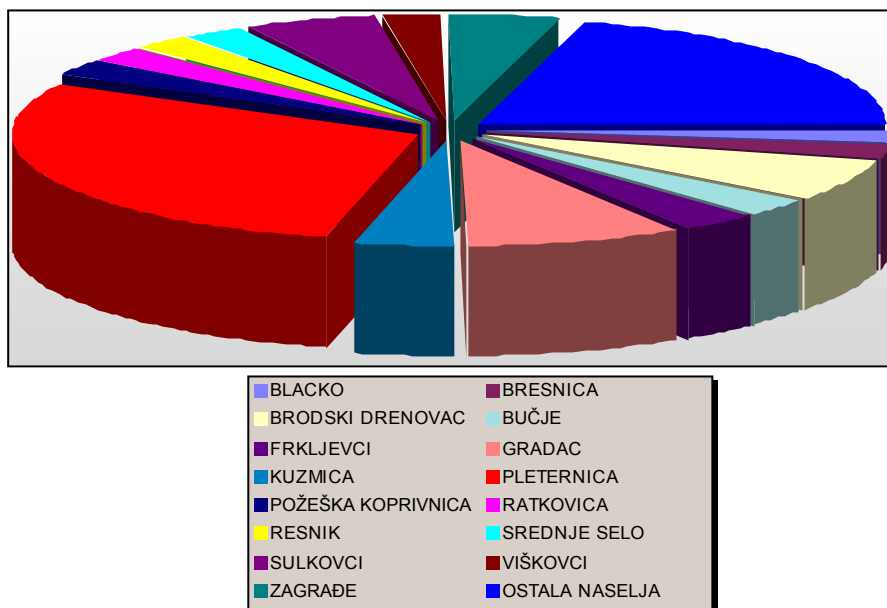
Kretanje broja stanovnika

Prema do sada obavljenim popisima stanovništva, broj stanovnika na području današnjeg Grada Pleternice pokazuje tendenciju manjeg ili većeg rasta sve do 1971. godine, kada je zabilježen i najveći broj stanovnika (1971. godine - 13.705 stanovnika). Nakon toga broj stanovnika je u laganom padu, iako ne velikom. U posljednjem međupopisnom razdoblju (1991.–2001. godina) broj stanovnika se smanjio za 236 stanovnika. Porast broja stanovnika zabilježen je u istom razdoblju u 12 naselja: Bilice, Blacko, Bresnica, Buk, Gradac, Kadanovci, Novoselci, Poloje, Resnik, Srednje Selo, Vesela i Zagrađe, i to za ukupno 281 stanovnika. Međutim, sva ostala naselja (njih 26) imala su pad za 517 stanovnika, iz čega je proizašao već navedeno ukupno smanjenje od 236 stanovnika.

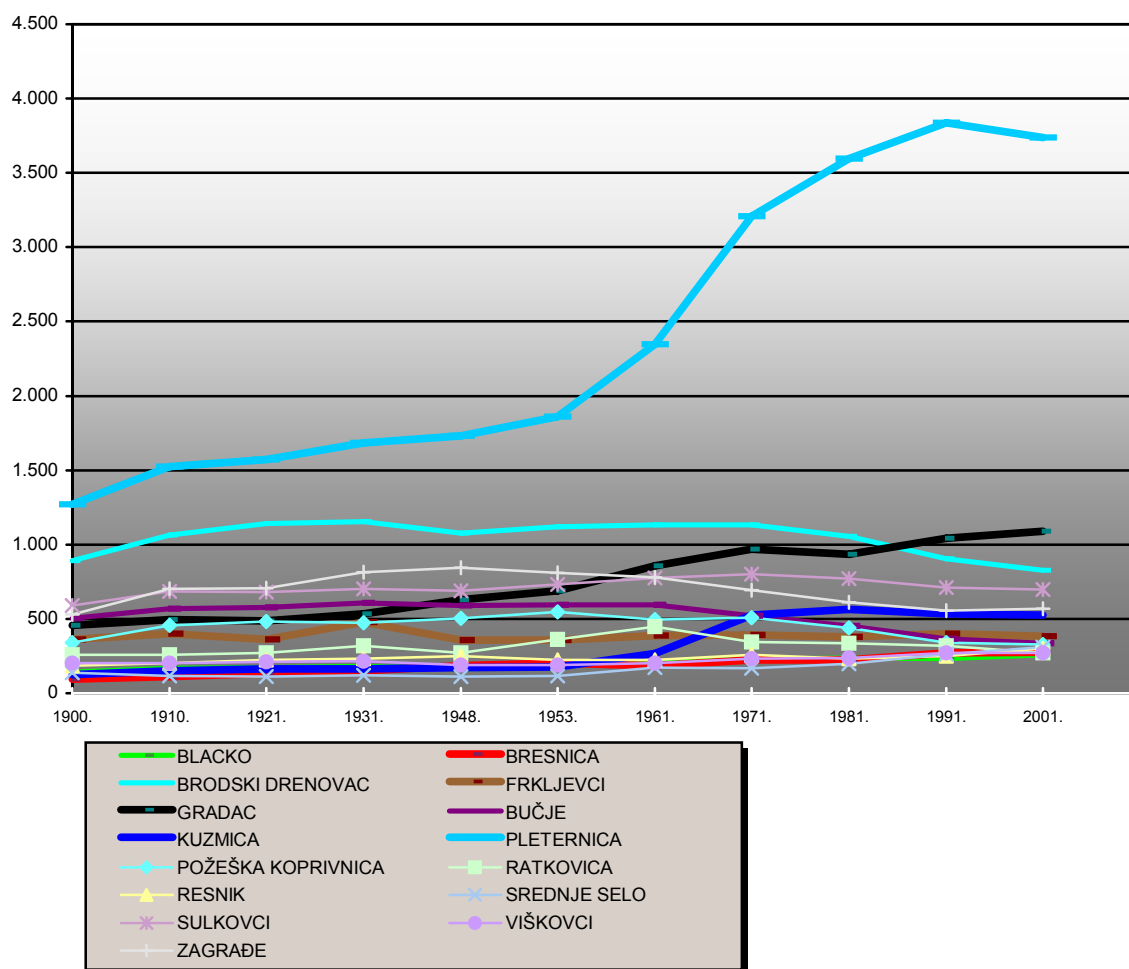
Kretanje broja stanovnika Grada Pleternice
u razdoblju 1900.-2001.godine

Učešće pojedinih naselja u ukupnom broju stanovnika Grada Pleternice 2001. godine
(samo naselja s više od 250 stanovnika 2001. godine)

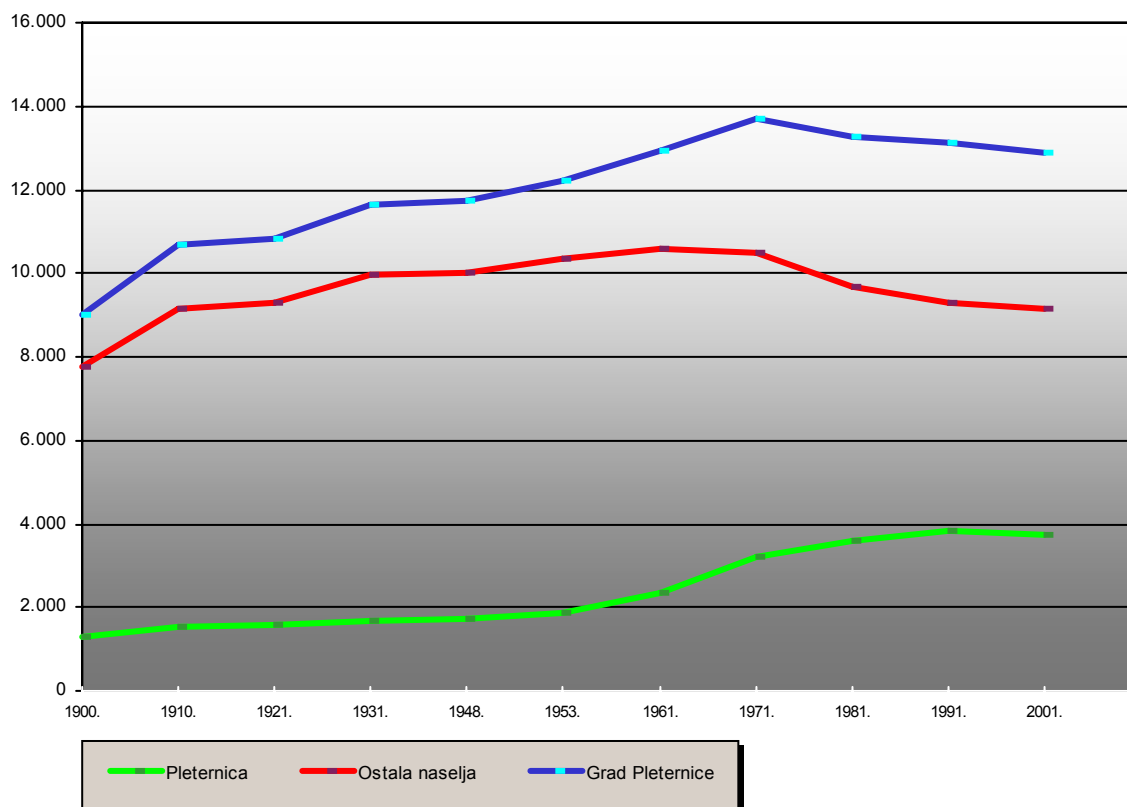
Broj stanovnika Grada Pleternice u razdoblju 1900. – 2001. godine
(samo za naselja veća od 250 stanovnika 2001. godine)

Kretanje broja stanovnika Grada Pleternice i naselja Pleternice
od 1900. do 2001. godine

Godina popisa	Broj stanovnika grada Pleternice	Ukupni broj stanovnika ostalih naselja	Sveukupni broj stanovnika Grada Pleternice (Pleternica s ostalim naseljima)	% učešća naselja Pleternica u ukupnom broju stanovnika Grada Pleternice
1900. god.	1.271	7.740	9.011	14,10
1910. god.	1.524	9.139	10.663	14,29
1921. god.	1.571	9.274	10.845	14,48
1931. god.	1.682	9.943	11.625	14,46
1948. god.	1.733	9.998	11.731	14,77
1953. god.	1.860	10.335	12.195	15,25
1961. god.	2.347	10.604	12.951	18,12
1971. god.	3.210	10.495	13.705	23,42
1981. god.	3.594	9.657	13.251	27,12
1991. god.	3.838	9.281	13.119	29,25
2001. god.	3.739	9.144	12.883	29,02

Kretanje broja stanovnika Grada Pleternice i naselja Pleternice
od 1900. do 2001.godine

Pleternica - centar naselja

PROSTORNI PLAN UREĐENJA GRADA PLETERNICE
O B R A Z L O Ž E N J E

Stanovništvo Grada Pleternice prema spolu i starosti (0 – 59 godina), po naseljima (popis 2001. godine)

	Spol	Ukupno	Starost											
			0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59
Grad Pleternica	sv.	12.883	923	1.003	951	896	819	846	927	944	832	742	641	630
	m	6.369	473	516	466	477	432	440	489	511	470	404	314	300
	ž	6.514	450	487	485	419	387	406	438	433	362	338	327	330
Ašikovci	sv.	84	7	7	4	2	6	5	8	3	4	4	5	7
	m	41	4	3	1	-	3	2	5	2	1	3	3	3
	ž	43	3	4	3	2	3	3	3	1	3	1	2	4
Bilice	sv.	196	18	22	18	11	15	15	17	17	13	10	3	5
	m	96	9	12	7	8	5	6	13	9	7	6	1	2
	ž	100	9	10	11	3	10	9	4	8	6	4	2	3
Blacko	sv.	258	18	18	21	20	15	10	23	24	18	8	13	6
	m	130	10	12	7	12	6	7	11	11	14	4	9	2
	ž	128	8	6	14	8	9	3	12	13	4	4	4	4
Brđani	sv.	52	3	2	3	1	4	2	3	1	2	5	7	6
	m	27	1	1	1	-	3	1	1	1	1	4	3	5
	ž	25	2	1	2	1	1	1	2	-	1	1	4	1
Bresnica	sv.	274	19	21	21	12	20	22	22	15	20	24	11	15
	m	129	8	8	11	5	8	11	13	8	8	13	6	9
	ž	145	11	13	10	7	12	11	9	7	12	11	5	6
Brodski Drenovac	sv.	828	68	46	48	60	54	62	63	51	47	45	39	42
	m	415	32	22	26	32	33	34	39	23	35	26	20	17
	ž	413	36	24	22	28	21	28	24	28	12	19	19	25
Bučje	sv.	338	23	22	20	21	14	21	25	30	18	15	13	26
	m	172	17	11	10	14	9	14	13	16	15	10	4	10
	ž	166	6	11	10	7	5	7	12	14	3	5	9	16
Buk	sv.	224	17	22	20	15	16	10	12	20	12	7	11	12
	m	116	10	12	10	8	6	6	6	14	9	3	6	6
	ž	108	7	10	10	7	10	4	6	6	3	4	5	6
Bzenica	sv.	98	2	3	4	8	4	5	8	7	10	5	9	7
	m	46	1	2	1	4	2	4	3	4	6	3	3	4
	ž	52	1	1	3	4	2	1	5	3	4	2	6	3
Čosinac	sv.	62	3	1	3	6	3	6	5	3	4	4	5	2
	m	32	-	1	1	3	1	4	4	2	3	2	4	1
	ž	30	3	-	2	3	2	2	1	1	1	2	1	1
Frkljevci	sv.	385	31	31	26	34	30	32	35	26	20	15	20	24
	m	194	14	18	15	17	19	15	21	16	10	7	9	15
	ž	191	17	13	11	17	11	17	14	10	10	8	11	9
Gradac	sv.	1.090	74	88	101	81	62	82	69	96	67	68	44	45
	m	568	45	45	53	46	28	49	38	52	40	38	29	21
	ž	522	29	43	48	35	34	33	31	44	27	30	15	24
Kadanovci	sv.	219	11	13	13	22	14	13	13	18	17	20	11	10
	m	113	5	7	7	12	7	9	5	10	9	14	5	6
	ž	106	6	6	6	10	7	4	8	8	8	6	6	4
Kalinić	sv.	88	9	5	5	5	8	8	6	4	4	6	3	7
	m	41	5	3	-	1	3	3	4	4	2	4	1	3
	ž	47	4	2	5	4	5	5	2	-	2	2	2	4
Knežci	sv.	78	6	3	3	1	2	5	3	6	4	4	5	5
	m	40	2	2	1	-	1	2	1	3	4	3	3	3
	ž	38	4	1	2	1	1	3	2	3	-	1	2	2
Komorica	sv.	213	13	12	14	20	19	11	11	13	22	18	8	11
	m	111	7	5	9	14	11	6	7	7	13	7	5	8
	ž	102	6	7	5	6	8	5	4	6	9	11	3	3
Kuzmica	sv.	525	29	50	42	23	27	31	46	40	41	20	18	34
	m	246	14	24	18	14	11	13	20	21	24	11	12	16
	ž	279	15	26	24	9	16	18	26	19	17	9	6	18
Lakušija	sv.	90	7	1	4	10	4	5	5	3	7	5	6	1
	m	43	3	-	3	5	2	4	2	2	3	5	3	-
	ž	47	4	1	1	5	2	1	3	1	4	-	3	1
Mali Bilač	sv.	26	1	4	1	-	-	4	2	2	-	-	3	1
	m	11	-	2	-	-	-	2	1	2	-	-	1	-
	ž	15	1	2	1	-	-	2	1	-	-	-	2	1

PROSTORNI PLAN UREĐENJA GRADA PLETERNICE
O B R A Z L O Ž E N J E

	Spol	Ukupno	Starost											
			0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59
Mihaljevići	sv.	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	m	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	ž	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Novoselci	sv.	225	22	24	18	17	17	16	19	17	7	16	10	11
	m	111	10	11	11	8	11	5	11	10	4	7	5	4
	ž	114	12	13	7	9	6	11	8	7	3	9	5	7
Pleternica	sv.	3.739	247	291	276	270	251	249	254	280	263	236	203	182
	m	1.826	125	143	140	138	136	128	132	133	134	128	95	82
	ž	1.913	122	148	136	132	115	121	122	147	129	108	108	100
Pleternički Mihaljevci	sv.	26	-	-	-	2	2	-	-	-	-	4	5	3
	m	12	-	-	-	1	1	-	-	-	-	1	3	2
	ž	14	-	-	-	1	1	-	-	-	-	3	2	1
Poloje	sv.	85	11	16	9	5	4	7	7	2	5	7	6	1
	m	41	7	8	4	2	2	2	5	-	3	3	4	1
	ž	44	4	8	5	3	2	5	2	2	2	4	2	-
Požeška Koprivnica	sv.	328	25	19	20	20	22	25	21	23	17	19	19	18
	m	167	15	12	13	12	10	14	11	13	10	7	8	8
	ž	161	10	7	7	8	12	11	10	10	7	12	11	10
Ratkovica	sv.	272	19	23	12	14	15	14	25	24	16	14	18	14
	m	133	8	14	5	10	10	7	14	15	8	8	7	6
	ž	139	11	9	7	4	5	7	11	9	8	6	11	8
Resnik	sv.	301	16	27	30	27	23	17	16	30	20	17	8	12
	m	141	7	17	11	12	11	7	4	17	12	10	4	5
	ž	160	9	10	19	15	12	10	12	13	8	7	4	7
Sesvete	sv.	130	8	10	11	7	8	5	15	9	9	7	6	2
	m	66	4	8	6	4	3	3	6	7	4	5	2	1
	ž	64	4	2	5	3	5	2	9	2	5	2	4	1
Srednje Selo	sv.	312	24	21	30	25	17	26	22	24	23	23	24	11
	m	149	11	11	14	12	8	12	13	10	15	11	12	6
	ž	163	13	10	16	13	9	14	9	14	8	12	12	5
Sulkovci	sv.	699	66	43	38	52	53	51	44	42	46	37	36	43
	m	355	38	18	20	33	26	32	24	28	22	18	16	19
	ž	344	28	25	18	19	27	19	20	14	24	19	20	24
Svilna	sv.	177	13	17	19	5	12	5	11	11	13	12	7	6
	m	84	7	10	6	4	9	3	4	6	7	6	3	3
	ž	93	6	7	13	1	3	2	7	5	6	6	4	3
Trapari	sv.	179	13	19	15	16	12	7	14	15	11	7	9	6
	m	85	10	11	6	6	8	3	6	10	7	2	5	2
	ž	94	3	8	9	10	4	4	8	5	4	5	4	4
Tulnik	sv.	35	2	3	2	2	-	2	5	2	3	1	2	5
	m	19	1	2	2	-	-	-	4	1	3	1	-	3
	ž	16	1	1	-	2	-	2	1	1	-	-	2	2
Vesela	sv.	189	10	18	22	24	15	8	4	14	20	11	8	10
	m	93	4	10	9	16	8	5	1	6	10	6	2	5
	ž	96	6	8	13	8	7	3	3	8	10	5	6	5
Viškovci	sv.	270	21	29	18	16	10	14	26	22	18	14	16	9
	m	141	10	19	11	9	8	4	13	16	8	7	6	6
	ž	129	11	10	7	7	2	10	13	6	10	7	10	3
Vrčin Dol	sv.	4	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
	m	2	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
	ž	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zagrađe	sv.	569	57	57	40	37	33	46	44	38	25	26	20	24
	m	272	22	26	17	13	20	20	24	23	14	17	10	11
	ž	297	35	31	23	24	13	26	20	15	11	9	10	13
Zarilac	sv.	212	10	15	20	5	8	5	24	11	6	8	10	7
	m	100	7	6	10	2	3	3	10	8	5	4	5	5
	ž	112	3	9	10	3	5	2	14	3	1	4	5	2

PROSTORNI PLAN UREĐENJA GRADA PLETERNICE
O B R A Z L O Ž E N J E

Stanovništvo Grada Pleternice prema spolu i starosti (60 – 95 i više godina),
po naseljima (popis 2001. godine)

	Spol	Ukupno	Starost								Nepoznato
			60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	85-89	90-94	95 i više	
Grad Pleternica	sv.	12.883	795	700	590	361	134	80	21	3	45
	m	6.369	372	296	208	104	48	17	7	1	24
	ž	6.514	423	404	382	257	86	63	14	2	21
Ašikovci	sv.	84	8	5	3	3	2	-	-	-	1
	m	41	8	5	3	3	2	-	-	-	1
	ž	43	5	2	1	2	1	-	-	-	-
Bilice	sv.	196	3	3	2	1	1	-	-	-	1
	m	96	7	7	9	4	4	-	1	-	-
	ž	100	2	4	1	2	2	-	-	-	-
Blacko	sv.	258	5	3	8	2	2	-	1	-	-
	m	130	18	17	12	11	3	1	-	-	2
	ž	128	7	7	5	4	2	-	-	-	-
Brđani	sv.	52	11	10	7	7	1	1	-	-	2
	m	27	2	2	5	3	-	1	-	-	-
	ž	25	1	1	3	-	-	-	-	-	-
Bresnica	sv.	274	1	1	2	3	-	1	-	-	-
	m	129	16	17	11	3	3	1	1	-	-
	ž	145	7	8	3	1	2	-	-	-	-
Brodski Drenovac	sv.	828	9	9	8	2	1	1	1	-	-
	m	415	43	41	47	36	14	5	1	-	16
	ž	413	24	13	9	10	7	2	-	-	11
Bučje	sv.	338	19	28	38	26	7	3	1	-	5
	m	172	21	20	23	11	9	6	-	-	-
	ž	166	11	6	5	2	3	2	-	-	-
Buk	sv.	224	10	14	18	9	6	4	-	-	-
	m	116	12	15	9	9	2	3	-	-	-
	ž	108	6	8	4	1	-	1	-	-	-
Bzenica	sv.	98	6	7	5	8	2	2	-	-	-
	m	46	9	5	6	5	1	-	-	-	-
	ž	52	5	1	2	-	1	-	-	-	-
Čosinac	sv.	62	4	4	4	5	-	-	-	-	-
	m	32	10	2	1	3	-	1	-	-	-
	ž	30	3	1	1	1	-	-	-	-	-
Frkljevci	sv.	385	7	1	-	2	-	1	-	-	-
	m	194	20	13	13	10	4	-	-	-	1
	ž	191	6	6	2	2	1	-	-	-	1
Gradac	sv.	1.090	14	7	11	8	3	-	-	-	-
	m	568	58	68	38	34	7	7	1	-	-
	ž	522	20	31	14	15	1	2	1	-	-
Kadanovci	sv.	219	38	37	24	19	6	5	-	-	-
	m	113	4	13	20	4	1	1	-	-	1
	ž	106	1	7	7	1	-	-	-	-	1
Kalinić	sv.	88	3	6	13	3	1	1	-	-	-
	m	41	4	5	2	3	2	1	1	-	-
	ž	47	2	2	1	1	1	-	1	-	-
Knežci	sv.	78	2	3	1	2	1	1	-	-	-
	m	40	6	6	10	7	2	-	-	-	-
	ž	38	4	1	6	2	2	-	-	-	-
Komorica	sv.	213	2	5	4	5	-	-	-	-	-
	m	111	9	13	10	4	3	1	1	-	-
	ž	102	4	2	3	2	1	-	-	-	-
Kuzmica	sv.	525	5	11	7	2	2	1	1	-	-
	m	246	44	33	29	9	3	1	3	-	2
	ž	279	16	15	11	2	1	1	1	-	1
Lakušija	sv.	90	28	18	18	7	2	-	2	-	1
	m	43	5	12	7	3	2	1	-	-	2
	ž	47	3	4	1	1	1	-	-	-	1
Mali Bilač	sv.	26	2	8	6	2	1	1	-	-	1
	m	11	2	2	2	1	1	-	-	-	-
	ž	15	2	-	1	-	-	-	-	-	-

PROSTORNI PLAN UREĐENJA GRADA PLETERNICE
O B R A Z L O Ž E N J E

	Spol	Ukupno	Starost								Nepoznato
			60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	85-89	90-94	95 i više	
Mihaljevići	sv.	3	2	-	1	-	-	-	-	-	-
	m	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-
	ž	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Novoselci	sv.	225	12	9	6	2	1	1	-	-	-
	m	111	8	3	3	-	-	-	-	-	-
	ž	114	4	6	3	2	1	1	-	-	-
Pleternica	sv.	3.739	250	183	145	85	36	24	6	2	6
	m	1.826	124	83	54	28	10	7	2	-	4
	ž	1.913	126	100	91	57	26	17	4	2	2
Pleternički Mihaljevci	sv.	26	1	2	4	3	-	-	-	-	-
	m	12	-	-	2	2	-	-	-	-	-
	ž	14	1	2	2	1	-	-	-	-	-
Poloje	sv.	85	1	2	-	1	-	1	-	-	-
	m	41	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	ž	44	1	2	-	1	-	1	-	-	-
Požeška Koprivnica	sv.	328	28	23	11	9	6	3	-	-	-
	m	167	12	13	4	2	3	-	-	-	-
	ž	161	16	10	7	7	3	3	-	-	-
Ratkovica	sv.	272	14	17	17	8	5	2	1	-	-
	m	133	8	5	6	1	1	-	-	-	-
	ž	139	6	12	11	7	4	2	1	-	-
Resnik	sv.	301	13	16	14	8	3	3	-	-	1
	m	141	4	9	6	2	1	1	-	-	1
	ž	160	9	7	8	6	2	2	-	-	-
Sesvete	sv.	130	4	14	12	1	1	1	-	-	-
	m	66	1	6	5	-	1	-	-	-	-
	ž	64	3	8	7	1	-	1	-	-	-
Srednje Selo	sv.	312	14	9	10	7	2	-	-	-	-
	m	149	8	4	1	1	-	-	-	-	-
	ž	163	6	5	9	6	2	-	-	-	-
Sulkovci	sv.	699	40	33	37	26	5	5	1	-	1
	m	355	22	11	16	8	2	1	1	-	-
	ž	344	18	22	21	18	3	4	-	-	1
Svilna	sv.	177	16	12	6	6	3	2	1	-	-
	m	84	6	4	2	4	-	-	-	-	-
	ž	93	10	8	4	2	3	2	1	-	-
Trapari	sv.	179	8	10	9	6	-	1	1	-	-
	m	85	3	3	2	1	-	-	-	-	-
	ž	94	5	7	7	5	-	1	1	-	-
Tulnik	sv.	35	1	1	2	2	-	-	-	-	-
	m	19	1	-	1	-	-	-	-	-	-
	ž	16	-	1	1	2	-	-	-	-	-
Vesela	sv.	189	11	8	2	1	1	1	-	1	-
	m	93	5	5	-	-	-	-	-	1	-
	ž	96	6	3	2	1	1	1	-	-	-
Viškovci	sv.	270	17	14	9	3	2	1	1	-	10
	m	141	7	8	3	1	-	-	1	-	4
	ž	129	10	6	6	2	2	1	-	-	6
Vrčin Dol	sv.	4	-	2	-	1	-	-	-	-	-
	m	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-
	ž	2	-	1	-	1	-	-	-	-	-
Zagrađe	sv.	569	43	26	31	12	5	4	1	-	-
	m	272	25	13	12	2	3	-	-	-	-
	ž	297	18	13	19	10	2	4	1	-	-
Zarilac	sv.	212	22	23	17	17	1	1	-	-	2
	m	100	9	9	10	3	1	-	-	-	-
	ž	112	13	14	7	14	-	1	-	-	2

Prirodno kretanje stanovništva¹⁰

U razdoblju 1991 - 2001. godine došlo je do smanjenja broja stanovnika Grad Pleternice. Poslije popisa 2001. godine Grad Pleternica bilježi prirodni prirast stanovništva (broj živorođenih veći je od broja umrlih stanovnika). Za razliku od Županije koja u protekle tri godine bilježi smanjenje vitalnog indeksa (broj živorođenih na 100 umrlih), vitalni indeks za Grad Pleternicu je u navedenom razdoblju stabilan i iznosi prosječno 113,43.

OSNOVNI PODACI PRIRODNOG KRETANJA STANOVNIŠTVA ZA GRAD PLETERNICU

godina	živorođeni	mrtvorodeni	umrli	umrla dojenčad		prirodni prirast	brakovi		stope na 1.000 stanovnika			vitalni indeks (živorođeni na 100 umrlih)
				ukupno	0-6 dana		sklopljeni	rastavljeni	živorođeni	umrli	prirodni prirast	
2000.	160	-	133	1	-	27	79	8	12,5	10,4	2,1	120,3
2001.	143	1	143	2	1	0	74	5	11,1	11,1	0,0	100,0
2002.	144	-	120	-	-	24	78	7	11,1	9,3	1,8	120,0

1.1.4.2. Osnovna demografska obilježja stanovništva

Dobna i spolna obilježja stanovništva

DOBNA OBILJEŽJA STANOVNIŠTVA GRADA PLETERNICE (KONTIGENTI STANOVNIŠTVA)

		Ukupno	0-6 godina	0-14 godina	0-17 godina	0-19 godina	Radni kontingent žene (15-59) muški (15-65)	60 i više godina	65 i više godina	75 i više godina	Prosječna starost	Indeks starenja	Koeficijent starosti
Grad Pleternica	sv	12.883	1.329	2.877	3.444	3.773	7.649	2.684	1.889	599	36,8	0,71	20,9
	m	6.369	677	1.455	1.755	1.932	4.209	1.053	681	177	34,9	0,54	16,6
	ž	6.514	652	1.422	1.689	1.841	3.440	1.631	1.208	422	38,7	0,88	25,1

Dobna obilježja stanovništva

Dobna je struktura stanovništva jedna od temeljnih demografskih struktura, jer pokazuje i određuje vitalnost, biodinamiku i ekonomski potencijal populacije. Poznavanje dobnog sastava stanovništva osnovni je preduvjet za označavanje nekog stanovništva mladim, zrelim ili starim. U metodičkom smislu to se najčešće postiže raščlambom dobne strukture po velikim dobnim skupinama - mlada (od 0 do 19 godina), zrela (od 20 do 59 godina), stara (60 godina i više).

Analiza dobnih obilježja stanovništva Grada Pleternice 2001. godine ukazuje da je područje Grada imalo populaciju s prosječnom starosti od 36,8 godine. Indeks starenja (odnos broja stanovnika starijih od 60 godina i mlađih od 19 godina) za Grad Pleternicu je 71,1 što ukazuje na relativno zadovoljavajuću prisutnost mlađeg stanovništva u starosnoj strukturi. Koeficijent starosti, odnosno udjel staračkog kontingenta u ukupnom stanovništvu za Grad Pleternicu je zadovoljavajućih 20,9 %.

¹⁰ izvori:

Prirodno kretanje stanovništva u 2000. po županijama, gradovima i općinama, Priopćenje Državnog zavoda za statistiku broj 7.1.1., Zagreb, 10. listopada 2001. godine

Prirodno kretanje stanovništva u 2001. po županijama, gradovima i općinama, Priopćenje Državnog zavoda za statistiku broj 7.1.1., Zagreb, 12. kolovoza 2002. godine

Prirodno kretanje stanovništva u 2002. po županijama, gradovima i općinama, Priopćenje Državnog zavoda za statistiku broj 7., Zagreb, 11. lipnja 2002. godine

Među naseljima se izdvajaju neka koja imaju indeks starenja veći od 1, što ukazuje na vrlo veliki udio starog stanovništva u ukupnoj populaciji, te se stoga ne može govoriti o demografskoj perspektivi tih naselja. To su naselja: Ašikovci (1,65), Brđani (1,44), Bzenica (1,52), Čosinac (1,30), Knežci (čak 2,38), Lakušija (1,45), Mali Bilač (1,33) i Zarilac (1,66).

Dobna obilježja stanovništva Grada Pleternice

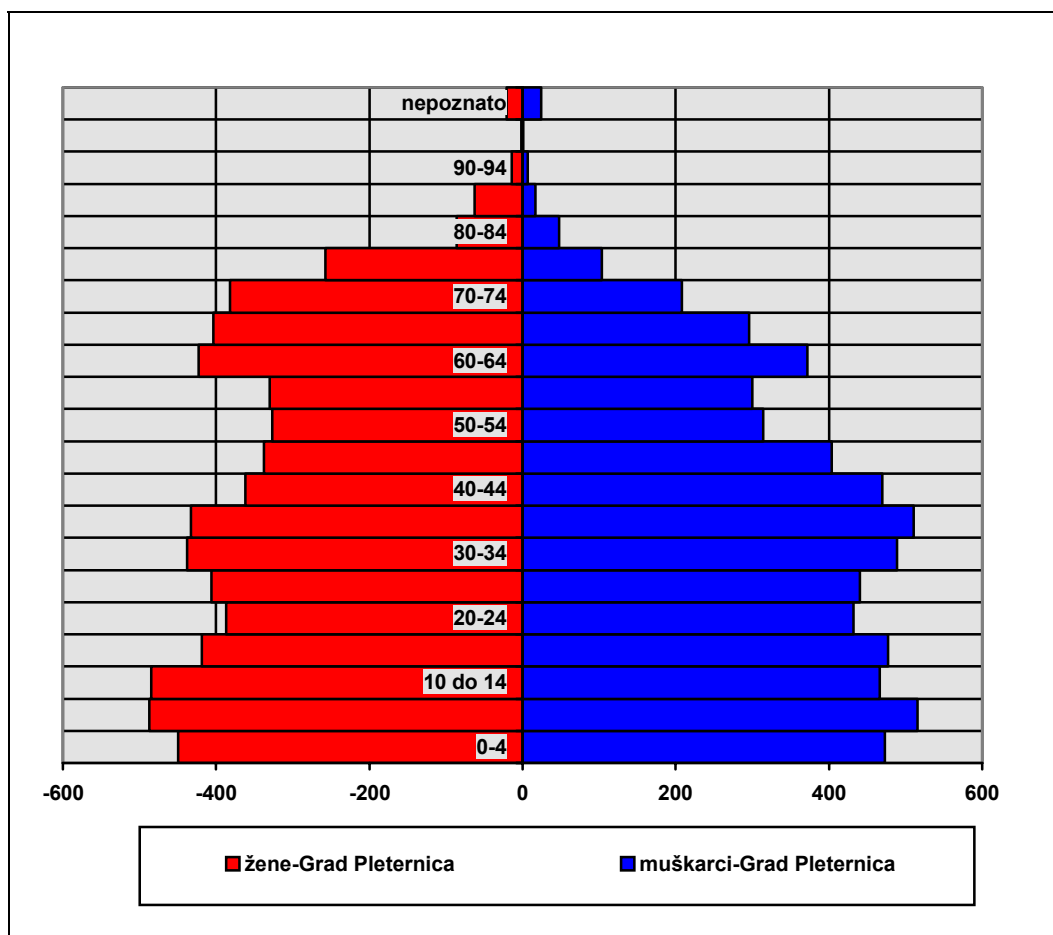
	DOBNE SKUPINE							tip stanovništva po dobnom sastavu
	UKUPNO	0 – 19		20 – 59		60 i više		
		broj	%	broj	%	broj	%	
Ašikovci	84	20	23,9	31	36,9	33	39,2	1,65
Bilice	196	69	35,2	95	48,4	32	16,4	0,46
Blacko	258	77	29,8	117	45,3	64	24,9	0,83
Brđani	52	9	17,3	30	57,7	13	25,0	1,44
Bresnica	274	73	26,6	149	54,3	52	19,1	0,71
Brodski Drenovac	828	222	26,8	403	48,6	203	24,6	0,91
Bučje	338	86	25,5	162	47,9	90	26,6	1,04
Buk	224	74	33,0	100	44,6	50	22,4	0,67
Bzenica	98	17	17,4	55	56,1	26	26,5	1,52
Čosinac	62	13	21,0	32	51,6	17	27,4	1,30
Frkljevci	385	122	31,7	202	52,4	61	15,9	0,50
Gradac	1.090	344	31,5	533	48,9	213	19,6	0,62
Kadanovci	219	59	26,9	106	48,4	54	24,7	0,91
Kalinić	88	24	27,3	46	52,3	18	20,4	0,75
Knežci	78	13	16,7	34	43,6	31	39,7	2,38
Komorica	213	59	27,7	113	53,0	41	19,3	0,69
Kuzmica	525	144	27,4	232	44,2	149	28,4	1,03
Lakušija	90	22	24,5	36	40,0	32	35,5	1,45
Mali Bilač	26	6	23,1	12	46,1	8	30,8	1,33
Mihaljevići	3	-	-	-	-	3	100,0	-
Novoselci	225	81	36,0	113	50,2	31	13,8	0,38
Pleternica	3.739	1.084	29,0	1.918	51,3	737	19,7	0,68
Pleternički Mihaljevci	26	-	-	14	53,8	12	46,2	-
Poloje	85	41	48,2	39	45,9	5	5,9	0,12
Požeška Koprivnica	328	84	25,6	164	50,0	80	24,4	0,95
Ratkovica	272	68	25,0	140	51,5	64	23,5	0,94
Resnik	301	100	33,2	143	47,5	58	19,3	0,58
Sesvete	130	36	27,7	61	46,9	33	25,4	0,92
Srednje Selo	312	100	32,0	170	54,5	42	13,5	0,42
Sulkovci	699	199	28,5	352	50,3	148	21,2	0,74
Svilna	177	54	30,5	77	43,5	46	26,0	0,85
Trapari	179	63	35,2	81	45,2	35	19,6	0,55
Tulnik	35	9	25,7	20	57,1	6	17,2	0,67
Vesela	189	74	39,1	90	47,6	25	13,3	0,33
Viškovci	270	84	31,1	129	47,8	57	21,1	0,68
Vrčin Dol	4	-	-	1	25,0	3	75,0	-
Zagrađe	569	191	33,6	256	45,0	122	21,4	0,63
Zarilac	212	50	23,6	79	37,3	83	39,1	1,66
GRAD PLETERNICA	12.883	3.773	29,3	6.381	49,5	2.729	21,2	0,72

Temeljni demografski pokazatelj spolne strukture stanovništva jest **koeficijent feminiteta (K_f)**, koji označuje broj ženskih na tisuću (ili stotinu) muških stanovnika. Iako se u prosjeku rađa više muške negoli ženske djece (5-6%), u stabilnim populacijama ipak nešto više prevladava žensko stanovništvo.

Na području Grada Pleternice 2001. godine je živjelo više ženskog (6.514 ili 50,6 %) nego muškog (6.369 ili 49,4 %) stanovništva, tako da je koeficijent feminiteta K_f iznosio 1.022,7. Višak ženskog stanovništva naročito je izražen u starijoj populaciji, gdje žene čine gotovo 2/3 stanovništva (u dobnoj skupini starijih od 65 godina je 64% žena u odnosu na 36% muškaraca, dok je u dobnoj skupini starijih od 75 godina 70% žena i 30% muškaraca).

Nasuprot tome, broj žena u fertilnoj dobi života (15 do 45 godina), manji je od broja muškaraca (2.445 ili 47% žena u odnosu na 2.819 ili 53% muškaraca). Odnos ženskih kontingenata stanovništva, je znakovit pokazatelj stanja i potencijala biodinamičke aktivnosti i snage same populacije te je značajan pokazatelj za budući demografski razvoj. Visok udio žena u postfertilnoj dobi također ukazuje da sve veći dio ženskog stanovništva Grada Pleternice više ne sudjeluje u biodinamičkim procesima.

STAROSNA PIRAMIDA ZA GRAD PLETERNICU
(izvor: DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU - Popis stanovništva, kućanstava i stanova 31. ožujka 2001.)

Stanovništvo prema prisutnosti / odsutnosti

Od ukupnog broja od 12.883 stanovnika Grada Pleternice 31. ožujka 2001. bilo je odsutno 1.317 ili 10,2 % stanovnika, od toga najviše:

- radnika u inozemstvu - 475 stanovnika
- na boravku u inozemstvu - 270 stanovnika
- na školovanju u zemlji - 191 stanovnika
- radnika u zemlji - 158 stanovnika.

STANOVNIŠTVO GRADA PLETRNICE PREMA PRISUTNOSTI
(izvor: DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU - Popis stanovništva, kućanstava i stanova 31. ožujka 2001.)

Naselje popisa	Ukupno popisane osobe	Ukupan broj stanovnika	Stanovnici naselja popisa		
			svega	prisutni u vrijeme popisa	odsutni u vrijeme popisa svega
Grad Pleternica	13.004	12.883	12.879	11.562	1.317
Ašikovci	84	84	84	78	6
Bilice	196	196	196	190	6
Blacko	258	258	258	229	29
Brđani	55	52	52	48	4
Bresnica	277	274	274	246	28
Brodski Drenovac	828	828	828	729	99
Bučje	340	338	338	324	14
Buk	224	224	224	211	13
Bzenica	99	98	98	91	7
Čosinac	62	62	62	60	2
Frkljevci	388	385	385	365	20
Gradac	1.108	1.090	1.089	971	118
Kadanovci	219	219	218	198	20
Kalinić	88	88	88	81	7
Knežci	78	78	78	76	2
Komorica	213	213	213	189	24
Kuzmica	527	525	525	458	67
Lakušija	91	90	90	82	8
Mali Bilač	26	26	26	25	1
Mihaljevići	3	3	3	3	-
Novoselci	229	225	225	208	17
Pleternica	3.798	3.739	3.739	3.359	380
Pleternički Mihaljevci	26	26	26	25	1
Poloje	85	85	85	81	4
Požeška Koprivnica	332	328	328	260	68
Ratkovica	276	272	272	220	52
Resnik	301	301	301	256	45
Sesvete	130	130	130	124	6
Srednje Selo	317	312	311	274	37
Sulkovci	700	699	698	589	109
Svilna	177	177	177	170	7
Trapari	184	179	179	166	13
Tulnik	35	35	35	34	1
Vesela	194	189	189	168	21
Viškovci	271	270	270	232	38
Vrčin Dol	4	4	4	4	-
Zagrađe	569	569	569	537	32
Zarilac	212	212	212	201	11

Odsutno stanovništvo u zemlji iz Grada Pleternice prema vremenu i razlogu odsutnosti

	Ukupno odsutni	u zemlji					
		odsutni do 1 godine / razlog			odsutni 1 godinu i duže / razlog		
		na školovanju	na radu	ostalo	na školovanju	na radu	ostalo
Grad Pleternica	1.317	177	39	121	14	119	23

Odsutno stanovništvo u inozemstvu iz Grada Pleternice prema vremenu i razlogu odsutnosti

	Ukupno odsutni	u inozemstvu								
		odsutni do 1 godine / razlog					odsutni 1 godinu i duže / razlog			
		na radu	članovi obitelji	na školovanju	izbjeglice	ostali	na radu	članovi obitelji	na školovanju	ostali
Grad Pleternica	1.317	50	24	10	1	57	425	246	2	5

PROSTORNI PLAN UREĐENJA GRADA PLETERNICE
O B R A Z L O Ž E N J E

STANOVNIŠTVO GRADA PLETERNICE PREMA ODSUTNOSTI
(izvor: DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU - Popis stanovništva, kućanstava i stanova 31. ožujka 2001.)

Naselje popisa	Odsutni iz naselja popisa												
	U zemlji						U inozemstvu						
	svega	školoвање	rad	obiteljski razlozi	Prognanici (odsutni i redistribuirani), obiteljski razlozi	ostalo	svega	rad	boravak	diplomatsko- konzularno osoblje i upućeni na rad	izbjeglice	školoвање	ostalo
Grad Pleternica	493	191	158	-	32	112	824	475	270	4	1	12	62
Aškovci	2	1	-	-	-	1	4	4	-	-	-	-	-
Bilice	1	-	-	-	-	1	5	2	-	-	-	-	3
Blacko	7	2	2	-	-	3	22	13	9	-	-	-	-
Brđani	3	-	1	-	-	2	1	1	-	-	-	-	-
Bresnica	8	3	1	-	2	2	20	12	8	-	-	-	-
Brodski Drenovac	43	7	29	-	2	5	56	32	23	-	-	-	1
Bučje	8	4	3	-	-	1	6	4	2	-	-	-	-
Buk	8	3	3	-	-	2	5	4	-	-	-	-	1
Bzenica	1	-	-	-	1	-	6	6	-	-	-	-	-
Čosinac	2	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Frkljevci	5	2	1	-	-	2	15	12	2	-	-	1	-
Gradac	48	18	14	-	5	11	70	37	26	-	-	-	7
Kadanovci	10	3	3	-	-	4	10	5	3	-	-	-	2
Kalinić	3	2	1	-	-	-	4	2	2	-	-	-	-
Knežci	1	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-
Komorica	11	3	7	-	-	1	13	9	4	-	-	-	-
Kuzmica	12	8	2	-	-	2	55	32	22	-	-	1	-
Lakušija	8	-	1	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-
Mali Bilač	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Mihaljevići	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Novoselci	11	3	5	-	2	1	6	3	2	-	-	-	1
Pleternica	165	87	48	-	8	22	215	123	66	1	-	3	22
Pleternički Mihaljevci	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Poloje	3	2	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
Požeška Koprivnica	12	1	4	-	2	5	56	39	15	-	-	-	2
Ratkovica	24	4	10	-	-	10	28	14	8	-	-	-	6
Resnik	11	5	-	-	3	3	34	18	15	-	-	1	-
Sesvete	5	2	2	-	-	1	1	1	-	-	-	-	-
Srednje Selo	6	4	2	-	-	-	31	17	14	-	-	-	-
Sulkovci	27	7	4	-	4	12	82	46	25	-	1	5	5
Svilna	2	-	-	-	-	2	5	3	2	-	-	-	-
Trapari	8	5	2	-	-	1	5	1	3	-	-	-	1
Tulnik	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Vesela	11	6	2	-	1	2	10	5	2	2	-	1	-
Viškovci	5	-	2	-	-	3	33	19	12	-	-	-	2
Vrčin Dol	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zagrađe	16	5	8	-	-	3	16	8	2	1	-	-	5
Zarilac	3	2	-	-	-	1	8	2	3	-	-	-	3

Stanovnici drugih naselja (država) prisutni u Gradu Pleternici
prema vremenu i razlogu prisutnosti

	Ukupno prisutni	trajanje prisutnosti							
		razlog prisutnosti za prisutne do 1 godine				razlog prisutnosti za prisutne 1 godinu i duže			
		školoвање	na radu	obiteljski razlozi	ostalo	rad	izbjeglice	obiteljski razlozi	ostalo
Grad Pleternica	32	1	2	11	7	2	1	6	2

Obrazovna struktura stanovništva

STANOVNIŠTVO GRADA PLETERNICE STARO 15 I VIŠE GODINA PREMA STAROSTI I ZAVRŠENOJ ŠKOLI

	Srednje škole					Fakulteti, umjetničke akademije i sveučilišni studij	Magisterij	Doktorat	Nepoznato
	svega	škole za zanimanje u trajanju 1-3 god. i škole za KV i VKV radnike	škole za zanimanje u trajanju od 4 i više godina	gimnazija	Viša škola, I. (VI.) stupanj fakulteta i stručni studij				
Grad Pleternica	10.006	2.394	1.047	222	182	223	8	2	52
15-19	896	106	72	34	1	-	-	-	4
20-24	819	348	208	75	16	10	1	-	3
25-29	846	351	165	29	21	37	1	-	2
30-34	927	372	174	8	23	33	1	-	3
35-39	944	329	214	11	31	31	3	1	3
40-44	832	289	94	21	22	45	-	-	2
45-49	742	213	33	9	16	27	-	-	3
50-54	641	136	29	7	14	18	1	-	3
55-59	630	86	21	6	15	12	1	-	4
60-64	795	66	17	7	11	6	-	-	2
65-69	700	52	7	9	7	2	-	1	3
70-74	590	28	7	4	3	2	-	-	2
75-79	361	8	4	1	1	-	-	-	1
80-84	134	3	-	1	-	-	-	-	2
85 i više	104	1	-	-	1	-	-	-	2
Nepoznato	45	6	2	-	-	-	-	-	13

STANOVNIŠTVO GRADA PLETERNICE PREMA POHAĐANJU ŠKOLE

	Ukupno	Osnovna škola			Srednje škole					Dodiplomski studij		Poslijediplomski studij		
		svega	1-4 razreda	5-8 razreda	svega	industrijske i obrtničke	tehničke i srodne	gimnazija	svega	stručni studij	sveučilišni studij	svega	magistarski	doktorat
Grad Pleternica	2.438	1.572	784	788	584	183	295	106	268	95	173	3	2	1

Stanovništvo prema državljanstvu

STANOVNIŠTVO GRADA PLETERNICE PREMA DRŽAVLJANSTVU

	Ukupno	Hrvatsko		Strano	Bez državljanstva	Nepoznato
		svega	hrvatsko i drugo			
Grad Pleternica	12.883	12.823	81	12	25	23
Postotak	100,00	99,53	0,63	0,09	0,19	0,18

Stanovništvo prema narodnosti

STANOVNIŠTVO GRADA PLETERNICE PREMA NARODNOSTI

	Ukupno	Hrvati	Nacionalne manjine															
			svega	Albanci	Bošnjaci	Bugati	Crnogorci	Česi	Mađari	Makedonci	Poljaci	Slovaci	Slovenci	Srbi	Talijani	Ukrajinci	Neopredijeljeni	Nepoznato
Grad Pleternica	12.883	12.513	262	1	9	1	1	10	2	7	1	8	2	218	1	1	75	28
Postotak	100,00	97,13	2.03	0,01	0,07	0,01	0,01	0,08	0,02	0,05	0,01	0,06	0,02	1,69	0,01	0,01	0,58	0,22

Stanovništvo po aktivnosti

Demografski razvoj nekog prostora i društveno - gospodarstveni procesi koji se na njemu odvijaju nalaze u uzročno - posljedičnom odnosu. Potonja se međuovisnost najbolje opaža na značajkama ekonomske strukture stanovništva, kao razmjerno najpouzdanijeg pokazatelja razvijenosti prostora. U demografskoj je teoriji poznato da veća ekonomska aktivnost stanovništva ukazuje i na njegovu jaču gospodarstvenu aktivnost i razvijenost.

Aktivnim se osobama smatraju oni stanovnici koji obavljaju zanimanje, odnosno koji svojim radom zarađuju za život. Uz njih treba razlikovati i ekonomski neaktivno stanovništvo, koje se sastoji iz dvije skupine - osobe s osobnim prihodima (uglavnom umirovljenici) i uzdržavane osobe. Upravo odnos između te tri skupine stanovništva određuje ekonomsku snagu populacije.

Stopa aktivnosti stanovništva Grada Pleternice (udjel aktivnog u ukupnom stanovništvu) bila je 2001. godine 35,5%, znatno niža od hrvatskog prosjeka (44,0%). Uzdržavano je bilo 37,5 %, a s osobnim prihodima 26,8 % stanovništva. Kako je udjel ekonomski aktivnog znatno manji od udjela ekonomski neaktivnog stanovništva (ukupno 64,5%), opterećenost ekonomski aktivnog stanovništva je vrlo velika, pa i ograničavajuća za budući gospodarstveni razvoj.

STANOVNIŠTVO GRADA PLETERNICE PREMA AKTIVNOSTI I SPOLU

	Ukupno stanovništvo		Aktivno stanovništvo											
				obavlja zanimanje	žensko		Osobe s osobnim prihodima		Uzdržavano stanovništvo				Udio u postotcima	
	svega	svega			obavlja zanimanje	svega	žensko	svega	žensko	od osoba u zemlji	od osoba u inozemstvu	aktivno stanovništvo u ukupnom stanovništvu	aktivno žena u ukupnom ženskom stanovništvu	
Grad Pleternica	12.883	6.514	4.581	3.548	1.563	1.159	3.464	1.902	4.838	3.049	3.269	377	35,56	23,99

ZAPOSLENI GRADA PLETERNICE PREMA PRETEŽITOJ AKTIVNOSTI,
PO STAROSTI I POLOŽAJU U ZAPOSLENJU

	Ukupno	zaposleni u bilo kojem sektoru vlasništva	samozaposleni ne zapošljavaju radnike	individualni poljoprivrednici, ne zapošljavaju radnike	samozaposleni, zapošljavaju radnike	individualni poljoprivrednici, zapošljavaju radnike	rade samo po ugovoru o djelu, autorskom ugovoru ili dobivaju naknadu u gotovini	pomažući član obitelji u poduzeću, obrtu i sl. nekog od članova kućanstva	pomažući član obitelji na poljoprivrednom gospodarstvu	ostali zaposleni
Grad Pleternica	3.548	3.064	56	247	88	2	11	14	27	39
15-19	41	38	-	-	-	-	-	-	3	-
20-24	345	332	1	3	3	-	-	4	2	-
25-29	458	427	2	11	7	-	-	3	4	4
30-34	555	504	5	27	7	-	3	2	3	4
35-39	611	541	14	28	19	-	1	2	1	5
40-44	536	468	13	24	19	2	3	1	5	1
45-49	414	331	13	38	18	-	1	2	2	9
50-54	284	243	5	20	9	-	2	-	3	2
55-59	174	130	3	32	4	-	1	-	-	4
60-64	76	34	-	34	2	-	-	-	3	3
65-69	20	1	-	17	-	-	-	-	-	2
70-74	13	-	-	8	-	-	-	-	1	4
75 i više	6	-	-	5	-	-	-	-	-	1
Nepoznato	15	15	-	-	-	-	-	-	-	-

ZAPOSLENI GRADA PLETERNICE PREMA PRETEŽITOJ AKTIVNOSTI
PO POLOŽAJU U ZAPOSLENJU I DJELATNOSTI

	Ukupno	zaposleni u bilo kojem sektoru vlasništva	samozaposleni, ne zapošljavaju radnike	individualni poljoprivrednici, ne zapošljavaju radnike	samozaposleni, zapošljavaju radnike	individualni poljoprivrednici, zapošljavaju radnike	rade samo po ugovoru o djelu, autorskom ugovoru ili dobivaju naknadu u gotovini	pomažući član obitelji u poduzeću, obrtu i sl. nekog od članova kućanstva	pomažući član obitelji na poljoprivrednom gospodarstvu	ostali
Grad Pleternica	3.548	3.064	56	247	88	2	11	14	27	39
Poljoprivreda, lov i šumarstvo	419	141	1	246	3	1	-	-	27	-
Ribarstvo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rudarstvo	5	5	-	-	-	-	-	-	-	-
Prerađivačka industrija	958	922	9	-	22	-	1	4	-	-
Opskrba električnom energijom, plinom i vodom	36	36	-	-	-	-	-	-	-	-
Građevinarstvo	229	204	8	-	13	-	4	-	-	-
Trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikla te predmeta za osobnu upotrebu i kućanstvo	316	271	20	1	16	1	2	5	-	-
Hoteli i restorani	82	60	4	-	14	-	2	2	-	-
Prijevoz, skladištenje i veze	217	203	7	-	6	-	-	1	-	-
Financijsko posredovanje	16	15	-	-	1	-	-	-	-	-
Poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne usluge	64	58	2	-	3	-	-	1	-	-
Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	345	344	-	-	1	-	-	-	-	-
Obrazovanje	141	141	-	-	-	-	-	-	-	-
Zdravstvena zaštita i socijalna skrb	127	121	-	-	5	-	1	-	-	-
Ostale društvene, socijalne i osobne uslužne djelatnosti	45	39	4	-	1	-	1	-	-	-
Privatna kućanstva sa zaposlenim osobljem	6	6	-	-	-	-	-	-	-	-
Izvanteritorijalne organizacije i tijela	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nepoznata djelatnost	39	38	-	-	-	-	-	1	-	-

Ekonomsku strukturu stanovništva po djelatnosti možemo promatrati prema sektorima i vrsti djelatnosti kao valjan pokazatelj gospodarstvene orijentacije stanovništva i prostora. U Gradu Pleternici najveći je broj aktivnog stanovništva zaposlen u prerađivačkoj industriji (928 stanovnika), zatim u poljoprivredi, lovu i šumarstvu (419 stanovnika), te u javnoj upravi, obrani o obveznom socijalnom osiguranju (345 stanovnika) i trgovini na veliko i malo, popravak motornih vozila i motocikla te predmeta za osobnu upotrebu i kućanstvo (316 stanovnika).

AKTIVNO STANOVNIŠTVO GRADA PLETERNICE PREMA PRETEŽITOJ AKTIVNOSTI
PO ZANIMANJU – ZAPOSLENI, STANJE 2001. GODINE

	Ukupno	Zaposleni prema položaju u zaposlenju									
		Svega	zaposleni u bilo kojem sektoru vlasništva	samozaposleni, ne zapošljavaju radnike	individualni poljoprivrednici ne zapošljavaju radnike	samozaposleni, zapošljavaju radnike	individualni poljoprivrednici, zapošljavaju radnike	rade samo po ugovoru o djelu, autorskom ugovoru ili dobivaju naknadu u gotovini	pomažući član obitelji u poduzeću, obrtu i sl. nekog od članova kućanstva	pomažući član obitelji na poljoprivrednom gospodarstvu	ostali zaposleni
Grad Pleternica	4.581	3.548	3.064	56	247	88	2	11	14	27	39
Čelnici i članovi zakonodavnih tijela, čelnici i dužnosnici državnih tijela, direktori	70	68	13	3	-	51	-	-	1	-	-
Stručnjaci i znanstvenici	144	130	125	-	-	5	-	-	-	-	-
Inženjeri, tehničari i srodna zanimanja	395	323	316	2	-	1	-	1	3	-	-
Uredski i šalterski službenici	290	245	235	4	-	1	-	1	4	-	-
Uslužna i trgovačka zanimanja	571	450	420	17	-	6	-	5	2	-	-
Poljoprivredni, lovno-uzgojni, šumski radnici i ribari	306	296	26	1	241	1	1	-	-	26	-
Zanimanja u obrtu i pojedinačnoj proizvodnji	839	612	578	16	1	13	1	2	1	-	-
Rukovatelji strojevima, vozilima i sastavljači proizvoda	595	506	484	11	-	9	-	-	2	-	-
Jednostavna zanimanja	616	443	433	1	5	-	-	2	1	1	-
Vojna zanimanja	194	189	189	-	-	-	-	-	-	-	-
Nepoznato zanimanje	561	286	245	1	-	1	-	-	-	-	39

AKTIVNO STANOVNIŠTVO GRADA PLETERNICE PREMA PRETEŽITOJ AKTIVNOSTI
PO ZANIMANJU – NEZAPOSLENI, STANJE 2001. GODINE

	Nezaposleni		
	svega	nezaposleni, traže prvo zaposlenje	nezaposleni, traže ponovo zaposlenje
Grad Pleternica	1.033	313	720
Čelnici i članovi zakonodavnih tijela, čelnici i dužnosnici državnih tijela, direktori	2	1	1
Stručnjaci i znanstvenici	14	6	8
Inženjeri, tehničari i srodna zanimanja	72	39	33
Uredski i šalterski službenici	45	23	22
Uslužna i trgovačka zanimanja	121	30	91
Poljoprivredni, lovno-uzgojni, šumski radnici i ribari	10	3	7
Zanimanja u obrtu i pojedinačnoj proizvodnji	227	76	151
Rukovatelji strojevima, vozilima i sastavljači proizvoda	89	11	78
Jednostavna zanimanja	173	40	133
Vojna zanimanja	5	-	5
Nepoznato zanimanje	275	84	191

STANOVNIŠTVO GRADA PLETERNICE PREMA GLAVNIM IZVORIMA SREDSTAVA ZA ŽIVOT

	Ukupan broj stanovnika	Glavni izvori sredstava za život											
		prihodi od rada	prihodi od rada i mirovine	prihodi od rada i ostali prihodi (soc. nak., prihodi od imovine i sl.)	samo mirovina	mirovina i očajna naknada	mirovina i ostali prihodi (naknada od imovine i sl.)	samo socijalna naknada	samo prihodi od imovine	samo povremena potpora drugih	ostali prihodi	bez prihoda	nepoznato
Grad Pleternica	12.883	3.487	17	221	2.336	8	42	377	34	441	193	5.466	261
%	100,00	27,07	0,13	1,72	18,13	0,06	0,33	2,93	0,26	3,42	1,50	42,43	2,03

POLJOPRIVREDNO STANOVNIŠTVO GRADA PLETERNICE PREMA AKTIVNOSTI I SPOLU

	Ukupno poljoprivredno stanovništvo	Aktivno poljoprivredno stanovništvo				Udržavano poljoprivredno stanovništvo							
		ukupno	obavljaju zanimanje na svom poljoprivrednom gospodarstvu i ne zapošljavaju radnike			svega	kućanice	djeca od 0-6 godina	djeca od 7-14 godina koja se ne školuju	učenici		studenti	nesposobni za rad
			obavljaju zanimanje na svom poljoprivrednom gospodarstvu i ne zapošljavaju radnike	obavljaju zanimanje na svom poljoprivrednom gospodarstvu i zapošljavaju radnike	pomažući članovi					osnovnih škola	srednjih škola		
Grad Pleternica	697	342	245	1	27	354	97	89	2	108	34	12	9

Kućanstva

Prosječna veličina kućanstva u Gradu Pleternici 31. ožujka 2001. godine bila je **3,4 člana**. U strukturi prevladavaju dvočlana (21,4%), jednočlana (18,6%) i četvertročlana (16,5%) kućanstva, dok je udio velikih kućanstava praktički zanemariv.

KUĆANSTVA GRADA PLETERNICE PREMA VELIČINI, TIPU I BROJU ČLANOVA

	ukupno	Privatna kućanstva prema broju članova										
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11 i više
Broj kućanstava	3.776	702	808	571	622	525	314	119	66	29	6	14
Broj osoba	12.883	702	1.616	1.713	2.488	2.625	1.884	833	528	261	60	173

KUĆANSTVA PREMA BROJU ČLANOVA I OSNOVI KORIŠTENJA STANA

	Ukupno	Broj članova kućanstva										
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11 i više
Grad Pleternica	3.776	702	808	571	622	525	314	119	66	29	6	14
Privatno vlasništvo ili suvlasništvo	3.322	618	747	483	508	467	278	110	64	28	5	14
Najmoprimac sa zaštićenom najaminom	63	13	10	13	9	10	5	1	1	1	-	-
Najmoprimac sa slobodno ugovorenim najaminom	285	44	30	54	83	41	24	7	1	-	1	-
Najam dijela stana (podstanar)	34	10	7	8	6	1	1	1	-	-	-	-
Srodstvo s vlasnikom ili najmoprimcem stana	38	11	7	6	8	3	3	-	-	-	-	-
Ostalo	34	6	7	7	8	3	3	-	-	-	-	-

PROSTORNI PLAN UREĐENJA GRADA PLETERNICE
O B R A Z L O Ž E N J E

KUĆANSTVA GRADA PLETERNICE PREMA OBITELJSKOM SASTAVU I
OBITELJSKA KUĆANSTVA BROJU ČLANOVA

Naselje popisa	Kućanstva														
	Ukupno	obiteljska kućanstva prema broju članova													
		svega	2	3	4	5	6	7	8 i više		od toga uže obitelji				
									broj kućanstava	ukupno članova	svega	bračni par bez djece	bračni par s djecom	majka s djecom	otac s djecom
Grad Pleternica	3.776	3.039	778	566	622	525	314	119	115	1.018	3.411	955	2.056	342	58
Ašikovci	24	21	7	3	3	3	4	1	-	-	27	12	12	2	1
Bilice	51	41	8	7	8	7	5	1	5	45	47	6	31	9	1
Blacko	65	58	10	11	13	10	7	4	3	26	66	12	47	6	1
Brđani	19	14	6	2	3	1	2	-	-	-	14	5	8	1	-
Bresnica	63	58	8	8	14	14	5	4	5	44	75	27	41	5	2
Brodski Drenovac	245	178	44	32	27	26	27	7	15	127	211	59	123	26	3
Bučje	99	78	22	13	11	14	10	7	1	11	87	22	50	13	2
Buk	62	46	7	7	10	9	7	2	4	32	53	14	36	3	-
Bzenica	36	25	6	10	2	5	2	-	-	-	26	7	17	2	-
Čosinac	21	14	2	4	3	4	1	-	-	-	15	6	8	1	-
Frkljevci	109	90	19	17	27	8	9	6	4	33	100	23	67	8	2
Gradac	297	250	59	38	51	49	34	11	8	78	282	69	179	28	6
Kadanovci	66	56	17	10	8	17	3	-	1	8	62	18	36	6	2
Kalinić	24	19	4	4	4	2	1	1	3	24	22	4	14	4	-
Knežci	26	21	9	3	2	5	1	1	-	-	26	12	10	2	2
Komorica	67	51	16	8	12	9	1	2	3	27	55	17	32	5	1
Kuzmica	154	128	40	17	31	19	10	6	5	47	155	47	87	17	4
Lakušija	31	18	4	3	3	4	2	1	1	9	23	8	12	3	-
Mali Bilač	7	4	1	-	1	-	-	-	2	17	6	3	3	-	-
Mihaljevići	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-
Novoselci	57	45	9	6	6	11	3	5	5	44	52	13	35	3	1
Pleternica	1.141	939	256	198	207	162	77	23	16	149	1.013	275	625	95	18
Pleternički Mihaljevci	12	8	4	2	2	-	-	-	-	-	9	6	2	1	-
Poloje	24	16	1	3	2	5	4	-	1	9	18	3	14	-	1
Požeška Koprivnica	101	82	26	11	17	17	8	2	1	8	98	34	55	8	1
Ratkovica	92	67	18	18	14	12	1	1	3	27	73	16	44	12	1
Resnik	78	66	14	10	13	14	5	5	5	43	71	13	49	9	-
Sesvete	44	30	4	6	12	6	2	-	-	-	32	8	21	3	-
Srednje Selo	85	74	15	14	16	15	9	4	1	8	85	20	57	6	2
Sulkovci	209	171	49	37	27	24	23	6	5	41	193	62	99	31	1
Svilna	49	40	7	10	6	7	8	-	2	17	44	14	25	4	1
Trapari	43	35	7	3	7	6	5	4	3	28	40	9	26	4	1
Tulnik	13	9	3	2	2	1	1	-	-	-	10	4	5	1	-
Vesela	46	41	3	9	10	12	5	1	1	14	45	9	31	4	1
Viškovci	82	63	16	11	16	8	5	5	2	16	69	19	41	8	1
Vrčin Dol	2	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-
Zagrađe	157	128	33	19	27	17	16	7	9	78	145	46	89	8	2
Zarilac	73	53	23	9	5	2	11	2	1	8	60	32	24	4	-

KUĆANSTVA GRADA PLETERNICE PREMA OBITELJSKOM SASTAVU
I BROJU ČLANOVA PO OSNOVI KORIŠTENJA STANA

	Kućanstva												
	Ukupno	obiteljska kućanstva prema broju članova									neobiteljska kućanstva		
		svega	2	3	4	5	6	7	8 i više		svega	1 član	više članova
									broj kućanstava	svega			
Grad Pleternica	3.776	3.039	778	566	622	525	314	119	115	1.018	737	702	35
Privatno vlasništvo ili suvlasništvo	3.322	2.675	721	480	508	467	278	110	111	983	647	618	29
Najmoprimac sa zaštićenom najamninom	63	48	9	12	9	10	5	1	2	17	15	13	2
Najmoprimac sa slobodno ugovorenom najamninom	285	239	29	53	83	41	24	7	2	18	46	44	2
Najam dijela stana (podstanar)	34	24	7	8	6	1	1	1	-	-	10	10	-
Srodstvo s vlasnikom ili najmoprimcem stana	38	26	6	6	8	3	3	-	-	-	12	11	1
Ostalo	34	27	6	7	8	3	3	-	-	-	7	6	1

KUĆANSTVA PREMA UKUPNOJ RASPOLOŽIVOJ POVRŠINI ZEMLJIŠTA, PREMA VRSTI
POLJOPRIVREDNE PROIZVODNJE I UKUPAN BROJ STOKE, PERADI I KOŠNICA PČELA

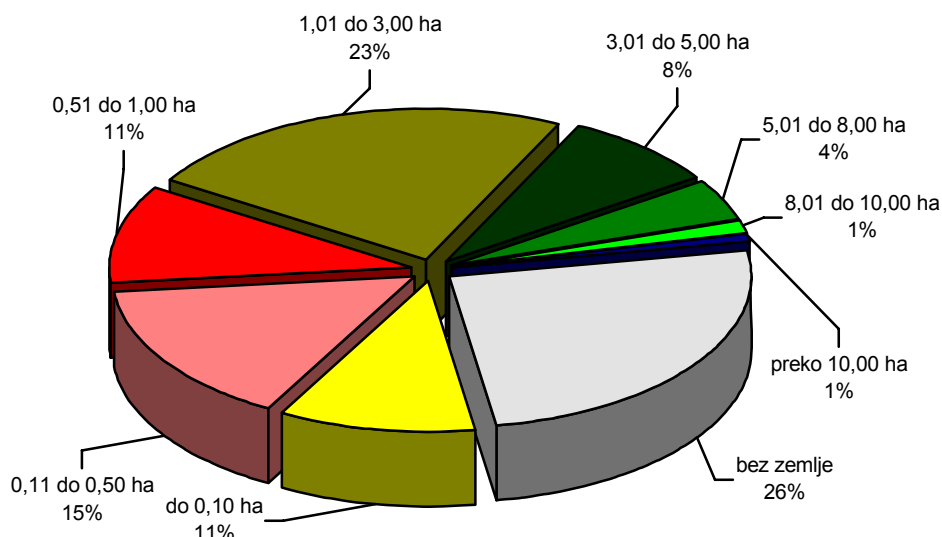
	Ukupan broj stoke, peradi i košnica pčela					
	broj konja	broj goveda	broj ovaca i koza	broj svinja	broj peradi	broj košnica pčela
Ukupno	26	1.086	2.479	6.859	30.552	272
bez zemlje	1	29	156	223	2.041	1
do 0,10 ha	0	17	31	273	1.866	13
0,11 do 0,50 ha	5	14	88	404	3.768	26
0,51 do 1,00 ha	4	22	121	481	3.273	2
1,01 do 3,00 ha	9	207	690	2.276	9.984	221
3,01 do 5,00 ha	7	281	382	1.573	4.812	4
5,01 do 8,00 ha	0	233	182	1.103	3.296	0
8,01 do 10,00 ha	0	115	222	252	834	5
preko 10,00 ha	0	168	607	274	678	0

KUĆANSTVA GRADA PLETERNICE PREMA UKUPNOJ RASPOLOŽIVOJ
POVRŠINI ZEMLJIŠTA I VRSTI POLJOPRIVREDNE PROIZVODNJE

	Broj kućanstava	Broj kućanstava prema vrsti poljoprivredne proizvodnje					
		uzgoj žitarica, industrijskog bilja i krmnog bilja	uzgoj povrća, cvijeća, ukrasnog bilja, sjemenja i sadnog materijala	uzgoj voća i grožđa	uzgoj puževa, kunića, fazana, činčila i dr.	uzgoj riba	uzgoj i iskorištavanje šuma
Ukupno	3.776	1.403	1.271	590	98	4	257
bez zemlje	958	13	33	9	12	-	2
do 0,10 ha	397	9	148	26	10	1	-
0,11 do 0,50 ha	576	116	263	68	14	-	4
0,51 do 1,00 ha	402	181	180	75	7	-	16
1,01 do 3,00 ha	876	605	391	232	33	-	100
3,01 do 5,00 ha	320	265	152	98	13	1	75
5,01 do 8,00 ha	161	140	74	57	5	1	41
8,01 do 10,00 ha	50	45	19	14	3	1	12
preko 10,00 ha	36	29	11	11	1	-	7

Struktura poljoprivrednog posjeda je nepovoljna, te značajno prevladavaju gospodarstva površine manje od 1,0 ha (ukupno 1.375 kućanstava ili 34,4% od ukupnog broja), dok samo 0,9% kućanstava ima površinu zemljišta veću od 10,0 ha.

KUĆANSTVA GRADA PLETERNICE PREMA UKUPNOJ RASPOLOŽIVOJ
POVRŠINI ZEMLJIŠTA I VRSTI POLJOPRIVREDNE PROIZVODNJE

Stambene građevine i stanovi

STANOVİ GRADA PLETERNICA PREMA NACINU KORISTENJA

Grad Pleternica	Ukupno	Stanovi za stalno stanovanje				Stanovi koji se koriste povremeno	
		ukupno	nastanjeni	privremeno nenastanjeni	napušteni	stanovi za odmor	u vrijeme sezonskih radova u poljoprivredi
broj	4.098	4.085	3.634	340	111	4	4
m ²	305.624	304.785	276.622	22.307	5.856	294	176

STAMBENE JEDINICE GRADA PLETERNICE PREMA BROJU KUĆANSTAVA,
ČLANOVA KUĆANSTAVA I UKUPNOM BROJU OSOBA

	Nastanjeni stanovi									
	ukupno			stanovi u kojima stanuju kućanstva					stanovi u kojima stanuju samo priv. prisutne osobe	
	broj stanova	m ²	ukupni broj osoba	broj stanova	m ²	broj kućanstava	broj članova kućanstava	ukupni broj osoba	broj stanova	broj osoba
Grad Pleternica	3.634	276.622	12.481	3.631	276.504	3.750	12.425	12.453	3	28

NASTANJENI STANOV I GRADA PLETERNICE PREMA BROJU SOBA I VLASNIŠTVU

Grad Pleternica		Ukupno	B r o j s o b a								Stanovi prema vlasništvu	
			1	2	3	4	5	6	7	8 i više	fizičke osobe	pravne osobe
	broj	3.634	290	1.195	1.081	700	260	96	8	4	3.566	68
	m ²	276.622	9.924	63.806	81.476	70.968	33.433	14.454	1.361	1.200	272.806	3.816

NASTANJENI STANOV I GRADA PLETERNICE PREMA POMOCNIM PROSTORIJAMA

Grad Pleternica	Ukupni broj nastanjenih stanova i broj osoba	Stanovi sa sljedećim kombinacijama pomoćnih prostorija				
		kuhinja, zahod i kupaonica	kuhinja i zahod	samo kuhinja	ostale kombinacije pomoćnih prostorija	bez kuhinje, kupaonice i zahoda
stanovi	3.634	2.346	56	976	246	10
osobe	12.453	8.792	135	2.639	876	11

NASTANJENI STANOV I GRADA PLETERNICE PREMA POMOCNIM PROSTORIJAMA I INSTALACIJAMA

Grad Pleternica	Ukupni broj nastanjenih stanova i broj osoba	Stanovi koji imaju			Stanovi s instalacijama			
		zahod	kupaonicu	kuhinju	struje	vodovoda	kanalizacije	centralnog grijanja
stanovi	3.634	2.424	2.563	3.621	3.612	2.905	2.791	702
osobe	12.453	8.995	9.569	12.438	12.421	10.572	10.193	2.783

1.1.4.3. Prioritetne aktivnosti na zaustavljanju depulacijskih procesa

Osnovne značajke demografskih kretanja u Gradu Pleternici su smanjenje broja stanovnika u većini naselja (ukupno 26 naselja), intenzivni proces starenja stanovništva i povećanje broja starijih domaćinstva. Stanovništvo je pretežito poljoprivredno, budući da se nikada nisu stvorili uvjeti za razvitak drugih djelatnosti. To je rezultiralo zapošljavanjem izvan domicilnog područja s tendencijama trajnog napuštanja područja Grada Pleternice. Jedna od poticajnih mjera je stvaranje prostornih uvjeta prvenstveno za gospodarski razvitak, stambenu izgradnju i komunalno opremanje naselja.

1.1.4.4. Prognoza budućih demografskih kretanja

Komparacija rezultata popisa stanovnika Grada Pleternice 2001. godine s popisima 1981., odnosno 1991. godine pokazuju da su trendovi kretanja broja stanovnika nepovoljni, te da je Grad Pleternica 2001. godine imao 236 stanovnika manje nego 1991. godine, odnosno 368 stanovnika manje nego 1981. godine. U odnosu na procjene Prostornog plana (bivše) općine Slavonska Požega iz 1980. godine, u razdoblju 1971./2001. na području današnje Grada Pleternice nije došlo do očekivanog porasta broja stanovnika.

S obzirom na veliki broj nepoznanica, teško je dati egzatnu demografsku procjenu broja stanovnika Grada Pleternice u budućnosti. Sve dosadašnje procjene broja stanovnika iz prijašnjih prostorno - planskih dokumenata nisu prihvatljive, jer u sebi nisu sadržavale sve novonastale društveno - gospodarske okolnosti.

Za **gospodarsku revitalizaciju** područja potrebni su radni kontigenti stanovništva na ukupnoj razini, ali i za inovacije potrebni kadrovi, odnosno nositelji procesa koje se samo dodatnim stimulansima može vratiti u mjesta rođenja ili u neka druga područja. Model demografske obnove ne može se stoga ograničiti samo na klasično stimuliranje reprodukcije stanovništva, koje ne daje sigurnost da se mlađe generacije, iako brojnije, neće iseljivati u atraktivnija područja.

Demografska obnova se može provoditi samo u sklopu gospodarske obnove kao njen integralni dio i važna pretpostavka svakog planiranja i inovacija u prostoru. Stoga je u model demografske obnove potrebno uključiti i različite oblike gospodarske i općenito ukupne revitalizacije:

- potrebno je postaviti okvire gospodarske revitalizacije čime se posredno ostvaruju uvjeti za veću reprodukciju fertilnog dijela domicilnog i doseljavanje novog stanovništva;
- emigracija mlađeg, obrazovanijeg i reprodukcijski sposobnog dijela stanovništva najveća je prepreka svakoj demografskoj obnovi, te je gospodarskim razvojem potrebno omogućiti uvjete za njihov ostanak;
- moguće mjere revitalizacije morale bi omogućiti zapošljavanje i stambeno zbrinjavanje najugroženijih slojeva stanovništva iz sredstava socijalnog i gospodarskog programa;
- povratak stanovnika s rada u inozemstvu, kao niti povratak hrvatskih iseljenika iz raznih dijelova svijeta nije intenzivan, te neće bitnije utjecati na promjene postojećih trendova.

Ukupno gledajući, razvojne mogućnosti su znatno veće kroz prirodne resurse, prometno povezivanje i gospodarsku infrastrukturu, nego kroz demografski potencijal koji već duže vremena pokazuje tendenciju stagnacije ili pada u najvećem broju naselja Grada Pleternice. Za očekivati je da će grad Pleternica zadržati, odnosno lagano povećati broj stanovnika (sa 3.739 na cca 3.800), da će u demografski aktivnim naseljima doći do porasta broja stanovnika (sa 3.942 na 4.200), te da će u ostalim naseljima, koje imaju nepovoljne demografske trendove doći do smanjenja broja stanovnika (sa 5.202 na 4.700).

Temeljem navedenog u narednom razdoblju (do 2015. godine) realno se može očekivati stabilizacija ukupnog broja stanovnika Grada Pleternice na **12.700 stanovnika**, od čega će:

- u gradu Pleternici živjeti cca 3.800 stanovnika,
- u demografski aktivnim naseljima (12 naselja) 4.200 stanovnika,
- u ostalim naseljima (25 naselja) 4.700 stanovnika.

PROGNOZA KRETANJA BROJA STANOVNIKA NA PODRUČJU GRADA PLETERNICE

N a s e l j e	broj stanovnika 1981. god.	broj stanovnika 1991. god.	broj stanovnika 2001. god.	indeks 2001/1981	indeks 2001/1991	broj stanovnika 2015. god. (prognoza PPUG-a Pleternica)
grad Pleternica	3.594	3.838	3.739	1,04	0,97	3.800
demografski aktivna naselja *	3.404	3.661	3.942	1,15	1,07	4.200
ostala naselja	6.253	5.620	5.202	0,83	0,92	4.700
Ukupno Grad Pleternica	13.251	13.119	12.883	0,97	0,98	12.700

* demografski aktivna naselja su: Bilice, Blacko, Bresnica, Buk, Gradac, Kadanovci, Novoselci, Poloje, Resnik, Srednje Selo, Vesela i Zagrade.

1.1.4.5. Gospodarski pokazatelji

Zaposlenost po djelatnostima

Prema dostupnim podacima¹¹ gospodarska aktivnost na području Grada Pleternice odvija se u sklopu 26 poslovnih jedinica sa sjedištem na području Grada Pleternice (369 zaposlenih), te poslovnim jedinicama sa sjedištem izvan Grada Pleternice.

PREGLED BROJA ZAPOSLENIH NA PODRUČJU GRADA PLETERNICE PO DJELATNOSTIMA

Djelatnost	broj zaposlenih	%
POLJOPRIVREDA, LOV I ŠUMARSTVO	419	13,7
RIBARSTVO	-	-
RUDARSTVO	5	0,1
PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA	958	31,4
OPSKRBA ELEKTRIČNOM ENERGIJOM, PLINOM I VODOM	36	1,2
GRADITELJSTVO	229	7,5
TRGOVINA NA MALO I VELIKO	316	10,3
UGOSTITELJSTVO	82	2,7
PROMET, SKLADIŠTENJE I VEZE	217	7,1
FINANCIJSKO POSREDOVANJE	16	0,5
POSLOVANJE NEKRETNINAMA, IZNAJMLJIVANJE I POSLOVNE USLUGE	64	2,1
JAVNA UPRAVA I OBRANA, SOCIJALNO OSIGURANJE	345	11,3
OBRAZOVANJE	141	4,6
ZDRAVSTVENA ZAŠTITA I SOCIJALNA SKRB	127	4,1
OSTALE DRUŠTVENE, SOCIJALNE I OSOBNE USLUŽNE DJELATNOSTI	45	1,5
PRIVATNA KUĆANSTVA SA ZAPOSLENIM OSOBLJEM	6	0,1
IZVANTERITORIJALNE ORGANIZACIJE I TIJELA	-	-
NEPOZNATA DJELATNOST	39	1,2
u k u p n o	3.045	100,0

Struktura i broj gospodarskih subjekata

Osnovni nositelj gospodarske aktivnosti su prerađivačka industrija, trgovina, graditeljstvo, te promet, skladištenje i veze.

Najzastupljenije su tvrtke iz djelatnosti trgovine (10 poslovnih jedinica), zatim prerađivačke industrije (5 poslovnih jedinica) i graditeljstva (4 poslovne jedinice).

Najveći broj zaposlenih (u tvrtkama koje imaju sjedište na području Grada Pleternice) u gospodarstvu na području Grada Pleternice (780 zaposlenih) zaposlen je u prerađivačkoj industriji, slijedi trgovina na malo i veliko (80 zaposlenih), te promet, skladištenje i veze (34 zaposlena) i graditeljstvo (33 zaposlena). Najveći broj zaposlenih po poslovnoj jedinici je u prerađivačkoj industriji (156 zaposlenih), a najmanji broj u ostalim društvenim, socijalnim i osobnim društvenim djelatnostima.

¹¹ izvor podataka:

- URED DRŽAVNE UPRAVE U POŽEŠKO - SLAVONSKOJ ŽUPANIJI, Služba za gospodarstvo, prostorno uređenje, zaštitu okoliša i graditeljstvo (dopis klasa 311-02/04-01/72, urbroj 2177-03-02/2-04-1 od 05.07.2004.
- Hrvatska gospodarska komora, Županijska komora Požega (www.hgk.hr - Baza podataka o hrvatskom poduzećima, podaci 2003. godine)

PROSTORNI PLAN UREĐENJA GRADA PLETERNICE
O B R A Z L O Ž E N J E

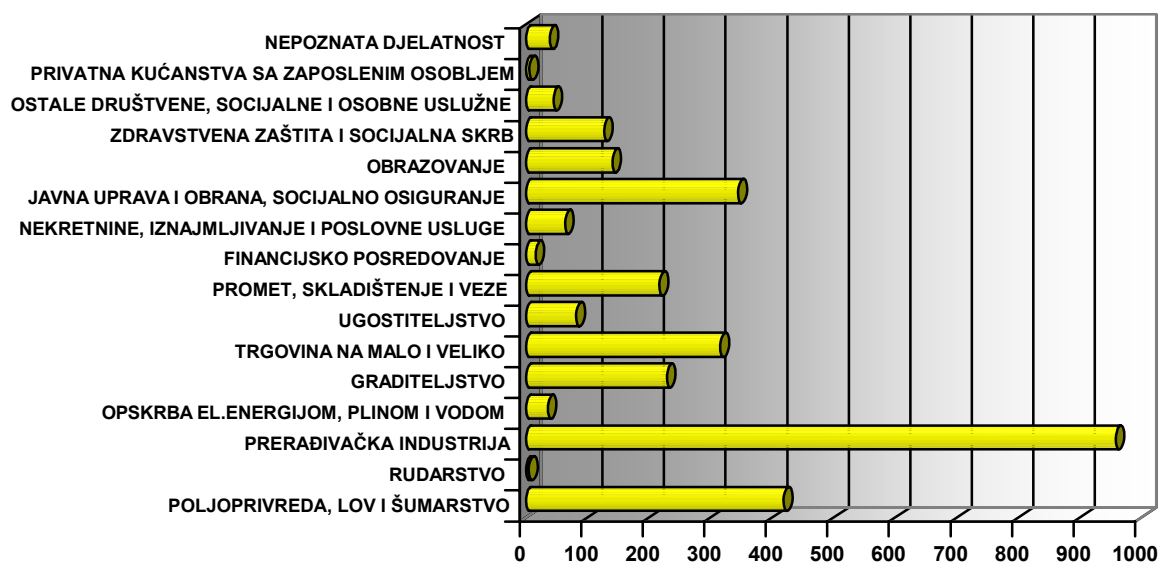
PREGLED POSLOVNIH JEDINICA U GOSPODARSTVU NA PODRUČJU GRADA PLETERNICE

T v r t k a	adresa	šifra djelatnosti	opis djelatnosti	broj zaposlenih
A - POLJOPRIVREDA, LOV I ŠUMARSTVO				2
LOMAN	Pleternica, Kralja Zvonimira 59	A0124	uzgoj peradi	2
D - PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA				780
TOFRADO	Pleternica, A. Starčevića 16	DJ2873	proizvodnja proizvoda od žice	118
FRANJIĆ S&Z	Buk 54	DD20101	proizvodnja piljene građe; osim nesastavljenoga materijala za podove; impregnacija drva	16
OROPLET (u stečaju)	Pleternica, V. Nazora 9	DD20101	proizvodnja piljene građe; osim nesastavljenoga materijala za podove; impregnacija drva	639
CERIK	Kadanovci 61	DD20101	proizvodnja piljene građe; osim nesastavljenoga materijala za podove; impregnacija drva	5
DRVOTEHNA	Pleternica, Kralja Zvonimira 14	DD2030	proizvodnja građevinske stolarije i elemenata	2
F - GRADITELJSTVO				33
LIMPRES	Pleternica, E. Podupskog 52	F45211	proizvodnja, gradjevinarstvo, trgovina i uvoz-izvoz	20
DOMOGRADNJA	Pleternica, Kralja Zvonimira 40	F4544	soboslikarski i staklarski radovi	6
AQUA-THERM	Pleternica, Kralja Zvonimira 28	F4542	ugradnja stolarije	2
MALENICA	Pleternica, A. Starčevića 5	F45211	podizanje zgrada (visokogradnja)	4
BOMAROL	Pleternica, M. Gupca 64	F4542	ugradnja stolarije	1
G - TRGOVINA NA MALO I VELIKO				80
MAGRIM	Pleternica, I. G. Kovačića 1	G5212	ostala trgovina na malo u nespecijaliziranim prodavaonicama	17
JUL-COM	Pleternica, E. Podupskog 61	G51532	trgovina na veliko građevinskim materijalom i sanitarnom opremom	30
OROZ PHARM	Pleternica, Kralja Zvonimira 24	G52487	ostala trgovina na malo u specijaliziranim prodavaonicama	5
ZELENO ZLATO	Pleternica, S. Radića bb	G52487	ostala trgovina na malo u specijaliziranim prodavaonicama	9
VEXTER	Pleternica, Kralja Zvonimira bb	G51532	trgovina na veliko građevinskim materijalom i sanitarnom opremom	5
VETA	Pleternica, Kralja Zvonimira bb	G5212	ostala trgovina na malo u nespecijaliziranim prodavaonicama	6
FERO-LEKO	Pleternica, J. Kozarca 4	G5190	ostala trgovina na veliko	7
INGO	Pleternica, Bana J. Jelačića 14	G5190	ostala trgovina na veliko	1
POŽEGA AUTO	Kuzmica 150	G50302	trgovina na malo dijelovima i priborom za motorna vozila	2
MORANO	Pleternica, Ivandvorska 21	G5020	održavanje i popravak motornih vozila	3
H - UGOSTITELJSTVO				2
MONSUN	Pleternica, Bana J. Jelačića 123	H5540	barovi	2
I - PROMET, SKLADIŠTENJE I VEZE				34
BI-TRANSPORTI	Svilna 6	I60212	redoviti prijevoz putnika u gradskom i prigradskom prijevozu	31
INTER	Srednje Selo	I6024	cestovni prijevoz robe	2
VALDI	Pleternica, M. Gupca 44	I6340	djelatnosti ostalih agencija u prijevozu	1
O - OSTALE DRUŠTVENE, SOCIJALNE I OSOBNE DRUŠTVENE DJELATNOSTI				1
PLETERNIČKI KOMUNALAC	Pleternica, I. Šveara 2	O9002	skupljanje i odvoz drugog smeća	1

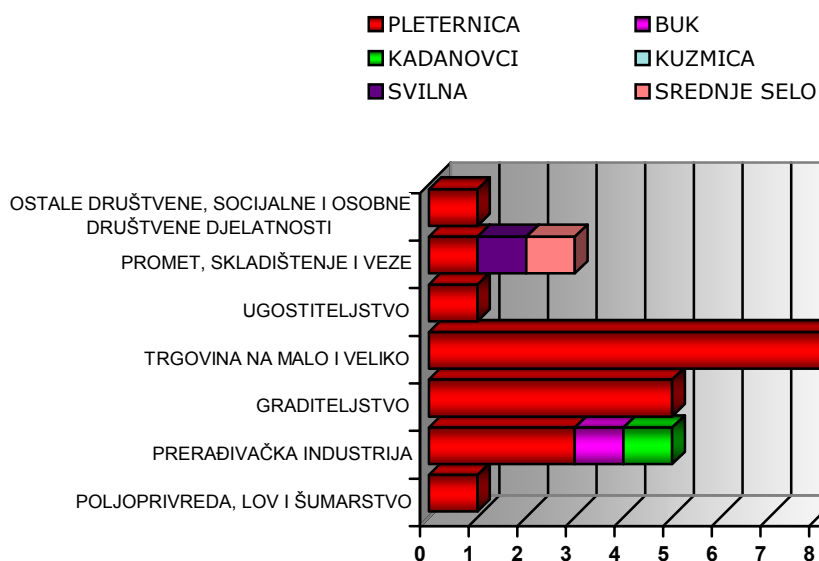
BROJ ZAPOSLENIH I BROJ GOSPODARSKIH POSLOVNIH JEDINIČA KOJE IMAJU SJEDIŠTE
NA PODRUČJU GRADA PLETERNICE PO VELIČINI

poduzeća po veličini	broj zaposlenih	% od ukupnog broja zaposlenih	broj poslovnih jedinica	% od ukupnog broja poslovnih jedinica
više od 41 zaposlenih	181	49,0	2	7,7
11 do 40 zaposlenih	94	25,4	4	15,4
6 do 10 zaposlenih	37	10,0	5	19,2
1 do 5 zaposlenih	57	15,4	15	57,7
bez zaposlenih	0	0	0	0
u k u p n o	369	100,0	26	100,0

BROJ ZAPOSLENIH PO DJELATNOSTIMA GRADA PLETERNICE

RASPORED GOSPODARSKIH SUBJEKATA PO NASELJIMA

Struktura i broj obrtničkih radnji

Prema podacima Ureda državne uprave u Požeško - slavonskoj županiji, Službe za gospodarstvo, prostorno uređenje, zaštitu okoliša i graditeljstvo na području Grada Pleternice posluje 149 obrtničkih radnji različitih djelatnosti u okviru kojih pretežu neproizvodna zanimanja.

PREGLED OBRTNIČKIH RADNJI NA PODRUČJU GRADA PLETERNICE

DJELATNOST	ukupni broj radnji	Broj zanatskih radnji po naseljima																
		Pleternica	Zarilac	Bzenica	Kuzmica	Gradac	Srednje Selo	Blacko	Frkljevci	Buk	Sulkovci	Novoselci	Vesela	Drenovac	Kadanovci	Poloje	Zagrađe	Koprivnica
Poljoprivredno gospodarstvo i usluge	8	2	2									1	1			1		1
Prerada plastike i metala, strojobravar, kovinotokar	9	8						1										
Videoteka	1	1																
Krojački salon, pletenje	6	4													1		1	
Proizvodnja svijeća	1	1																
Staklarska radnja	1	1																
Postolar	2	2																
Grijanje	1	1																
Proizvodnja sokova, slastičarna	2	1					1											
Cvjećarna	4	4																
Stolarija	2				1				1									
Izdavaštvo	1	1																
Fotograf	2	1											1					
Građevinarstvo	7	2		1				1						1			1	1
Parketar, drvotokar,	3	3																
Soboslikar i ličilac	1	1																
Vodoinstalater	3	1					1	1										
Mesnica	1		1															
Klesarstvo	2	2																
Intelektualne usluge, posredovanja	3				1		1										1	
Javni prijevoz, autoprijevoznik	10	3		1	1	2				1			3					
Šumarstvo, pilana	5			1		1			1						1		1	
Automehaničar, popravaka poljoprivrednih strojeva, vulkanizer	10	5			1	1							1				1	1
Elektroservis	3	3																
Restoran	6	3								1	2							
Cafe bar, buffet	14	11				1		1					1					
Pekarnica, pržionica kave, mlin	3	2															1	
Trgovački obrt	23	14	1		1	1	1		1				2	1	1			
Frizerski salon	7	7																
Knjigovodstveni servis	2	1																1
UKUPNO	149	89	4	3	5	6	4	4	3	2	2	1	6	4	3	2	2	2

Poljoprivreda i šumarstvo

Kako je područje Grada Pleternice dijelom depopulacijsko područje, Prostornim planom uređenja potrebno je stvoriti prostorne uvjete za razvoj gospodarstva, naročito poljoprivrede i šumarstva koji su osnovni nositelji gospodarske aktivnosti, čime bi najefikasnije utjecalo na pozitivne demografske tokove. Poljoprivredne površine sudjeluju s 54%, u površini Grada Pleternice, te poljoprivredna obiteljska gospodarstva predstavljaju temelj budućeg razvoja. U vlasništvu Republike Hrvatske nalazi se 58,9% poljoprivrednog zemljišta (11.657,4 ha), od čega najveći dio čini šumsko zemljište (7.035,3 ha), oranice i vrtovi (1.797,0 ha) i neplodno zemljište (1.018,6 ha). "Programom raspolaganja poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu Republike Hrvatske" je utvrdila da maksimalna površina poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države koja se može prodati obiteljskom gospodarstvu, poljoprivredniku ili poljoprivrednom gospodarstvu koji se bave ratarskom proizvodnjom iznosi 50 ha.

Sukladno Zakonu o državnoj potpori u poljoprivredi, ribarstvu i šumarstvu (NN 87/02 i 117/03) na području Grada Pleternice izvršen je upis obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava, te ovisno o strukturi proizvodnje ostvaruje neki vid državne potpore ili poticaja. Prema usjevima, najviše je zastupljena pšenica, kukuruz i ostale žitarice (siju se na 3.421 ha), povrće (530 ha), krumpir (272 ha), uljano sjemenje i plodovi (100 ha), krmno bilje (516 ha). Od ukupne površine oranica najradi ugara, zakašnjele sjetve ili sličnih razloga neobrađeno je cca 386 ha, tako da, ako su uvjeti sjetve i obrade zemljišta zadovoljavajući, površine neobrađenog poljoprivrednog zemljišta su zanemarive. Površina šumskog zemljišta na području Grada Pleternice iznosi 7.776 ha ili 39,2% od ukupne površine Grada Pleternice.

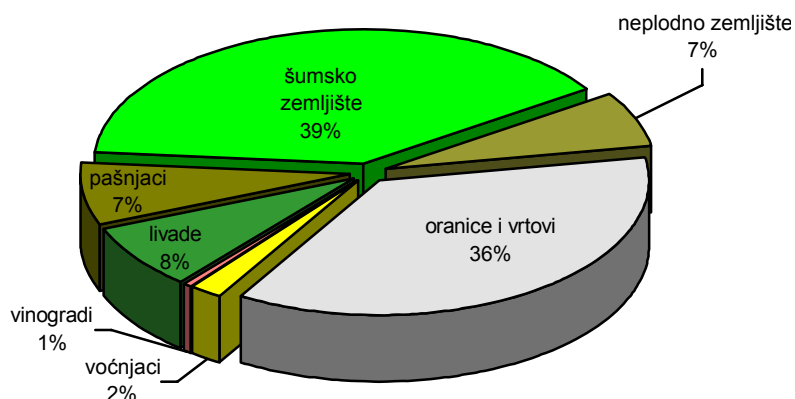
Stočarstvo¹²

UKUPAN BROJ STOKE, PERADI I KOŠNICA PČELA NA PODRUČJU GRADA PLETERNICE

broj konja	broj goveda	broj ovaca i koza	broj svinja	broj peradi	broj košnica pčela
26	1.086	2.479	6.859	30.552	272

(izvor podataka: DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU - Popis stanovništva, kućanstava i stanova 31. ožujka 2001.)

PREGLED KORIŠTENJA ZEMLJIŠTA NA PODRUČJU GRADA PLETERNICE PO KATEGORIJAMA

¹² korišteni podaci iz :

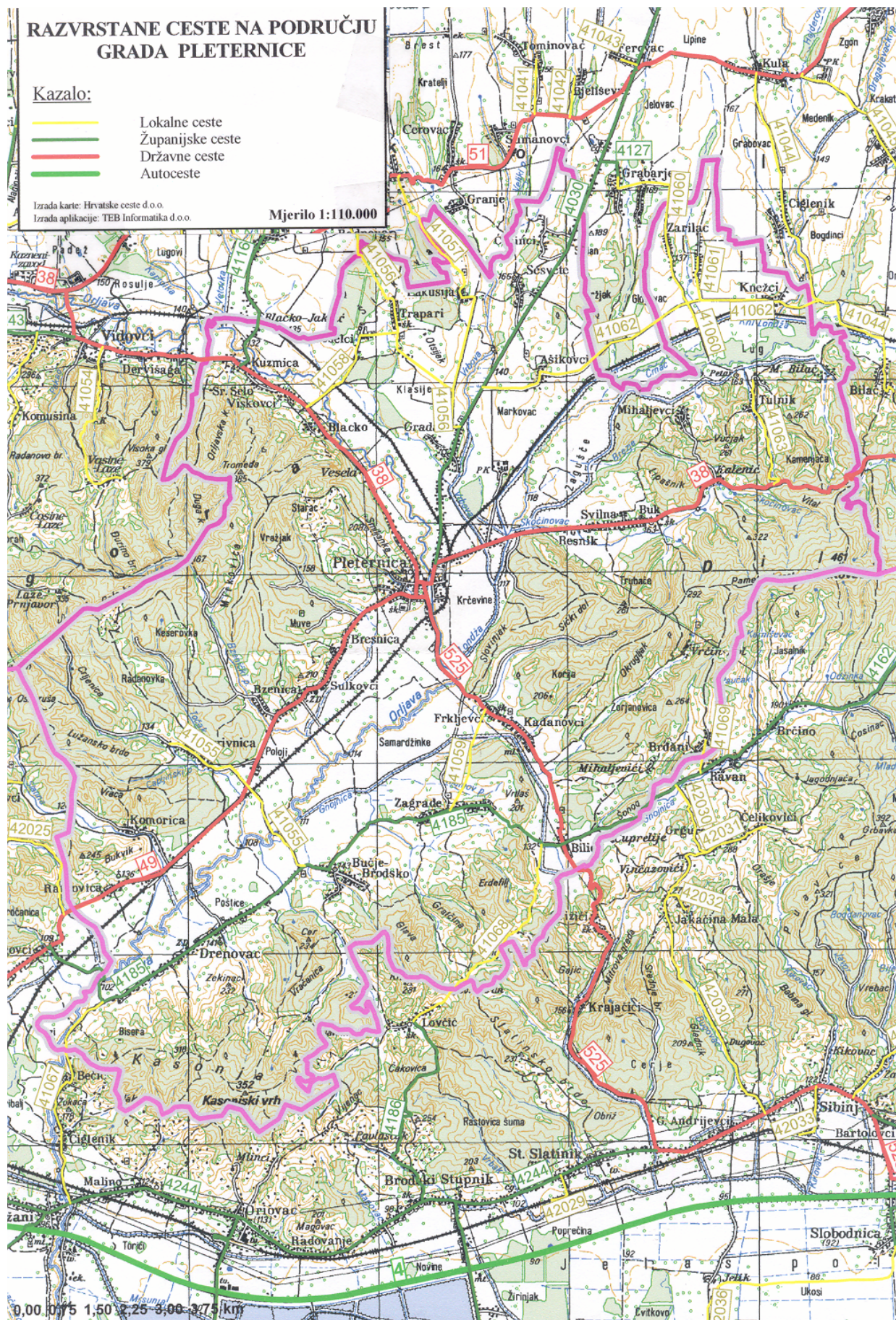
- "Popis stanovništva, kućanstava i stanova 31.ožujka 2001. godine" (Statističko izvješće 1137), Državni zavod za statistiku, Zagreb, lipanj 2002. godine

PROSTORNI PLAN UREĐENJA GRADA PLETERNICE
O B R A Z L O Ž E N J E

POVRŠINE ZEMLJIŠTA PO KATEGORIJAMA I VLASNIŠTVU NA PODRUČJU GRADA PLETERNICE
PO KATASTARSKIM OPĆINAMA (podaci za 2003. godinu, u hektarima)

Katastarska općina	vlasništvo	oranice i vrtovi	voćnjaci	vinogradi	livade	pašnjaci	šumska zemljišta	neplodno zemljište	ukupno
Lakušija	državno	67,4	-	-	11,2	7,7	58,0	11,8	156,1
	privatno	178,9	5,8	0,6	47,7	8,4	6,7	5,3	253,4
	ukupno	246,3	5,8	0,6	58,9	16,1	64,7	17,1	409,5
Zarilac	državno	47,7	0,1	-	128,3	22,4	93,6	34,0	323,1
	privatno	452,2	17,1	-	26,5	2,4	17,4	8,0	526,6
	ukupno	499,9	17,2	-	154,8	24,8	111,0	42,0	849,7
Zagrađe	državno	265,9	1,6	3,2	98,8	137,4	242,0	34,0	782,9
	privatno	374,9	10,4	3,8	77,3	15,4	190,6	14,3	686,7
	ukupno	640,8	12,0	7,0	176,1	152,8	432,6	48,3	1.469,6
Ašikovci	državno	230,3	-	-	56,0	1,7	8,0	16,4	312,4
	privatno	99,8	7,9	-	39,3	7,0	3,5	2,2	159,7
	ukupno	330,1	7,9	-	95,3	8,7	11,5	18,6	472,1
Blacko	državno	0,3	-	0,1	0,5	74,4	201,2	29,3	305,8
	privatno	156,8	8,7	9,5	24,9	3,8	2,1	11,1	216,9
	ukupno	157,1	8,7	9,6	25,4	78,2	203,3	40,4	522,7
Bučje	državno	201,5	0,2	0,2	56,7	27,9	201,2	66,5	554,2
	privatno	285,2	6,7	0,7	66,5	31,6	51,7	13,4	455,8
	ukupno	486,7	6,9	0,9	123,2	59,5	252,9	79,9	1.010,0
Buk	državno	126,4	1,2	1,7	196,4	127,0	957,3	52,7	1.462,7
	privatno	386,3	10,4	15,6	46,7	18,0	7,7	14,9	499,6
	ukupno	512,7	11,6	17,3	243,1	145,0	965,0	67,6	1.962,3
Frkljevci	državno	52,8	1,5	2,0	28,5	68,0	542,7	29,8	725,3
	privatno	253,8	11,3	11,2	67,3	17,5	16,9	16,6	394,6
	ukupno	306,6	12,8	13,2	95,8	85,5	559,6	46,4	1.119,9
Gradac	državno	202,3	-	-	10,4	5,7	52,8	40,9	312,1
	privatno	308,6	4,8	0,3	36,8	1,5	-	27,2	379,2
	ukupno	510,9	4,8	0,3	47,2	7,2	52,8	68,1	691,3
Kalenić	državno	85,4	1,6	3,0	43,5	57,3	318,5	22,2	531,5
	privatno	120,7	6,9	3,2	20,6	13,1	2,8	5,7	173,0
	ukupno	206,1	8,5	6,2	64,1	70,4	321,3	27,9	704,5
Komorica	državno	50,8	-	-	1,8	9,3	331,4	52,5	445,8
	privatno	110,7	6,0	1,4	18,9	11,3	3,1	4,6	156,0
	ukupno	161,5	6,0	1,4	20,7	20,6	334,5	57,1	601,8
Koprivnica	državno	87,5	0,5	-	3,3	19,8	1.322,4	112,8	1.546,3
	privatno	263,0	22,5	5,8	38,7	26,8	4,6	12,9	374,5
	ukupno	350,5	23,2	5,8	42,0	46,6	1.327,0	125,7	1.920,8
Kuzmica	državno	6,1	-	0,1	0,4	38,1	227,5	27,3	299,5
	privatno	147,8	5,7	7,2	16,7	6,8	1,2	18,0	203,4
	ukupno	153,8	5,7	7,3	17,1	44,9	228,7	45,3	502,9
Pleternica	državno	15,3	0,2	0,2	2,7	0,7	12,8	157,2	189,1
	privatno	657,7	82,9	26,0	32,0	3,2	207,2	71,3	1.080,3
	ukupno	673,0	83,1	26,2	34,7	3,9	220,0	228,5	1.269,4
Ratkovica	državno	79,0	-	0,2	0,3	16,1	15,8	60,7	172,1
	privatno	156,8	15,0	1,6	4,1	9,8	28,8	7,3	223,4
	ukupno	235,8	15,0	1,8	4,4	25,9	44,4	68,0	395,5
Sesvete	državno	80,4	0,6	-	4,7	15,3	54,6	24,1	179,7
	privatno	300,3	46,0	-	53,5	2,1	40,8	10,7	453,4
	ukupno	380,7	46,6	-	58,2	17,4	95,4	34,8	633,1
Sulkovci	državno	15,4	0,3	-	2,0	9,7	730,5	115,6	873,5
	privatno	453,8	42,9	10,7	17,9	14,4	15,6	18,5	573,8
	ukupno	469,2	43,2	10,7	19,9	24,1	746,1	134,1	1.447,3
Trapari	državno	54,4	-	0,1	6,6	6,3	165,1	14,6	247,1
	privatno	217,2	16,7	1,2	31,6	-	8,4	7,4	282,5
	ukupno	271,6	16,7	1,3	38,2	6,3	173,5	22,0	529,6
Tulnik	državno	59,6	3,7	0,9	57,2	199,2	557,6	33,8	912,0
	privatno	69,4	9,5	2,7	9,7	20,5	6,7	5,7	124,2
	ukupno	129,0	13,2	3,6	66,9	219,7	564,3	39,5	1.036,2
Drenovac	državno	71,5	0,9	2,0	15,4	205,7	948,3	82,4	1.326,2
	privatno	414,4	43,2	6,9	124,5	188,9	108,9	31,5	918,3
	ukupno	485,9	44,1	8,9	139,9	394,6	1.057,2	113,9	2.244,5
Ukupno Grad Pleternica	državno	1.797,0	12,4	13,7	724,7	1.049,7	7.035,3	1.018,6	11.657,4
	privatno	5.411,3	380,6	108,4	801,2	402,5	724,7	306,6	8.135,3
	ukupno	7.208,3	393,0	122,1	1.525,9	1.452,2	7.766,0	1.325,2	19.792,7

izvor podataka: Služba za gospodarstvo, prostorno uređenje zaštitu okoliša i graditeljstvo Požeško-slavonske županije, lipanj 2004. godine

RAZVRSTANE CESTE NA PODRUČJU GRADA PLETERNICE

Prometna infrastruktura

Okosnica cestovnog sustava Grada Pleternice su državne ceste koje prolaze područjem Grada Pleternice:

- **D 38** Pakrac (D5) - Požega - Pleternica - Đakovo (D7)
- **D 49** Slatina (D2) - Požega - Pleternica - čvor Lužani (D4)
- **D 525** Pleternica (D49) - čvor Slavonski Brod zapad (D4)

Za cestovno povezivanje Grada Pleternice unutar Požeško - slavonske županije naročito je važna izgradnja cestovnog pravca Požega - Pleternica (nova Podravska magistrala), dok je za povezivanje s prostorom Hrvatske važna izgradnja nove brze ceste za priključak na autocestu, koja bi išla dolinom rijeke Orljave, u dužini od 26 km, sa čvorištem u Lužanima. Veći dio županijskih i lokalnih cesta je moderniziran, dok je stanje kolnika osnovni problem nekategoriziranih cesta. Grad Pleternica planira modernizaciju svih cestovnih pravaca koji su u funkciji pristupa izgrađenim zonama.

U željezničkom prometu na planira se povećanje prometa (putničkog i teretnog), a jedan od razloga je i činjenica da HŽ ne planira u idućem razdoblju rekonstrukciju postojećih željezničkih pruga: puga II 207 Nova Kapela - Batrina (MG 2) - Našice (I 100) i pruga II 208 Pleternica (II 207) - Velika.

U zračnom se prometu zadržava postojeće sportsko letjelište za potrebe sportskog letenja (lokacija Ivanidvor površine cca 6,3 ha).

Pošta i telekomunikacije

Poštanski sustav će i dalje funkcionirati preko postojećih poštanskih ureda (Pleternica, Kuzmica, Sesvete i Ratkovic).

U telekomunikacijskom sustavu, s obzirom na porast broja koncesionara u fiksnoj i pokretnim mrežama, očekuje se daljnje poboljšanje kvalitete i broja usluga, što s druge strane radi tehnološkog razvoja ovog područja neće iziskivati neke prostorno relevantne građevine ili površine.

Vodnogospodarski sustav

Za područje Grada Pleternice, odnosno čitave Požeštine, godine 1997. izrađeno je idejno rješenje Regionalnog vodoopskrbnog sustava Požeštine (izrađivač HIDROPROJEKT-ING), kojim je utvrđena dugoročna koncepcija vodoopskrbnog sustava. Ovim je dokumentom proračunata potreba za vodom Grada Pleternice od $Q_{max}/dan = 53,24 \text{ l/s}/24 \text{ h}$, a također su istraženi raspoloživi kapaciteti izvorišta (ukupno 234-355 l/s). Također, planirana je integracija niza malih lokalnih vodovodnih mreža u jedinstveni sustav. Na području Grada Pleternice prihvaćeno je crpilište Vesela (kapacitet 40 l/s), kao i vodosprema Pleternica (kapacitet 2.000 m^3), za gravitirajuće područje grad Pleternicu i Općinu Jakšić.

Kako planirana potrošnja vode 2022. godine nadmašuje kapacitete izvorišta, analizirana je mogućnost eventualnog uključivanja akumulacije Kamensko u vodoopskrbni sustav. U Pleterničkom dijelu sustava razmatran je u prvom redu problem opskrbe naselja lijevo i desno od donjeg toka Orljave, na potezu od Bresnice do Drenovca. Opskrba ovih naselja vodom je planirana izgradnjom prstenastog cjevovoda, profila od 200 do 150 mm, u kombinaciji s vodospremom i precrpnicom.

Stanje u odvodnji otpadnih voda je loše, jer jedino naselje Pleternica (odnosno tek njegov središnji dio) na području Grada Pleternice ima javni sustav za odvodnju otpadnih voda mješovitog tipa (iako bez uređaja za pročišćavanje), pa se otpadne vode ispuštaju direktno u okoliš. Također, postojeći sustav odvodnje je nepovezan, a otpadne se vode ispuštaju u središtu naselja, putem više ispusta, u rijeku Orljavu i potok Vrbavu. Kako su izgrađeni vodoopskrbni sustavi uzrok povećanih količina otpadnih voda, nepročišćavanje tih voda opasno je za podzemni vodonosnik i ugrožava okoliš. Slijedom navedenog, potrebno je prioritarno riješiti načelna pitanja koncepcije sustava za odvodnju kao, i način pročišćavanja otpadnih voda. U svrhu rješavanja problema odvodnje, prvenstveno grada Pleternice, u proteklom je godinama izrađivana različita dokumentacija za izgradnju kanalizacijskog sustava:

- Koncepcijsko rješenje odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda mjesta Pleternica (1992.),
- Uređaj za pročišćavanje otpadnih voda Pleternica - idejno rješenje (1994.),
- Kanalizacija Pleternice - Glavni kolektor, glavni industrijski kolektor i uređaj za pročišćavanje (idejno rješenje, 2001.).

Svim navedenim rješenjima predviđena je izgradnja kanalizacijskog sustava s uređajem za pročišćavanje otpadnih voda na lokaciji uz cestu prema naselju Frkljevci, te s ispustom u rijeku Orljavu. Uređaj za pročišćavanje je projektiran kao mehanički, maksimalnog kapaciteta 9.500 ES, sa objektima: crpna stanica, automatska rešetka, aerirani pjeskolov i mastolov, mjerni uređaj, ispusna građevina u rijeku Orljavu, te upravno-pogonski i ostali sadržaji.

Energetski sustav

Elektroenergetska mreža na razini 10(20) kV djelomice je novijeg datuma izgradnje, dok je niskonaponska mreža 0,4 kV u znatnom dijelu dotrajala, te je potrebna njena rekonstrukcija. Najveći dio naselja na području Grada Pleternice ima izgrađen plinoopskrbni sustav, a za preostala je naselja njegova izgradnja uvjetovana ekonomskom isplativošću.

Zbrinjavanje komunalnog otpada

Na području Grada Pleternice ne postoji odlagalište komunalnog otpada, već se komunalni otpad sa čitave Požeštine odvozi na djelomično uređeno odlagalište komunalnog otpada Vinogradine.

Željeznički kolodvor u Pleternici

Rekonstrukcija ulice A. Šveara u Pleternici 2004. godine

2. Ciljevi prostornog razvoja i uređenja

2.1. CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA ŽUPANIJSKOG ZNAČAJA

Ciljevi prostornog razvitka županijskog značaja definirani su Prostornim planom Požeško - slavonske županije (PSSG 5/02 i 5A/02). Kako se radi o planu šireg područja, navedeni podaci i pokazatelji uvršteni kao ciljevi prostornog razvoja Prostornog plana uređenja Grada Pleternice.

2.1.1. Razvoj naselja, posebnih funkcija i infrastrukturnih sustava

Prostornim planom Požeško - slavonske županije definiran je sustav naselja i razvojnih središta. Među centralnim naseljima Županije grad Pleternica je definiran po sljedećim karakteristikama:

- tip žarišta:	T5 (manje regionalno središte ili gradsko središte)
- broj stanovnika:	5.000 - 10.000 stanovnika
- naselja u radijusu centraliteta Pleternice:	7 naselja (Gradac, Vesela, Bresnica, Sulkovci, Resnik i Frkljevci)
- radijus okružja:	3 km
- broj stanovnika u okružju:	6.018 stanovnika
- broj zaposlenih u okružju:	1.512 osoba

Građevinska područja naselja u Županiji su niskih gustoća izgrađenosti i naseljenosti i te parametre treba povećati, a pojačan interes za građenjem treba pratiti odgovarajućim mjerama prostornog uređenja i sprječavati neplansko građenje.

Vlasništvo zemljišta ograničava mogućnosti uspostave gospodarskih zona kao podloge za razvitak gospodarstva na području Županije. Treba osigurati prostorne uvjete za smještaj srednjih i malih gospodarskih proizvodnih jedinica u naseljima.

Program obnove gospodarstva usmjerava gospodarstvo na uspostavljanje nove strukture vlasništva i odnosa privređivanja, uvažavajući komparativne prednosti prostora i gospodarstva Županije. Osposobljavanje i modernizacija postojećih objekata i kapaciteta jedan je od osnovnih zahvata koji se moraju poduzeti s ciljem oživljavanja gospodarskih aktivnosti. Obnova proizvodnih kapaciteta u Županiji ne predviđa rekonstrukciju prijašnjih stanja već svođenje kapaciteta na optimalnu razinu iskorištenja. Smjernice gospodarskog razvoja Županije temelje se na komparativnim prednostima: geostrateškom i geoprometnom položaju koji je značajan za razvoj prometa, te velikim površinama visokokvalitetnog poljoprivrednog i šumskog zemljišta koje su prirodni resurs za razvoj turizma, poljoprivrede, šumarstva i na njima temeljene prateće industrije.

Smjernice za razvoj poljoprivrede su:

- definirati regionalnu strategiju razvoja sukladno sa Strategijom razvoja RH
- definirati vlasničke odnose u poljoprivredi i posebno proces denacionalizacije
- preorijentirati se sa suhog ratarenja za profitabilnije kulture
- poticati razvoj obiteljskih gospodarstava kao osnovu daljnjeg razvoja primarne poljoprivredne proizvodnje
- proširiti proizvodnju seoskog gospodarstva na proizvode više faze prerade (proizvodi za tržište),
- individualnom proizvođaču dati status pravne osobe, kako bi proizvodi seoskog gospodarstva mogli izaći neposredno na tržište
- revidirati agrarnu politiku stočarstva i revitalizirati stočarstvo na području Županije
- potaknuti i osnažiti razvoj zadrugarstva na interesnim osnovama
- zaštititi i subvencionirati domaću proizvodnju.

Smjernice za razvoj prerađivačke industrije i šumarstva su:

- definirati regionalnu strategiju razvoja u skladu sa Strategijom razvoja RH
- osiguranje dovoljne količine sirovine sa domaćeg područja
- orijentirati se prema višim fazama prerade u skladu s potrebama izvoznog tržišta.

Ciljevi razvoja prometa na području Požeško - slavonske županije su:

- izgraditi sustav brzih cesta koje će optimalno povezati Županiju sa prometnim sustavom RH i susjednih država
- izgraditi i modernizirati županijske ceste rekonstrukcijom postojećih i izgradnjom novih smjerova
- promet voditi rubno u odnosu na područja veće gustoće izgradnje (veća naselja)
- osigurati prometnu povezanost i mogućnost odabira sustava javnog prijevoza
- omogućiti etapnu realizaciju modernizacije i izgradnje prometnog sustava i poticati razvoj integralnog prometa.

Razvoj telekomunikacija obuhvaća: sanaciju ili izgradnju novih pretplatničkih stupnjeva, polaganje svjetlovodnih kabela, širenje mobilne mreže čime će se omogućiti potrebno proširenje mjesnih mreža i pružiti cjelokupni raspoloživi asortiman usluga korisnicima.

Prostornim planovima uređenja treba odrediti prostorne i funkcionalne odrednice izgradnje sustava elektroopskrbe te posebno obratiti pozornost na:

- određivanje smještaja objekata sustava elektroopskrbe u donosu na građevinsko područje, koridore ostale infrastrukture, zaštitu područja kvalitetnog poljoprivrednog zemljišta i šuma
- dalekovode planirati izvan građevinskih područja objedinjavanjem koridora s drugom infrastrukturom radi zaštite šumskog i vrijednog poljoprivrednog zemljišta
- sanacijom prijenosne i distribucijske mreže ostvariti kvalitetnu opskrbu područja Županije električnom energijom
- osigurati sigurnost napajanja potrošača na području Županije.

Ciljevi aktivnosti u oblasti plinoopskrbe su:

- izgradnja visokotlačnih plinovoda distribucijskog razvoja,
- realizacija magistralnog razvoda s pripadajućim MRS-ima
- plinifikacija ostalih naselja Županije
- usklađenje planiranih koridora plinovoda s rezerviranim koridorom kanala Dunav - Sava i koridorima prometnica, posebno u istočnom dijelu Županije.

Sustav za transport nafte i plina je dovršen, a moguća povećanja kapaciteta mogu se realizirati u postojećim koridorima.

Rješenje vodoopskrbe Požeško – slavonske županije temelji se na uspostavi cjelovitog sustava koji će osigurati potrebne količine kvalitetne vode za sadašnje i buduće potrebe. Usporedno je potrebno provoditi mjere s ciljem postizanja učinkovitijeg djelovanja postojećih vodoopskrbnih sustava. Ciljevi razvoja vodoopskrbnih sustava su:

- osigurati viši stupanj pokrivenosti naselja vodoopskrbnom mrežom, sigurnost opskrbe i osiguranje kvalitete pitke vode
- usvajanje koncepta razvoja vodoopskrbnog sustava na razini Županije s zasebnim širenjima lokalnih vodoopskrbnih sustava u prijelaznom razdoblju
- utvrđivanje potrebnih površina i koridora za potrebe izgradnje vodoopskrbnog sustava, a posebno određivanje zona zaštite crpilišta
- utvrđivanje uvjeta vodoopskrbe velikih industrijskih potrošača.

U svim naseljima na području Županije nužno je definirati i planirati sustav odvodnje s uređajima za pročišćavanje. Realizaciju sustava odvodnje treba provoditi postupno, sukladno količini otpadnih voda, osobitostima prijemnika te gospodarskim mogućnostima gradnje i održavanja uređaja. Izradom detaljnije dokumentacije potrebno je odrediti koncept odvodnje određivanjem vrste sustava (mješoviti ili razdjelni), prostornog obuhvata, određivanjem koridora kolektora, lokacije uređaja za pročišćavanje te uvjeta prihvata pročišćenih voda u odnosu na osobitosti prijemnika. Nužno je izraditi plan navodnjavanja kvalitetnih poljoprivrednih površina.

Zaštitu od voda treba provoditi rekonstrukcijom i izgradnjom obaloutvrda, regulacijskih radova i nasipa uz sve vodotoke.

2.1.2. Racionalno korištenje prirodnih izvora

Smjernice za planiranje i uređenje prostora za gradnju isključuju mogućnost umanjavanja površina kvalitetnih poljoprivrednih i šumskih površina te upućuju na povećanje stupnja zaštite vrijednosti prostora i štedljivo gospodarenje prirodnim resursima.

Ograničenja korištenja prostora u smislu lociranja određenih sadržaja odnose se naročito na zaštitu poljoprivrednih površina visoke kvalitete tla, šumskih površina, područja uz obale rijeka, područja uz zaštićena povijesna dobra i zaštićenu prirodu.

2.1.3. Očuvanje ekološke stabilnosti i vrijednih dijelova okoliša

Područja očuvane biosfere i posebnih vrijednosti prostora osobito su važna za prirodni i kulturni identitet te očuvanje okoliša. Prostornim planom Požeško - slavonske županije u svrhu očuvanja okoliša planirano je:

- očuvanje poljoprivrednog i šumskog zemljišta,
- zaustavljanje neprekinutog građenja uz prometnice,
- osiguranje kvalitete nadzemnih i zaštita podzemnih voda,
- usmjereno i kontrolirano korištenje rudnih bogatstava te
- očuvanje značajki krajobraza s regionalnim obilježjima.

U zaštiti okoliša treba posebnu pozornost usmjeriti na zaštitu tla, šuma, vode, zraka i ambijentalnih cjelina. Zbog velike dužine državne granice obvezna je međudržavna suradnja i usklađivanje planiranih i postojećih zahvata u prostoru.

Zaštitu treba prioritetno usmjeriti na:

- izbor tehnologija sa što manjim nepovoljnim utjecajem na okoliš,
- modernizaciju infrastrukture - posebno prometa,
- modernizaciju i izgradnju sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda,
- izgradnju sustava zbrinjavanja otpada,
- zaštitu prirode i kulturnih dobara,
- zaštitu od zagađenja i zauzimanja poljoprivrednog zemljišta drugim funkcijama,
- zaštitu od zagađenja zraka,
- zaštitu voda te
- rekultivaciju eksploatacijskih polja mineralnih sirovina.

Građevine koji se nalaze unutar zaštićenih dijelova prostora i u suprotnosti su s odredbama njegove zaštite treba prenamijeniti ili ukloniti.

2.2. CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA GRADSKOG ZNAČAJA

2.2.1. Demografski razvoj

Komparacija rezultata popisa stanovnika Grada Pleternice 2001. god. s rezultatima popisa iz 1991. god. pokazuju da su trendovi kretanja broja stanovnika nepovoljni, ali ipak povoljniji nego u Županiji u cjelini. Negativnost procesa posebno se očituje u činjenici da je takve demografske trendove vrlo teško zaustaviti standardnim mjerama demografske politike, dok je radikalna promjena trendova s ovakvim demografskim strukturama još teža.

Prostorni plan Požeško - slavonske županije kao strateški cilj demografske politike u narednom razdoblju utvrdio je potrebu revitalizacije i demografske obnove Županije, u koji ulazi i cijelo područje Grada Pleternice. Razvoj treba usmjeriti ka usporavanju i procesa iseljavanja osobito mlađeg stanovništva te stvaranju uvjeta za povratak iseljenog stanovništva.

Pretpostavke o promjenama demografskih struktura temelje se na postojećim trendovima, ali i na mogućim pozitivnim učincima aktivne populacijske politike i pozitivnog gospodarskog razvitka. Ako do toga dođe može se očekivati postepeni prijelaz iz prirodnog pada u prirodni priraštaj stanovništva, popravljanje odnosa među dobnim skupinama stanovništva, zadovoljavajuća aktivnost stanovništva te sve veće zapošljavanje u tercijarnim i kvartarnim djelatnostima. Samo primjenom dugoročne aktivne populacijske politike i uz dužan gospodarski i društveni razvitak, moguće je u dužem vremenskom razdoblju očekivati popravljanje dosadašnjih demografskih trendova i procesa u naseljima na području Grada Pleternice.

Razmještaj planiranog stanovništva Grada Pleternice po naseljima slijediti će dosadašnje odnose uzimajući u obzir moguće promjene u društvenom i gospodarskom razvitku u skladu s njihovim lokalnim komparativnim prednostima i mogućnostima.

2.2.2. Odabir prostorno razvojne strukture

Smjernice gospodarskog razvoja temelje se prvenstveno na:

- komparativnim prednostima prostora,
- geostrateškom i geoprometnom položaju,
- značajnim ovršinama poljoprivrednog zemljišta i šumskog zemljišta.

Prirodni resursi određuju poljoprivredu i šumarstvo te na njima temeljenu prateću prerađivačku industriju kao temeljnu odrednicu gospodarskog razvoja Grada Pleternice, ali i Požeško - slavonske županije u cjelini. Preduvjeti razvoju gospodarstva su :

- planiranje površina i lokacija za gospodarske funkcije,
- modernizacija prometnog sustava te
- obnova i izgradnja prateće infrastrukture.

Program obnove gospodarstva usmjerava gospodarstvo na uspostavljanje nove strukture vlasništva i odnosa privređivanja. Obnova proizvodnih kapaciteta ne predviđa rekonstrukciju prijašnjeg stanja već svođenje kapaciteta na optimalnu razinu iskorištenja. Posebno značajan segment oživljavanja gospodarstva je poduzetništvo kojem treba pokloniti posebnu pozornost. Za potrebe razvoja gospodarske strukture Prostornim planom uređenja Grada Pleternice potrebno je osigurati:

u poljodjelstvu:

- osnovni cilj je razvijanje suvremenog, djelotvornog, konkurentnog i ekološki čistog poljodjelstva, te proizvodnja poljodjelskih proizvoda na način da se u najvećoj mjeri zaštite prirodni potencijali prostora,
- potrebno je štititi obradiva zemljišta od moguće nekontrolirane izgradnje,
- poticati i provoditi komasaciju i melioraciju poljoprivrednog zemljišta;

u proizvodnim djelatnostima:

- prostorni razmještaj prerađivačkih i proizvodnih kapaciteta temeljiti na uspostavljanju mreže manjih i raznolikih proizvodnih jedinica i cjelina te daljnjem razvoju već formiranih gospodarskih cjelina, a koje su od posebnog značenja za područje Grada Pleternice.

u turizmu:

- turistički aktivirati područja s vrijednim dijelovima prirodne baštine,
- afirmirati lovstvo, te ostale aktivnosti u sklopu turističke ponude.

2.2.3. Razvoj naselja, društvene, prometne i komunalne infrastrukture

Razvoj naselja

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine, na području Grada Pleternice nalaze se 38 naselja, od kojih samo naselje Pleternica ima urbani karakter.

Prema planiranom sustavu središnjih naselja Požeško - slavonske županije grad Pleternica (gradski centar) ima **manjeg regionalnog (malog gradskog) središta**.

Budući trend razvoja naselja na području Grada Pleternice u neposrednoj je vezi sa smanjenim demografskim potencijalom i ići će u smjeru održivog razvoja naselja i njihovog ekipiranja potrebnim sadržajima.

Stanovanje i stanovi

Stanovanje je osnovna funkcija naselja i najveći je korisnik građevinskog područja. Osnovnu komponentu sustava stanovanja čine stanovi, kojih je na području Grad Pleternice prema popisu iz 2001. godine bilo 4.098, ukupne površine 305.624 m², što iznosi cca 23,7 m² po stanovniku. Od ukupnog broja stanova, njih 4.085 ili 99,68 % su stanovi za stalno stanovanje, od kojih je 3.634 stanova (88,9 %) nastanjeno.

Prosječna površina stana je iznosila cca 75 m², što ukazuje na dominantnu zastupljenost tradicionalnog načina stanovanja u obiteljskim kućama. Odnos broja stanova i broja kućanstava pokazuje da je broj stanova nadmašuje broj kućanstava za cca 8 %.

U stambenom fondu stanovi koji se koriste povremeno zastupljeni su samo minimalno (manje od 0,2%). Prosječna površina stana za povremeno korištenje je manja od stanova za stalno stanovanje i iznosi cca 59 m².

STAMBENI FOND GRADA PLETERNICE 2001. GODINE

ukupni broj stanova	stanovi za stalno stanovanje					stanovi		
	broj stanova za stalno stanovanje	prosječna površina stana (m ²)	prosječna površina stana po stanovniku (m ²)	odnos broja stanova za stalno stanovanje i broja kućanstava	udio stanova za stalno stanovanje u ukupnom broju stanova	za odmor	u vrijeme sezonskih radova u poljoprivredi	prosječna površina stana koji se koristi povremeno (m ²)
4.098	4.085	74,6	23,6	1,08	99,68%	4	4	58,7

Razvoj društvene infrastrukture

Ciljevi razvoja društvenih djelatnosti na području Grada Pleternice su:

- planiranje mreže građevina društvenih djelatnosti koja kvalitetno zadovoljava potrebe stanovništva;
- planiranje novih oblika djelovanja u području kulture (multimedijski informacijsko izložbeni centar, turistička prezentacija sadržaja i sl.);
- planiranje novih oblika djelovanja u domeni zdravstva i socijalne skrbi
- približavanje uprave i administracije pučanstvu i gospodarskim subjektima.

Razvoj prometne i komunalne infrastrukture

Sustav prometne i komunalne infrastrukture je jedan od ključnih čimbenika razvoja koji se ogleda u sljedećim elementima:

- u odnosu na prometno značenje i u skladu s prometnim opterećenjima, potrebno je izvršiti uređenje lokalnih cesta i uklopiti ih u prometnu mrežu
- omogućiti veće korištenje informacijske tehnologije poboljšanjem kvalitete telekomunikacijskih usluga
- u naseljima zamijeniti zračnu električnu mrežu podzemnim energetske kablovima
- osigurati pravovremenu izgradnju novih trafostanica u novim dijelovima naselja, gospodarskim zonama i drugdje gdje se planira povećani intenzitet potrošnje

- distribucijski sustav prilagoditi na postupno prebacivanje sustava srednjeg napona s 10 kV na 20 kV
- povećati sigurnost snabdijevanja pitkom vodom iz vodoopskrbnog sustava
- u rekonstrukcijama i novoj izgradnji vodoopskrbnog sustava osigurati kvalitetnu protupožarnu zaštitu ugradnjom dovoljnih profila cjevovoda i hidranata
- graditi mjesne kanalizacijske kolektore i mreže povezujući ih na uređaje za pročišćavanje otpadnih voda.

Dalji razvitak prometne i komunalne infrastrukture na području Grada Pleternice u idućem će se razdoblju odvijati prema programima i prioritetima zacrtanim u okviru Strategije i Programa prostornog uređenja Republike Hrvatske i Prostornog plana Požeško - slavonske županije i u skladu s razvojnim programima koje su za potrebe izrade Plana dostavila tijela državne uprave i pravne osobe s javnim ovlastima (u skladu sa člankom 29. Zakona o prostornom uređenju).

2.2.4. Zaštita krajobraznih i prirodnih vrijednosti i posebnosti i kulturno - povijesnih cjelina

Promjena odnosa prema prirodnim resursima (vrijedne prirodne cjeline, poljoprivredne i šumske površine, pitka voda itd.) je nužna i postala je osnovni postulat u najnovijoj generaciji dokumenata prostornog uređenja. Ciljevi zaštite krajobraznih i prirodnih vrijednosti i posebnosti su:

- zaštita vrijednog poljoprivrednog i šumskog zemljišta
- zaštita prirodne i graditeljske baštine, uz njihovo integriranje u razvojne programe
- proširenje zaštite na vrijedne dijelove prirode
- integriranje zaštićenih dijelova prirode i kulturno - povijesnog nasljeđa u turističku ponudu
- saniranje neprimjerenih zahvata na zaštićenim dijelovima prirode.

Zaštita krajobraznih vrijednosti

Težište zaštite krajobraznih vrijednosti je na integralnom vrednovanju prostora kao kulturnog krajobraza. Unutar kulturnog krajobraza definiraju se mikroregionalne cjeline na temelju slijedećih parametara:

- prirodnih i zemljopisnih karakteristika
- reljefnih obilježja
- vrste, tipa i oblika naselja
- tipologije tradicijske arhitekture
- karakterističnih arhitektonskih obilježja i detalja.

Svrha definiranja krajobraznih regija je na prepoznavanju, njegovanju i unapređenju specifičnosti i regionalnih raznolikosti. To podrazumijeva:

- čuvanje prostornih i pejzažnih vrijednosti
- planiranje gospodarskih djelatnosti koje imaju tradiciju na određenom prostoru
- organiziranje građevinskih područja i arhitektonskih oblika u suglasju s karakteristikama regije.

U vrijednim prirodnim prostorima planiranje novih cesta i željezničkih pruga treba uvažiti prostorne i morfološke značajke terena. Dalekovodi i ostali infrastrukturni koridori ne smiju se voditi trasama kojima bi došlo do većih prosjeka šuma.

Zaštita prirodnih vrijednosti i posebnosti

Cilj zaštite prirodnih vrijednosti i posebnosti je uspostava cjelovite zaštite te postupno povećanje udjela ukupno zaštićenih površina zaštitom novih predjela. Prirodni krajobraz treba sačuvati, osigurati prirodnu raznolikost i zaštititi biotički potencijal, naročito onaj koji je osobnost područja. Niti jedna djelatnost ne smije trajno poremetiti prirodne režime krajobraza, a tamo gdje je oštećen treba izvršiti sanaciju. Posebito je važno odrediti uvjete korištenja i zaštite prostora u kontaktnim zonama uz zaštićena područja prirode s ciljem sprječavanja negativnih mogućih utjecaja na zaštićena područja.

Na području Grada Pleternice nema registriranih zaštićenih dijelova prirode niti u jednoj kategoriji zaštite koju predviđa Zakon o zaštiti prirode (NN 70/05). Prostornim planom Požeško - slavonske županije predviđena je zaštita pojedinih dijelova prirode.

Zaštita kulturno - povijesnih cjelina

Jedno od temeljnih načela na kojem se zasniva suvremena teorija zaštite kulturne baštine je spoznaja da je arhitektonski spomenik, bilo koje vrste i značenja, nedjeljivo povezan s okolinom, a time i širim regionalnim prostorom. Jedna od osnovnih zadaća zaštite kulturne baštine, osim zaštite i očuvanja fizičke strukture arhitektonskog spomenika, je težnja da se spriječi devastacija neposrednog prostora, kako bi on očuvao svoje autentično okruženje, a time i svoje prostorne vrijednosti i značenje. Na navedenim je principima definiran i novi segment zaštite kulturne baštine, a to je pojam kulturno - povijesnih cjelina. Smatrajući da kulturno i prirodno nasljeđe predstavlja harmoničnu cjelinu, čiji su elementi nedjeljivi, nametnula se potreba integralnog pristupa analizi i vrednovanju prostora.

Načela zaštite kulturne baštine su slijedeća:

- kulturna i prirodna baština predstavlja temelj identiteta i dokaz kontinuiteta sredine, te je treba zaštititi od devastacije i degradacije
- osim pojedinačnih građevina, kulturnu baštinu čini i prostorna baština, bilo da je rezultat ljudskog djelovanja kroz povijest, ili je djelo prirode i čovjeka
- kulturnu baštinu osim reprezentativnih građevina čine i skromna ostvarenja tradicijske gradnje
- u cilju cjelovite zaštite kulturne i prirodne baštine potrebno je uvoditi poticajne mjere za zaštitu ruralne graditeljske baštine
- potrebno je naročito inzistirati na primjeni suvremenog pristupa arheološkoj znanosti koja uključuje neposrednu suradnju prostornih planera i arheologa.

2.3. CILJEVI PROSTORNOG UREĐENJA NASELJA NA PODRUČJU GRADA PLETERNICE

Promjena odnosa prema prirodnim resursima (pitka voda, vrijedne prirodne cjeline, poljoprivredne i šumske površine itd.) je nužna i postala je osnovni postulat u najnovijoj generaciji dokumenata prostornog uređenja. Kako je načelno jasno da su resursi ograničeni, u idućem planskom razdoblju potrebno je predložiti selektivne alternative kroz politiku održivog razvoja koji omogućuje intenzivniji razvoj komplementarnih djelatnosti, te razvojno aktiviranje društvenih djelatnosti.

2.3.1. Racionalno korištenje i zaštita prostora

Jedna od temeljnih zadaća prostornog uređenja je zaštita prostora kao potrošne kategorije, što nameće obziran način korištenja. Društveni odnos prema problematici korištenja prostora u novije je vrijeme bitno promijenjen, te se Republika Hrvatska i Ustavom, a potom i donošenjem Strategije i Programa prostornog razvitka odredila za politiku održivog razvoja, što je ugrađeno i u Prostorni plan županije.

U fazi određivanja razvojnih preduvjeta nužno je afirmirati ustavnu odrednicu o prostoru kao dijelu nacionalnog bogatstva, ograničenog i u kvalitativnom i u kvantitativnom pogledu, kroz niz mjera, koordiniranih planskih akcija i zabrana, kako bi neposredni i dugoročni ciljevi i interesi postali konkretnim elementima razvoja.

Kako je načelno jasno da su resursi ograničeni, u idućem planskom razdoblju potrebno je predložiti selektivne alternative. Ciljevi racionalnog korištenja i zaštite prostora su:

- preispitivanje važećih građevinskih područja u odnosu na izgrađenost u prostoru
- racionalno planiranje novih površina za razvoj naselja i gospodarskih pogona
- poboljšavanje efikasnosti korištenja svih postojećih već angažiranih prostora
- gašenje neprimjerenih sadržaja u prostoru uz njegovu sanaciju i revitalizaciju
- određivanje prostora vrijednih resursa na kojima je isključena prenamjena prostora
- prilikom planiranja trasa prometne i komunalne infrastrukture prioritetno ispitati mogućnosti korištenja postojećih koridora i izbjegavati zauzimanje novih površina (posebice šumskih i poljoprivrednih).

Prostornim planom županije utvrđeno je da se uređenje prostora naselja treba temeljiti na optimalnim gustoćama koje neće biti manje od postojećih u izgrađenim dijelovima naselja, planiranju odgovarajućih prostora za javne sadržaje te opremanju zemljišta komunalnom infrastrukturom. U izradi prostornih planova uređenja jedinica lokalne samouprave osobito treba provjeriti opravdanost veličine sadašnjih građevinskih područja te ih odrediti tako da se očuvaju kompleksi visoko vrijednog poljoprivrednog zemljišta.

Građenje građevina izvan građevinskog područja mora biti tako da ne mogu nastajati nova naselja, ulice i grupe građevina, građevine uz obale vodotoka, uz prometnice, uz vrijedno uređeno poljoprivredno i šumsko zemljište. Građenje izvan građevinskih područja mora biti uklopljeno u krajobraz s ciljem očuvanja prirodnog prostora - njegove konfiguracije, šuma, vrijednog poljoprivrednog zemljišta.

2.3.2. Utvrđivanje građevinskih područja naselja (u odnosu na postojeći i planirani broj stanovnika, gustoću stanovanja, izgrađenost, iskorištenost i gustoću izgrađenosti, obilježja naselja, vrijednosti i posebnosti krajobraza, prirodnih i kulturno - povijesnih cjelina)

Građevinsko područje naselja sastoji se od skupa već izgrađenih čestica (izgrađeni dio građevinskog područja) te površina za daljnji razvoj naselja (neizgrađeni dio građevinskog područja). Dimenzioniranje i utvrđivanje građevinskih područja mora se provesti u skladu s potrebama razvoja naselja i u odnosu na postojeću izgrađenost, prostorna ograničenja daljnjeg razvoja, optimalan smještaj i potrebne sadržaje stanovanja, društvenih djelatnosti, gospodarske i športsko - rekreacijske namjene, a u skladu s odredbama Prostornog plana Županije. Građevinsko područje u pravilu se određuje kao jedinstveno područje naselja, a iznimno može se odrediti kao više odvojenih cjelina kada se planira gradnja koja zbog svojih funkcionalnih i prostornih razloga ne može tvoriti cjelinu.

Pri utvrđivanju građevinskih područja potrebno je voditi računa o očuvanju i zaštiti vrijednih i osobito vrijednih poljoprivrednih površina, šuma, te zaštićenih objekata prirode, kao i o slijedećim ograničavajućim faktorima:

- nepovoljni mikroklimatski uvjeti stanovanja
- zemljišta slabe nosivosti
- poplavna zemljišta, zemljišta s visokom podzemnom vodom, retencije i sl.
- zone obuhvaćene zagađenjem gospodarskim ili drugim aktivnostima
- postojeći i planirani infrastrukturni koridori.

Kako bi se postiglo svrsishodnije korištenje građevinskog zemljišta, te prometne i komunalne infrastrukture planom je potrebno spriječiti linearni rast naselja duž županijskih i državnih cesta, te poticati razvoj naselja po dubini prostora, a mjerama porezne politike potrebno je stimulirati korištenje infrastrukturno opremljenog zemljišta unutar građevinskog područja za građenje, a ne kao poljoprivredno ili neprivedeno osnovnoj namjeni.

Pri utvrđivanju građevinskog područja treba preispitati mogućnost korištenja neiskorištenog prostora za moguću izgradnju interpolacijama i zamjenama starih građevina s novima. Potrebno je zaustaviti daljnje širenje naselja na nove neizgrađene površine (pretežito poljoprivredne), tako da se pri određivanju građevinskih područja obuhvate i objedine samo već izgrađeni dijelovi naselja i oni načet izgradnjom.

Prostornim planom Požeško-slavonske županije (članak 112. Odredbi) dane su osnovne preporuke za određivanje i oblikovanje građevinskih područja naselja, a planiranje građevinskih područja potrebno je provesti selektivno i u funkciji optimizacije odnosa razvoj naselja – zaštita prostora, uz uvažavanje sljedećeg:

- kvalitetnom procjenom i provjerom na terenu utvrditi stvarne granice zaposjednutosti prostora, te objektivno sagledati potrebu za prostorom za svako naselje uz uvažavanje postojećih demografskih kretanja, procjenu budućih demografskih procesa, procjenu gospodarskih potencijala i potreba, te drugih obilježja ili posebnosti značajnih za svako naselje
- valorizirati kvalitete prostora i okoliša s ciljem očuvanja temeljnih resursa i njihove prostorne kompozicije u okruženju

- što racionalnije koristiti postojeće građevinsko područje, preispitati i iskoristiti sve mogućnosti preoblikovanja postojećeg građevinskog područja i ukloniti neracionalnosti, te spriječiti svako daljnje neopravdano širenje naselja
- građevinska područja nije dopušteno širiti preko postojećih ili planiranih obilaznica naselja
- građevinska područja izduženih naselja ne smiju se širiti duž prometnica uz koje su izdužena;
- sprječavati svako daljnje spajanje građevinskih područja naselja
- kada je nužno proširiti građevinska područja, potrebno je osigurati višenamjensko i optimalno korištenje njegovog najvrijednijeg dijela i primijeniti takav planski pristup kojim će se maksimalno čuvati prirodno neizgrađeno područje i štititi javni interes
- nova građevinska područja (u odnosu na građevinska područja utvrđena važećim prostornim planom bivše općine Požega) mogu se formirati za potrebe slijedeće izgradnje:
 - proizvodne zone (uz stručno obrazloženje o opravdanosti)
 - postojeće zone povremenog stanovanja za koje nisu utvrđena građevinska područja
 - zone turističkih, ugostiteljskih, rekreacijskih i zdravstvenih sadržaja
 - dijelovi bespravno sagrađenih naselja stalnog stanovanja (u izuzetnim slučajevima)
 - u postupku izrade prostornih planova uređenja općina i gradova potrebno je utvrditi područja bespravne izgradnje i uvjete prihvaćanja zatečenog stanja, odnosno odbijanja takve izgradnje
 - za daljnji prostorni razvoj naselja tako da se ukine dio do sada planiranog građevinskog područja koji se pokazao neiskoristivim, te isto vratiti u prvobitnu namjenu
- u procesu planiranja sagledati realne troškove uređivanja građevinskog zemljišta i planski koncept temeljiti na njihovoj racionalizaciji
- novom stambenom gradnjom prvenstveno popunjavati prostor interpolacijama i nedovoljno ili neracionalno izgrađene dijelove gradova i naselja
- aktivnostima očuvanja i obnove postojećeg stambenog fonda, kao i dogradnjama ili nadogradnjama postojećih objekata davati isto značenje kao novim stambenim gradnjama, te ih razvijati kao kontinuiranu i programiranu djelatnost
- usmjeravati novu stambenu i drugu gradnju u prostorne cjeline gradova i naselja koje su već opremljene komunalnom infrastrukturu i objektima društvenog standarda, uz osiguravanje prostornih preduvjeta za gradnju pretežito obiteljskih kuća s racionalnim gustoćama naseljenosti i primjerene tipovima naselja i regionalnim značajkama
- obnovu i zaštitu povijesnih graditeljskih cjelina usmjeriti kroz njihovu obnovu, sanaciju i rekonstrukciju, a za potrebe novih stambenih i javnih prostora
- izvan građevinskog područja može se odobriti rekonstrukcija postojećih stambenih i gospodarskih građevina ako su izgrađene na temelju građevinske dozvole, posebnog rješenja ili prije 15. veljače 1968. godine.

Kriteriji za utvrđivanje veličine građevinskog područja naselja na području Županije temeljeni su na projekciji stanovništva od 125.842 stanovnika Županije u 2021. godini. Ukoliko se Popisom stanovništva utvrdi znatno veći broj stanovnika za pojedine općine ili gradove nego je to projekcijom određeno kao polazište za novu projekciju stanovnika uzima se novoutvrđeni broj stanovnika iz Popisa, pri čemu odstupanje novoprojiciranog broja stanovnika ne može biti više od 30% u odnosu na temeljnu projekciju. **Građevinsko područje naselja ne može biti veće od površine izgrađenog dijela građevinskog područja naselja uvećanog za 20%.**

Za Grad Pleternicu, uz projicirani broj od 14.180 stanovnika 2021. godine, određena je minimalna gustoća 9,84 st/ha, dok je za središte lokalne samouprave - samo naselje grad Pleternicu, na projicirani broj od 5.000 stanovnika 2021. godine određena minimalna gustoća 15,36 st/ha.

Grad Pleternica je 1991. godine imao površinu građevinskog područja 1.440,1 ha, što je uz broj od 13.119 stanovnika davalo gustoću stanovanja 9,10 st/ha. Površina izgrađenog dijela građevinskog područja iznosila je 677,9 ha (cca 47%), te je stoga gustoća stanovanja izgrađenog dijela građevinskog područja iznosila 19,35 st/ha.

Naselje Pleternica je 1991. godine imao površinu građevinskog područja 325,3,1 ha, što je uz broj od 3.838 stanovnika davalo gustoću stanovanja 11,79 st/ha. Površina izgrađenog dijela građevinskog područja iznosila je 189,2 ha (cca 58%), te je stoga gustoća stanovanja izgrađenog dijela građevinskog područja iznosila 20,27 st/ha.

Izmjenu postojećih i određivanje novih građevinskih područja treba temeljiti na stručnim argumentima, analizama izgrađenosti naseljenog područja, odnosno iskazu površine izgrađenog i neizgrađenog dijela građevinskog područja uvažavajući sljedeće:

- unutar postojećeg građevinskog područja potrebno je ispitati rezerve neizgrađenog dijela građevinskog područja
- prilagoditi gustoću stanovanja i gustoću stanovništva prema tipu naselja
- građevinska područja oblikovati primjereno geomorfološkim značajkama kao naseljsku cjelinu odvojeno od druge takve cjeline
- građevinska područja određivati izvan koridora državne i regionalne infrastrukture, poljoprivrednih zemljišta bonitetne klase propisane Zakonom nestabilnih terena (klizišta, tektonski rasjedi), zaštitnih i sigurnosnih zona voda i izvan površina od posebnog značenja za obranu
- posebno je potrebno obrazložiti zauzetost prostora po stanovniku, ako ona prelazi 300 m²/st. pri čemu se uzima u obzir izgrađena cjelina i kompaktni dijelovi naselja unutar građevinskog područja, bez poljoprivrednih, šumskih i vodnih površina koja nisu u funkciji naselja
- ukoliko su iscrpljene mogućnosti izgradnje u postojećim granicama na temelju argumentirane razvojne potrebe (porasta broja stanovnika, središnje funkcije razvoj gospodarstva), a koje mora pratiti i program izgradnje i uređenja zemljišta, moguća su proširenja građevinskog zemljišta
- prijedlozi za proširenja građevinskog područja moraju sadržavati podatke o iskorištenosti postojećeg građevinskog područja s obrazloženjem o razlozima nekorištenja dijelova i poduzetim mjerama za iskorištenje, osobito u slučaju kada neizgrađena površina prelazi 10% ukupne površine građevinskog područja. U tom slučaju mora se ispitati mogućnost smanjenja građevinskog područja u dijelovima koji se ne privode planiranoj namjeni.

Prostornim planom Požeško - slavonske županije određene su grupe naselja (prema broju stanovnika):

a) grupa naselja preko 1.000 stanovnika (Pleternica i Gradac)

za ta naselja uvjetno se procjenjuje opravdanim planirati prostor za proširenje, i to:

- za grad Pleternicu ukazuje se na mogućnost formiranja urbanih zona objedinjavanjem svih kontaktnih građevinskih područja naselja koja su se već međusobno spojila obzirom na radijus gravitacionih zona
- za naselje Gradac predlaže se prethodna provjera važećih građevinskih područja i rezerviranje prostora za proširenje ako se to ocijeni potrebnim

b) grupa naselja od 500 do 1.000 stanovnika (Brodski Drenovac, Kuzmica, Sulkovci i Zagrađe)

tim naseljima moguće je osigurati prostor za proširenje uz prethodnu provjeru:

- za naselja kod kojih je neizgrađeni dio manji od polovine izgrađenog dijela, moguće je u opravdanim slučajevima proširenje građevinskog područja do postizanja dopuštenog omjera izgrađenog i neizgrađenog u odnosu 1: 0,5
- za naselja kod kojih je neizgrađeni dio veći od polovine izgrađenog dijela, obvezno je smanjivanje građevinskog područja, osim kad se radi o naseljima koja imaju pad broja stanovnika (jer bi to moglo dodatno smanjiti eventualni interes i mogućnosti izgradnje).

c) grupa naselja do 500 stanovnika (ukupno 32 naselja)

- kod tih naselja, u pravilu, nije opravdano osigurati nove prostore za širenje, već je potrebno težiti smanjenju građevinskog područja, a nužna i opravdana proširenja potrebno je posebno obrazložiti.

2.3.3. Unapređenje uređenja naselja i komunalne infrastrukture

U svrhu unapređenje razvoja naselja potrebno je :

- voditi aktivnu politiku uređenja naselja povećanjem stambenih, komunalnih i drugih standarda,
- omogućiti lociranje i razvitak poduzetništva koje će koristiti prednosti smještaja
- uređivati povijesna središta naselja kao mjesta tradicijskog identiteta
- usmjeravati novu stambenu i drugu gradnju u nedovoljno izgrađene dijelove naselja, te u prostorne cjeline naselja već opremljene komunalnom infrastrukturom
- osigurati prostorne preduvjete za gradnju s racionalnim gustoćama naseljenosti primjerenim naselju.

Prostornim planom Požeško - slavonske županije za gradska i općinska središta, u koja se ubraja i Pleternica, planira se naročito :

- revitalizacija i infrastrukturna rekonstrukcija
- uspostavljanje kvalitetnijih uvjeta života
- osposobljavanje za cjelovitu ulogu lokalnih središta.

Temeljni ciljevi razvitka komunalne infrastrukture na području Grada Pleternice su:

- komunalnu infrastrukturu u naseljima prilagođavati potrebama, vodeći pritom stimulativne mjere podsticanja interesa za izgradnjom u zonama koje su u prioritetu prema razvojnim planovima pojedinih naselja
- stimulirati ulaganja u proizvodne pogone s novim zapošljavanjem u područjima sa već izgrađenom infrastrukturom
- modernizacija i izgradnja sustava cestovne mreže i komunalne infrastrukture prema najvišim tehnološkim, ekonomskim i ekološkim kriterijima, koji na lokalnoj razini trebaju učinkovito pratiti gospodarski razvitak
- racionalizacija sustava komunalne infrastrukture na lokalnoj razini
- na najmanju moguću mjeru smanjiti utjecaje komunalne infrastrukture na okoliš
- svi gospodarski pogoni moraju imati izveden kvalitetan sustav odvodnje otpadnih voda, a po mogućnosti i njihovog pročišćavanja, te koristiti tehnologiju koja će sprječavati nepoželjne utjecaje na okoliš
- sustavno rješavanje problematike zbrinjavanja otpada adekvatno broju stanovnika i strukturi naselja te procjeni količine otpada.

Gradski park u Pleternici

3. Plan prostornog uređenja

Iz analize polazišta i postavljenih ciljeva prostornog uređenja proizlazi potreba da se Prostornim planom uređenja Grada Pleternice naročito preispitaju slijedeće postavke prostornog razvitka, uređenja i zaštite prostora :

- definiranje nove gospodarske strategije,
- izmjenjenu situaciju vezano na nove zakonske propise iz područja zemljišne politike i uređenja građevinskog zemljišta,
- demografski razvoj, uključivo negativne demografske trendove,
- prometno rješenje cestovnog i željezničkog prometa vezano na prometnu strategiju Republike Hrvatske i Požeško - slavonske županije,
- komunalno opremanje cjelokupnog područja Grada Pleternice,
- potrebu sustavne zaštite okoliša, prirodne i kulturne baštine.

3.1. PRIKAZ PROSTORNOG RAZVOJA NA PODRUČJU GRADA PLETERNICE U ODNOSU NA PROSTORNU I GOSPODARSKU STRUKTURU ŽUPANIJE

Područje Grada Pleternice je prostor velikih potencijalnih mogućnosti prostornog razvitka. Uvažavajući obveze i usmjerenja iz Strategije i Programa prostornog uređenja Republike Hrvatske i Prostornog plana Požeško - slavonske županije, Prostornim planom uređenja Grada Pleternice predložen je cjelovit sustav prostornog uređenja koji bi trebao omogućiti daljnji razvitak Grada Pleternice, što bi se trebalo postići:

- određivanjem organizacije i namjene prostora,
- unapređenjem kvalitete korištenja prostora,
- određivanjem sustava gospodarskih i društvenih djelatnosti,
- propisivanjem učinkovitih uvjeta korištenja, uređenja i zaštite prostora,
- određivanjem prostornih uvjeta za razvoj infrastrukturnih sustava, te osobito
- vođenjem računa o očuvanju prostora i sprečavanju nepovoljna utjecaja na okoliš.

Koncepcija prostornog uređenja Grada Pleternice može se izraziti u nekoliko sljedećih točaka:

- razvitak grada Pleternice kao manjeg regionalnog središta ili gradskog središta)
- modernizacija i unapređenje prometne i komunalne infrastrukture,
- poticanje osnivanja gospodarstvenih zona u lokalnim razvojnim središtima,
- restrukturiranje poljoprivredne proizvodnje stimuliranjem specijalizirane proizvodnje i proizvodnje zdrave hrane,
- očuvanje šumskog bogatstva,
- očuvanje vrijednih dijelova prirodne baštine u funkciji razvitka.

DEMOGRAFSKI RAZVOJ

Jedan od najznačajnijih čimbenika društveno - gospodarskog razvitka i korištenja prostora je stanovništvo. Ocjena demografskih prilika na području Grada Pleternice ukazuje na demografske poremećaje, jer područje Grada Pleternice karakterizira visoka demografska starost, koja u budućnosti ne može osigurati niti jednostavnu reprodukciju stanovništva.

Procjena je da će se, uz poticajne mjere Države i Županije, u planiranom razdoblju ipak ostvariti minimalni porast broja stanovnika u odnosu na 2001. godinu, te da će 2015. godine Grad Pleternica imati cca **14.180** stanovnika 2021. godine (prognoza PPPSZ-a, prije podataka iz popisa 2001. godine), odnosno **12.700** stanovnika 2015. godine (prema PPUO Pleternica).

Bez obzira na očekivani gospodarski razvitak, zbog demografske stagnacije prostorni razvoj u narednom razdoblju neće zahtijevati značajne nove površine za razvoj građevinskih područja, što je naročito značajna olakotna okolnost vezano na zaštitu prirode i pretpostavljene ekološke standarde.

RAZVOJ GOSPODARSTVA

Grad Pleternica raspolaže bogatim prirodnim resursima: kvalitetnim poljoprivrednim obradivim površinama i kvalitetnim šumskim površinama. Prirodni uvjeti omogućili su razvoj ratarske i stočarske proizvodnje, šumarstva, a pogoduju i razvoju lovnog turizma, te prerađivačke i prehrambene industrije.

Program obnove usmjerava gospodarstvo na uspostavljanje nove strukture vlasništva i odnosa privređivanja, uvažavajući komparativne prednosti prostora. Osposobljavanje i modernizacija postojećih kapaciteta jedan je od osnovnih zahvata koji se moraju poduzeti s ciljem oživljavanja gospodarskih aktivnosti.

Preduvjet uspješnijeg razvoja gospodarstva i poduzetništva je osnivanje gospodarskih zona modernizacija prometnog sustava te obnova i izgradnja prateće infrastrukture. Važno je usmjeravanje razvitka gospodarskih zona u sklopu građevinskih područja naselja, čime se bitno utječe na cijenu i troškove opremanja komunalnom infrastrukturom.

RAZVOJ PROMETA I INFRASTRUKTURNIH SUSTAVA

Planom se rezervira prostor za smještaj koridora prometne i komunalne infrastrukture državnog i županijskog značaja koje su definirani dokumentima prostornog uređenja širih područja.

U narednom razdoblju investicije u komunalnu infrastrukturu uglavnom će se koncentrirati na povećanje standarda i poboljšanje razine opremljenosti pojedinih komunalnih sustava.

3.2. ORGANIZACIJA PROSTORA I OSNOVNA NAMJENA I KORIŠTENJE POVRŠINA

Organizacija, namjena i korištenje prostora Grada Pleternice temelje se na prirodnim obilježjima prostora, mreži naselja i infrastrukturnih sustava, utvrđenim prostornim mogućnostima, ograničenjima i ciljevima budućeg razvoja, očekivanom demografskom razvoju i utvrđenim osnovnim procesima gospodarskog razvoja. Prostornim planom uređenja evidentiraju se, štite i čuvaju temeljna obilježja i vrijednosti prostora, a pretpostavke za nesmetan i uravnotežen razvitak u prostoru osiguravaju se određivanjem namjene prostora za pojedine kategorije korištenja prostora. Prostornim planom uređenja Grada Pleternice izvršeno je detaljno razgraničenje prostora (građevinsko područje, poljoprivredna namjena, šume, vode, infrastrukturni koridori i dr.), u skladu s odredbama Prostornog plana Požeško - slavonske županije, podacima nadležnih tijela državne uprave i pravnih osoba s javnim ovlastima, studijama, projektima i ostalom dokumentacijom.

Planiranje i uređenje prostora koncipirano je na način da se ne smanjuju kvalitetne poljoprivredne i šumske površine te da se poveća zaštita prostora i štedljivo gospodarenje resursima. Područja očuvane biosfere i posebnih vrijednosti prostora važna su za očuvanje okoliša, prirodni i kulturni identitet, te je korištenje prostora izvan građevinskog zemljišta prioritetno namijenjeno poljoprivredi, šumarstvu i vodnom gospodarstvu. Temeljni zahvati u prirodnoj strukturi su zahvati u poboljšanju kvalitete poljoprivrednog zemljišta tj. u regulaciji razine podzemnih voda.

Građevinska područja racionalno koriste prostor te nije predviđeno njihovo dalje širenje duž županijskih i državnih cesta i na vrijednom poljoprivrednom ili šumskom zemljištu. Oblik građevinskih područja naselja u najvećoj mjeri slijedi izvorni identitet naselja čuvajući cjelovitost krajobraza. Izgradnja sadržaja u funkciji društvenih djelatnosti usmjerava se u naselja, a prostor se organizira u sklopu planova užih područja.

Gospodarske poslovne i proizvodne zone planirane su nastavno na građevinska područja naselja. Postojeće površine za smještaj proizvodnih objekata će se i dalje intenzivno koristiti. Izvan građevinskih područja mogu se smještavati građevine sukladno Zakonu i odredbama za provođenje ovog plana, što se prvenstveno odnosi na građevine u funkciji poljoprivrede, turističke objekte, rekreacijske zone i slično. Gradnja farmi regulirana je u skladu sa Prostornim planom Požeško - slavonske županije s temeljnim ciljem da se ostvare optimalni uvjeti smještaja u odnosu na veličinu i tehnologiju farme te potrebnu kvalitetu života u njihovom okruženju. Izgradnja građevina u funkciji seoskog turizma izvan građevinskog područja uvjetuje se izgradnjom gospodarskih sadržaja u funkciji poljoprivredne proizvodnje.

Korisnici trasa infrastrukture usmjereni su ovim planom na korištenje zajedničkih koridora, dok se novi koridori ne mogu planirati u prirodno vrijednim područjima. Rekonstrukcija i održavanje postojećih infrastrukturnih koridora u vrijednim prostorima mogu se vršiti samo uz racionalno korištenje tla vodeći računa o vizualnom identitetu i vrijednostima krajobraza. Uz javne kategorizirane ceste dozvoljava se izgradnja pratećih građevina: benzinskih postaja i uz njih sadržaja tranzitnog turizma, trgovačkih, servisnih i drugih uslužnih sadržaja.

Osnovna škola fra Kaje Adžića u Pleternici

Dječji vrtić Tratinčica u Pleternici

3.2.1. Iskaz prostornih pokazatelja za namjenu površina (naselja i izgrađene strukture van naselja; poljoprivredne, šumske, vodne te površine posebne namjene i ostale površine) - tablica 3.

tablica 3. - prvi dio

redni broj	GRAD PLETERNICA	oznaka	ukupno ha	% od površine Općine	stan / ha ha / stan*
1.0.	ISKAZ PROSTORNIH POKAZATELJA ZA NAMJENU POVRŠINA				
1.1.	Građevinska područja ukupno	GP	1.198,09	5,88%	10,60 st/ha
	- izgrađeni dio GP		956,91	4,69%	13,27 st/ha
	- neizgrađeni dio GP		241,18	1,19%	52,65 st/ha
1.2.	Izgrađene strukture van građevinskih područja naselja ukupno		346,19	1,70%	0,027 ha/st
	- gospodarska namjena	postojeća	12,10	-	-
		planirana	107,27		
	- povremeno stanovanje	postojeće	8,86	-	-
		planirano	63,14	-	-
	- groblja	postojeća	9,55	-	-
		planirana	4,03	-	-
	- športsko - rekreacijska namjena (Bučje, Klačnica, Sulkovci i Zagrađe)	R	5,54	-	-
	- površina za iskorištavanje mineralnih sirovina - kamenolom Klačnica	E3	4,70	-	-
1.3.	- površina za istraživanje mineralnih sirovina (rezervirani prostor)	E_x			
	- Jegerova livada		75,0	-	-
	- Klačnica		56,0	-	-
	- istražni prostor nafte i plina SAVA		-	-	-
	Poljoprivredne površine ukupno	P	10.751,30	52,79%	0,84 ha/st
1.4.	- osobito vrijedno obradivo tlo	P1	5.410,00	26,56%	0,42 ha/st
	- vrijedno obradivo tlo	P2	518,70	2,55%	0,04 ha/st
	- ostala obradiva tla	P3	4.822,60	23,68%	0,38 ha/st
1.5.	Šumske površine ukupno	Š	7.507,92	36,86%	0,59 ha/st
	- gospodarske	Š1	7.441,12	36,54%	0,58 ha/st
	- zaštitne	Š2	66,80	0,32%	0,01 ha/st
1.6.	Ostale poljoprivredne i šumske površine ukupno	PŠ	120,30	0,59%	0,009 ha/st
1.7.	Vodne površine ukupno	V	311,00	1,52%	-
	- vodotoci		92,00	0,45%	-
	- akumulacije		15,0	0,07	-
	- retencije		12,0	0,06	-
	- ribnjaci		192,0	0,94%	-
1.8.	Ostale površine ukupno	IS	129,20	0,63%	-
	- površine infrastrukturnih sustava		129,20	0,63%	-
	Grad Pleternica ukupno		20.364,00	100,00%	0,62 st/ha

napomena : u zadnjem stupcu koeficijenti su izraženi u stan / ha, osim u onima koji su označeni s * u kojima su koeficijenti izraženi u ha / stan, pri čemu planirani broj stanovnika iznosi 12.700

Prostornim planom se dio površina namjenjuje za izgradnju (naselja¹³, proizvodne zone, turističko - rekreacijske i športske zone izvan naselja). Prilikom osiguravanja prostora za razvoj i širenje naselja uvažavane su smjernice i mjere u pogledu racionalnog gospodarenja prostorom i zaštite prostora koje su definirane Programom prostornog uređenja Države i Prostornim planom Požeško - slavonske županije. Površine izvan naselja definirane su kao površine osnovne namjene (poljoprivredno zemljište, šume, vodne i ostale površine), koje se u Prostornom planu struktuiraju u odnosu na vrste, bonitet i način korištenja.

¹³ Unutar površina za razvoj naselja nalaze se površine za stanovanje, društvene djelatnosti, centralne i javne funkcije, šport i rekreaciju, zone zelenila, gospodarstvene zone, zone groblja, i dr., a koje se detaljno razrađuju planovima užih područja.

Rijeka Orjava

3.2.2. Razvoj i uređenje prostora naselja - građevinska područja (GP)

GRAĐEVINSKA PODRUČJA - OPĆENITO

Površine za razvoj i uređenje naselja utvrđene su građevinskim područjima naselja čime je određen jedan od glavnih instrumenata za uređivanje i racionalno korištenje prostora. Građevinska područja naselja predviđena su pretežito za mješovitu stambenu izgradnju. Uz ovu osnovnu namjenu unutar građevinskih područja predviđena je i izgradnja građevina drugih namjena (gospodarske, proizvodne, poslovne, ugostiteljsko - turističke, javne i društvene, športsko - rekreacijske, komunalne i prometne infrastrukture) te drugih sadržaja koji upotpunjuju osnovne sadržaje naselja i pridonose kvaliteti prostora i života.

Unutar građevinskog područja razlučuju se neizgrađeni dijelovi predviđeni za potrebe daljnjeg širenja i razvoja naselja, te izgrađeni dijelovi građevinskog područja unutar kojih je predviđeno popunjavanje i dopunjavanje izgrađene strukture.

Pod neizgrađenim dijelom građevinskog područja podrazumijevaju se dijelovi građevinskog područja koji su zaposjednuti sporadičnom izgradnjom ili bez ikakve izgradnje (zauzetost do 5%). U cilju osiguravanja površina za budući razvoj naselja rezervirane su površine neizgrađenog dijela građevinskog područja za novu gradnju na dosada neizgrađenim površinama.

Neizgrađeni dijelovi unutar građevinskih područja (parkovi, zaštitne zelene površine, površine za šport i rekreaciju i sl.) koji svojom ekološkom funkcijom, funkcijom očuvanja prirodnih resursa i sl. pridonose ukupnoj kvaliteti i vrijednosti naselja određuju se kao negrađivi dio građevinskog područja.

Unutar građevinskih područja naselja rezervirane su površine za javnu prometnu infrastrukturu, te druge građevine i uređaje komunalne infrastrukture.

UTVRĐIVANJE GRAĐEVINSKIH PODRUČJA NASELJA

Građevinska područja naselja utvrđena su u skladu s obvezama iz planova šireg područja (prvenstveno Prostornog plana Požeško - slavonske županije), ciljevima prostornog razvoja i uređenja Grada Pleternice, a u odnosu na demografske podatke, izgrađenost, iskorištenost i gustoću izgrađenosti, obilježja pojedinog naselja, vrijednosti i posebnosti krajobrazu, prirodnih i kulturno - povijesnih cjelina.

POSTOJEĆA GRAĐEVINSKA PODRUČJA NASELJA NA PODRUČJU GRADA PLETERNICE
(stanje 2004. godine)

Naselje	Broj stanovnika 2001. godine	Površina građevinskog područja prema PPO Požega (ha)	Gustoća naseljenosti (st/ha)
Ašikovci	84	14,15	5,93
Bilice	196	29,30	6,68
Blacko	258	27,35	9,43
Brđani	52	15,50	3,35
Bresnica	274	18,16	15,08
Brodski Drenovac	828	114,97	7,20
Bučje	338	36,56	9,24
Buk	224	25,44	8,80
Bzenica	98	11,78	8,31
Čosinac	62	31,76	1,95
Frkljevci	385	49,07	7,84
Gradac	1.090	83,73	13,01
Kadanovci	219	18,27	11,98
Kalinić	88	14,40	6,11
Knežci	78	12,27	6,35
Komorica	213	32,32	6,59
Kuzmica	525	37,12	14,14
Lakušija	90	12,55	7,17
Mali Bilač	26	15,61	1,66
Mihaljevići	3	0,80	3,75
Novoselci	225	22,74	9,89
Pleternica	3.739	325,39	11,49
Pleternički Mihaljevci	26	16,58	1,56
Poloje	85	17,78	4,78
Požeška Koprivnica	328	55,24	5,93
Ratkovica	272	37,02	7,34
Resnik	301	34,70	8,67
Sesvete	130	28,43	4,57
Srednje Selo	312	15,71	19,85
Sulkovci	699	77,54	9,01
Svilna	177	12,57	14,08
Trapari	179	32,86	5,44
Tulnik	35	22,16	1,57
Vesela	189	18,07	10,47
Viškovci	270	25,92	10,41
Vrčin Dol	4	6,69	0,59
Zagrađe	569	50,80	11,20
Zarilac	212	38,67	5,48
Ukupno Grad Pleternica	12.883	1.440,13	8,94

Analizom dosadašnjih demografskih kretanja uočena je tendencija pada broja stanovnika Grada Pleternice kao cjeline, ali i u većini naseljima pojedinačno. S druge pak strane uočeno je smanjenja broja članova po kućanstvu. Prema tome, za očekivati je i dalje smanjenje gustoće stanovanja u građevinskim područjima naselja, odnosno zauzimanje većih površina s manjim brojem stanovnika.

S obzirom na navedeno, utvrđeno je da građevinska područja nije potrebno proširivati u odnosu na površine koje su bile određene Prostornim planom (bivše) Općine Požega. Potreba smanjenja građevinskih područja naselja utvrđena je i Prostornim planom Požeško - slavonske županije.

Temeljem članka 121. i 122. Odluke o donošenju Prostornog plana Požeško - slavonske županije izmjenu postojećih i određivanje novih građevinskih područja treba temeljiti na stručnim argumentima, analizama izgrađenosti naseljenog područja, odnosno iskazu površine izgrađenog i neizgrađenog dijela građevinskog područja, uvažavajući sljedeće:

- unutar postojećeg građevinskog područja potrebno je ispitati rezerve neizgrađenog dijela građevinskog područja
- prilagoditi gustoću stanovanja i gustoću stanovništva prema tipu naselja
- građevinska područja oblikovati primjereno geomorfološkim značajkama kao naseljsku cjelinu odvojeno od druge takve cjeline
- građevinska područja određivati izvan koridora državne i regionalne infrastrukture, poljoprivrednih zemljišta bonitetne klase propisane Zakonom nestabilnih terena (klizišta, tektonski rasjedi), zaštitnih i sigurnosnih zona voda i izvan površina od posebnog značenja za obranu
- posebno je potrebno obrazložiti zauzetost prostora po stanovniku, ako ona prelazi 300 m²/st. pri čemu se uzima u obzir izgrađena cjelina i kompaktni dijelovi naselja unutar građevinskog područja, bez poljoprivrednih, šumskih i vodnih površina koja nisu u funkciji naselja
- ukoliko su iscrpljene mogućnosti izgradnje u postojećim granicama na temelju argumentirane razvojne potrebe (porasta broja stanovnika, središnje funkcije razvoj gospodarstva), a koje mora pratiti i program izgradnje i uređenja zemljišta, moguća su proširenja građevinskog zemljišta
- prijedlozi za proširenja građevinskog područja moraju sadržavati podatke o iskorištenosti postojećeg građevinskog područja s obrazloženjem o razlozima nekorištenja dijelova i poduzetim mjerama za iskorištenje, osobito u slučaju kada neizgrađena površina prelazi 10% ukupne površine građevinskog područja. U tom slučaju mora se ispitati mogućnost smanjenja građevinskog područja u dijelovima koji se ne privode planiranoj namjeni.

U PPŽ-u su određena sljedeća temeljna polazišta za pojedine grupe naselja (tri grupe naselja):

a) grupa gradova i naselja preko 1.000 stanovnika (Pleternica i Gradac)

- a1 - za naselje **Pleternica** procjenjuje se opravdanim planirati prostor za proširenje, ukoliko su ispunjeni uvjeti iz članka 121. Odluke o donošenju Prostornog plana Požeško - slavonske županije, a ukazuje se i na mogućnost formiranja urbanih zona objedinjavanjem svih kontaktnih građevinskih područja naselja koja su se već međusobno spojila obzirom na radijus gravitacije zone Pleternice
- a2 - za naselja iznad 1.000 stanovnika (**Gradac**) predlaže se prethodna provjera važećih građevinskih područja i rezerviranje prostora za proširenje ako se to ocijeni potrebnim

b) grupa naselja od 500 do 1.000 stanovnika (Brodski Drenovac, Kuzmica, Sulkovci i Zagrađe)

- tim naseljima moguće je osigurati prostor za proširenje uz prethodnu provjeru:
 - b1 - za naselja kod kojih je neizgrađeni dio manji od polovine izgrađenog dijela (**Kuzmica**), moguće je u opravdanim slučajevima proširenje građevinskog područja do postizanja dopuštenog omjera izgrađenog i neizgrađenog u odnosu 1: 0,5
 - b2 - za naselja kod kojih je neizgrađeni dio veći od polovine izgrađenog dijela (**Brodski Drenovac, Sulkovci i Zagrađe**), obvezno je smanjivanje građevinskog područja, osim kad se radi o naseljima koja imaju pad broja stanovnika (jer bi to moglo dodatno smanjiti eventualni interes i mogućnosti izgradnje)

c) grupa naselja do 500 stanovnika

- kod tih naselja (**naselja: Ašikovci, Bilice, Blacko, Brđani, Bresnica, Bučje, Buk, Bzenica, Ćosinac, Frkljevci, Kadanovci, Kalinić, Knežci, Komorica, Lakušija, Mali Bilač, Mihaljevići, Novoselci, Pleternički Mihaljevci, Poloje, Požeška Koprivnica, Ratkovic, Resnik, Sesvete, Srednje Selo, Svilna, Trapari, Tulnik, Vesela, Viškovci, Vrčin Dol i Zarilac**) u pravilu, nije opravdano osigurati nove prostore za širenje, već je potrebno težiti smanjenju građevinskog područja. Nužna i opravdana proširenja potrebno je posebno obrazložiti.

Kao rezultat navedenih postavki PPŽ-a, a u okviru realnih mogućnosti, planirana površina građevinskih područja svih naselja ukupno iznosi **1.198,09 ha**, što je za **242,04 ha** (ili za 16,80% manje) u odnosu na PPO Požega, kada je ukupna površina građevinskih područja svih naselja iznosila **1.440,13 ha**, te se površine građevinskih područja naselja nalaze u okvirima preporučene površine građevinskih područja koju je propisao Prostorni plan Požeško - slavonske županije.

Prostornim planom uređenja Grada Pleternice:

- u **naselju Pleternica** planirano povećanje građevnog područja u odnosu na izgrađeni dio iznosi 50,94% (ukoliko se ne uzme u obzir značajno povećanje planirane površine gospodarske zone od cca 51,33 ha, ovo povećanje iznosi svega 29,57%)
- u **naselju Gradac** planirano povećanje građevnog područja u odnosu na izgrađeni dio iznosi 35,90%, iz razloga što se radi o demografski aktivnom naselju s očekivanim porastom broja stanovnika
- u **4 naselja (Poloje, Trapari, Vesela i Zarilac)** planirano povećanje građevnog područja u odnosu na izgrađeni dio iznosi između 25 i 30%
- u **4 naselja (Kuzmica, Resnik, Sulkovci i Kalinić)** planirano povećanje građevnog područja u odnosu na izgrađeni dio iznosi između 20 i 25%
- u **11 naselja (Ašikovci, Bilice, Bresnica, Bučje, Čosinac, Knežci, Komorica, Lakušija, Ratkovića, Svilna i Viškovci)** planirano povećanje građevnog područja u odnosu na izgrađeni dio iznosi između 15 i 20%
- u **6 naselja (Brodski Drenovac, Zagrađe, Buk, Novoselci, Sesvete i Tulnik)** planirano povećanje građevnog područja u odnosu na izgrađeni dio iznosi između 10 i 15%
- u **4 naselja (Blacko, Brđani, Bzenica i Srednje Selo)** planirano povećanje građevnog područja u odnosu na izgrađeni dio iznosi između 5 i 10%
- u **7 naselja (Frkljevci, Kadanovci, Mali Bilač, Mihaljevići, Pleternički Mihaljevci, Požeška Koprivnica i Vrčin Dol)** planirano povećanje građevnog područja u odnosu na izgrađeni dio iznosi manje od 5%

Planirana gustoća naseljenosti građevinskog područja (planirani broj stanovnika u odnosu na ukupnu površinu građevinskog područja naselja, pri čemu se podaci odnose samo na grad Pleternicu i demografski aktivna naselja (Bilice, Blacko, Bresnica, Buk, Gradac, Kadanovci, Novoselci, Poloje, Resnik, Srednje Selo, Vesela i Zagrađe) iznosi:

- više od 20 st/ha	- u 1 naselju (Bresnica)
- između 15 i 20 st/ha	- u 3 naselja (Gradac, Srednje Selo i Vesela)
- između 10 i 15 st/ha	- u 9 naselja (Kuzmica, Pleternica, Sulkovci, Zagrađe, Blacko, Buk, Kadanovci, Novoselci i Resnik)
- između 5 i 10 st/ha	- u 3 naselja (Brodski Drenovac, Bilice i Poloje)

Treba napomenuti da je u postupku izrade ovog Plana izvršena analiza podataka iz PPPSŽ koji se odnose na površinu građevinskih područja naselja (izgrađeni i neizgrađeni dio), kao i podatke o planiranom broju stanovnika i očekivanim gustoćama stanovništva. Tom je prilikom uočeno da podaci iz PPPSŽ ne odgovaraju stvarnom stanju u prostoru, i to:

- izgrađeni dio građevinskih područja Grada Pleternice (svih naselja) iznosi **956,91 ha**
- izgrađeni dio građevinskog područja grada Pleternice iznosi **240,22 ha**
- planirani broj stanovnika Grada Pleternice 2021. godine od **14.180 stanovnika** nije realan (vidi razlike između popisa stanovnika 1991. - 2001. godine), te se ovim Planom za plansku 2015. godinu predviđa broj od **12.700 stanovnika**
- planirani broj stanovnika grada Pleternice 2021. godine od **5.000 stanovnika** nije realan (vidi razlike između popisa stanovnika 1991. - 2001. godine), te se ovim Planom za plansku 2015. godinu predviđa broj od **3.800 stanovnika**.

ODREĐIVANJE PLANSKIH POVRŠINA GRAĐEVINSKIH PODRUČJA NASELJA
PREMA PPUG PLETERNICA

	planirani broj stanovnika 2015. godine	pvršina građevinskog područja prema PPO (bivše) općine Požega (ha)	površina građevinskog područja prema PPUG Pleternica (ha)			postotak povećanja neizgrađenog dijela građevinskog područja u odnosu na izgrađeni dio	planirana gustoća naseljenosti građevinskog područja (st/ha)
			izgrađeno	neizgrađeno	ukupno		
a) naselja preko 1.000 stanovnika							
Pleternica	3.800	325,39	240,22	122,38	362,60	50,94 ¹	10,47
Gradac	1.200	83,73	56,84	20,41	77,25	35,90	15,53
b) naselja od 500 do 1.000 stanovnika							
Kuzmica	520	37,12	30,28	6,06	36,34	20,01	14,30
Brodski Drenovac	800	114,97	81,59	10,04	91,63	12,30	8,73
Sulkovci	690	77,54	39,27	8,08	47,35	20,57	14,57
Zagrađe	580	50,80	37,31	5,47	42,78	14,66	13,55
c) naselja do 500 stanovnika							
Ašikovci	*	14,15	11,41	2,18	13,59	19,10	-
Bilice	200	29,30	20,01	3,79	23,80	18,94	8,40
Blacko	270	27,35	21,98	1,58	23,56	7,18	11,46
Brđani	*	15,50	6,92	0,65	7,57	9,39	-
Bresnica	280	18,16	9,97	1,57	11,54	15,74	24,26
Bučje	*	36,56	26,58	5,11	31,69	19,22	-
Buk	230	25,44	19,28	2,56	21,84	13,27	10,53
Bzenica	*	11,78	9,56	0,50	10,06	5,23	-
Cosinac	*	31,76	22,09	3,86	25,95	17,47	-
Frkljevci	*	49,07	23,84	0,67	24,51	2,81	-
Kadanovci	230	18,27	18,24	0,48	18,72	2,36	12,28
Kalinić	*	14,40	7,50	1,56	9,06	20,08	-
Knežci	*	12,27	7,32	1,24	8,56	16,93	-
Komorica	*	32,32	12,84	2,05	14,89	15,96	-
Lakušija	*	12,55	8,23	1,33	9,56	16,16	-
Mali Bilač	*	15,61	11,01	-	11,01	-	-
Mihaljevići	*	0,80	1,17	-	1,17	-	-
Novoselci	235	22,74	15,50	2,18	17,68	14,06	13,29
Pleternički Mihaljevci	*	16,58	6,04	-	6,04	-	-
Poloje	100	17,78	9,72	2,92	12,64	30,00	6,9
Požeška Koprivnica	*	55,24	21,53	0,83	22,36	3,85	-
Ratkovica	*	37,02	21,52	4,00	25,52	18,58	-
Resnik	320	34,70	17,70	4,30	22,00	24,30	14,54
Sesvete	*	28,43	22,89	3,16	26,05	13,80	-
Srednje Selo	350	15,71	19,91	0,62	20,53	3,11	17,04
Svilna	*	12,57	11,84	2,01	13,85	16,97	-
Trapari	*	32,86	15,68	4,60	20,28	29,33	-
Tulnik	*	22,16	7,32	1,04	8,36	14,20	-
Vesela	200	18,07	10,00	2,70	12,70	27,00	15,74
Viškovci	*	25,92	16,21	2,91	19,12	17,95	-
Vrčin Dol	*	6,69	4,73	-	4,73	-	-
Zarilac	*	38,67	32,86	8,34	41,20	25,38	-
Grad Pleternica	12.700	1.440,13	956,91	241,18	1.198,09	25,66	10,60

* za ova naselja nije rađena procjena broja stanovnika

¹ bez povećanja za potrebe gospodarske zone u gradu Pleternici (51,33 ha), povećanje ostalog dijela građevinskog područja iznosi svega 71,05 ha ili 29,57%

SVEUKUPNI BILANS POVRŠINA GRAĐEVINSKOG PODRUČJA

površina građevinskog područja ostvarena PPUG Pleternica	1.198,09 ha
od toga: izgrađeni dio	956,91 ha (79,86%)
neizgrađeni dio	241,18 ha (20,14 %)
ukupno građevinsko područje smanjeno u odnosu na PPO Požega za:	242,04 ha (16,80 %)

BROJČANI PROSTORNI POKAZATELJI

G_{bst} - brutto gustoća stanovanja je odnos broja stanovnika i površine građevinskog područja

$$G_{bst} = \frac{12.700 \text{ stanovnika}}{1.198,09 \text{ ha}} = 10,60 \text{ st/ha}$$

G_{nst} - gustoća stanovništva je odnos broja stanovnika i površine obuhvata prostornog plana

$$G_{nst} = \frac{12.700 \text{ stanovnika}}{20.364 \text{ ha}} = 0,623 \text{ st/ha (62,3 st/km}^2\text{)}$$

Planirana gustoća stanovanja (odnos broja stanovnika i površine građevinskih područja) za cijelo područje Grada Pleternice iznosi 10,60 st/ha, pri čemu:

- u **1 naselju** (Bresnica) planirana gustoća stanovanja je veća od 20,0 st/ha
- u **3 naselja** (Gradac, Srednje Selo i Vesela) planirana gustoća stanovanja iznosi od 15 do 20,0 st/ha
- u **9 naselja** (Kuzmica, Sulkovci, Zagrađe, Blacko, Buk, Kadanovci, Pleternica, Novoselci i Resnik) planirana gustoća stanovanja iznosi od 10 do 15,0 st/ha
- u **2 naselja** (Bilice i Poloje) planirana gustoća stanovanja iznosi manje od 10,0 st/ha.

Gornji podaci se odnose samo na grad Pleternicu i demografski aktivna naselja (Bilice, Blacko, Bresnica, Buk, Gradac, Kadanovci, Novoselci, Poloje, Resnik, Srednje Selo, Vesela i Zagrađe)

3.2.3. Razvoj i uređenje prostora izvan naselja - izdvojena građevinska područja

Površine za razvoj i uređenje izvan naselja tretiraju se kao negradive površine za potrebe poljoprivredne proizvodnje i gospodarenje šumama a samo iznimno i malim dijelom na njima je moguća gradnja. Na ovim površinama omogućuje se izgradnja različitih proizvodnih i poslovnih građevina (npr. građevine za doradu poljoprivrednih i povrtlarskih kultura), te izgradnja sušara, hladnjača, skladišta i sličnih sadržaja, a sve vezano uz poljoprivrednu djelatnost.

G - GOSPODARSKE ZONE U IZDOJENIM GRAĐEVINSKIM PODRUČJIMA

Za potrebe odvijanja gospodarskih djelatnosti u gospodarskim zonama na području Grada Pleternice će se formirati tri gospodarske zone u izdvojenim građevinskim područjima, i to:

- gospodarska zona Pleternica II, ukupne površine 106,40 ha (neizgrađena)
- gospodarska zona Požeška Koprivnica, ukupne površine 5,87 ha (neizgrađeno 4,87 ha)
- gospodarska zona Resnik, ukupne površine 19,97 ha (neizgrađena).

E - ISTRAŽIVANJE I ISKORIŠTAVANJE MINERALNIH SIROVINA

Na području Grada Pleternice zadržava se lokacija za iskorištavanje mineralnih sirovina (E3) - kamenolom tehničkog kamena Klašnica (na području k.o. Bzenica, gospodarska jedinica Požeška gora - 61/d), u kojem se vadi građevinski kamen za potrebe izgradnje i održavanja šumskih cesta. Površina kamenoloma iznosi 4,7 ha, a koriste ga Hrvatske šume d.o.o.

Na lokaciji Klašnica bio je utvrđen istražni prostor za istraživanje ležišta tehničkog građevnog kamena (E_x), površine 56 ha. S obzirom da zbog isteka roka za obavljanje istraživanja ova lokacija nije uvrštena u PPPSZ, ovim se Planom navedena lokacija zadržava kao **rezervirni prostor za istraživanje ležišta tehničkog građevnog kamena** sve do donošenja stručne podloge (geološko - rudarske studije) za područje Županije.

Na lokaciji Jegerova livada, koja se djelomično nalazi na području Grada Pleternice bio je utvrđen istražni prostor za istraživanje ležišta tehničkog građevnog kamena (E_x), površine cca 75 ha s koordinatama:

- točka 1.	y=6 476 750	x=5 014 500
- točka 2.	y=6 477 750	x=5 014 500
- točka 3.	y=6 477 750	x=5 015 250
- točka 4.	y=6 476 750	x=5 015 250

Koncesionar za istraživanje ovog ležišta je bila tvrtka JULCOM d.o.o. iz Pleternice. S obzirom da zbog isteka roka za obavljanje istraživanja ova lokacija nije uvrštena u PPPSZ, ovim se Planom navedena lokacija zadržava kao **rezervirni prostor za istraživanje ležišta tehničkog građevnog kamena** sve do donošenja stručne podloge (geološko - rudarske studije) za područje Županije.

N - POSEBNA NAMJENA¹⁴

Temeljem Zakona o obrani (NN 33/02 i 58/02) i Pravilnika o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata (NN 175/03) Ministarstvo obrane Republike Hrvatske nema posebnih zahtjeva u vezi potreba za rezerviranjem prostora posebne namjene.

GROBLJA

Na području Grada Pleternice nalaze se sljedeća groblja:

- Gradsko groblje sv. Nikole u Pleternici
- Mjesna groblja u naseljima Ašikovci, Bilice, Bresnica, Bučje, Buk, Bzenica, Brodski Drenovac, Frkljevci, Gradac, Komorica, Koprivnica, Kuzmica, Lakušija, Mali Bilač, Novoselci, Ratkovića, Sesvete, Sulkovci, Trapari, Tulnik, Vrčin Dol i Zagrađe i Zarilac (za naselja Zarilac i Knežci).

IS - POVRŠINE INFRASTRUKTURNIH SUSTAVA

Ove površine čine linijske (trase i koridori) i površinske infrastrukturne građevine državnog i županijskog značaja. Infrastrukturni sustavi, a poglavito prometni, veliki su korisnici prostora, te je potrebno posvetiti veliku pozornost vođenju prometnih koridora tako da osiguravaju dobro povezivanje, ali istodobno da što manje ugrožavaju vrijednosti prostora.

Od planiranih prometnih koridora državnog i županijskog značenja kroz područje Grada Pleternice načelno se pozicioniraju sljedeći prostorni rezervati:

- brza cesta D51 Nova Gradiška – Požega - Našice, sa obilaznicom oko grada Požege
- brza cesta Požega – Pleternica – Lužani, sa obilaznicom oko grada Pleternice i izlaskom na autocestu.

¹⁴ prema dopisu: MORH, Uprava za nekretnine, graditeljstvo i zaštitu okoliša (dopis klasa: 350-02/04-01/79, urbroj: 512M3-020202-04-02 od 08.06.2004.)

Ostali prometni pravci uglavnom će se razvijati u postojećim koridorima uz modernizaciju, manje ispravke i nadopune. Ostali infrastrukturni sustavi (vodoopskrba, odvodnja, vodno gospodarstvo, plinoopskrba, elektroopskrba, telekomunikacije) razvijati će na temelju zasebnih konceptijskih rješenja, poštujući plansku razradu organizacije, namjene i zaštite prostora.

3.2.4. Izgrađene strukture izvan građevinskog područja

Odredbama članka 42. Zakona o prostornom uređenju (NN 30/94, 68/98, 61/00, 32/02 i 100/04) određene su građevine i objekti koje je, u skladu sa smjernicama i kriterijima prostornog plana uređenja općine, moguće graditi izvan naselja, odnosno građevinskih područja:

- objekti infrastrukture (prometne, energetske, komunalne građevine i objekti)
- zdravstvene i rekreacijske građevine
- građevine za potrebe obrane
- građevine za istraživanje i iskorištavanje mineralnih sirovina
- stambene i gospodarske građevine za vlastite potrebe i potrebe seoskog turizma, ali isključivo u funkciji obavljanja poljoprivredne djelatnosti.

Na poljoprivrednom zemljištu I. i II. bonitetne klase izvan građevinskog područja može se planirati izgradnja samo stambenih i gospodarskih objekata u funkciji obavljanja poljoprivredne djelatnosti, objekata infrastrukture te objekata za istraživanje i iskorištavanje energetskih mineralnih sirovina.

3.2.5. Razvoj i uređenje prostora izvan naselja

P - POLJOPRIVREDNO TLO ISKLJUČIVO OSNOVNE NAMJENE

Pod poljoprivrednim površinama smatraju se oranice, vrtovi, voćnjaci, vinogradi, livade i pašnjaci. Obradive poljoprivredne površine se, u skladu s odredbama Pravilnika o sadržaju, mjerilima kartografskih prikaza, obveznim prostornim pokazateljima i standardu elaborata prostornih planova (NN 106/98, 39/04 i 45/04), kategoriziraju na:

- P1** - osobito vrijedno obradivo tlo
- P2** - vrijedno obradivo tlo
- P3** - ostala obradiva tla

Obradive poljoprivredne površine na području Grada Pleternice prema Prostornom planu Županije ulaze u kategoriju **P1** - osobito vrijedno obradivo tlo, **P2** - vrijedno obradivo tlo i **P3** - ostala obradiva tla. Za pojedine kategorije tala, ovisno o vrijenosti, postoje posebni ograničenja vezano za izgradnju. Prekategorizacija poljoprivrednih površina u višu bonitetnu kategoriju moguća je nakon procjene opravdanosti i provedbe gospodarsko - ekološki opravdanih mjera (melioracija, odvodnjavanje, navodnjavanje, zaštita od poplava i slično).

Š - ŠUMSKE POVRŠINE ISKLJUČIVO OSNOVNE NAMJENE

Šume se Pravilnikom o sadržaju, mjerilima kartografskih prikaza, obveznim prostornim pokazateljima i standardu elaborata prostornih planova (NN 106/98, 39/04 i 45/04) razvrstavaju u tri osnovne kategorije:

- Š1** šume gospodarske namjene predviđene su prvenstveno za proizvodnju drva. Iskorištavanje gospodarskih šuma podrazumijeva održavanje biološke raznolikosti, produktivnosti, sposobnosti obnavljanja i vitalnosti na način da se ispune ekološke, socijalne i gospodarske funkcije šume, bez štete drugim ekosustavima;
- Š2** zaštitne šume koje služe prvenstveno kao zaštita zemljišta, vodnih tokova, erozionih područja, naselja, te gospodarskih zona

Na području pod šumama ovim planom je iznimno predviđena mogućnost izgradnje infrastrukturnih građevina državnog i županijskog značaja, te građevina za potrebe športa, rekreacije i lova, ali samo ako to nije moguće iz tehničkih ili ekonomskih razloga planirati izvan šuma. Prema dostavljenim podacima Uprave šuma - Podružnice Požega, ukupna površina šumskog zemljišta u nadležnosti Podružnice Požega iznosi 6.228,67 ha, od čega je:

- obraslo 5.823,71 ha
- neobraslo 356,48 ha (proizvodno 285,24 ha, neproizvodno 71,24 ha)
- neplodno 48,48 ha

Prosječna drvna zaliha iznosi 194 m³/ha, a u strukturi prevladavaju listače (97,2%). Prosječna otvorenost šuma iznosi 12,13 km/1.000 ha.

Šume i šumsko zemljište u južnom dijelu Grada Pleternice su u nadležnosti "Hrvatskih šuma" d.o.o., Uprave šuma - Podružnica Nova Gradiška, Šumarija Oriovac. Na području Grada Pleternice nalaze se dijelovi dvije gospodarske jedinice: Stupničko Brdo - Cerje (1.257,53 ha) i Mlada Vodica - Puavice (21,82 ha). Prema dostavljenim podacima Uprave šuma - Podružnice Nova Gradiška, ukupna površina šumskog zemljišta u nadležnosti Podružnice Nova Gradiška iznosi 1.279,25 ha, od čega je:

- obraslo 1.252,82 ha
- neobraslo 16,41 ha (proizvodno 4,80 ha, neproizvodno 11,61 ha)
- neplodno 10,02 ha

Prosječna drvna zaliha iznosi 279 m³/ha, a u strukturi prevladavaju listače (98,8%). Prosječna otvorenost šuma iznosi 7,16 km/1.000 ha.

Iz gore navedenog proizlazi da ukupna površina šumskog zemljišta na području Grada Pleternice iznosi 7.507,92 ha, od čega je:

- obraslo 7.076,53 ha
- neobraslo 372,89 ha (proizvodno 290,04 ha, neproizvodno 82,85 ha)
- neplodno 58,50 ha

PŠ - OSTALO POLJOPRIVREDNO TLO, ŠUME I ŠUMSKO ZEMLJIŠTE

U ostale poljoprivredne i šumske površine ubrojene su manje rascjepkane obradive površine, neobradive površine, pašnjaci i manji šumarci - gajevi, neobrasle šume i neplodne šumske površine. Proizvodna vrijednost zemljišta ove kategorije nije velika, ali značajne su radi zaštite identiteta prirodnog i kultiviranog krajobraza.

ISTRAŽNI PROSTOR MINERALNIH SIROVINA

Južni dio područja Grada Pleternice nalazi se unutar istražnog prostora nafte i plina SAVA, koji obuhvaća područje nekoliko hrvatskih županija.

V - VODNE POVRŠINE

U vodne površine ulaze vodotoci, akumulacije, retencije, ribnjaci i slično. Značajniji vodotoci na području Grada Pleternice ucrtani su u kartografskim prikazima.

Na području Grada Pleternice nalaze se postojeći ribnjaci u Ivanindvoru (zahvat vode iz rijeke Londže - SRD Orljava) i Klačnica (zahvat vode iz potoka Bzeniki - Hrvatske šume).

3.3. PRIKAZ GOSPODARSKIH I DRUŠTVENIH DJELATNOSTI

3.3.1. Gospodarske djelatnosti

Gospodarstvo je, kao i u Republici Hrvatskoj u cjelini, u proteklom desetljeću doživjelo temeljne promjene. Obzirom na promijenjeno tržišno okruženje, promijenjen model potražnje, pad broja zaposlenih, te procese pretvorbe s planskog na tržišno gospodarstvo, nameće se potreba stvaranja novog gospodarskog i prostornog modela razvitka. Perspektiva daljnjeg gospodarskog razvoja počivat će na prirodnim resursima, ulaganju kapitala i ljudskom potencijalu, te je orijentirana je na disperziju manjih pogona čiste industrije, s izgradnjom skladišnih kapaciteta i razvojem transportnih usluga (čemu pogoduje izrazito dobar prometni položaj). Uz to je realno očekivati razvoj gospodarskih djelatnosti koje će biti oslonjene na glavne nositelje razvitka poljoprivredu i prerađivačku industriju razvojem mreže malih pogona dopunske, specijalizirane i sirovinke proizvodnje.

Poljoprivreda: Tlo, blaga kontinentalna klima i povoljan godišnji raspored oborina ovog podneblja omogućavaju kvalitetnu ratarsku i stočarsku proizvodnju. Primjenom Zakona o poljoprivrednom zemljištu omogućeno je obiteljskim gospodarstvima da zakupe značajne površine državnog zemljišta te su time stvoreni uvjeti za stvaranje većih obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava. Velika (veća od 50 ha) i srednja (25 - 50 ha) poljoprivredna gospodarstva su usmjerena pretežito na ratarsku proizvodnju, a mala poljoprivredna gospodarstva (manja od 25 ha) na mješovito ratarsko - stočarsku proizvodnju.

Šumarstvo: Grad Pleternica raspolaže velikim kompleksima šumskog zemljišta u kojima prevladavaju šume visokokvalitetnih vrsta drva. Šumama gospodare Uprava šuma - Podružnica Požega i Podružnica Nova Gradiška.

Lovstvo: U ovom dijelu Slavonije lovstvo ima dugu tradiciju, a površina državnih i zajedničkih lovišta zauzima gotovo ukupnu površinu Grada Pleternice. U šumama obitava visoka i niska lovna divljač.

Prerađivačka industrija: Na temelju dobre sirovinke osnove (šume) u Pleternici je dugi niz godina poslovala tvrtka OROPLET, koja se bavila proizvodnjom piljenje građe i impregnacijom drveta, i koja je zapošljavala velik broj radnika, a koja se trenutno nalazi u stečaju, sa ukupno 639 radnika. U ovoj grani industrije značajna je i metaloprerađivačka tvrtka TOFRADO, izrasla u zadnjim godinama u najznačajniju proizvodnu tvrtku na području Grada Pleternice.

Graditeljstvo: Na području graditeljstva djeluje niz tvrtki i obrtnika, ali prevladavaju tvrtke s malim brojem zaposlenih, koje djeluju isključivo na lokalnom nivou.

Turizam i ugostiteljstvo: Prirodne ljepote kraja, uz bogatu slavonsku šumu koja skriva brojne vrste visoke i niske divljači, pružaju dobre pretpostavke za razvoj kontinentalnog turizma: od elitnog lovačkog turizma, preko seoskog turizma, posebno u okviru seljačkih turističkih gospodarstava. Danas ove mogućnosti još nisu iskorištene na zadovoljavajući način.

POLJOPRIVREDA

Poljoprivreda još uvijek predstavlja značajnu gospodarsku granu. Od ratarskih kultura, prema podacima iz 2003. godine, na obiteljskim gospodarstvima najviše su zastupljene žitarice – najviše kukuruz i pšenica, kojima je bilo zasijano 3.421 ha. Nakon toga su slijedile površine pod raznim vrstama povrća (530 ha), krmnim biljem (516 ha), te krumpirom (272 ha), duhanom (179 ha) i uljanim sjemenjem i plodovima (100 ha). Od ukupne površine oranica, vrtova i povrtnjaka od 5.402 ha ukupno je bilo zasijano 4.986 ha ili čak 92,3 %).

Poljoprivredne površine (oranice i vrtovi, voćnjaci i vinogradi) zauzimaju 7.723 ha ili cca 39% ukupne površine Grada Pleternice, te predstavljaju osnovu kvalitetne primarne proizvodnje žitarica, povrća, voća, stočne hrane i industrijskih kultura, za što postoje veoma povoljni uvjeti.

Naročiti značaj u razvoju poljoprivredne proizvodnje u budućnosti pružaju mogućnosti kontrolirane proizvodnje zdrave hrane, što uključuje biljnu proizvodnju bez primjene umjetnih sredstava, te ekstenzivno stočarstvo.

Postojeća struktura poljoprivrednih obiteljskih gospodarstava je rezultat agrarne politike nakon II. svjetskog rata koja je limitiranjem veličine zemljišnog posjeda dovela do prekomjerne usitnjenosti obiteljskih gospodarstava koja ne mogu osigurati racionalnu i konkurentnu poljoprivrednu proizvodnju, korištenje poljoprivredne mehanizacije i radne snage. Usprkos ograničenjima poljoprivredni sektor karakterizira visok stupanj tehničko - tehnološke stručnosti i osposobljenosti, no potrebno je postići maksimalnu iskorištenost zemlje, strojeva, radne snage, znanja i proizvodno - tehnološkog iskustva. Najperspektivnija su ratarsko - stočarska obiteljska gospodarstva koja će morati pratiti tržišne zahtjeve i prema njima odrediti strukturu proizvodnje (proizvodnja stočne hrane za vlastite potrebe, veća sjetvu industrijskog bilja i sl.). Manja obiteljska poljoprivredna gospodarstva moraju se orijentirati na radno intenzivnu proizvodnju kao što su uzgoj povrća, voća i cvijeća, sitno stočarstvo, kooperativna proizvodnja za poznatog kupca i sl.

Prema popisu iz 2001. godine 419 osoba je zaposleno u poljoprivredi, te je po broju zaposlenih to druga privredne grana (prva je prerađivačka industrija sa 958 zaposlenih).

Ograničenja korištenja prostora u smislu lociranja određenih sadržaja odnose se na zaštitu poljoprivrednih površina visoke kvalitete tla. Korištenje prostora izvan građevinskog zemljišta namijenjeno je prioritarno poljoprivredi, šumarstvu i vodnom gospodarstvu. Očuvanje vrijednog poljoprivrednog zemljišta i osiguranje potrebnih novih površina za razvoj gospodarstva naglašava potrebu donošenja mjera za poticanje boljeg iskorištenja građevinskog zemljišta. Izgradnju izvan utvrđenih građevinskih područja na poljoprivrednom zemljištu relativno najboljih bonitetnih klasa (I – IV klase) može se iznimno dozvoliti samo u slučajevima kada zbog reorganizacije i racionalizacije poljoprivredne proizvodnje postoji potreba za izgradnjom novih objekata u funkciji poljoprivredne proizvodnje.

ŠUMARSTVO

Bogatstvo šuma u kojima izrazito dominiraju listače jedno je od temeljnih obilježja prostora. Površina šuma i šumskog zemljišta iznosi 7.507,92 ha ili 36,86% od ukupne površine Grada Pleternice. Dio šuma kojima gospodari Podružnica Požega i Podružnica Nova Gradiška su zaštićene kao šume posebne namjene (zaštićene šume), te su kao takve ucrtane na kartografskim prikazima plana.

Šumarska politika i šumarsko planiranje ima za cilj unapređenje učinkovitog načina korištenja šuma uz uvjet da se koriste sve njene funkcije (ekološke, društvene i gospodarske), što podrazumijeva uz gospodarske učinke i održavanje biološke raznolikosti, sposobnosti obnavljanja, vitalnosti i potencijala šume.

Gospodarenje šumama vrši se prema šumskogospodarskoj osnovi koja se temelji na načelima biodiverziteta i obnovljivim resursima. Obzirom da su šumska područja zaštićena, odnosno evidentirana kao vrijedni dijelovi prirodnog krajobraza, potrebno će biti uskladiti njihovo daljnje gospodarenje s uvjetima zaštite (šume posebne namjene).

PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA

u Gradu Pleternici zastupljene su drvoprerađivačka industrija OROPLET (u stečaju) te metaloprerađivačka industrija TOFRADO (proizvodnja proizvoda od žice). U segmentu drvoprerađivačke djelatnosti djeluju još dvije manje tvrtke (FRANJIĆ S&Z i CERIK) za proizvodnju piljene građe, a zatim i nekoliko obrtnika kojima je piljeno drvo sirovina za izradu proizvoda (izrada stolarije i drugo).

Za očekivati je da će tvrtka OROPLET nakon stečaja, u drugim vlasničkim, tehnološkim i organizacijskim okolnostima, zadržati svoju dosadašnju djelatnost, makar i sa smanjenim brojem radnika.

Perspektiva gospodarskog razvoja, u skladu sa Strategijom i Programom prostornog razvika Republike Hrvatske, oslanja se na uvođenje modernih tehnologija, učinkovite organizacije i osvajanje novih tržišta. Razvitak se orijentira prema industriji koja koristi komparabilne prednosti prostora: položaj, prirodne resurse, sposobne radnike, tržište, kapital, tradiciju, znanje i drugo. Svaka strategija razvoja industrije mora biti u okvirima teorije održivog razvika, a to znači da energetska i ekološka dimenzija industrije ne smije umanjivati kvalitetu okoliša.

Postupno oživljavanje gospodarstva razvijati će se na temeljima privatnog poduzetništva (tzv. "mala privreda") koje se smatra jednim od osnovnih faktora lokalnog i regionalnog razvoja i procesa industrijskog restrukturiranja, osobito kao dopuna velikim poduzećima u proizvodnji određenih vrsta proizvoda u malim serijama i značajan je generator razvoja. Disperzija industrije u manje jedinice znatno doprinosi uvođenju visoke tehnologije, razvitku sustava upravljanja te omogućava veću dinamiku i prostornu distribuciju djelatnosti u prostoru.

Mogući sadržaji vežu se na tradicionalne gospodarske namjene: prvenstveno prerađivački kapaciteti na bazi poljoprivrednih proizvoda i prerade drva, ali i sve druge proizvodnje koje ne zagađuju okoliš, a privučene su dobrim prometnim položajem, stručnom radnom snagom i olakšicama koje pruža država i lokalna samouprava. Od posebnog značenja je prostorno uklapanje proizvodnih sadržaja u naselja, čime se nastoji pridonijeti poboljšanju slojevitosti sadržaja i broja funkcija u naseljima. Po veličini, funkciji i smještaju u naselju razlikuju se :

- prostori namijenjeni većim proizvodnim i poslovnim sadržajima (pretežno industrijska proizvodnja) predviđaju se u zonama gospodarske namjene;
- smještaj prostora namijenjenih srednjem i malom poduzetništvu (pretežno proizvodno zanatstvo) omogućen je:
 - u samostalnim građevinama u sklopu naselja (u skladu s Odredbama za provođenje Plana), uz nužno poštivanje odrednica o očuvanju okoliša,
 - u sklopu posebnih gospodarskih zona čime se omogućuju manji troškovi opremanja i uređivanja zemljišta, te lakše ostvaruju beneficije u cilju podržavanja poduzetništva.

TURIZAM I UGOSTITELJSTVO

Grad Pleternica raspolaže značajnim turističkim potencijalima koji do sada nisu odgovarajuće iskorišteni, a temelje se na prirodnim ljepotama kompleksa šuma, očuvanom ruralnom prostoru, te mogućnostima razvoja lovnog i seoskog turizma. Koncept turističke ponude leži u zadovoljenju načela održivog razvitka i razvitka ruralnog prostora, te spoznaje konverzijske sposobnosti održivog turizma da prirodna i kulturna nematerijalna dobra konvertira u gospodarska dobra, a da ona pri tom ne gube svoje zaštitne značajke.

Posebna je pogodnost laka dostupnost (auto-cesta Zagreb - Lipovac) koja može doprinijeti razvoju tranzitnog i izletničkog turizma. Poljoprivreda i sela sa tradicijskim obilježjima pružaju mogućnost za razvoj ruralnog turizma uz isticanje značaja ekopoljoprivrede i proizvodnje zdrave hrane kao i tradicijskog graditeljstva.

Lovni turizam treba upotpuniti organiziranim obilaskom lovišta i promatranjem divljači, ugostiteljskim uslugama i specijalitetima s posebnostima obilježjima tradicionalnog kulinarstva i oživljavanjem tradicionalnih obrta. Preduvjet za razvoj lovnog turizma je pravilno gospodarenje lovištima što osobito obuhvaća poticanje uzgoja divljači. U svrhu turističke eksploatacije potrebno je razvijati niz dodatnih usluga: prvenstveno sještajne kapacitete, te potom informativne, servisne, športsko - rekreacijske, trgovačke, zdravstvene i druge usluge.

LOVSTVO

Lovstvo ima dugu tradiciju, a lovišta zauzimaju značajne površine. Obzirom na kvalitetna prirodna staništa uvjeti za razvoj lovstva izrazito su povoljni, te će u narednom razdoblju razvoj lovstva biti neposredno vezan uz razvoj turizma.

OSTALE DJELATNOSTI

Obzirom na planirani koncept policentričnog razvoja Županije raznovrsnost i specijaliziranost ponude tercijarnih i kvartarnih djelatnosti imati će značajno mjesto u poboljšanju kvalitete života i boljoj opskrbi stanovništva. U građevinskim područjima naselja mogu biti smješteni i različiti poslovni i uslužni sadržaji (trgovački, uslužni, servisni, turistički i ugostiteljski sadržaji kao i manji prostori za rad). Način izgradnje detaljno je definiran provedbenim odredbama, pri čemu je nužan preduvjet da se njihovom izgradnjom i funkcioniranjem ne narušava stanje okoliša ili na bilo koji način snižava kvaliteta života u naselju.

Od posebnog značenja za lokalnu razinu su mogućnosti razvitka obrtništva, malog i srednjeg poduzetništva, što omogućava brži gospodarski razvitak, veće zapošljavanje i viši oblik zadovoljenja potreba stanovništva. Prioritetnim se na ovoj razini predviđa razvoj malih i srednjih tvrtki i obrta. U strukturi obrtništva karakterističan je malen ali stalan broj proizvodnih radionica, a znatno se povećava broj trgovina i ugostiteljskih objekata. Poticajne mjere za proizvodno obrtništvo trebale bi poboljšati ovo stanje.

Trgovinom se bave tvrtke i obrti registrirani za obavljanje poslova trgovine na veliko i malo. Trgovačka djelatnost je usitnjena usmjerena na lokalno tržište, te se strategija razvoja trgovine temelji se na povezivanju gospodarskih grana: poljoprivrede, industrije, trgovine i turizma.

Radovi na obnovi, izgradnja kapitalne infrastrukture, poticajna stanogradnja, te sve dinamičniji razvoj gospodarstva na području Županije dovodi također do postupnog povećanja broja zaposlenih i općenito do unapređenja graditeljstva na području Grada Pleternice.

3.3.2. Društvene djelatnosti

Javne i društvene djelatnosti pripadaju grupi središnjih funkcija, te su usmjerene prema podizanju standarda i kvalitete života. One podižu obrazovnu, kulturnu i znanstvenu razinu te zdravstvenu kulturu cjelokupnog stanovništva i predstavljaju aktivnog činitelja ekonomskog i društvenog razvoja. Ujedno, one pridonose povećanju pružene socijalne skrbi stanovništvu radi otklanjanja postojećih socijalnih problema i razlika, osiguravaju nesmetano bavljenje športskim aktivnostima i tehničkom kulturom, ostvaruju mogućnost rekreacije i odmora stanovništva, te osiguravaju ostvarenje drugih mnogobrojnih dugoročnih ciljeva.

Prostornim planom Županije potiče se razvitak društvenih djelatnosti: obrazovanja, znanosti, kulture, zdravstva i športa, te je planirano ravnomjernije raspoređivanje građevina i prostora društvenih djelatnosti u prostoru kako bi bili što dostupniji svim korisnicima. To se osobito odnosi na gradska i općinska središta, te je razvitak društvenih djelatnosti u Gradu Pleternici u skladu je s predviđenim konceptom policentričnog razvitka.

Postojeći sustav društvenih djelatnosti prati razmještaj stanovništva po naseljima, te predstavlja solidnu osnovu za daljnji razvitak koji je, u situaciji današnje demografske stagnacije, prvenstveno u cilju podizanja kvalitete života. Opremanje naselja društvenim djelatnostima i uslužnim funkcijama preduvjet je stvaranja policentrične mreže središnjih naselja i utvrđena je stoga Prostornim planom Požeško - slavonske županije. Najbolja opremljenost društvenim sadržajima je u Pleternici kao gradskom središtu, no neki sadržaji društvenih djelatnosti raspoređeni su i u drugim naseljima. Ovim Planom utvrđena je sljedeća zastupljenost pojedinih društvenih funkcija po naseljima:

Grad Pleternica ima status malog razvojnog središte (područno središte jače razvijenosti), i to zbog njenog gospodarskog značaja, brojnosti središnjih funkcija i stimuliranja njihova razvitka, čime se utječe i na razvitak okolnog područja. Slijedom toga grad Pleternica bi trebao sadržavati sljedeće funkcije područnog središta:

- **uprava i pravosuđe**
(ispostave županijske uprave, gradski organi lokalne samouprave, sjedište javnog bilježnika, ispostava porezne uprave, policijska ispostava)
- **školstvo** (dječji vrtić, osnovna škola, srednja škola)
- **kultura i informacije** (muzej, galerija, knjižnica i čitaonica, kino)
- **zdravstvo** (primarna i sekundarna zdravstvena zaštita)
- **financijske usluge** (banka, osiguravajuće društvo, FINA, pošta)
- **opskrba i usluge**
(manji uslužni trgovački centri, skladišta, manje hladnjače, specijalizirane trgovine, servisi, obrtničke radionice)
- **sport** (pojedinačni sportski centri)

Većina funkcija određena je u svrhu zadovoljenja odgovarajućeg standarda, dok se njihovo dimenzioniranje treba provesti u skladu s veličinom pripadajućeg gravitacijskog područja i stvarnim potrebama. Polazni je parametar da lokalno središte mora imati barem 4 do 5 osnovnih funkcija: osnovnu ili područna školu, ambulantu primarne zdravstvene zaštite, trgovinu i poštanski ured. Poželjno je lokalna središta obogatiti i drugim funkcijama, posebno gospodarskim i uslužnim proizašlim iz lokalnih obilježja prostora i strukture stanovništva.

JAVNE SLUŽBE I UPRAVA

U skladu sa zakonima i propisima Republike Hrvatske, te političko - teritorijalnom ustrojstvu zemlje, uspostavljen je sustav javnih službi državne uprave (ispostave državnih ureda) kao i lokalne samouprave i uprave na gradskoj i mjesnoj razini. Za sadržaje navedenih službi i institucija potrebno je osigurati prostorne uvjete rada i razvoja. U Pleternici je, kao sjedištu jedinice lokalne samouprave, smještena Gradska uprava Grada Pleternice.

Prostori za smještaj raznih udruga, strukovnih ili humanitarnih organizacija zbog specifičnog karaktera nisu predmet planiranja dokumentima prostornog uređenja.

ODGOJ I OBRAZOVANJE

Kako bi odgoj i obrazovanje mogli uspješno ispunjavati svoje zadaće predviđeno je da nadležne županijske, odnosno gradske službe, na temelju kritičke raščlambe postojeće mreže ustanova za osnovno obrazovanje, odnosno odgoj djece predškolske dobi, izrade mrežu koja će biti u funkciji demografskog "pokrivanja" i demografskog razvoja. Kako demografski pokazatelji za Grad Pleternicu utvrđuju nepovoljnu starosnu strukturu stanovništva, u budućnosti je potrebno prvenstveno podizati kvalitetu usluge i kompletirati opremanje postojećih odgojnih i obrazovnih ustanova (informatičko opremanje, gradnja sportskih dvorana, uređivanje okoliša i sportskih terena i sl.).

Neovisno o mreži javnih odgojnih i obrazovnih ustanova, na području Grada Pleternice moguća je izgradnja ili prenamjena građevina za odgojnu ili obrazovnu namjenu u vlasništvu fizičkih ili pravnih osoba.

Od predškolskih ustanova na području Grada Pleternice djeluje samo dječji vrtić TRATINČICA u Pleternici, kojeg trenutno polazi 50-tak djece u dva mješovita odjeljenja.

U Gradu Pleternici osnovno obrazovanje organizirano je u jednoj centralnoj osnovnoj školi i 12 područnih škola u naseljima na području Grada Pleternice. **Osnovna škola fra Kaje Adžića** nalazi se u Pleternici i pohađa ju ukupno cca 1.376 učenika u 60 razrednih odjela od I do VIII razreda. Osnovna škola ima odjeljenja (I - IV razred) u područnim školama u naseljima Brodski Drenovac, Bučje, Buk, Sesvete, Zrilac, Frkljevci, Gradac, Kuzmica, Požeška Koprivnica, Ratkovic, Sulkovci i Zagrađe.

ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

U sklopu ciljeva za unapređenje kvalitete življenja, a na temelju novog zdravstvenog zakonodavstva, te prihvaćenih temeljnih i globalnih ciljeva u zdravstvu treba stvoriti uvjete za provođenje zdravstvene zaštite stanovništva. Mreža zdravstvenih djelatnosti temelji se na uvođenju tržišnih zakonitosti u zdravstvu, uz omogućavanje otvaranja privatne prakse i osnivanja privatnih ustanova, tako da osigurava zdravstvenu zaštitu svim kategorijama stanovništva uz pomirbu socijalnih i gospodarskih interesa.

Mreža zdravstvene djelatnosti primarne i bolničke zaštite okosnica je cjelokupnog sustava i utvrđena je Planom zdravstvene zaštite (NN 79/02) i Mrežom zdravstvene djelatnosti (NN 85/02).

Prostornim planom Požeško-slavonske županije u oblasti zdravstva planirano je omogućavanje višeg standarda pružanja usluga te posebno organiziranje sustava zbrinjavanja starijih kućanstava i osoba te ravnomjerniji prostorni raspored zdravstvenih ustanova.

Na području Grada Pleternice zdravstvenu zaštitu pokriva Dom zdravlja Požega sa dislociranom ambulantom u Pleternici, i to sa četiri tima opće/obiteljske medicine u zakupu. Prema postojećoj mreži zdravstvenih jedinica u Pleternici je moguće funkcioniranje 6 timova opće medicine. Izvan Doma zdravlja u zakupu je jedan tim opće medicine.

U djelatnosti polivalentne stomatološke zaštite za područje Grada Pleternice djeluju tri tima polivalentne stomatološke zaštite (dva tima u zakupu a jedan pri Domu zdravlja). Također, organizirana je i Služa patronaže sa dvije patronažne sestre.

Osim navedenih zdravstvenih ustanova na području Grada Pleternicea moguće je otvaranje novih privatnih ordinacija za zdravstvenu i stomatološku zaštitu.

Ljekarnička djelatnost osigurava opskrbu lijekovima stanovništva, zdravstvenih i drugih ustanova, organizacija i zdravstvenih djelatnika koji obavljaju privatnu praksu. Ljekarnička djelatnost se obavlja u ustanovama u vlasništvu fizičkih i pravnih osoba ili u privatnim ljekarnama.

SOCIJALNA SKRB

Djelatnost socijalne skrbi je od posebnog interesa za Državu kako bi se ostvarili ciljevi osiguranja podjednakih uvjeta života svim stanovnicima. U okvirima suvremenih koncepcija u radu socijalnih službi planirano je na razini Države, Županije i Grada ostvariti zadovoljavajuću mrežu i kapacitete javnih ustanova socijalne skrbi (za sve vrste korisnika), što se naročito odnosi na ustanove koje zbrinjavaju starije osobe.

U Gradu Pleternici djeluje Dom za starije i nemoćne osobe BAKETARIĆ u Pleternici, koji raspolaže sa 63 mjesta za korisnike.

KULTURA

U svrhu podizanja općeg obrazovanja i kulturne razine stanovništva, te kulturnog, umjetničkog, intelektualnog, tehničkog i drugog stvaralaštva Prostornim planom Požeško - slavonske županije planiran je daljnji razvitak svih vrsta kulturnih, umjetničkih i informacijskih aktivnosti, odnosno mreža odgovarajućih institucija (ustanove u kulturi, otvorena ili pučka učilišta, muzeji, knjižnice i čitaonice, domovi kulture, kulturne manifestacije, kulturne i umjetničke udruge, amaterska društva, izdavačka djelatnost, ustanove tehničke kulture i druge). Za potrebe kulturne djelatnosti potrebno je stoga osigurati odgovarajuće prostore (u školama, društvenim domovima ili slično).

VJERSKA NAMJENA

Na području Grada Pleternice najzastupljenije je stanovništvo katoličke vjeroispovjesti, dok ostale vjerske zajednice imaju najviše do nekoliko desetaka pripadnika. Vjerskim zajednicama, koje su jednake pred zakonom i odvojene od države omogućeno je stvaranje odgovarajućih prostornih preduvjeta za obavljanje vjerskih obreda, te osnivanje socijalnih i dobrotvornih ustanova. Planiranje vjerskih sadržaja i objekata u domeni je vjerskih zajednica, sukladno tomu očekuje se njihovo sustavno uključivanje kod određivanja prostornih i demografskih kriterija za osiguranje lokacija za vjerske građevine.

ŠPORT I REKREACIJA

Održavanje psihofizičkih sposobnosti i zdravlja stanovništva, te sve aktivnije iskorištavanje slobodnog vremena, zahtijevaju da se što više pažnje posveti športskim aktivnostima, rekreaciji, zabavi i odmoru svih uzrasta stanovništva, osobito mladeži. Za ostvarivanje Programa javnih potreba u športu treba osigurati prostor i druge uvjete za djelatnost športskih udruga i saveza, organiziranje i održavanje športskih natjecanja i priredbi, obavljanje stručnih poslova u športu, te izgradnju i održavanje športskih građevina i drugih sadržaja za potrebe športa, rekreacije, zabave i odmora stanovnika i drugih korisnika (turisti i posjetitelji).

Na području Grada Pleternice djeluju brojne športske udruge i klubovi u raznim športskim granama (nogometni klubovi, lovačke udruge, ribolovne udruge i drugo). Športsko rekreacijske površine najvećim dijelom se nalaze unutar građevinskih područja naselja i uključuju nogometna igrališta, te športska igrališta u sklopu osnovnih škola.

Na području Grada Pleternice su 1998. godine bile aktivne sljedeće sportske udruge:

- RŠK Pleternica (rukomet)
- ŠRD ORLJAVA Pleternica i ŠRD LONDŽA Zarilac (ribolov)
- Streljačka udruga Pleternica (streljaštvo)
- LIMPRES Pleternica (stolni tenis)
- ŠBV ZELENO ZLATO Pleternica (borilačke vještine)
- ALCA Pleternica (šah)
- NK GRANIČAR Zagrađe, NK DILJ Frkljevci - Kadanovci i NK BORAC Kuzmica (nogomet)

Športska dvorana uz osnovnu školu služi zadovoljavanju svoje osnovne namjene (održavanje nastave) ali i u druge športsko - rekreacijske namjene, kao i za športsko - rekreativne potrebe građana i športaša, kulturno - umjetničke priredbe, te društveno - političke i slične događaje.

Gospodarska zona u Pleternici

3.4. UVJETI KORIŠTENJA, UREĐENJA I ZAŠTITE PROSTORA

3.4.1. Iskaz površina za posebno vrijedna i / ili osjetljiva područja i prostorne cjeline (prirodni resursi, krajobraz, prirodne vrijednosti i kulturno-povijesne cjeline) - tablica 3.

tablica 3. - drugi dio

redni broj	GRAD PLETERNICA	Oznaka	Ukupno ha	% od površine Grada	stan / ha ha / stan*
2.0.	ZAŠTIĆENE CJELINE				
	Zaštićena prirodna baština		157,87	0,77	-
	- park u Pleternici, Jegerova livada, odsjeci 84a i 94d (zaštita sustavom planskih mjera)		24,07	0,11	-
2.1.	- borik uz naselje Kuzmica (odsjek 84 a – GJ Sjeverna Babja gora imaju status i šume posebne namjene za odmor i rekreaciju (zaštita temeljem Zakona o šumama i Pravilnika o uređenju šuma)		1,10	-	-
	- šumski odsjeci 7a, 29e, 29d, 40b, 46c, 47c, 48 c, 48e, 50c, 50d, 50e, 51b, 51c, 51e, 51f, 52b, 52d, 55b, 55d, 56f, 57c, 59a, 62c, 62e, 63d, 64a, 64d, 65a, 65e, 65f i 65h - gospodarska jedinica Sjeverni Dilj I – pleternički i odsjek 94a - gospodarska jedinica Sjeverna Babja gora (zaštićene šume - temeljem Zakona o šumama i Pravilnika o uređenju šuma)		132,77	0,65	-
3.0.	KORIŠTENJE RESURSA				
3.1.	Energija	proizvodnja	-	-	ne iskazuje se
		potrošnja (vršno opterećenje)	-	-	
3.2.	Voda	vodozahvat	-	-	
		potrošnja	-	-	
3.3.	Mineralne sirovine	E3	-	-	
	Grad Pleternica ukupno		20.364,00	-	-

3.4.2. Zaštita krajobraza

Pojam krajobraz u kontekstu prostornog planiranja označava cjelovitu prostornu, prirodnu i antropogenu strukturu, u rasponu od potpuno prirodne do pretežito ili gotovo potpuno antropogene. To znači da se krajobraz ne može razmatrati preko pojedinačnih elemenata prostora, kako je do sada bio vrednovan, već postaje zasebna kategorija koja sve više dobiva na značaju. Upravo je krajobraz taj u kojem se najbolje ogleda pristup načelu održivog razvitka.

Zakon o zaštiti prirode (NN 70/05) štiti samo osobito vrijedne dijelove prirode, ograničene površine, te nije dovoljan za zaštitu ukupnog krajobraza. Stoga je potrebno uvesti dodatne mjere zaštite koje bi štitile krajobraz u cijelosti, a naročito osjetljiva područja:

- poljoprivredno zemljište kao najnapadnutiji resurs za potrebe izgradnje;
- vode kao strateški resurs izložen zagađenju;
- šume kao ekološku zajednicu od najvećeg značaja;
- naselja koja svojim širenjem narušavaju prirodnu ravnotežu i dolaze u konflikt s navedenim prirodnim resursima;
- kontaktne zone cjelina zaštićenih u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode.

Prirodni krajobraz potrebno je sačuvati, osigurati prirodnu raznolikost i zaštititi biološki potencijal, naročito onaj koji je karakteristika područja, a oštećene dijelove krajobraza treba sanirati. Korisnici trasa infrastrukture trebaju koristiti zajedničke koridore, a nove koridore trebaju graditi izbjegavajući cjeline osobito vrijednog krajobraza. Postojeće koridore u područjima osobito vrijednih krajobraza moraju održavati i obnavljati vodeći računa o vizualnom identitetu i vrijednostima prostora.

Pod pojmom kulturnog krajobraza podrazumijevaju se područja u kojima je izražen kvalitetan suživot prirodnih struktura i graditeljske baštine prepoznatljivih prostornih, povijesnih, arheoloških, etnoloških, umjetničkih, kulturnih, socijalnih ili tehnoloških vrijednosti. Temeljno polazište vrednovanja prostorne baštine je u cjelovitom ispreplitanju prirodnih i antropogenih vrijednosti. Činitelji kulturnog krajobraza su:

- prostorna obilježja (reljefna, geomorfološka, pejzažna)
- povijesna i gospodarska obilježja, povijesni kontinuitet
- kulturna i sociološka obilježja
- način i oblici prostorne organizacije, mreža komunikacija, smještaj naselja
- vrste i tipologija naselja
- arhitektonska obilježja tradicijske arhitekture (karakterističnost i specifičnosti prostorne strukture, arhitektonski detalji, materijali, ornamentika)

U cilju zaštite područja vrijednih predjela prirodnog i kultiviranog krajobraza:

- nisu dopuštene one radnje koje narušavaju obilježja prirodnog krajobraza
- planiranjem razvitka poljoprivrednih gospodarstava prednost davati projektima koji će predviđati razne vidove dopunskih djelatnosti, kao što je turistička djelatnost te prerada i finalizacija poljoprivrednih sirovina
- izgradnja građevina koje je moguće graditi van građevinskog područja (naročito farme i tovišta) omogućuje se samo ukoliko ne narušavaju vrijednosti okoliša
- nije dopuštena eksploatacija mineralnih sirovina.

3.4.3. Zaštićena prirodna baština

Prioritetne smjernice i mjere zaštite prirode upućuju na određivanje prioriteta zaštite gdje se prihvaća načelo da nije dovoljno štiti samo pojedinačne vrste i lokacije, već se predlaže cjelokupna zaštita staništa i ekosustava. Zaštićena područja trebala bi postati žarištem novih ruralnih strategija spajajući očuvanje prirode s obnovom tradicionalnog seoskog gospodarstva. Prema dopisu Ministarstva kulture, Uprave za zaštitu prirode¹⁵, a u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode (NN 70/05), na području Grada Pleternice nema registriranih zaštićenih dijelova prirode niti u jednoj kategoriji zaštite koju predviđa navedeni zakon.

Prostornim planom Požeško - slavonske županije i drugom prostornom dokumentacijom, kao i ovim Planom, utvrđeni su dijelovi prirode na području Grada Pleternice, za koje još nije započet postupak zaštite, a posjeduju prirodne kvalitete koje zahtijevaju zaštitu (odnosi se na park u Pleternici). Stoga se temeljem ovog Plana predlaže zaštita gradskog parka u Pleternici, lokaliteta Jegerova livada te odsjeka 84 a i 94 d (gospodarska jedinica Sjeverna Babja gora) kroz sustav prostorno - planskih mjera, temeljem Prostornog plana Požeško - slavonske županije (SGPSŽ 05/02 i 5A/02).

Gradski park u Pleternici ima površinu 3,842 ha. Godine 1723. dobro Pleternicu je kupio Johan Trenk, da bi ga oko 1750. godine prodao barunu Ivanu Peterffyju, a od 1812. vlasnik dobra je bio Jakov pl. Svetich. Navedeni su vlasnici podigli dvorac u Pleternici s okolnim gospodarskim zgradama i lijepo uređenim parkom, čiji se ostaci danas samo naziru u nekoliko stabala starih hrastova, platana i crnog bora. U novije je vrijeme osnovan novi park, četverokutna oblika, kojeg presijecaju staze staze za šetnju.

Lokalitet Jegerova livada je bio prostorno-planskom dokumentacijom označen kao evidentirani dio prirode, ali za njega do donošenja PPŽ nije zatraženo od nadležnog ministarstva konačno uvrštavanje u zaštitu zonu prirodne baštine.

U skladu s PPP-SŽ-om, kojim je određena prirodna baština koja se štiti na temelju Zakona o šumama (NN 52/90, 5/91, 9/91, 14/93, 76/93, 13/02 i 160/04) i samog PPP-SŽ, na području Grada Pleternice predviđeni su za zaštitu sljedeći šumski odsjeci - površine pod šumama u kategoriji **zaštitnih šuma**:

- gospodarska jedinica Sjeverni Dilj I - pleternički (ukupno 128,30 ha): šumski odsjeci 7a, 29e, 29d, 40b, 46c, 47c, 48 c, 48e, 50c, 50d, 50e, 51b, 51c, 51e, 51f, 52b, 52d, 55b, 55d, 56f, 57c, 59a, 62c, 62e, 63d, 64a, 64d, 65a, 65e, 65f i 65h
- gospodarska jedinica Sjeverna Babja gora (ukupno 4,47 ha): šumski odsjek 94 a.

¹⁵ MINISTARSTVO KULTURE, Uprava za zaštitu prirode (dopis klasa: 612-07/04-49/162, urbroj: 532-08-MP-04-2 od 01. lipnja 2004. godine)

Međutim, s obzirom da je nakon donošenja PPP-SŽ-a donijeta nova šumskogospodarska osnova, u suradnji sa Upravom šuma - Podružnica Požega i Podružnica Nova Gradiška izvršena je ponovna analiza svih šumskih odsjeka na području Grada Pleternice, vezano na njihovo sadašnje stanje potrebni stupanj zaštite. U skladu s time, ovim se planom predlaže zaštita sljedećih šumskih odsjeka:

Gospodarska jedinica Sjeverni Dilj I - pleternički (ukupno 66,84 ha)

odsjek 29d	- površina 4,40 ha (panjača kitnjaka)
odsjek 29e	- površina 2,32 ha (panjača medunca)
odsjek 40b	- površina 4,24 ha (panjača medunca)
odsjek 59a	- površina 22,04 ha (panjača medunca)
odsjek 62c	- površina 6,56 ha (panjača medunca)
odsjek 62e	- površina 1,52 ha (panjača medunca)
odsjek 63c	- površina 6,88 ha (panjača medunca)
odsjek 64d	- površina 2,88 ha (panjača medunca)
odsjek 65a	- površina 2,16 ha (panjača medunca)
odsjek 65e	- površina 1,20 ha (panjača medunca)
odsjek 65f	- površina 6,80 ha (panjača medunca)
odsjek 65	- površina 5,84 ha (panjača medunca)

Gospodarska jedinica Sjeverna Babja gora (ukupno 2,00 ha)

odsjek 84a (dio)	- površina 1,10 ha (šuma posebne namjene za odmor i rekreaciju uz naselje Kuzmica)
odsjek 94a	- površina 4,47 ha (zaštitna šuma)
odsjek 94d	- površina 1,26 ha (šuma posebne namjene za odmor i rekreaciju).

3.4.4. Zaštićena graditeljska baština

Sustavna inventarizacija i valorizacija kulturne baštine za potrebe prostornog planiranja do sada je bila izrađena za potrebe Prostornog plana Požeško - slavonske županije. Važno je napomenuti da je postupak evidentiranja i pravne zaštite stalni, kontinuirani proces, koji je u najužoj vezi sa stupnjem stručne i znanstvene istraženosti područja, te je u tijeku kompletna revizija spomeničke baštine, odnosno njena evidencija i pravna zaštita. Temeljem članka 56. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (NN 69/99, 151/03 i 157/03), elaborat "Konzervatorske podloge i sustav mjera zaštite za kulturna dobra" za potrebe PPUG-a Pleternica izrađuje Konzervatorski odjel u Požegi.

ZAŠTIĆENA KULTURNA DOBRA

Prema dopisu Ministarstva kulture, Uprave za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Požegi (dopis klasa: 612-08/04-01/10, urbroj: 532-10-4/1-04-11 od 26.05.2004. godine), za potrebe izrade PPUG-a (kao inicijalna dokumentacija) dostavljen je popis registriranih i evidentiranih zaštićenih spomenika kulturne baštine na području Grada Pleternice po naseljima.

POPIS REGISTRIRANIH ZAŠTIĆENIH SPOMENIKA KULTURE GRADA PLETERNICE

Naselje	Naziv spomenika	Vrsta spomenika i kategorija	Broj registracije
Bilice	kapela sv. Đurđa	profano-sakralni	R 593
Bučje	ambar, kbr. 82	etnološki - C	R 477
Kuzmica	kapela sv. Kuzme i Damjana	profano-sakralni - A	R 131
Ratkovica	kapela sv. Mihovila	profano-sakralni - A	R 520
Sesvete	župna crkva Svih Svetih	profano-sakralni - B	R 247
Tulnik	prapovijesni lokalitet "Mula"	arheološki - A	R 453
Tulnik	prapovijesni lokalitet "Mula" i "Krišnjak"	arheološki - A	R 505
Zagrađe	kuća, kbr. 63	etnološki - C	R 478
Zagrađe	kuća, kbr. 128	etnološki - C	R 479
Zagrađe	ambar, kbr. 151	etnološki - B/C	R 532
Zagrađe	kuća, kbr. 96	etnološki - C	R 474
Zarilac	nekropola i naselje iz brončanog doba "Grabarske livade"	arheološki - A	R 567
Brodski Drenovac	crkva sv. Dimitrija	profano-sakralni	R 130

POPIS EVIDENTIRANIH ZAŠTIĆENIH SPOMENIKA KULTURE GRADA PLETERNICE

Naselje	Naziv spomenika	Vrsta spomenika i kategorija	Broj evidencije
Pleternica	prapovijesno naselje	arheološki	1461
Pleternica	prapovijesno nalazište "Gložde"	arheološki	1462
Ratkovica	kuća (Donji Kraj), kbr. 28	etnološki	755
Ratkovica	štagalj, kbr. 70	etnološki	756
Ratkovica	kuća, kbr. 77/79	etnološki	757
Ratkovica	kuća, kbr. 80	etnološki	758
Ratkovica	ambar, kbr. 80	etnološki	759
Sesvete	antičko nalazište	arheološki	1474
Sesvete	kuća	etnološki	2044
Sulkovci	prapovijesno nalazište	arheološki	1479
Vesela	prapovijesno nalazište	arheološki	1489
Zagrađe	srednjovjekovno nalazište	arheološki	1497
Zagrađe	prapovijesno nalazište	arheološki	1498
Zagrađe	ambar (Donji Kraj), kbr. 48-50	etnološki	760
Zagrađe	ambar (Donji Kraj), kbr. 106	etnološki	763
Zagrađe	ambar (Donji Kraj), kbr. 111	etnološki	764
Zagrađe	ambar (Donji Kraj), kbr. 141	etnološki	766
Zagrađe	kuća (Donji Kraj), kbr. 19	etnološki	768
Zagrađe	ambar, kbr. 64	etnološki	769
Zagrađe	ambar, kbr. 99	etnološki	770
Zagrađe	kuća, kbr. 99	etnološki	771
Zagrađe	ambar, kbr. 105	etnološki	772
Zagrađe	ambar, kbr. 122	etnološki	773
Zagrađe	kuća, kbr. 134	etnološki	774
Zagrađe	ambar, kbr. 149	etnološki	775

Prema stanju od 11.01.2006. godine, na temelju članka 16. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (NN 69/99, 151/03 i 157/03) u Listu preventivno zaštićenih kulturnih dobara upisano je arheološko nalazište "Mjesna rudina" (k.o. Gradac, broj upisnika P-1309) i arheološko nalazište Mali Bilač (k.o. Tulnik, broj upisnika P-1308).

SMJERNICE ZAŠTITE KULTURNIH DOBARA

S aspekta zaštite kulturnih dobara i posebno graditeljskog nasljeđa postojeća i dostupna planska dokumentacija nedostavno pokriva područje županije u odnosu na postojeće stanje inventara, kao i planskim smjernicama za aktivnu zaštitu. Naročito je velik broj neistraženih ili nedovoljno istraženih arheoloških zona i lokaliteta. Služba zaštite vrši novu valorizaciju i kategorizaciju svih kulturnih dobara na području Županije, čija je prvenstvena svrha provedba zaštite kulturnih dobara te njihovo uključivanje u državne i međunarodne programe i planove obnove i održavanja. Na temelju tih istraživanja izraditi će se detaljan program zaštite kulturnih dobara koji posebno uključuje uvjete pripreme i provedbe posebnih istraživanja, te obnovu, prezentaciju, određivanje namjene i osiguravanje financijskih sredstava za njegovu provedbu.

Prostornim planom Požeško - slavonske županije planirano je da se veća skrb posveti očuvanju ruralnog graditeljskog nasljeđa, pri čemu tipologiju naselja i arhitektonsko oblikovanje treba usuglašavati sa tradicijom, a nagrđene dijelove naselja treba postupno sanirati. Polazišta obnove i oblikovanja povijesnih naselja treba temeljiti na:

- reafirmaciji i očuvanju izvorne strukture sela, osobito planiranih naselja,
- određivanju uvjeta uređenja i korištenja prostora, oblika i uvjeta građenja,
- zadržavanju starog sustava parcelacije te
- kontroli linearnog širenja sela i izmještanju tranzitnog prometa.

Istaknuto je da osobitu važnost pri budućem oblikovanju naselja i pri reduciranju/proširenju postojećih granica građevinskog područja treba obratiti na činjenicu sprečavanja aktivnosti na uzdužnom povezivanju naselja, posebice uzduž prometnica županijskog i državnog karaktera, kako bi im se sačuvala utvrđena kategorija, odnosno optimalna protočnost. Osobito je to slučaj u naseljima uz prometnicu državne i županijske ceste na smjerovima:

- Pleternica - Bresnica - Sulkovci,
- Frkljevci - Kadanovci,
- Resnik - Svilna - Buk,
- Kuzmica - Srednje Selo - Viškovci - Blacko

Etnološka baština preživjela je najveću devastaciju tijekom procesa urbanizacije naselja, te je gotovo sasvim nestala. Iako matrica seoskih naselja ostaje i dalje ista, ona gube vrijednost etnološke baštine, te su ostali samo pojedinačni primjeri stambenih i gospodarskih građevina ili cjele okućnice, u većoj mjeri zapušteni i nenaseljeni. Očuvanju etnološke baštine u pojedinačnim primjerima ili manjim sklopovima najviše pridonosi visoka svijest pojedinaca i zajednice, uz potporu države i županije, kao mogućnost korištenja u turističke svrhe.

Nepokretna kulturna dobra na području Grada Pleternice sistematizirana su prema osnovnoj podjeli na dvije vrste:

1. povijesne građevine i sklopovi (sakralne, civilne i gospodarske građevine),
2. arheološka nalazišta i lokaliteti

Nepokretna kulturna dobra podliježu pravima i obvezama Zakona o zaštiti kulturnih dobara (NN 69/99, 151/03 i 157/03), bez obzira na njihov trenutni pravni status zaštite. Za sve građevinske zahvate na građevinama iz Popisa kulturnih dobara i u njihovoj neposrednoj blizini u postupku ishođenja lokacijske dozvole potrebno je ishoditi posebne uvjete Uprave za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorskog odjela u Požegi. Na povijesnim građevinama koje su nositelji identiteta, tradicijskim kućama, mogući su radovi konzervacije uz očuvanje izvornog izgleda i oblikovanja, kao i neophodni radovi građevinske sanacije.

Vrijednost i brojnost potencijalnih arheoloških lokaliteta i nalazišta upućuje na potrebu za rekognosciranjem i istraživanjem. U prostornom planiranju potrebno je uklopiti i davati akcent arheološkim lokalitetima te štititi zone oko navedenih lokaliteta. Zaštita arheoloških lokaliteta provodi se u skladu s načelima arheološke struke i konzervatorske djelatnosti:

- sanacijom, konzervacijom i prezentacijom vidljivih ostataka građevina, važnih za povijesni i kulturni identitet prostora, odnosno
- odgovarajućom obradom, dokumentiranjem i pohranom u muzejske ustanove predmeta s lokaliteta, koje se obzirom na njihov karakter ne može prezentirati.

Na preventivno zaštićenim arheološkim lokalitetima se svi zemljani radovi koji uključuju kopanje zemljišta dublje od 40 cm moraju izvesti ručnim iskopom pod nadzorom i uputama arheologa, uz prethodno utvrđene mjere zaštite i odobrenje nadležnog konzervatorskog odjela, koji može propisati i prethodno izvođenje zaštitnih arheoloških iskopavanja i istraživanja. Svi planirani građevinski radovi na navedenom lokalitetu uvjetovani su rezultatima arheoloških istraživanja, bez obzira na prethodno izdane uvjete i odobrenje.

Također, ukoliko bi se na preostalom području, prilikom izvođenja građevinskih ili bilo kojih drugih zemljanih radova naišlo na arheološko nalazište ili nalaze, osoba koja izvodi radove dužna je prekinuti radove te bez odlaganja obavijestiti nadležni konzervatorski odjel, kako bi se sukladno zakonskim odredbama poduzele odgovarajuće mjere osiguranja te zaštite nalazišta i nalaza.

Treba napomenuti da je Odredbama za provođenje ovog Plana određeno da se moguća naknadna izmjena ili dopuna posebnih uvjeta korištenja prostora, a koja se odnosi na nove (registrirane ili evidentirane) arheološke lokalitete, civilne, sakralne i etnološke građevine ne smatra izmjenom Plana, osim ako to nije predviđeno posebnim propisom. U tom smislu se predložene mjere zaštite odnose i neke nove nalaze (npr. arheološki nalazi vezani na Studiju utjecaja na okoliš brze ceste), kada isti budu uvršteni u službenu dokumentaciju Ministarstva kulture i stručno valorizirani od nadležnog Konzervatorskog odjela.

3.5. RAZVOJ INFRASTRUKTURNIH SUSTAVA

3.5.1. Prometni infrastrukturni sustav (ceste, željeznice, javne telekomunikacije, produktovodi)

3.5.1.1. Cestovni promet

Pregled javnih cesta na području Grada Pleternice

Kategorizirane javne ceste koje prolaze područjem Grada Pleternice su:

državne ceste:

- D 38** Pakrac (D5) - Požega - Pleternica - Đakovo (D7)
D 49 Slatina (D2) - Požega - Pleternica - čvor Lužani (D4)
D 525 Pleternica (D49) - čvor Slavonski Brod zapad (D4)

županijske ceste:

- Ž 4030** D34 - Moslavački Krčenik - Zdenci - Orahovica - Kutjevo - Pleternica (D38)
Ž 4116 Kamenolom Vetovo - Vetovo - Jakšić - D38
Ž 4162 Bilice (Ž4161) - Ravan - Brodski Zdenci - D53
Ž 4185 Dragovci (D49) - Drenovac - Bilice (Ž4161)

lokalne ceste :

- L 41055** Koprivnica - Poloje - Ž4185
L 41056 Radnovac (D51) - Trapari - Gradac (Ž4030)
L 41057 Rajsavac (D51) - Lakušija - L41056
L 41058 Trapari (L41056) - D38
L 41059 Frkljevci (Ž4161) - Zagrade (Ž4185)
L 41060 Grabarje (Ž4127) - želj. kolodvor Zarišlac
L 41061 Zarišlac - L41062
L 41062 Ž4030 - Ašikovci - Knežci - L41044
L 41063 Tulnik - D38
L 41068 Bilice (Ž4185) - Ž4186
L 41069 Brđani - Ž4162

Sve županijske i lokalne ceste na području Grada Pleternice imaju suvremeni kolnički zastor, a njihovo održavanje obavlja se prema godišnjem programu redovnog i izvanrednog održavanja.

Prema podacima Hrvatskih cesta d.o.o., Sektor za održavanje, na području Grada Pleternice su izvršeni sljedeći zahvati na državnim cestama:

- na D49 (dionica 002, Pleternica, ulica I. Šveara) u 2004. godini obnovljena je kolnička konstrukcija uz spuštanje nivelete,
- na D49 (dionica 102, Pleternica, Mlinska ulica) u 2004. godini obnovljena je kolnička konstrukcija,

Dionica D49 (Pleternica - Sulkovci - Ratkovića - granica Županije) uvrštena je u Program "Betterment 2", kojim se planira izvršiti dogradnja kolničke konstrukcije, ispravak horizontalnih i vertikalnih elemenata, proširenje postojećih mostova i uređenje odvodnje na dionici Pleternica - Batina. Radovi se planiraju izvoditi u srednjeročnom razdoblju (2005. - 2008. godina), a duljina zahvata na području Grada Pleternice je 10,6 km.

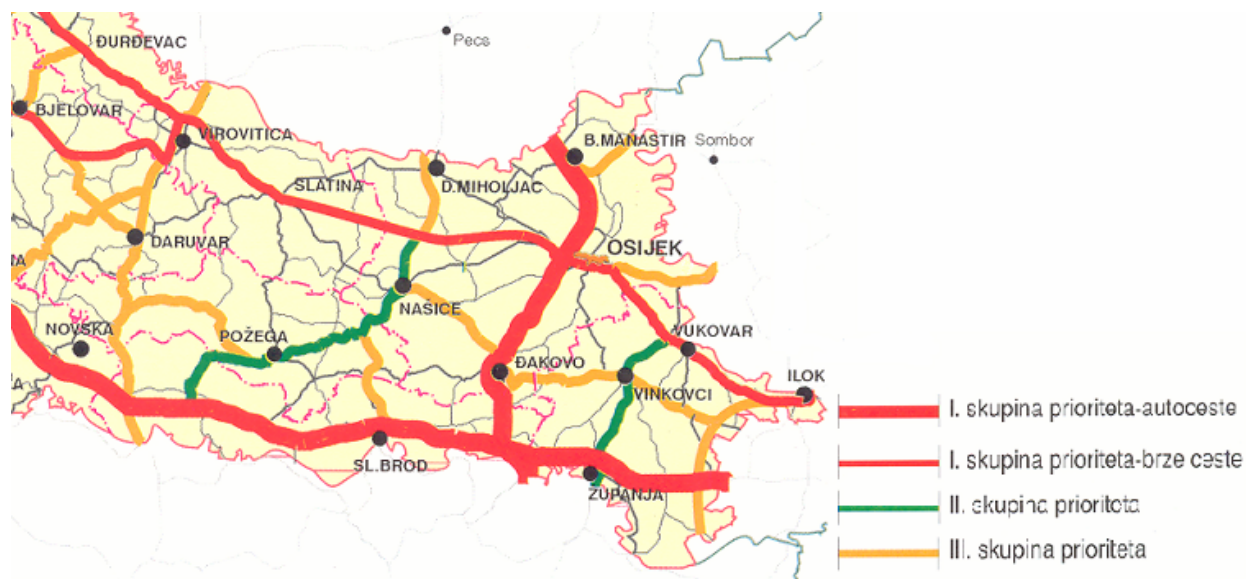
Koncept razvoja prometnog sustava na području Grada Pleternice

Strategijom prostornog uređenja i Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske (NN 50/99) kao i Strategijom prometnog razvitka Republike Hrvatske (NN 139/99) predložena je primarna cestovna mreža, tj. mreža autocesta i brzih cesta u Republici Hrvatskoj. Zacrtni su osnovni smjerovi i glavne točke koje treba cestovno povezati, a podloga za utvrđivanje predloženih cestovnih koridora je izrađena studijska i projektna dokumentacija.

PRIKAZ KATEGORIZIRANIH PROMETNICA KOJE PROLAZE PODRUČJEM GRADA PLETERNICE
(izvor: HRVATSKE CESTE d.o.o. za upravljanje, građenje i održavanje državnih cesta, Sektor za strateško planiranje, razvoj i studije, Odjel za strateško planiranje i razvoj)

OSNOVNI DRŽAVNI CESTOVNI SMJEROVI - IZVOD ZA PODRUČJE ISTOČNE HRVATSKE

(izvor: Strategija prometnog razvitka Republike Hrvatske, NN 139/99 - slika 16.)

Prema "Strategiji prometnog razvitka Republike Hrvatske" (NN 139/99), područje Grada Pleternice se nalazi unutar dva prioriteta, i to:

- **II. skupina prioriteta** (srednjoslavonski cestovni smjer "Valis aurea": Nova Gradiška - Požega - Našice), dužine cca 80 km
(unutar ovog prometnog pravca nalazi se dio planirane dionice I. faze (dvotračne ceste) planirane primarne brze ceste, koja bi dugoročno povezala Pleternicu s Požegom, odnosno s autocestom D4 kod Lužana - dužina cca 11 km, kao i izgradnja brze primarne prometnice Brestovac - Pleternica i I. faza od obilaznice Požega do Pleternice u dužini cca 25 km)
- **III. skupina prioriteta** (brodsko - miholjački cestovni smjer: Slavonski Brod - Našice - Donji Miholjac), dužine cca 96 km
(unutar ovog prometnog pravca nalazi se izgradnja II. faze planirane brze ceste Pleternica - Požega - Brestovac - Nova Gradiška od obilaznice Požega do Pleternice u punom profilu, dužine cca 11 km i izgradnja II. faze brze ceste Čaglin - Pleternica - Lužani na dionici od Pleternice do Lužana (puni profil četverotračne ceste, dužine cca 20,4 km)

Prema usvojenoj "Strategiji razvitka cestovne mreže Slavonije i Baranje" iz lipnja 1998. godine, u prostoru požeške zavale predviđene su dopune primarnih cestovnih pravaca, koji nisu sastavni dio "Strategije prometnog razvitka Republike Hrvatske", a što je akceptirano i usvojenim Prostornim planom Požeško - slavonske županije.

Prema rješenju iz "Strategije razvitka cestovne mreže Slavonije i Baranje", planira se izgradnja cestovnog pravca od čvorišta na planiranoj brznoj cesti Virovitica - Slatina - Našice - Osijek, zatim uz trasu D53 do Čaglina gdje se odvaja u pravcu Pleternice, te dalje nastavlja dolinom rijeke Orljave do čvorišta Lužani na autocesti Zagreb - Lipovac.

Na dijelu od grada Pleternice do čvora Lužani trasa ove ceste biti će izgrađena u koridoru željezničke pruge II 207 Nova Kapela - Batrina (MG 2) - Našice (I 100) - s istočne strane kolosjeka, a koji ide zapadno u odnosu na rijeku Orjavu. Ova bi planirana cesta zaobilazila grad Pleternicu s istočne i sjeverne strane, čime bi se osiguralo izmještanje tranzitnog prometa iz samog centra Pleternice, te osigurala dobra cestovna veza industrijske zone Pleternice sa područjem Županije i čitave Hrvatske.

Javni prijevoz

Organiziranim javnim autobusnim prijevozom omogućava se kvalitetno povezivanje naselja. U optimalizaciji javnog autobusnog prijevoza treba težiti da se u naseljima postigne viši standard, tj. da pješački razmak od sadržaja do stajališta javnog prometa bude u okvirima udaljenosti od 300 do 600 metara (cca 5 do 10 minuta hoda do stajališta).

Promet u mirovanju

Promet cestovnih vozila u naseljima zauzima značajne površine za kretanje i parkiranje. Ovakvi prostorni zahtjevi u uvjetima postignutog stupnja motorizacije, a još više u budućnosti, uvjetuju da se potrebe za površinama za mirovanje osobnih vozila izjednačavaju s potrebama prometnih površina za vozila u kretanju. Osnovicu za proračun budućih potreba za parkirališno - garažnim površinama predstavljaju slijedeće pretpostavke: stupanj motorizacije 1 : 3,3 (1 putnički automobil na 3,3 stanovnika) i struktura gradnje po namjeni. Ukupne potrebe se kreću od 25 do 40 m² uređenih prometnih površina po jednom osobnom vozilu.

Biciklistički promet

Biciklistički promet je godinama bio potiskivan, dijelom zbog povišenja standarda, a dijelom i zbog povećanog automobilskeg prometa a time i povećane opasnosti za bicikliste. Zbog prikladne konfiguracije terena, ako i zbog ekoloških razloga predlaže se u naseljima gradnja biciklističkih staze minimalne širine 1,00 m (po mogućnosti odvojene od kolnika). Osim u naseljima, biciklističke staze potrebno je uređivati i u turistički atraktivnim područjima, čime se stvaraju preduvjeti za specifičan vid turizma (off-road biciklizam).

Pješački promet

Širina pješačkih staza je višekratnik širine jedne pješačke trake koja iznosi 0,75 m, no minimalna prikladna širina staze trebala bi iznositi 1,50 m.

Benzinske postaje

U sklopu koridora javnih prometnica predviđa se rekonstrukcija postojećih, odnosno izgradnja novih benzinskih postaja s pratećim sadržajima i to na način da se osigura sigurnost svih sudionika u prometu i uvjeti zaštite okoliša.

Lokacije novih benzinskih postaja odrediti će se uz koridore javnih prometnica u skladu s poslovnim interesom potencijalnih investitora, važećim propisima i standardima, kao i posebnim uvjetima nadležne uprave za ceste. Nove benzinske postaje moraju veličinom i smještajem biti prilagođene okolišu, te se njihovim smještajem ne smiju pogoršati uvjeti stanovanja u okolnom prostoru ni narušiti vrijedni prirodni prostori.

3.5.1.2. Zračni promet

Na području Grada Pleternice Prostornim planom Požeško - slavonske županije predviđeno je, pored ostalih, zadržavanje aerodromske piste na području grada Pleternice (letjelište), koja je inače tijekom Domovinskog rata bila u korištenju, na lokaciji Ivanindvor (uz stočnu farmu), površine cca 6,3 ha.

U gradu Pleternici djeluje Aero - klub Pleternica, koji se za sada bavi sportskim letenje, s obzirom da postojeća pista ima kategoriju sportskog letjelišta, te trenutno na njoj ne postoji mogućnost prihvata zrakoplova kategorije 2C. Postojeća pista ima duljinu 750 m i širinu 75 m, ali nije definirana ukupna dužina piste sa svim elementima zaštite poletno - sletne ravnine i zone, te je stoga potreban otkup zemljišta i ograđivanje piste. Na postojećoj pisti ne postoji sustav veza i navođenja, niti adekvatni objekti.

3.5.1.3. Željeznički promet

Područjem Grada Pleternice prolaze dvije trase željezničkih pruga II. reda:

- željeznička pruga II 207 Nova Kapela - Batrina (MG 2) - Našice (I 100),
- željeznička pruga II 208 Pleternica - (II 207) - Velika

Hrvatske željeznice su svojim dopisom broj 3.1.1.-G.I. 2657/2004 od 24.06.2004. godine dostavile najnovije podatke o stanju ovih željezničkih pruga, koji se donekle razlikuju od dostavljenih podataka za potrebe izrade PPP-SŽ:

Pruga II 207 je lokalnog značaja, jednokolosječna i neelektrificirana, duljine 59,851 km. Stanje pruge na dionici Nova Kapela - Batrina - Pleternica omogućava:

- najveću dopuštenu masu po osovini: 20 t
- najveću dopuštenu masu po dužnom metru: 6,4 t
- najveću dopuštenu brzinu: 60 km/h

Stanje pruge na dionici Pleternica - Našice omogućava:

- najveću dopuštenu masu po osovini: 16 t
- najveću dopuštenu masu po dužnom metru: 5 t
- najveću dopuštenu brzinu: 30 km/h

Na pruzi II 207 se na području Grada Pleternice nalaze sljedeća službena mjesta: stajalište Ratkovića, stajalište Bučje - Koprivnica, stajalište Sulkovci, kolodvor Pleternica i stajalište Zarilac.

Pruga II 208 je lokalnog značaja jednokolosječna i neelektrificirana, duljine 25,238 km. Stanje pruge na dionici Pleternica - Požega omogućava

- najveću dopuštenu masu po osovini: 20 t
- najveću dopuštenu masu po dužnom metru: 6,4 t
- najveću dopuštenu brzinu: 80 km/h

Stanje pruge na dionici Požega - Velika omogućava:

- najveću dopuštenu masu po osovini: 16 t
- najveću dopuštenu masu po dužnom metru: 5 t
- najveću dopuštenu brzinu: 40 km/h

Na pruzi II 208 se na području Grada Pleternice nalaze sljedeća službena mjesta: kolodvor Pleternica, stajalište Novoselci i kolodvor Blacko - Jakšić.

HŽ u narednom srednjoročnom razdoblju ne planira novu infrastrukturnu izgradnju niti rekonstrukciju postojeće željezničke infrastrukture na području Grada Pleternice.

3.5.1.4. Pošta i telekomunikacije

Pošta

Na području Grada Pleternice postoje četiri poštanska ureda:

- 34310 PLETERNICA
- 34311 KUZMICA
- 34312 SESVETE
- 34315 RATKOVICA

Hrvatska pošta d.d. Područna uprava Slavonija - Poštansko središte Požega, u skladu sa Planom razvoja HP, na području Grada Pleternice prema sadašnjim saznanjima nema namjeru otvarati nove poštanske urede. Predstojeća je zadaća u prvom redu tehničko - tehnološki napredak, tj. pružanje brzih i kvalitetnijih usluga te širi spektar raznovrsnijih usluga. Planirani razvoj poštanske mreže i prometa u sljedećem planskom razdoblju obuhvaća:

- adaptaciju, uređenje i opremanje postojećih poštanskih ureda
- dovršenje informatizacije procesa rada u prijemu poštanskih pošiljaka
- poboljšanje kvalitete i pouzdanosti prijenosa pošiljaka
- razvoj tržnog pristupa i odnosa s korisnicima, uvođenje novih usluga i prilagođavanje postojećih specifičnim potrebama korisnika.

Javne telekomunikacije - fiksne mreže

Prema pribavljenim podacima koje je dostavio HT-Hrvatski telekom, Sektor za tehničko planiranje, područje Grada Pleternice telekomunikacijski je na visokoj razini razvoja. U mreži javnih telekomunikacija upotrebljavaju se u načelu samo digitalni sustavi prijenosa. Nepokretna mreža je organizirana preko 9 udaljenih pretplatničkih stupnjeva (UPS), koje se nalaze u naseljima: **Pleternica, Kuzmica, Gradac, Sesvete, Buk, Kadanovci, Zagrađe, Sulkovci i Ratkovica**. Ovi su UPS-ovi međusobno povezani međusobno, kao i na matičnu AXE centralu u Požegi, i to prijenosnim sustavima koji rade po svjetlovodnim kabelima.

Na užem području grada Pleternice izgrađena je distributivna telekomunikacijska kanalizacija tako da je u gotovo svim ulicama položen odgovarajući broj cijevi i zdenaca, kroz koje su uvučeni telekomunikacijski kabeli TK mreže Pleternica, kao i svjetlovodni kabeli za međusobno povezivanje telekomunikacijskih objekata. Na širem području grada Pleternice telekomunikacijska mreža uglavnom je izvedena polaganjem TK kabela u zemlju, a svjetlovodni kabeli su uvučeni u položene cijevi. U manjem broju naselja podzemna TK mreža izgrađena je na način da je podzemno izgrađen primarni dio TK mreže, dok je sekundarni dio mreže izveden zračno sa samonosivim TK kabelima po kućama.

Telekomunikacijski uređaji i oprema su smješteni u objektima predviđenim za tu namjenu, a udaljeni pretplatnički multiplekser (RSM) u Velikom Bilaču je kabinetske izvedbe za vanjsku montažu. Ovaj se RSM nalazi izvan područja Grada Pleternice, ali se njime pokrivaju i naselja Mali Bilač i Tulnik. Na sličan je način naselje Zrilac vezano na RSS Grabarje, a naselje Knežci na RSS Kula.

Na području grada Pleternice su u radu dva županijska SDH prstena, koji rade po postojećim trasama svjetlovodnih kabela. Isto su tako u radu i dva svjetlovodna kabela u funkciji privoda, i to za BS Resnik CRONET i BS Pleternica VIPnet.

Plan razvoja telekomunikacijske mreže obuhvaća nastavak započetog razvitka koji obuhvaća:

- dogradnja kapaciteta komutacija (UPS) u skladu s porastom potreba
- dogradnja već izgrađenih mjesnih mreža u pojedinim naseljima u skladu s povećanjem broja korisnika i suvremenom tehnologijom
- u slučaju izgradnje novih mjesnih mreža, iste će se graditi podzemno čitavom trasom (do krajnjeg korisnika).

U narednom razdoblju razvoj telekomunikacija biti će usklađen sa zahtjevima tržišta. Uz osnovne usluge Hrvatski telekom d.d. nudi i razvoj niza dodatnih usluga u nepokretnoj telefonskoj mreži te pruža IQ usluge inteligentne mreže koja je nadogradnja osnovnim telefonskim uslugama. Intenzivan je i razvoj ISDN-a s osnovnim i primarnim pristupom te ADSL pristupa koji korisnicima omogućuje još veću brzinu primanja i slanja informacija.

Javne telekomunikacije - pokretne mreže

HTmobile i VIPnet izgrađuju i upravljaju telekomunikacijskom mrežom u NMT sustavu i u sustavu globalne pokretne mreže - GSM.

Na području Grada Pleternice HT-mobile raspolaže trenutno sa jednom osnovnom postajom - BS Resnik (brdo Sokolovac) u CRONET mreži, a u tijeku je izgradnja i druge osnovne postaje - BS Bučje - HRT kraj naselja Bučje, dok je u planu izgradnja BS Frkljevci. VIPnet raspolaže sa jednom osnovnom postajom - BS Pleternica u Pleternici, a podatke o eventualnim potrebama za izgradnju novih osnovnih postaja ovaj koncesionar nije dostavio.

U razvoju postojećih javnih sustava pokretnih komunikacija planira se dalje poboljšanje pokrivanja, povećanje kapaciteta mreža prema planiranom broju korisnika i uvođenje novih usluga. Planira se uvođenje novih mreža i sustava pokretnih komunikacija slijedeće generacije (UMTS i sustavi slijedećih generacija). U skladu s navedenim planovima, uz postojeće i planirane lokacije osnovnih postaja, koje su ucrtane na kartografskim prilogima PPUG-a Pleternica, potrebno je u budućnosti omogućiti izgradnju i postavljanje i dodatnih osnovnih postaja.

Zbog povećanja potrebnih kapaciteta, kao i uvođenja novih mreža u budućnosti, na području Grada Pleternice je, u skladu sa Pravilnikom o javnim telekomunikacijama u pokretnoj mreži (NN 58/95) kojim je predviđeno da mreža mobilne telefonije mora pokrivati sva županijska središta, gradove i naselja, kao i važnije cestovne i željezničke prometnice, te važnije plovne puteve na unutrašnjim vodama i teritorijalnom moru RH, predviđena mogućnost daljeg širenja mreže mobilne telefonije i izgradnje dodatnih osnovnih postaja. Izgradnja baznih stanica mobilne telefonije vršiti će se u skladu s odredbama Zakona o gradnji (NN 175/03), Zakona o zaštiti od ionizirajućeg zračenja (NN 27/99) kao i ostalim propisanim uvjetima građenja za takve vrste građevina.

Predviđa se prostorna distribucija antenskih stupova pokretnih telekomunikacija s gustoćom jedan antenski stup po naselju. U naselju je dozvoljena izgradnja više baznih postaja, ali u tom slučaju ostale ne mogu imati samostojeći antenski stup.

Bazne postaje se ne mogu graditi:

- na školama i dječjim vrtićima
- na građevinama i područjima koja su zaštićena na temelju propisa o zaštiti kulturnih dobara
- sa samostojećim antenskim stupom na udaljenosti manjoj od 100 m od sakralne građevine.

Radio i TV sustav veza

Od Hrvatskog zavoda za telekomunikacije, unatoč traženjima, nisu dostavljeni podaci o izgrađenim uređajima (RTV odašiljači, pretvarači i sustavi veza).

3.5.2. Energetski sustav

3.5.2.1. Proizvodnja i cijevni transport nafte i plina

Na području Grada Pleternice PLINACRO d.o.o. nema izgrađene mreže za cijevni transport nafte i plina, ali se planira izgradnja magistralnog plinovoda Nova Kapela - Požega DN 300 i izgradnja BS Pleternica, BS Blacko i BS Ratkovica na istom plinovodu.

Na području grada Pleternice ovim su Planom određene dvije varijante trase magistralnog plinovoda Nova Kapela - Požega, a o končnom odabiru najpovoljnije trase odlučiti će naknadno investitor, Grad Pleternica i Požeško-slavonska županija. Obje varijante planirane trase magistralnog plinovoda ucrtane su u kartografskim prikazima broj 2.B. - Energetski sustav u mj. 1:25.000, broj 3. - Uvjeti za korištenje, uređenje i zaštitu prostora u mj. 1:25.000 i broj 4.19. - Građevinsko područje naselja Pleternica u mj. 1:5.000.

3.5.2.2. Distributivna plinska mreža

Distribuciju prirodnog plina na području Grada Pleternice trenutno vrše dva koncesionara: HEP - Plin d.o.o. i MONTOCOIM.

Tvrtka HEP - Plin vrši opskrbu plinom samo naselja Kuzmica. Opskrba plinom ovog naselja vrši se preko MRS Požega.

Tvrtka MONTOCOIM vrši opskrbu plinom naselja Čosinci, Sesvete, Lakušija, Ašikovci, Gradac, Pleternica, Blacko, Srednje Selo, Viškovci, Novoselci, Trapari, Resnik, Svilna, Buk, Frkljevci, Kadanovci, Bilice, Zagrađe, Bučje, Drenovac, Ratkovica, Komorica, Koprivnica, Bzenica, Sulkovci i Bresnica. Opskrba ovih naselja plinom vrši se preko MRS Ferovac (izvan Grada Pleternice). Ukupno je trenutno opskrbljeno plinom 27 naselja. Plinovodi su novijeg datuma, s profilima koji se kreću od D63 do D225 mm, a maksimalni tlak u plinoodvima je 4 bara (srednji tlak).

Plinifikacija preostalih naselja će se vršiti u skladu s procjenom o isplativosti takvog ulaganja.

Među prioritetne smjernice za izgradnju kapitalnih objekata plinoopskrbnog sustava na području Grada Pleternice PPŽ-om su određeni:

- nastavak i dovršetak visokotlačnog plinovoda od Grabarja do Pleternice s maksimalnim tlakom od 12 bara,
- u razdoblju 2001.-2004. godina MRS Pleternica kapaciteta 4.000 m³/h i izlaznog tlaka od 4 bara (lokacija kod naselja Novoselci).
- DRS postrojenje Pleternica.

3.5.2.3. Prijenos električne energije

Na području Grada Pleternice od elektroenergetskih objekata u vlasništvu HEP - Prijenos d.o.o., Prijenosno područje Osijek izveden je DV 110 kV Požega - Slavonski Brod. Dalekovod je izgrađen na čelično-rešetkastim stupovima s Al/Če vodičima 3 x 150 mm².

3.5.2.4. Distribucijska elektroenergetska mreža

Područje Grada Pleternice napaja se električnom energijom iz trafostanice TS 35/10 kV Pleternica, koja je 35 kV dalekovodima povezana sa TS 35/10 kV Požega, te TS 35/10 kV Ferovac i TS 35/10 kV Brod. Distribucijska elektroenergetska mreža na razini 10(20) kV djelomice je novijeg datuma izgradnje, dok je niskonaponsku mrežu 0,4 kV u dobrom dijelu potrebno rekonstruirati. Područje Grada Pleternice se električnom energijom opskrbljuje preko distributera DP Elektra Požega.

Na području Grada Pleternice se nalaze sljedeći elektroenergetski objekti naponskog nivoa 35 kV:

- TS 35/10 kV Pleternica (Pi= 8 MVA + 8 MVA)
- ZDV 35 kV Požega I - Pleternica
- ZDV 35 kV Pleternica - Bilice
- ZDV 35 kV Pleternica - Ferovac

HEP-Distribucija d.o.o., DP "ELEKTRA" Požega je svojim dopisom broj 402100201 – 2556/04 od 09.06.2004. godine dostavila najnovije podatke o trasama postojećih i planiranih dalekovoda, koji se donekle razlikuju od dostavljenih podataka za potrebe izrade PPP-SZ.

Na području Grada Pleternice izgrađene su ukupno 53 trafostanice 10 (20)/04 kV, odnosno po naseljima:

- naselje Pleternica 14 TS
- naselje Gradac i Brodski Drenovac 4 TS
- naselje Sulkovci 3 TS
- naselja sa po dvije TS: Ašikovci, Bilice, Frkljevci, Komorica, Ratkovic, Zagrađe i Zarilac
- naselja sa po jednom TS: Blacko, Bresnica, Bučje, Buk, Bzenica, Čosinac, Kadanovci, Kalinić, Knežci, Lakušija, Mali Bilač, Pleternički Mihaljevci, Poloje, Požeška Koprivnica, Resnik, Sesvete, Tulnik i Vesela.

Ukupna angažirana snaga za područje Grada Pleternice trenutno iznosi cca 7 kVA.

Svi zračni dalekovodi moraju imati svoj zaštićeni koridor koji ovisi o naponskoj razini iz čega proizlazi i širina koridora i to za nadzemne elektroenergetske vodove, ovisno o lokalnim uvjetima osiguravaju se slijedeće širine:

- DV 110 kV - najmanje 20 m.
- DV 400 kV - najmanje 30 m.

Konačna širina zaštitnih koridora određuje se prema propisanim sigurnosnim udaljenostima. Koridori kroz šumska područja formiraju se prema najvećoj visini drveća, tako da u slučaju pada drveta drvo ne dosegne vodič.

Za suglasnost oko korištenja prostora u i oko koridora dalekovoda naponske razine 110 i 400 kV nadležna je Direkcija za prijenos HEP-a (PrP Osijek odnosno PrP Zagreb). Posebno treba obratiti pozornost kod područja korištenja na mjestima prijelaza zračnih dalekovoda preko naselja ili dijelova naselja, preko infrastrukturnih objekata (cesta, željeznica, drugih zračnih vodova i sl.) i prijelaza poljoprivrednog i šumskog zemljišta.

3.5.2.5. Mogućnosti korištenja obnovljivih izvora energije

Energetske transformacije i proizvodnja korisnih oblika energije na bazi konvencionalnih tehnologija nužno su vezane na manje ili veće negativne utjecaje na okoliš i ekosustav. Radi smanjenja ovih utjecaja Strategijom i Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske planirano je razmatrati mogućnosti korištenja obnovljivih alternativnih izvora energije:

Korištenje biomase: Na području Grada Pleternice postoje značajne količine biljnih otpadaka i ostale biomase, te postoje mogućnosti za njihovo korištenje u proizvodnji energije. U budućnosti se stoga može očekivati značajnije korištenje biomase u poljoprivredi.

Energija sunca: Gospodarski potencijal za iskorištenje energije sunca u kontinentalnim klimatskim uvjetima odnosi se isključivo na niskotemperaturno korištenje sunčeve energije za pripremu tople vode u sektorima kućanstava, usluga i poljoprivrede.

Korištenje vjetra: Mogućnost korištenja snage vjetra kao energenta nije u potpunosti istražena, no postoji mogućnost korištenja vjetra na malim gospodarstvima odnosno kućanstvima.

3.5.3. Vodnogospodarski sustav (vodoopskrba, odvodnja, uređenje vodotoka i voda, melioracijska odvodnja)

3.5.3.1. Vodoopskrbni sustav

Polazni je stav i cilj razvojnog programa vodoopskrbe Republike Hrvatske je da svaki stanovnik u doglednoj budućnosti treba biti opskrbljen dovoljnim količinama kvalitetne pitke vode na temeljima održivog gospodarenja vodama i upravljanja sustavom vodoopskrbe. Rješenje vodoopskrbe Požeško - slavonske županije temelji se na uspostavi cjelovitog sustava koji će distribucijom vode sigurnih izvorišta osigurati potrebne količine kvalitetne vode za sadašnje i buduće potrebe gospodarskog i demografskog razvitka.

Usporedno s rješavanjem problema vodoopskrbe Županije potrebno je provoditi mjere s ciljem postizanja učinkovitijeg djelovanja postojećih vodoopskrbnih sustava. Vodoopskrba većih naselja pri tome ne smije ovisiti o jednom izvorištu ili jednom sustavu dobave zbog uvijek mogućih neočekivanih vodoopskrbnih zahtijeva, neočekivanih hidroloških uvjeta ili izvanrednih situacija.

Rješenje vodoopskrbe Požeško - slavonske županije temeljeno je na uspostavi cjelovitog sustava koji će distribucijom vode sigurnih izvorišta osigurati potrebne količine kvalitetne vode za sadašnje i buduće potrebe. Opskrba vodom organizirana je u jedinstven regionalni vodoopskrbni sustav iz dva izvorišta - Veličanka i Stražemanka, tri crpilišta - Zapadno polje, Istočno polje i Luke u Požegi, te dva površinska zahvata - Kutjevačka Rika i Bistra. Javni vodoopskrbni sustav Požeštine dugoročno gledano suočava se s dva problema:

- nedovoljno raspoloživom količinom vode potrebnom za zadovoljavanje rastućih potreba širenjem sustava i porastom broja stanovnika,
- nepostojanjem odgovarajuće javne vodoopskrbne mreže koja bi povezivala čitavo područje i osigurala opskrbu vodom svih naselja.

Daljnji razvoj javne vodoopskrbe Požeštine obuhvaća daljnju izgradnju transportnih cjevovoda, vodosprema, precrpnih stanica, regulacijskih čvorova i slično. Kao trajno dugoročno rješenje vodoopskrbe Požeštine predlaže se izgradnja višenamjenske akumulacije Kamenska.

Grad Pleternica se opskrbljuje pitkom vodom iz vodocrpilišne zone Pleternica, te sa izvorišta Brđani, Bučje i Zagrađe. Na području Grada Pleternice tvrtka "Tekija" d.o.o. uz Požege je ovlaštena za upravljanje, korištenje i održavanje vodoopskrbnog (i kanalizacijskog) sustava. Grad Pleternica ima riješenu javnu vodoopskrbu za 51% stanovništva. Vodoopskrbni sustav je kombiniranog tipa (gravitacijsko-tlačni). Uz regionalni vodoopskrbni sustav postoji i niz malih sustava s kaptažama izvorišta izdašnosti od 0,5 do 5,0 l/s, koji su dugoročno planirani kao dio regionalnog sustava (Brđani, Bučje, Zagrađe). Osnovni problem većine od ovih zahvata je pojednostavljena izgradnja zahvatnih građevina i zamućenje kod obilnijih padalina. Nužna je ugradnja opreme za mjerenje zahvaćenih količina vode, te opreme za dezinfekciju (naročito na dijelovima mreže gdje je vrlo mala potrošnja vode, zbog čega se voda dugo zadržava u cijevima i time gubi na kvaliteti i ispravnosti).

Vodocrpilišna zona Pleternica (područje Vesele)

Crpilište PLETERNICA se nalazi na desnoj obali rijeke Orljave, između Pleternice i Vesele, a sastoji se od tri plitka bušena zdenca dubine do 15 m i ukupnog kapaciteta 40 l/s. Potencijalni zadaćivači vodonosnika su naselja i gospodarski objekti, kao i prometnica Požega - Slavonski Brod, koja prolazi u neposrednoj blizini crpilišta vodovoda. Na poziciji između prometnice Požega - Pleternica i vodotoka rijeke Orljave određena je sljedeća zona sanitarne zaštite crpilišta:

- I. ZONA** - područje crpilišta
- II. ZONA** - uže zaštitno područje uže zaštitno područje - identično je s I. zonom
- III.A ZONA** - unutrašnji dio šireg zaštitnog područja,
- III.B ZONA** - vanjski dio šireg zaštitnog područja.

I. ZONA – PODRUČJE CRPILIŠTA

Područje crpilišta (I. zona) obuhvaća zemljište i prostor na udaljenosti 50 m oko zahvata vode. Zemljište i prostor I. zone kao i objekti za eksploataciju, pripremu i distribuciju vode moraju biti u vlasništvu JP komunalnih djelatnosti. Pristup na područje crpilišta dozvoljen je samo djelatnicima koji rade na objektima u toj zoni i nadležnim inspeksijskim organima, a drugim osobama uz odobrenje nadležne organizacije.

Mjere zaštite područja crpilišta (I. zona) sprečavaju pristup zdencima, a ostvaruju se:

- postavljanjem stabilne ograde oko zdenca na udaljenosti 50 m,
- postavljanjem ploča s natpisom "Pristup strogo zabranjen",
- zabranom izgradnje objekata, izvođenja radova i obavljanja djelatnosti,
- zabranom svake poljoprivredne djelatnosti kao i uporabe gnojiva, pesticida, insekticida i biocida,
- zabranom svake djelatnosti koja nije u funkciji zahvata vode.

Otpadne vode crpilišta treba vodonepropusnom kanalizacijom odvesti izvan I. zaštitne zone.

II. ZONA– UŽE ZAŠTITNO PODRUČJE

Područje uže zaštitne zone (II zona) mora biti toliko da se voda u njemu zadrži najmanje 50 dana prije ulaska u vodozahvat što je za narečenu lokaciju i dokazano (čestice vode od površine terena do vodonosnog sloja putuje više od 70 dana), stoga II zaštitnu zonu nije potrebno izdvajati, jer se mjere zaštite II zaštitne zone ostvaruju unutar područja zahvata vode.

III. A ZONA– UNUTRAŠNJI DIO ŠIREG ZAŠTITNOG PODRUČJA

Šire vodozaštitno područje – unutrašnji dio (IIIA zona) obuhvaća zemljište i prostor na udaljenosti 2 km kružno oko vodozahvata.

Mjere zaštite su iste kao u predhodnim lokacijama III.A zone.

Postojeće stanje na površini III.A zone ne zadovoljava sigurnost crpilišta (naselje, ceste, gospodarski objekti), pa bi mjere zaštite od potencijalnih zagađivača bile:

- Utvrđivanje inicijalnog sadržaja i organiziranje vodonepropusne kanalizacije grada Pleternica i naselja Vesela u III.A zoni crpilišta. Odvodnja komunalnih otpadnih voda izvan zaštitnih zona;
- Izrada površinskog obuhvata vodonepropusnog kanala male i srednje vode kojim bi se površinske vode odvele izvan zaštitnih zona crpilišta;
- Na prometnicama u dodiru s vodocrpilišnim područjem ograničiti brzinu kretanja i zabraniti zaustavljanje vozila s opasnim teretom.

III.B ZONA– VANJSKI DIO ŠIREG ZAŠTITNOG PODRUČJA

Šire vodozaštitno područje – vanjski dio (III.B zona) obuhvaća područje omeđeno na sjeveru cestom Jakšić – Kula, istočnu granicu čini cesta Kula – Knešci do vodotoka Londža. Južnu granicu čini vodotok Londža do ušća u Orljavu, poljski put u predjelu Tribļjavica do naselja Sulkovci. Istočnu granicu čine šumski putovi u predjelu Vražjak, Tromeda, Kamenjar, kroz Srednje Selo do Orljave, te Vetovka, od ušća do mjesta Jakšić.

Mjere zaštite su iste kao u predhodnim lokacijama III.B zone s dopunu zabrane formiranja pozajmišta građevinskog materijala (šljunak, pijesak, glina...).

Imajući u vidu redoslijed radova za područje Požeštine, potrebno je izvršiti uklapanje u sustav novih crpilišta te razvoj javne vodoopskrbne mreže u smjeru istok - zapad, povezivanjem lokalnih vodovoda u jedinstveni centralni vodoopskrbni sustav, te izgradnju cjevovoda, precrpnica i vodosprema nužnih s obzirom na planirani rast potrošnje i postotka pokrivenosti stanovništva vodoopskrbom.

Idejnim rješenjem "Regionalnog vodoopskrbnog sustava Požeštine" izrađenim 1997. godine i matematičkom simulacijom alternativnih rješenja definirani su glavni pravci povezivanja postojećih, ali i budućih izvorišta i crpilišta s gotovo svim naseljima Požeštine. Ovaj projekt razmatra period do 2022. godine. Daljnji razvoj javne vodoopskrbe Požeštine planiran je kroz dvije faze od kojih je prva već izvedena - izgradnja crpilišta Luka u Požegi, te cjevodima Požega - Toranj i Požega - Jakšić - Cerovac, Kaptol - Eminovci. Druga faza obuhvaća daljnju izgradnju transportnih cjevovoda, vodosprema, precrpnih stanica, regulacijskih čvorova i dr.

Unutar prve faze dugoročnog rješenja sustava vodoopskrbe Požeštine proširenje bi se vršilo prema istoku Županije, opskrbljujući njezin središnji dio, zatim unutar Općine Čaglin. Na zapadnom dijelu ranije općine Požega proširenje obuhvaća Općinu Brestovac a na južnom dijelu Grad Pleternicu s okolnim naseljima s dodanim svim elementima i potrebnim objektima (vodosprema, precrpnice) kako bi sustav mogao funkcionirati kao cijelina. Ukupna procijenjena potreba za vodom Grada Pleternice do 2022. godine ($Q_{\max, \text{dan}}$) iznosi 53,24 l/s/24 h.

U svrhu osiguranja uredne opskrbe potrošača vodom planira se, pored izgradnje cjevovoda, i izgradnja vodospreme Pleternica (kapaciteta $V = 2.000 \text{ m}^3$, KD 125 m n.m.).

Za izvorišta i crpilišta na području Grada Pleternice donešene su odluke o vodozaštitnim područjima, i to:

- Odluka o vodozaštitnom području crpilišta "Pleternica" JP Komunalnih djelatnosti "Tekija" Požega ("Službeni vjesnik" Županije požeško - slavonske 05/96)
- Odluka o vodozaštitnim područjima izvorišta vode za piće JP Komunalnih djelatnosti "Tekija" za izvorišta vodovoda Brđani, Bučje i Zagrađe ("Službeni vjesnik" Županije požeško - slavonske 04/97).

3.5.3.2. Odvodnja otpadnih voda

Postojeće stanje kanalizacijske mreže i uređaja za pročišćavanje ne udovoljava i nije adekvatno potrebama Grada Pleternice. Sva naselja neće moći istovremeno izgrađivati uređaje za pročišćavanje i razvijati jednako odvodne sustave, iako trenutno postoje niz kritičnih mjesta kod pojedinačnih ispusta u vodotoke.

Treba razvijati središnje uređaje za pročišćavanje zagađenih voda s izradom kanalizacijske mreže za naselja gdje veličina uređaja iznosi od 10.000-50.000 ES kao što je grad Pleternica (što obuhvaća izgradnju i dovršenje kolektorske mreže, te izgradnju mehaničko-biološkog pročistača. Kod naselja s malim brojem zagađivača treba i dalje poticati da se umjesto dosadašnjeg načina odvodnje otpadnih voda u septičke taložnice usmjere na izgradnju odvodnog sustava s uređajima za pročišćavanje u više faza:

I. faza - izgradnja mehaničkog dijela uređaja za pročišćavanje, s odstranjivanjem krupnih sastojaka te upuštanje u recepijente,

II. faza - nadogradnja sistema sa biološko-kemijskim čišćenjem otpadnih voda. U mogućim rješenjima odvodnje postoje varijantna rješenja o mogućoj odvodnji, kao zasebne sustave, kao sustavi više naselja i kao mogućnost spoja na već izgrađene kolektorske sustave.

U svrhu rješavanja problema odvodnje, prvenstveno grada Pleternice, u proteklom je godinama izrađivana različita dokumentacija za izgradnju kanalizacijskog sustava:

- Konceptijsko rješenje odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda mjesta Pleternica (1992.),
- Uređaj za pročišćavanje otpadnih voda Pleternica - idejno rješenje (1994.),
- Kanalizacija Pleternice - Glavni kolektor, glavni industrijski kolektor i uređaj za pročišćavanje (idejno rješenje, 2001.).

Kanalizacijski sustav grada Pleternice

Stanje u odvodnji otpadnih voda je loše, jer jedino naselje Pleternica (odnosno tek njegov središnji dio) na području Grada Pleternice ima javni sustav za odvodnju otpadnih voda mješovitog tipa (iako bez uređaja za pročišćavanje), pa se otpadne vode ispuštaju direktno u okoliš. Također, postojeći sustav odvodnje je nepovezan, a otpadne se vode ispuštaju u središtu naselja, putem više ispusta, u rijeku Orljavu i potok Vrbavu. Kako su izgrađeni vodoopskrbni sustavi uzrok povećanih količina otpadnih voda, nepročišćavanje tih voda opasno je za podzemni vodonosnik i ugrožava okoliš.

Na području Grada Pleternice kanalizacijski sustav mješovitog tipa izgrađen je jedino u Pleternici, i to od betonskih cijevi profila BC 300 do BC 600 mm. Izgradnja sustava odvijala se usporedno sa širenjem grada i formiranjem novih ulica. Također je izgrađen i dio industrijskog kolektora uz desnu obalu Orljave. Sva kanalizacija je gravitacijska, i do sada nisu izgrađivane precrpne stanice.

Prijemnik za prihvrat otpadnih voda je rijeka Orljava, na kojoj su izvedena dva ispusta, i to jedan na istočnoj a drugi na zapadnoj obali, nedaleko željezničkog mosta.

Jedna od najdužih ulica u naselju (ulica bana J. Jelačića), koja se proteže od središnjeg trga gotovo do naselja Vesela, nema izgrađenu kanalizaciju, te je njena izgradnja u planu, kao i izgradnja razvodne mreže za taj dio grada.

U planu je također izgradnja kanalizacijskog sustava za područje industrijske zone, sa sifonskim prijelazom ispod rijeke Orljave do glavnog kolektora, ukupne dužine cca 1,5 km.

Najvažniji zahvati na kanalizacijskom sustavu u narednom razdoblju dovršetak izgradnje glavnog kolektora, te centralnog uređaja za pročišćavanje otpadnih voda na desnoj obali Orljave, kod ušća rijeke Londže. Pored grada Pleternice, na uređaj bi se priključila i grad Pleternici gravitirajuća naselja na sljedećim pravcima:

- Kuzmica, Srednje Selo, Viškovci, Blacko, Vesela
- Gradac
- Buk, Svilna, Resnik
- Kadanovci, Frkljevci
- Bzenica, Sulkovci, Bresnica

U tu svrhu će se u navedenim naseljima izgraditi kanalizacijska mreža, putem koje će se otpadne vode (gravitacijski ili tlačno) transportirati do uređaja za pročišćavanje. Uređaj za pročišćavanje je projektiran kao mehanički, maksimalnog kapaciteta 9.500 ES, sa objektima: crpna stanica, automatska rešetka, aerirani pjeskolov i mastolov, mjerni uređaj, ispusna građevina u rijeku Orljavu, te upravno-pogonski i ostali sadržaji.

Odvodnja otpadnih i oborinskih voda industrije se dosad u pravilu provodila direktno u postojeće kanalizacijske sustave ili u vodotoke, stoga je potrebno postojeće kanalizacijske sustave odvojiti od industrijskih sistemom prethodnog pročišćavanja i predtretmana. Sistem odvodnje industrijskih otpadnih voda pojedinog područja treba u pravilu izvoditi kroz:

- razdjelni sustav odvodnje a odvojenim kanalizacijama tehnoloških, sanitarnih i oborinskih voda,
- prije spoja na javnu kanalizacijsku mrežu, tj. prije upuštanja u vodotok mora biti izgrađeno predtretmansko mjerno okno.

Za ostalu industrijsku otpadnu vodu koja se ne može upustiti u kanalizacijski sustav te u zajednički uređaj za pročišćavanje, treba samostalno izgraditi uređaje za pročišćavanje.

Ostala naselja Grada Pleternice

Na području Grada Pleternice odvodnja otpadnih voda za veća naselja ili grupe naselja predviđena je na način da se izgrađuju zasebni sustavi, koji će se sastojati od kanalizacijske mreže i manjih uređaja, s određenim stupnjem mehaničkog i biološkog pročišćavanja (naselja Brodski Drenovac, Bučje i Zagrađe). Sva ostala manja naselja će odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda rješavati pojedinačno, i to izgradnjom septičkih taložnika, separatora ulja i masti, pjeskolova, gnojnice i slično.

3.5.3.3. Uređenje vodotoka i voda ¹⁶

Uređenje režima voda

Vodotok Orljave je kritičnom stanju, te se ne mogu vršiti regulacijski zahvati, a da ti zahvati nemaju za posljedicu poremećaj duž toka rijeke. To znači da je nemoguće zahvatiti nove količine vode za korištenje i upotrebu, jer su moguće količine zahvaćene do svog maksimuma. Izmjena režima koja je neupitna postiže se tehničkim zahvatima, a koji moraju biti dovedeni u optimalan odnos, tj. objekti moraju imati višenamjensku funkciju, čime rezultat takve optimalizacije daje i potpuno novu generalnu raspodjelu voda za sve korisnike što kao posljedicu ima promjenu režima voda. Iz razloga racionalnog uklanjanja većeg dijela šteta uzrokovanih utjecajem voda, izgradnjom i uspostavom hidrotehničkih objekata na vodotocima štete bi se dovele u normalu i bitnije smanjile. Zaštita od štetnog djelovanja voda mora ići u dva pravca:

- izgradnjom obrambenih linija i odvodne kanalske mreže na ugroženim područjima,
- izgradnjom višenamjenskih akumulacija/retencija u višim dijelovima sliva.

Obrambene linije koje su dijelom izvedene potrebno je nastaviti i dovršiti, u svrhu osiguranja od štetnog djelovanja voda i dugogodišnjeg rada na zaštiti sistema. Tako su aktivnosti na izgradnji obrambenih linija uglavnom usmjerene na izgradnju:

¹⁶ izvori podataka:
Prostorni plan Požeško - slavonske županije, izrađivač: Zavod za prostorno uređenje Požeško – slavonske županije, Požega, 2001. godine
HRVATSKE VODE, Vodnogospodarski odjel za vodno područje sliva Save - Služba planiranja, pripreme i razvoja projekata (dopis klasa: 350-02/04-01/0015, urbroj: 374-21-1-04-2 od 27. svibnja 2004. godine) i VGI Orljava - Londža (klasa 350-05/04-35/0001, urbroj 374-3103-04-1-2 od 12. srpnja 2004.)

- zaštitnih nasipa na pojedinim dionicama duž rijeka Orljave zbog mogućeg periodičkog plavljenja
- regulacijskih radova korita i uspostavu vodotoka na 100-godišnju vodu.

Problematika zaštite odvoda podrazumijeva također (prvenstveno u nizinskom dijelu) izradu obrambenih linija na određenoj udaljenosti od korita vodotoka, radi primanja velike vode. Takve površine predstavljaju rizični dio područja na kojemu se obično vrši poljoprivredna obrada, ali uz veliki rizik potpunog gubitka poljoprivrednog prinosa. Obrambene linije su definirane visokim terenom, koji se nalazi u cijelosti pod utjecajem poplavnih voda i na kojem se ne mogu izgraditi nikakvi objekti, pa te površine osim korištenja za poljoprivredu nemaju druge namjene.

Princip obrane od poplava mora počivati na dosad izgrađenom sistemu, tj. treba izvršiti takvu redukciju velikih voda da postojeći profili korita zadovoljavaju, uz eventualne manje izmjene koje bi se riješile u sklopu redovnog održavanja. Na dionicama kod Pleternice treba izvršiti ozbiljnije zahvate s obzirom da današnje stanje ne zadovoljava.

Osnovni princip za proračun pojedinih dionica na kojima se trebaju rještiti zahvati je 100 g.pp. uz određenu dodatnu sigurnost. Na području Pleternice potrebno je izvršiti zaštitu naselja podizanjem obrambenog nasipa. Uzvodno od Pleternice do Požege potrebno bi bilo izvršiti uređenje korita koje će kapacitirati 25 g. v.v., te izvesti spojni kanal Orljava–Vrbova-Londža paralelno s izgradnjom prometnice koja će povezati Lužane s Požegom.

Na području Grada Pleternice izgrađena je mikroakumulacije PANONKA na Panonskom potoku, površine cca 12 ha, s namjenom zaštite od maksimalnih voda Panonskog potoka.

Na području Grada Pleternice planira se izgradnja akumulacije / retencije VRBOVA na potoku Vrbova (sjeverno od naselja Lakušije i Sesveta Požeških, površine cca 30 ha, od čega se samo dio nalazi na području Grada Pleternice (zemljana brana i cca 15 ha površine), a svrha izgradnje je zaštita od maksimalnih voda potoka Vrbova, te mogućnost akumuliranja vode za potrebe navodnjavanja.

Opskrba ribnjaka vodom

Novim metodama uzgoja riba zahtijeva se gotovo kontinuirani izlov u vrijeme proizvodne sezone zbog permanentne opskrbe tržišta, a to traži znatno povećanje ribnjačarskih površina u Požeštini nego što su one danas. Treba računati da u ovom i u idućem razdoblju sve se više pojavljuje problem u vezi s opskrbom ribnjaka potrebnim količinama vode, pojavljivanjem novih korisnika. Voda je postala limitirajući faktora razvoja, pa će biti potrebno znatno veće ekonomiziranje raspoloživim vodnim resursima.

U PPPSZ se navode moguće lokacije toplovodnih ribnjaka na području Grada Pleternice:

- dio ribnjaka Vetovka, ukupne površine 182 ha
- dio ribnjaka Vrbova, ukupne površine 142 ha
- dio ribnjaka Londža - ušće, ukupne površine 204 ha

Izgradnja ovih ribnjaka predviđenih PPPSZ-om je vrlo upitna, s obzirom da su Hrvatske vode odustale od njihove izgradnje, a površine su meliorirane i pretvorene u proizvodne table PPK Kutjevo. Prema "Vodoprivrednoj osnovi sliva rijeke Orljave" (VRO Zagreb, 1990. godine) planirana je izgradnja ribnjaka na lijevoj obali Londže u površini od 150 ha (izvan područja Grada Pleternice, na području Općine Čaglin).

Tvrtka KUTJEVO dd planira izgradnju ribnjaka na dijelu područja uz rijeku Londžu (ispod naselja Knežci), koji bi se prostirao na tablama 20 - 29, površine cca 192 ha. Planira se uzgoj slatkovodne ribe, kao i njena prerada (sušenje, dimljenje, filetiranje i zamrzavanje). S obzirom da je ratarenje na ovim površinama otežano, gospodarski je interes tvrtke da kroz uređenje ribnjaka ostvaruje značajno veći prihod i omogućiti zapošljavanje većeg broja djelatnika.

Prije izgradnje ovog ribnjaka potrebno je ishoditi sve uvjete sukladno odredbama Zakona o vodama (NN 107/95).

Prema dosadašnjim pokazateljima i proračunima opskrba vodom planiranih ribnjačarskih površina nije upitna. Također treba valorizirati činjenicu da ribnjaci preuzimaju vodu iz recepijenta s određenom količinom zagađenja te njihovim iskorištavanjem te površine ribnjaka preuzimaju ulogu biološkog filtera. Iz naprijed navedenoga treba dobro razmisliti da uzgoj slatkovodnih riba na ribnjačkim površinama uđe u sastav Javnog vodnog dobra.

Erozija

Sliv rijeka Orljava-Londža sastavljen je od brojnih bujičnih tokova koji su uglavnom III. - V. kategorije razornosti. Princip uređenja bujica se sastoji u tome da se biološkim ili građevinskim mjerama smanji pad i brzina voda, kako bi se zaustavila razorna snaga vode koja svojim erozijskim djelovanjem razara korito potoka, što dovodi do produbljenja, te urušavanja bokova poprečnih profila. Posljedica je da se ogromne količine nanosa transportiraju u nizinske dijelove sliva.

Tehnički i biološki radovi u slivu moraju osigurati zaštitu zemljišta od erozije, smanjiti produkciju nanosa i povećati proizvodne potencijale ugroženog zemljišta. Objekti moraju biti izvedeni na takvoj poziciji da vrše retardiranje bujičnih valova, zaštićuju od poplava objekte i nizinsko područje. Intervencije na bujicama moraju biti na višim pozicijama vodotoka, kako bi se spriječila erozija na pozicijama najvećih padova i brzina.

Iskorištavanje vode u energetske svrhe prema programu MAHE

Prema projektu Energetskog instituta "Hrvoje Požar" predviđene su 3 lokacije na vodotoku rijeke Orljave (Brodski Drenovac, Požeška Koprivnica i Pleternica). Osim navedenih lokacija potrebno je preispitati i detaljnije valorizirati i ostale vodotoke koji bi mogli ući u daljnu fazu mogućeg iskorištavanja za potrebe energetskog iskorištavanja, pritom vodeći brigu o zahtjevima zaštite okoliša.

Zaštita voda

Mada su već evidentirana zagađenja vodotoka na području sliva rijeke Orljave, vodotoci sliva svrstani su u I. vrstu za gornje tokove vodotoka, dok u donjim tokovima su svrstani u II. vrstu. U pojedinim dionicama kod niskih vodostaja vodotoci su u IV i V. vrsti. Postoji široki spektar zagađivača vodotoka pa su zagađenja nastala:

- direktnim ispuštanjem komunalnih otpadnih voda bez čišćenja,
- direktnim ispuštanjem otpadnih voda bez predtretmana tehnoloških otpadnih voda u industriji, radom pogona male privrede, farmama i mini farmama,
- ispiranjem stajskih i mineralnih gnojiva, te nekontroliranom uporabom pesticida s poljoprivrednih površina,
- zagađenjem oborinskih voda s prometnica i drugih manipulativno-prometnih površina, zagađenjem s deponija komunalnog otpada i dr.

Područje zaštite voda predstavlja skup pokazatelja koji predstavljaju kriterije za razvrstavanje voda po kvaliteti. Tako prema stupnju zagađenja, a na osnovu normativa, vrši se podjela voda na vrste. Površinska i podzemna voda se može svrstati u pet glavnih vrsta, temeljem Uredbe o klasifikaciji voda.

Zaštita podzemnih voda

Podzemne vode predstavljaju glavni rezervoar voda iz kojih se crpe ili će se crpiti najveće količine voda. Zalihe voda su relativno male, jer su vodonosni slojevi relativno plitki. Zone crpilišta su nepovoljno smještene u prostoru u smislu zaštite, te su mogućnosti zagađivanja, s obzirom da su crpilišta omeđena prometnicama i neposredno ugrožena od raznih utjecaja realne. Osjetljivost zona crpilišta je vrlo velika i zbog toga je potrebno vršiti zaštitu područja, jer u slučajevima ekološke katastrofe, može doći do zagađivanja takvih razmjera da crpilišta budu neupotrebljiva dugi niz godina. Kod eksploatacije podzemnih voda uglavnom se iskorištavaju dinamičke rezerve vode iako se često dešava da se zadire i u zonu statičkih rezervi, ukoliko one zadovoljavaju kriterije crpljenja. Stoga je neophodno potrebno izvršiti sva potrebna mjerenja rezerve podzemne vode, jer nije povoljno kad se zahvaća područje statičkih rezervi podzemnih voda.

Melioracijska odvodnja

Prirodni uvjeti zbog kojih može doći do pojave viška vode na zemljištima poljoprivredne proizvodnje su oblik reljefa, nepropusnost tla, hidrogeološke karakteristike, velike količine oborina te plavljenja vodotocima koji prolaze kroz područje. Za korištenje poljoprivrednih površina od presudne je važnosti zaštita površina od poplava i stupanj provedenih hidromelioracijskih radova. Odvodnja poljoprivrednih površina nije zadovoljavajuće riješena, a i teškoće održavanja hidromelioracijskih sustava u poslijeratnim godinama bitno ugrožavaju njegove funkcije.

U cilju poboljšanja poljoprivredne proizvodnje izgradnjom obrambenog sistema u vidu regulacijskih zahvata, izgradnje nasipa, izvedbe lateralnih i sabirnih kanala stvaraju se zatvorene površine (tzv. kazete), u koje voda ima pristup samo preko padalina ili iz podzemlja te u slučaju navodnjavanja. Unutar kasete predviđena je mreža kanala detaljne odvodnje te drenaža za odvođenje suvišnih podzemnih voda.

Prikupljena voda se kanalskom mrežom odvodi do najnižih predjela kasete, na mjesto gdje se nalazi upust u glavni recepijent. Za pleterničko područje drenažna odvodnja je rješavana rasporedom kanala na području uz rijeku Orjavu do Pleternice. Drenaža je zastupljena na vrlo malom prostoru, pa za buduće radove treba poštovati preporuke iz hidropedološkog i melioracijskog izvještaja Vodoprivredne studije, kojom su na području Požeštine planirane površine za dreniranje u vlasništvima individualnih korisnika od ukupno cca. 35.000 ha oranica.

Drenirane površine

Gustoća kanalske mreže za individualni sektor bi trebala iznositi 0,1 km/ha, te 0,03 km/ha glavne putne mreže, uz 0,5 km/ha sporedne putne mreže. Za drenirane površine prosječna gustoće drenova treba iznositi 0,5 km/ha. Kod pokušaja izražavanja rentabilnosti ulaganja u meliorativnu odvodnju, pri kojoj su primijenjeni svi faktori potrebni za dobivanje maksimalnog prinosa, postoje određene poteškoće, jer nema pouzdanih pokazatelja, pa bi bilo neophodno potrebno izvršiti potrebna praćenja oglednih tabli, kako bi se dobili relevantni podaci za opravdanost kasnijih investicijskih ulaganja.

Navodnjavanje zemljišta

Poljoprivredne površine ugrožene su kako od suvišnih voda tako i od nedostatka vode u ljetnim mjesecima. Za intenziviranje poljoprivredne proizvodnje navodnjavanje predstavlja značajan aspekt u razvoju a samim tim i podizanje standarda i kvalitete življenja. Navodnjavanje predstavlja vid funkcije koja se sastoji u dodavanju (umjetnom) vode za optimalni rast i razvoj poljoprivrednih kultura, kada u tijeku vegetacijskog razdoblja nedostaje vode u tlu. Za područje Požeštine temeljem prikupljene dokumentacije i podloga izvršena je podjela na četiri područja i to: zapadno, centralno, istočno i južno kao i po manjim cjelinama, irigacionim jedinicama, unutar tih područja. Analize bazirane na potrebama i mogućnostima za navodnjavanje poljoprivrednih površina u slivu rijeke Orlave ukazale su na sljedeće:

- potreba za navodnjavanjem postoji ali kao dopunska mjera razvoju poljoprivredne proizvodnje,
- potrebna jedinična količina vode u razmjeru 1.500 do 2.500 m³/ha godišnje može zadovoljiti potrebe za vodom svim kulturama
- površine na kojima postoji potreba za navodnjavanjem se nalazi u centralnom dijelu sliva rijeke Orlave i one iznose 29.237 ha
- izvori navodnjavanja su isključivo akumulacije raznih veličina kojim bi se moglo osigurati cca 77x10⁶ m³ kvalitetne vode za potrebe navodnjavanja.

3.6. POSTUPANJE S OTPADOM

Postojeće stanje

Komunalni otpad s područja Grada Pleternice odlaže se na privremeno odlagalište komunalnog otpada VINOGRADINE (izvan područja Grada Pleternice). Prikupljanje i odvoz komunalnog otpada obavlja koncesionar, tvrtka TEKIJIA d.o.o. iz Požege, i to za sada samo iz naselja Pleternica i Vesela. Nije organizirano selektivno prikupljanje komunalnog otpada. Odvoz se vrši jednom tjedno, a godišnja količina odvezenog komunalnog otpada iznosi cca 1.150 t (podaci iz 1999. godine).

Planirani sustav zbrinjavanja otpada

Kao prvi korak u rješavanju problema zbrinjavanja otpada na području Požeško - slavonske županije, Prostornim planom županije predložen je koncept zajedničkog zbrinjavanja otpada za sve gradove i općine uz suvremene oblike obrade otpada, koji bi se mogao riješiti etapno kroz dvije faze:

I. faza

Podrazumijeva aktivnosti oko djelovanja i utjecanja na poboljšanje sadašnjeg stanja kroz oblik organiziranog prikupljanja i zbrinjavanja otpada na jednoj deponiji - klasičnim načinom, a najpovoljnija lokacija deponije za takvu organizaciju je odlagalište kod Alilovaca za požeški kraj.

II. faza

Obuhvaća problematiku pronalaženja rješenja i jasnog definiranja vezanog za trajno zbrinjavanje otpada u Županiji. Potrebno je napraviti studijski pristup vezan za mogućnost ekonomskog iskorištavanja otpada uz utvrđivanje opravdanosti i isplativosti takvih rješenja. Takva rješenja bi otvorila mogućnosti oko raznovrsnih rješavanja prerade otpada s mogućnošću energetskog iskorištavanja. Unutar ove faze trebalo bi pokrenuti i aktivnosti oko stvaranja jedinstvenog projekta mogućeg zajedničkog centralnog načina spaljivanja i energetskog iskorištavanja sirovina otpad (kao alternativno rješenje za pet županija Slavonije).

Porastom količine komunalnog otpada po stanovniku i troškovima njegovog odlaganja na zakonom propisani način evidentna je potreba postupnog uvođenja odvojenog skupljanja i iskorištavanja korisnih sastojaka iz otpada, čime se količina koja se mora odložiti na sanitarna odlagališta može bitno smanjiti. Sustav odvojenog skupljanja ujedno smanjuje troškove odlaganja, troškove proširenja i održavanja odlagališta, te može donositi prihod od prodaje materijala koji se mogu iskorištavati kao sekundarne sirovine. Uz sve ove financijske efekte ujedno se minimalizira štetan utjecaj na okoliš, što ni u kom slučaju nije od manjeg značenja.

Uz pretpostavku da se u cijelosti koristi potencijal količina kroz izdvojeno skupljanje papira i kartona, stakla, metala i biološkog otpada, odlagalo bi se svega 40 - 50 % od ukupne količine komunalnog otpada. Potrebno je organizirati suvremenu službu prikupljanja komunalnog otpada koja će organizirati odvojeno prikupljanje komunalnog otpada po vrsti (bijelo i obojeno staklo, papir, istrošene baterije, organski otpad, PET i limena ambalaža i sl.), a po mogućnosti u većim naseljima urediti i tzv. "reciklažna dvorišta" na kojima bi građani mogli odlagati ostale vrste komunalnog otpada (krupni otpad, metalni otpad, otpadna ulja, kiseline i sl.).

Do realizacije planom predviđenog odlagališta komunalnog otpada (I. i II. faza), Prostornim planom Županije je na području naselja Pleternice predviđena lokacija građevine za privremeno odlaganje komunalnog otpada, gdje bi se prikupljeni komunalni otpad iz naselja privremeno odlagao, te u određenim vremenskim razdobljima odvezio na jednu od planiranih lokacija deponije komunalnog otpada (kod Alilovca, odnosno na zajedničko odlagalište za pet županija Slavonije).

3.7. SPRJEČAVANJE NEPOVOLJNA UTJECAJA NA OKOLIŠ

Glavni cilj zaštite okoliša je učinkovito očuvanje prostora i postignuće više i ujednačenije razine kakvoće života. Zaštita okoliša podrazumijeva cjelovito očuvanje kakvoće okoliša i prirodnih zajednica, racionalno korištenje prirodnih izvora i energije na najpovoljniji način za okoliš, kao osnovni uvjet zdravog i održivog razvoja. Zaštita okoliša postiže se praćenjem, sprječavanjem, ograničavanjem i uklanjanjem nepovoljnih utjecaja na okoliš, te poticanjem upotrebe postupaka najpovoljnijih za okoliš. Potrebno je uspostaviti uravnotežen odnos zaštite okoliša i gospodarskog razvoja i provoditi sanaciju ugroženih dijelova okoliša.

Na području Požeško - slavonske županije, u skladu sa Zakonom o zaštiti okoliša¹⁷ (NN 82/94 i 128/99), Prostornim planom predviđene mjere zaštite okoliša su :

- trajno očuvanje izvornosti i biološke raznolikosti prirodnih zajednica
- očuvanje ekološke stabilnosti
- očuvanje kakvoće žive i nežive prirode
- racionalno korištenje prirode i njenih dobara
- očuvanje i obnavljanje kulturnih i estetskih vrijednosti krajobraza
- unapređenje stanja okoliša i osiguravanje boljih uvjeta života.

Prostorno planiranje je jedan od značajnijih instrumenata zaštite okoliša, te stoga pravilno planiranje i usmjeravanje ukupnih aktivnosti na određenom prostoru bitno sprječava narušavanje kvalitete okoliša, odnosno pospješuje njegovo unapređenje. Posebito se to odnosi na planiranje namjene i određivanje uvjeta korištenja prostora s ciljem zaštite prostora od prekomjernog izgrađivanja i neracionalnog građenja, gradnju infrastrukturnih sustava i sustava za odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda, zbrinjavanje otpada i građenje odlagališta otpada, zaštitu zraka, zaštitu tla i drugog.

Prostorni plan utvrđuje ciljeve i interese koje je potrebno ostvariti, vodeći računa da korištenje prostora osigura sanaciju, zaštitu i unapređenje stanja okoliša. U procesu planiranja u svezi sa svim budućim aktivnostima, utvrđuju se mjere zaštite okoliša od utjecaja do sada korištenih objekata, te mjere za zaštitu tla, voda, zraka, biljnog i životinjskog svijeta, krajobraza, kulturnih i prostornih vrijednosti od svih vidova već prisutnog i eventualnog budućeg onečišćenja.

¹⁷ Ciljevi zaštite okoliša postižu se: predviđanjem, praćenjem, sprečavanjem, ograničavanjem i uklanjanjem nepovoljnih utjecaja na okoliš, zaštitom i uređenjem izuzetno vrijednih dijelova okoliša, sprečavanjem rizika i opasnosti po okoliš, poticanjem korištenja obnovljivih izvora i energije, poticanjem upotrebe proizvoda i korištenja proizvodnih postupaka najpovoljnijih za okoliš, ujednačenim odnosom zaštite okoliša i gospodarskog razvoja, sprečavanjem zahvata koji ugrožavaju okoliš, sanacijom oštećenih dijelova okoliša, razvijanjem svijesti o potrebi zaštite okoliša u odgojnom i obrazovnom procesu i promicanjem zaštite okoliša, donošenjem pravnih propisa o zaštiti okoliša, obavješćavanjem javnosti o stanju u okolišu i njenim sudjelovanjem u zaštiti okoliša, povezivanjem sustava i institucija zaštite okoliša (članak 3. Zakona o zaštiti okoliša, NN 82/94 i 128/99).

3.7.1. Zrak

Kakvoća zraka na području danas nije značajnije ugrožena, no problematika zaštite zraka od zagađenja s vremenom će biti sve izraženija. Uzrok treba tražiti prvenstveno u sve intenzivnijem kolnom prometu, ali i gospodarskim pogonima. Iako situacija u pogledu onečišćenja zraka nije alarmantna, ipak ukazuje na potrebu pravodobnih aktivnosti kako bi se u budućnosti spriječile konfliktne situacije.

Danas najveća opasnost od zagađenja prijeti upravo od sve intenzivnijeg kolnog prometa. Izgaranje fosilnih goriva u automobilskim motorima direktno utječe na povećanu koncentraciju ugljikovodika, ugljičnog monoksida, sumpornog dioksida i dušikovog oksida u zraku. Prisutnost ovih kemijskih spojeva u zraku u koncentracijama većim od graničnih vrijednosti direktno utječe prvenstveno na ljudsko zdravlje, te na biljni fond u naselju. Posrednim putem dolazi do zagađenja voda i tala, a osim toga onečišćenje zraka dovodi do pojačanog onečišćenja zgrada, korodiranja metala i usporavanja razvoja dekorativnih, biljnih kultura. Osim direktnog zagađenja zraka koje je rezultat otpadnih plinova kolni promet utječe i na povećanje količine prašine u zraku.

Ovaj problem je naročito izražen na prometnicama koje nisu asfaltirane, a u naseljenim mjestima direktno ovisi o standardu održavanja ulica (redovito pranje). Mjere za zaštitu zraka od zagađenja prometom mogu se svesti na:

- **prometne mjere:** preusmjeravanje tranzitnih prometnih tokova iz naselja na alternativne prometne pravce bitno smanjuje intenzitet prometa u naselju.
- **zaštitne mjere:** moguće zaštitne mjere nisu vezane s velikim ulaganjima, a izuzetno su efikasne. Radi se o uređenju adekvatnih zelenih površina kojima se osigurava zaštitni zeleni tampon između prometnica i okolne izgradnje. U skladu s tradicionalnim načinom gradnje zaštitni zeleni pojas predviđen je u svim ulicama gdje to prostorne mogućnosti dozvoljavaju. U ugroženijim dijelovima naselja zeleni pojas se osim drvoreda može sastojati i iz grmolikog parternog zelenila kako bi se formirala barijera koja sprečava penetraciju štetnih tvari u pješački i stambeni dio ulice.

Iako je zagađenje zraka prometom najprisutnije, sve je aktualniji problem zaštite zraka od mogućeg zagađenja koje uzrokuju gospodarski pogoni. Prilikom izgradnje novih proizvodnih pogona potrebno je stoga provoditi preventivne mjere zaštite koje po potrebi (u skladu sa zakonskim propisima) uključuju i izradu studije utjecaja na okoliš s prijedlogom mjera za sprečavanje negativnih utjecaja. Za postojeće pogone potrebno je:

- mjerenjem pratiti postojeće emisije i procijeniti moguće štetne utjecaje na okolinu
- u slučaju utvrđene nedozvoljene emisije poduzeti mjere za njeno smanjenje
- ukoliko postoje prostorne mogućnosti realizirati ili kroz dokumente prostornog uređenja užih područja planirati zeleni pojas prema stambenim područjima.

Onečišćenje zraka iz individualnih kućnih ložišta zbog male gustoće i disperznosti izgradnje nije značajniji problem, naročito nakon što je uveden plin u kućanstvima i gospodarstvu.

Na području Grada Pleternice bilo bi potrebno, barem u minimalnom propisanom obliku i opsegu, uspostaviti mrežu za praćenje kakvoće zraka, te je uz frekventnije prometnice i gospodarske pogone potrebno je locirati automatske stanice za mjerenje kakvoće zraka (koncentracije CO, CO₂, NO_x, PAU i ozona). Prioritetna aktivnost u sljedećem razdoblju je:

- uspostava mreže za praćenje kakvoće zraka koja obuhvaća sva naselja i gospodarske zone radi utvrđivanja izvora te stupnja eventualnog onečišćenja,
- mjerenja posebne namjene radi provjere utjecaja na okoliš nekog izvora emisije u slučaju osnovane sumnje ili pritužbi građana da je došlo do onečišćenja zraka.

Potrebno je provesti ocjenjivanje razine onečišćenosti zraka prema članku 25. Zakona o zaštiti zraka (NN 178/04), na temelju kojih će se uspostaviti mreža za trajno praćenje kakvoće zraka na području Grada Pleternice (lokalna mreža), u slučaju da su razine onečišćenja iznad graničnih vrijednosti.

3.7.2. Buka i vibracije

Zakonom o zaštiti od buke (NN 20/03) i Pravilnikom o dopuštenim razinama buke (NN 145/04) propisane su najviše moguće dopuštene razine buke na vanjskim prostorima koje iznose:

zona	namjena prostora	najviše dopuštene razine vanjske buke u dBA	
		dan	noć
1.	oporavišta, zone odmora i rekreacije, kulturno - povijesni lokaliteti i veliki parkovi	50	40
2.	stambena gradska područja, ostala naselja, turističke zone i zone odgojno - obrazovnih institucija,	55	45
3.	poslovno - stambena zona s objektima javne namjene izvan gradskog središta, dječja igrališta	60	50
4.	poslovno - stambena zona s objektima javne namjene unutar gradskog središta, zone duž glavnih gradskih prometnica	65	50
5.	industrijska, skladišna i servisna područja, te područja transportnih terminala, bez stanova	unutar zona - u skladu s propisima o zaštiti na radu na granici ovih zona - buka ne smije prelaziti dopuštene razine u zoni s kojom graniči	

Utjecaj buke na zdravlje i psihičko raspoloženje ljudi, te kao rezultat toga i kvalitetu uvjeta života veoma je velik te se zbog toga intenzivna buka smatra jednim od najneugodnijih utjecaja na životnu okolinu u naseljima. Uz buku su često vezane i vibracije koje imaju izričito negativan utjecaj na kvalitet građevinskog fonda. Do sada nije bilo sustavnog praćenja stanja u prostoru glede zaštite od buke kao od jednog od elemenata zaštite okoliša.

Iako današnja situacija u pogledu ugroženosti od prejake buke nije kritična, potrebno je pratiti situaciju naročito u ugroženim područjima (centri naselja, dijelovi naselja locirana uz frekventnije prometnice i željezničku prugu, te stambena područja u blizini gospodarskih pogona). U cilju zaštite od prekomjerne buke potrebno je:

- identificirati potencijalne izvore buke
- kontinuirano vršiti mjerenja buke u najugroženijim područjima.

Za cijelo područje potrebno je izraditi kartu buke, u kojoj će se utvrditi svi izvori buke, odrediti područja ugrožena bukom, izmjeriti razinu komunalne buke, te propisati mjere zaštite. U skladu s rezultatima ispitivanja, ukoliko postoji potreba, izraditi će se program mjera za zaštitu od buke. Veliki dio urbanističkih zaštitnih rješenja koja su navedena vezano na problem zaštite zraka (dislociranje tranzitnog prometa, uređenje zaštitnih zelenih pojaseva uz cestovne i željezničke prometnice i gospodarske pogone, izrada studija utjecaja na okoliš za nove pogone) imat će neposredne efekte i na smanjenje razine buke.

3.7.3. Vode

Razvitak naselja, industrije i uopće urbanizacija postavlja nove zahtjeve oko gospodarenja vodom jer zagađenost voda sve više postaje limitirajući faktor daljeg razvoja. Cilj zaštite voda je očuvanje voda koje su još čiste, te postupno poboljšanje kvalitete voda u zakonom propisanim okvirima. Najvažniji izvori zagađenja voda su sljedeći:

- urbano stanovništvo koje živi u uvjetima ostvarene javne vodoopskrbe s potrošnjom od barem 150 l/stanovnik/dan, koju trebaju prihvatiti sustavi odvodnje i odvesti je u prijemnik
- ruralno stanovništvo koje živi u uvjetima individualnog zbrinjavanja otpadnih voda što se većinom čini izgradnjom propusnih septičkih jama s dugoročnim posljedicama po kvalitet podzemnih voda
- industrija u potrošnji vode iz javnih vodoopskrbnih sustava sudjeluje s gotovo jednakim udjelom kao i stanovništvo, a koristi i nezavisne izvore tehnološke vode, te u pravilu nema kvalitetan predtretman otpadnih voda koje ispušta u prijemnik bez prečišćavanja
- poljoprivreda intenzivnim načinom obrade i korištenja zemljišta emitira značajne količine mineralnih gnojiva i pesticida s negativnim posljedicama po ekosustav
- stočarstvo posebno ono intenzivnog tipa vrlo često biološki otpad uzgaja "zbrinjava" u neadekvatnim, nedovoljno kapacitiranim otvorenim lagunama

- neuređena odlagališta komunalnog i ostalog krutog otpada koja ispiranjem emitiraju štetne materije u otvorene vodotoke ili u podzemlje
- povremena incidentna zagađenja uslijed nepravilnog korištenja, kvarova i težih oštećenja uređaja i proizvodne opreme, u transportu opasnih tvari i slično
- prirodna zagađenja (erozija, ispiranje tla i slično).

Problem zaštite voda predstavlja nekvalitetno i nedovoljno organizirano građenje sustava odvodnje, a posebno nedostatak uređaja za pročišćavanje onečišćenih voda. U pravilu zaštita voda od zagađenja bitno zaostaje za vodoopskrbom, a problem je to veći jer se uvođenjem vodovoda bitno povećavaju količine potrošnje vode pa time i količine otpadnih voda koje se bez pročišćavanja upuštaju u vodotoke. Prostornim planom Županije za manja naselja predlaže se izvedba razdjelnog sustava odvodnje s odgovarajućim uređajem za pročišćavanje. Sustav nepropusnih septičkih jama može se zadržati samo za izdvojena mala naselja i to ukoliko to geološki i hidrološki uvjeti dozvoljavaju. Gospodarski pogoni koji nisu obuhvaćeni sustavima za odvodnju i pročišćavanje voda naselja moraju izgraditi vlastite sustave sa predtretmanom otpadnih voda prije upuštanja u kanalizaciju.

Osnovni smjerovi rješavanja problematike zaštite voda od zagađenja su:

- **zaštita voda od zagađenja otpadnim vodama domaćinstava** – izgradnjom sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda u naseljima
- **zaštita voda od zagađenja otpadnih voda u gospodarstvu** – izgradnjom zasebnih sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda ili priključivanjem na mjesne sustave odvodnje uz prethodni tretman otpadnih voda, sukladno tehnološkom procesu
- **zaštita voda od onečišćenja neprimjerenom primjenom agrotehničkih sredstava** - upoznavanjem poljoprivrednika s negativnim efektima primjene mineralnih gnojiva i pesticida, a naročito stimuliranjem proizvodnje tzv. "zdrave hrane", netretirane kemijskim dodacima
- **zaštita voda u slučaju ekcesnih situacija (havarije) na kritičnim točkama i pravcima u prostoru** (cestovne i željezničke prometnice) – donošenjem plana intervencija u slučaju incidentnih situacija.

Zaštita površinskih voda

Površinske vode temeljni su činitelj ekološke cjelovitosti prostora i vrijedan su resurs značajan za gospodarstvo, vodoopskrbu, navodnjavanje, ribnjicarstvo, turizam, šport i rekreaciju. Površinske vode se prema Uredbi o klasifikaciji voda (NN 77/98) svrstavaju u pet vrsta čemu odgovaraju slijedeći kriteriji:

- Vrsta I : Podzemne i površinske vode koje se u svom prirodnom stanju ili nakon dezinfekcije mogu koristiti za piće i u prehrambenoj industriji, te površinske vode koje se mogu koristiti za uzgoj plemenitih vrsta riba (pastrve)
- Vrsta II : Vode koje se u prirodnom stanju mogu koristiti za kupanje i rekreaciju, sportove na vodi, uzgoj drugih vrsta riba (ciprinida) ili koje se nakon pročišćavanja mogu koristiti za piće i druge namjene u industriji i sl.
- Vrsta III : Vode koje se mogu koristiti u industrijama koje nemaju posebne zahtjeve za kakvoćom vode, te u poljoprivredi. To su vode koje se pročišćavaju da bi se koristile za određene namjene
- Vrsta IV : Vode koje se mogu koristiti isključivo uz pročišćavanje na područjima gdje je veliko pomanjkanje vode
- Vrsta V : Vode koje se gotovo ne mogu koristiti ni za kakve namjene, jer ne zadovoljavaju kriterije za namjene po Uredbi o klasifikaciji voda.

Većina vodotoka je onečišćenija nego što je to propisano Državnim planom za zaštitu voda (NN 08/99) i to naročito ljeti kada uslijed visokih temperatura i niskih vodostaja dolazi do taloženja i raspadanja vodenog bilja, prevelike potrošnje kisika u vodi i time anaerobnog raspadanja organske tvari, stvaranja sumporovodika i pomora ribe.

Zaštita podzemnih voda u korištenju za javnu vodoopskrbu

Vodonosnici koji se koriste za vodoopskrbu strateški su interes od važnosti za Državu. Vodonosnike i izvorišta potrebno je zaštititi od sustavnog onečišćavanja. Na području Grada Pleternice u funkciji su vodocrpilišta i izvorišta:

- vodocrpilište Pleternica
- izvorišta Brđani, Bučje i Zagrađe.

Zone sanitarne zaštite vodocrpilišta (I. i II. zona - uže vodozaštitno područje i III.A. zona - priljevno područje) regulirane su posebnim odlukama.

Pravilnikom o utvrđivanju zona sanitarne zaštite izvorišta (NN 55/02) u I. zoni sanitarne zaštite zabranjuju se sve aktivnosti osim onih koje su vezane za eksploataciju, pročišćavanje i transport vode u vodoopskrbni sustav.

U II. zoni sanitarne zaštite, između ostalog, zabranjuje se:

- ispuštanje nepročišćenih otpadnih voda
- građenje prometnica bez sustava kontrolirane odvodnje i pročišćavanja oborinskih voda
- poljodjelska proizvodnja, osim proizvodnje zdravstveno ispravne hrane
- stočarska proizvodnja, osim za potrebe seljačkog gospodarstva, odnosno obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva
- građenje pogona za proizvodnju, skladištenje i transport opasnih tvari
- gradnja groblja i proširenje postojećih
- građenje autocesta i magistralnih cesta (državnih i županijskih cesta)
- građenje željezničkih pruga.

U III. zoni sanitarne zaštite, između ostalog, zabranjuje se:

- ispuštanje nepročišćenih otpadnih voda,
- deponiranje otpada,
- građenje prometnica bez sustava kontrolirane odvodnje i pročišćavanja oborinskih voda.

3.7.4. Tlo

Zaštita tla od onečišćenja provodi se u funkciji zaštite poljoprivrednog i šumskog zemljišta i zaštite zdravlja ljudi, faune i flore. Potrebno je izvršiti inventarizaciju stanja oštećenosti tala, razraditi sustav trajnog motrenja tala te uspostaviti odgovarajući informacijski sustav o procesima oštećenja i onečišćenja tala prirodnim i antropogenim utjecajima na tlo.

Najveću prijetnju kvaliteti tla predstavljaju onečišćenje štetnim tvarima kao posljedica suvremenog korištenja poljoprivrednog zemljišta koje podrazumijeva niz suvremenih mjera prihranjivanja tla umjetnim gnojivom. Nestručna primjena ovih agrotehničkih mjera može dovesti do bitnih poremećaja ekosustava i narušavanja prirodnih odnosa čime se dugoročno smanjuje kvaliteta tla. Svakako da će problem zagađenosti tla neprimjerenom primjenom agrotehničkih sredstava biti sve manji kako poljoprivrednici budu bolje upoznati s negativnim efektima njihove primjene, a naročito ako se preorijentiraju na proizvodnju tzv. "zdrave hrane", netretirane kemijskim dodacima.

Specifičan vid zagađenja tla je i nekontrolirano odlaganje krutog i tekućeg otpada. Ovom načinu devastacije su naročito izložene javne površine, korita vodotoka, te površine uz prometnice i puteve. Potrebno je stoga sustavno sprečavati nekontrolirano odlaganje putem inspekcijskih službi, a deponiranje vršiti na ekološki prihvatljivo uređenom odlagalištu.

Kod utjecaja na tlo potrebno je u najvećoj mogućoj mjeri izbjegavati oštećenja njegovih prirodnih funkcija te zaštititi poljoprivredno i šumsko zemljište radi proizvodnje hrane, zaštite zdravlja ljudi te radi održanja prirodne ravnoteže i biološke, odnosno, krajobrazne raznolikosti. Sve površine tla sposobne za poljoprivrednu proizvodnju raspoređene su prema plodnosti u osam bonitetnih klasa, pri čemu su u I. skupini najpovoljnija poljoprivredna tla, dok šumama pripadaju V, VI i VII bonitetna klasa. Klasifikacija oštećenja tala uvažavajući obnovljivost tla je sljedeća:

- slabo oštećenje (degradacija tala u intenzivnoj oraničnoj proizvodnji)
- srednje oštećenje (onečišćenje tala (kontaminacija)
- teško oštećenje (premještanje tala (translokacija)
- nepovratno oštećenje (prenamjena tala).

Prostornim planom uređenja utvrđeni su racionalni uvjeti korištenja poljoprivrednog zemljišta prvenstveno ograničavanjem prenamjene kvalitetnog poljoprivrednog zemljišta u nepoljoprivredne svrhe te ograničavanjem širenja građevinskih područja. Promjena namjene poljoprivrednog zemljišta ograničena je Zakonom o poljoprivredi (NN 66/01) i Zakonom o poljoprivrednom zemljištu (NN 66/01), te se za promjenu namjene plaća naknada koja se namjenski koristi za programe i mjere osposobljavanja neplodnog zemljišta i povećanje proizvodne sposobnosti ostalog zemljišta.

3.7.5. Biološka raznolikost

Temeljna metoda očuvanja biološke raznolikosti je utemeljenje zaštićenih dijelova prirode i pojedinih biljnih i životinjskih vrsta u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode (NN 70/05). Zaštićene su prvenstveno biljne i životinjske vrste koje su ugrožene ili rijetke u Hrvatskoj, ali i one čiju nas zaštitu obvezuju različite međunarodne konvencije. Pored zakonskog zaštićivanja pojedinih vrsta i prostora, važno je u sve ljudske djelatnosti ugrađivati mjere zaštite biološke raznolikosti. Zaštita staništa na prostorima koji se gospodarski koriste unapređuje se provođenjem smjernica zaštite prirode od strane poljoprivrednih, šumskih, vodoprivrednih i drugih službi.

Biološka raznolikost izložena je stalnim promjenama kojih je posljedica izumiranje biljnih i životinjskih vrsta. Zato je važno u sve oblike korištenja prostora ugrađivati mjere očuvanja biološke raznolikosti koje se odnose na njihovu inventarizaciju i valorizaciju sa procjenom ugroženosti, kao i vrednovanje zaštićenih dijelova prirode, te utvrditi prijedloge za njihovu sanaciju i zaštitu.

Genetsku raznolikost zavičajnih sorti kulturnih biljaka i pasmina domaćih životinja na području Županije zbog prilagođenosti lokalnom podneblju, otpornosti na bolesti a u pravilu i dobre uklopljenosti u prirodni krajobraz treba maksimalno zaštititi i koristiti za poboljšanje svojstava uzgajanih vrsta.

3.7.6. Područja i dijelovi primjene planskih mjera zaštite

Izrada dokumenata prostornog uređenja niže razine (urbanistički plan uređenja ili detaljni plan uređenja) obavezna je za neizgrađena područja predviđena za novu kompleksnu izgradnju (zone gospodarske namjene) gdje se previđa preparcelacija i uređenje novih prometnica, infrastrukture i javnih površina a dinamika izrade propisuje se Programom mjera za unapređenje stanja u prostoru. Programom mjera ili urbanističkim planom uređenja moguće je utvrditi obavezu izrade detaljni plan uređenja i za druga područja u skladu s razvojnim programima.

Propisuje se izrada procjene utjecaja na okoliš planiranog ribnjaka Londža (s obzirom na njegovu veličinu - površina veća od 100 ha), kao i za sva potencijalna eksploatacijska polja mineralnih sirovina.

Obveza procjene utjecaja na okoliš utvrđena je za građevine i zahvate u prostoru koji su određeni posebnim propisom.

3.7.7. Smjernice za zaštitu od požara, elementarnih nepogoda i ratnih opasnosti

Smjernice za zaštitu od požara i eksplozije¹⁸

Na području Grada Pleternice predviđene su sljedeće mjere zaštite od požara i eksplozije :

- građevine i postrojenja u kojima će se skladištiti i koristiti zapaljive tekućine ili plinovi, u skladu s odredbama Zakona o zapaljivim tekućinama i plinovima (NN 108/95), Pravilnika o zapaljivim tekućinama (NN 54/99), Pravilnika o postajama za opskrbu prijevoznih sredstava gorivom (NN 93/98) i Pravilnika o izgradnji postrojenja za ukapljeni naftni plin i o uskladištenju i pretakanju ukapljenog naftnog plina (SL 24/71) moraju se graditi na sigurnosnoj udaljenosti od ostalih građevina i komunalnih uređaja
- zaštitni koridori magistralnih i ostalih plinovoda prilikom svih intervencija u prostoru te izrade dokumenata prostornog uređenja užeg područja odrediti će se u skladu s odredbama Pravilnika o tehničkim uvjetima i normativima za siguran transport tekućih i plinovitih ugljikovodika magistralnim naftovodima i plinovodima za međunarodni transport (SL 26/85).
- mjesta za gradnju građevina u kojima se obavlja proizvodnja, smještaj i čuvanje eksplozivnih tvari, sukladno članku 44. Zakona o eksplozivnim tvarima za gospodarsku upotrebu (NN 12/94) biti će određena detaljnim planovima prostornog uređenja, u skladu sa zahtjevom nadležne službe za zaštitu od požara

¹⁸ prema podacima: MINISTARSTVO UNUTARNJIH POSLOVA, Policijska uprava Požeško - slavonska (dopis 511-22-04-7/4-1027/1-04 od 27. svibnja 2004.)

- u slučaju potrebe određivanja mjesta za civilna strelišta, poslovne prostore za proizvodnju oružja, promet oružja i streljiva te popravljane oružja potrebno je na odgovarajući način primijeniti odredbe Zakona o oružju (NN 46/97 i 27/99) i Pravilnika o posebnim uvjetima što ih moraju ispunjavati poslovne prostorije za proizvodnju oružja, promet oružja i streljiva, popravljane i prepravljane oružja, vođenje civilnih strelišta te zaštitu od požara, krađe i drugih nezgoda i zlouporaba (NN 8/93)
- prilikom gradnje ili rekonstrukcije vodoopskrbnih mreža mora se, ukoliko ne postoji, predvidjeti vanjska hidrantska mreža u skladu s Pravilnikom o tehničkim normativima za hidrantsku mrežu za gašenje požara (SL 30/91), koji je preuzet temeljem članka 20. Zakona o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjeni sukladnosti (NN 158/03).

Prilikom projektiranja potrebno je:

- predvidjeti otpornost nosivih konstrukcija građevinskih elemenata prema požaru sukladno važećim normama HRN DIN 4102 - 1 do 4 iz 1996. godine
- osigurati propisane sigurnosne visine i udaljenosti od nadzemnih elektroenergetskih vodova, plinovoda, kao i njihovih postrojenja
- za skladišne objekte - u potpunosti zadovoljiti uvjete iz Pravilnika o tehničkim normativima za zaštitu skladišta od požara i eksplozija (SL 24/87)
- za ugostiteljske objekte - u cijelosti primijeniti uvjete iz Pravilnika o zaštiti od požara ugostiteljskih objekata (NN 100/99)
- osigurati nesmetan vatrogasni pristup vatrogasnoj tehnici i gasiteljima postojećim i planiranim građevinama sukladno Pravilniku o uvjetima za vatrogasne pristupe (NN 35/94 i 142/03)
- planiranim zahvatima u prostoru ne smije se onemogućiti slobodan ulaz / izlaz vatrogasne tehnike DVD-a Pleternica
- za hidrantsku mrežu - obavezno se pridržavati normi grupe HRN Z.C1. 650 glede vatrogasnih spojnica te norme HRN Z.C1. 020 (vatrogasne armature - tehnički uvjeti za izradu i isporuku),
- za plinsku mrežu - primijeniti DVGW regulativu te DIN norme vezane uz tu regulativu
- u glavnom projektu izraditi prikaz predviđenih mjera zaštite od požara te za svaku primijenjenu mjeru navesti odredbu primijenjenog propisa ili norme
- u glavnom projektu, unutar programa kontrole i osiguranja kvalitete, prema prikazu predviđenih mjera zaštite od požara, utvrditi odredbe primijenjenih propisa i normi u svezi osiguranja potrebnih dokaza kvalitete ugrađenih konstrukcija, proizvoda i opreme, kvalitete radova, stručnih djelatnika koji su tu ugradnju obavili, kao i potrebnih ispitivanja.

Sukladno članku 15. stavak 1. Zakona o zaštiti od požara (NN 58/93) potrebno je ishoditi suglasnost Policijske uprave Požeško - slavonske na mjere zaštite od požara primijenjene u glavnom projektu za zahvate u prostoru na:

- sve građevine i prostore u kojima se obavlja držanje, skladištenje ili promet zapaljivih tekućina i / ili plinova
- sve građevine koje nisu obuhvaćene člankom 2. Pravilnika o građevinama za koje nije potrebno ishoditi posebne uvjete građenja glede zaštite od požara (NN 25/94)

U svrhu sprečavanja širenja požara na susjedne građevine, građevina mora biti udaljena od susjednih građevina najmanje 4,0 m. Navedena udaljenost može biti i manja:

- ako se dokaže, uzimajući u obzir požarno opterećenje, brzinu širenja požara, požarne karakteristike materijala građevina, veličinu otvora na vanjskim zidovima građevina i drugo, da se požar neće prenijeti na susjedne građevine
- ako je građevina odvojena od susjednih građevina požarnim zidom vatrootpornosti najmanje 90 minuta, koji u slučaju da građevina ima krovnu konstrukciju (ne odnosi se na ravni krov vatrootpornosti najmanje 90 minuta) nadvisuje krov građevine najmanje 0,5 m ili završava dvostranom konzolom iste vatrootpornosti dužine najmanje 1,0 m ispod pokrova krovišta, koji mora biti od negorivog materijala najmanje u dužini konzole.

Prilikom izrade detaljnih planova uređenja koji se izrađuju na temelju ovog Prostornog plana uređenja te projektiranja objekata obavezno je predvidjeti rješenja koja će u cijelosti zadovoljiti uvjete propisane Pravilnikom o uvjetima za vatrogasne pristupe (NN 35/94, 55/94 i 142/03), člankom 5. Pravilnika o tehničkim normativima za zaštitu skladišta od požara i eksplozija (SL 24/87), i Pravilnikom o tehničkim normativima za hidrantsku mrežu za gašenje požara (SL 30/91) kako bi se do svih građevina osigurao pristup vatrogasnoj tehnici radi spašavanja osoba i gašenja požara na građevini i otvorenom prostoru.

Smjernice za zaštitu od elementarnih nepogoda i ratnih opasnosti

Kriteriji za određivanje naseljenih mjesta u kojima se moraju graditi skloništa i druge građevine za zaštitu stanovništva, stupnjevi ugroženosti naseljenih mjesta, otpornost skloništa ovisno o zonama gdje se grade i način određivanja zona ugroženosti utvrđeni su Zakonom o policiji (NN 129/00), Pravilnikom o mjerama zaštite od elementarnih nepogoda i ratnih opasnosti u prostornom planiranju i uređivanju prostora (NN 29/83, 36/85 i 42/86) i Pravilnikom o kriterijima za određivanje gradova i naseljenih mjesta u kojima se moraju graditi skloništa i druge građevine za zaštitu (NN 47/90 i 02/91). Građevine za zaštitu stanovništva grade se u skladu s Pravilnikom o tehničkim normativima za skloništa (SL 55/83) i Pravilnikom o tehničkim normativima za izradu zaklona (SL 31/75).

Skloništa i druge građevine za zaštitu stanovništva grade se obavezno u naseljenim mjestima u kojima živi preko 2.000 stanovnika, odnosno izuzetno i u naseljenim mjestima s manje od 2.000 stanovnika ako se nalaze na području stupnja ugroženosti I. do IV.

Prema stupnju ugroženosti od ratnih opasnosti naseljena mjesta svrstavaju u I. do IV. stupnja ugroženosti koja se potom razvrstavaju se u jednu ili više zona u kojima se grade skloništa određene otpornosti ili osigurava zaštita stanovništva na drugi način.

Prema stupnju ugroženosti od ratnih opasnosti, u naselju Pleternica se zaštita stanovništva osigurava u zaklonima.